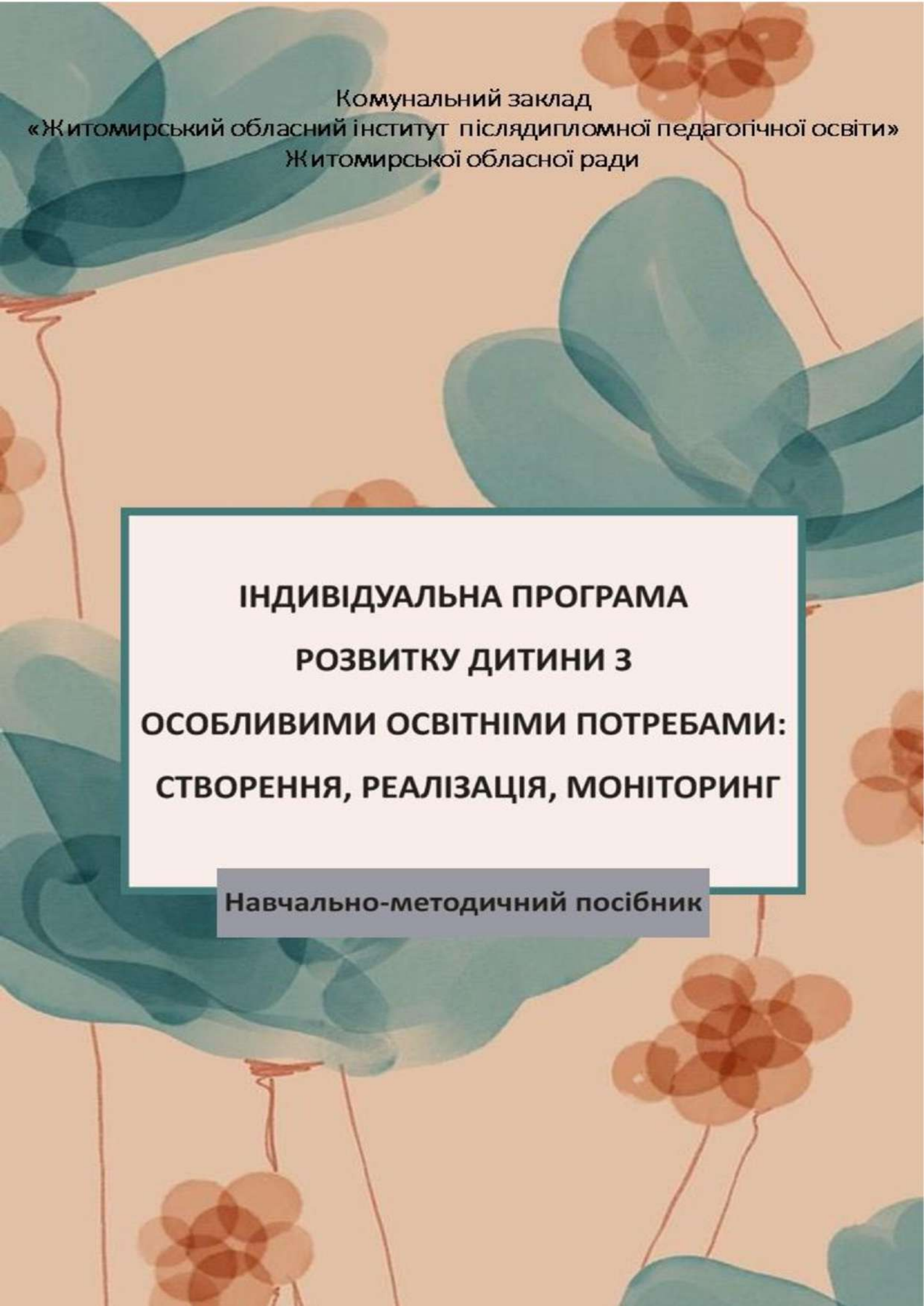

Комунальний заклад
«Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»
Житомирської обласної ради

**ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА
РОЗВИТКУ ДИТИНИ З
ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ:
СТВОРЕННЯ, РЕАЛІЗАЦІЯ, МОНІТОРИНГ**

Навчально-методичний посібник

Комунальний заклад
«Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»
Житомирської обласної ради

**ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ДИТИНИ З
ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ: СТВОРЕННЯ,
РЕАЛІЗАЦІЯ, МОНІТОРИНГ**

Навчально-методичний посібник

ЖИТОМИР 2021

*Рекомендовано до друку вченою радою комунального закладу
«Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»
Житомирської обласної ради (протокол від 24 вересня 2021 року № 7)*

Рецензенти:

Шевченко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник Відділу освіти дітей з порушеннями слуху, в.о. Вченого секретаря Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України;

Гребенюк Тетяна Миколаївна – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри офтальмопедагогіки та офтальмопсихології факультету спеціальної та інклюзивної освіти НПУ імені М.П. Драгоманова.

I-60 Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами: створення, реалізація, моніторинг : навчально-методичний посібник / КЗ «Житомирський ОІППО» ЖОР ; за ред. О. С. Голентовської. – Житомир, 2021. – 216 с.

У навчально-методичному посібнику представлено огляд низки обов'язкових кроків, необхідних для організації індивідуального освітнього маршруту дитини з особливими потребами у закладі загальної середньої освіти.

Адресовано педагогічним працівникам, які працюють з категорією дітей, які мають особливі освітні потреби, а також фахівцям інклюзивно-ресурсних центрів для здійснення інформаційно-просвітницької діяльності.

ЗМІСТ

Вступне слово.....	7
I. ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ ДЛЯ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ.....	8
1.1. Базові принципи індивідуалізації освітнього процесу для дитини з ООП.....	8
1.2. Нормативно-правове забезпечення індивідуалізації освітньої траєкторії в закладі загальної середньої освіти.....	13
II. ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	16
2.1. Основні орієнтири створення індивідуальної програми розвитку	16
2.2. Приклади індивідуалізації освітнього маршруту для учнів з особливими освітніми потребами (зразки оформлення ІПР).....	16
2.2.1. Приклад індивідуальної програми розвитку дитини з розладами аутистичного спектру.....	21
2.2.2. Приклад індивідуальної програми розвитку дитини з порушеннями опорно-рухового апарату.....	59
2.2.3. Приклад індивідуальної програми розвитку дитини з порушеннями інтелектуального розвитку.....	69
2.2.4. Приклад індивідуальної програми розвитку дитини з порушеннями інтелектуального розвитку.....	106
2.2.5. Приклад індивідуальної програми розвитку дитини із складними порушеннями розвитку.....	136
III. ОРГАНІЗАЦІЯ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ З БАТЬКАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ.....	198
3.1. Розвиток співпраці з батьками, які виховують дитину з особливими освітніми потребами.....	198
3.2. Рекомендації для творення інклюзивного освітнього простору в закладі освіти.....	201

IV. МОНИТОРИНГ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	205
4.1. Основні завдання, принципи та функції моніторингу індивідуальної програми розвитку.....	205
4.2. Дизайн моніторингових зрізів щодо реалізації індивідуальної програми розвитку.....	207
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	212
Авторський колектив.....	214

СКОРОЧЕННЯ

ІПР	Індивідуальна програма розвитку
ІРЦ	Інклюзивно-ресурсний центр
КО	Комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку дитини (комплексне обстеження розвитку)
КППС (КС)	Команда психолого-педагогічного супроводу (команда супроводу)
КРЗ	Корекційно-розвиткові заняття
ООП	Особливі освітні потреби (особливі потреби)

ВСТУПНЕ СЛОВО

Організація освітнього процесу для дітей з особливими потребами у реаліях вчительського сьогодення дедалі більше вражає складністю викликів для усієї педагогічної спільноти. Необхідність працювати відносно у нових та незвичних умовах поєднується із суттєвим дефіцитом необхідних для цього знань та компетентностей. Закономірно, що такі процеси сповнені внутрішнього супротиву та невдоволення, яке відчувається, а часом і транслюється самими освітянами.

Невизначеність завжди є вкрай психологічно дестабілізуючим фактором тому, що неможливо передбачити, якої допомоги чи супроводу потребуватиме дитина, якою буде складність її випадку, а відтак, що очікуватиметься від вчителя. Проте, завжди можна інвестувати у власну інклюзивну практику, розвивати інклюзивну культуру та підтримувати інклюзивну політику середовища, в якому ви працюєте. І, мабуть, в цьому контексті кожен за це несе свою персональну відповідальність, чи не так?

Наша команда Ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти спільно з фахівцями інклюзивно-ресурсних центрів Житомирщини свідомі і своєї відповідальності щодо причетності до процесів розбудови інклюзії в освіті регіону. Цей навчально-методичний посібник є продуктом спільних зусиль, які покликані сприяти педагогічним працівникам у коректному та осмисленому підході до розробки індивідуальної програми розвитку, її реалізації та моніторингу ефективності для учня з ООП. У часі підготовки ми використовували матеріали, які мали змогу отримати в межах навчального курсу для тренерів з інклюзивної освіти. Окрема вдячність – МОН України, міжнародному благодійному фонду Lumos, а також керівництву КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР за наставницьку допомогу та потужну підтримку усіх наших ініціатив.

До вашої уваги пропонується низка кейсів, що відображають необхідність орієнтації на особливі потреби дитини в кожному окремому випадку. Звісно, представлені матеріали не претендують на зразковість та вичерпність, але, водночас, кожен з них є доказом того, що двох однакових індивідуальних програм розвитку існувати не може; організація індивідуалізованого підходу залежить від можливостей дитини, її унікальних особливостей, умов виховання та розвитку, здобутого досвіду, впливів зовнішнього середовища тощо.

Ми дуже сподіваємось, що уся інформація, яку об'єднує у собі даний посібник, буде своєрідним каталізатором зміни фокусу сприйняття педагогічною спільнотою проблеми індивідуалізації освітнього маршруту для дітей з різними категоріями особливих потреб та буде ресурсом підтримки, розвитку і вдосконалення педагогічної майстерності.

О. С. Голентовська,
*кандидат психологічних наук,
завідувачка ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти
КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР,
національний тренер з інклюзивної освіти*

I. ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ ДЛЯ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

1.1. Базові принципи індивідуалізації освітнього процесу для дитини з ООП

Процес створення інклюзивного освітнього середовища неможливо уявити без індивідуалізації. В контексті осмислення проблеми рівності у реалізації права кожної дитини на освіту, не зважаючи на те, які можливості вона для цього має, постає потреба зміни орієнтирів розуміння основної мети навчання для дітей з особливими освітніми потребами. Вкорінена у свідомість переважної більшості освітян парадигма про обов'язкове досягнення навчальної успішності цілком виправдано змінюється на задоволення освітніх потреб, що має дитина. В такому випадку, суттєво збільшуються шанси для успішної інтеграції в учнівське середовище, соціалізації, розкриття особистісного потенціалу та інше.

Поняття «індивідуалізація» за своїм змістом є близьким до понять «персоналізація» та «диференціація», а також таких стратегій організації освітнього середовища як «особистісно-орієнтований підхід» та «орієнтація на потреби».

Індивідуалізація освітнього середовища передбачає розуміння того, що вся учнівська громадськість навчається по-різному, оскільки кожен має свій унікальний набір індивідуальних

характеристик (тип нервової системи, темп працездатності, спосіб засвоєння та обробки інформації, тип інтелекту тощо), які доповнюються особистим досвідом та потребами.

Варто звернути увагу на те, що індивідуалізація та індивідуальне навчання – це різні стратегії організації освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти. Індивідуалізація передбачає включеність дитини в середовище закладу, участь у всіх типових процесах його функціонування, як і інші діти, а індивідуальне навчання (педагогічний патронаж) – радше стратегія, яка більшою мірою унеможливує цю участь, з огляду на те, що реалізується в домашніх умовах, за межами закладу.

Індивідуалізований підхід до дитини з особливими освітніми потребами на рівні базової середньої освіти реалізується в Україні у двох векторах: освітня допомога та додаткові послуги.

Освітня допомога – це виключно прерогатива закладу освіти та його відповідальність. Слід розглядати цю підтримку щонайменше у двох напрямках: індивідуалізація навчальної програми та форми індивідуалізованої допомоги в закладі освіти. *Індивідуалізація навчальних програм* відбувається шляхом використання таких стратегій як: адаптація (змінюється характер подання навчального матеріалу, але не змінюється зміст, концептуальна складність навчального завдання) та модифікація (зміна змісту або понятійної складності навчального завдання, характеру подання навчального матеріалу).

Варто відзначити важливість педагогічних технологій, що складають пріоритетну частку процесу індивідуалізації освітнього процесу. Педагогічна практика вказує на гостру потребу пошуку та комбінування конкретних методів і прийомів між собою, які максимально відповідали б індивідуальним можливостям дитини. Відтак, цей процес є виключно індивідуальним та майже позбавлений універсальності.

ТЕХНОЛОГІЇ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ОСВІТЬОГО ПРОЦЕСУ	
Особистісно-орієнтоване навчання – орієнтація на особистість учня, його потенційні можливості, мотиви, цілі, інтереси	- дитина – цінність - розвиток особистості відповідно до можливостей - діалогічні форми взаємодії - пошук ефективних способів пізнання
Теорія множинного інтелекту – кожна людина має унікальний набір інтелектуальних характеристик (за Говардом Гарднером)	- вербальний, музичний, візуальний - натуралістичний, кінематичний - міжособистісний, ексистенційний
Диференційоване викладання – в основі концепція навчання, що орієнтована на потреби дитини та принцип використання різноманітних форм організації освітнього процесу	- індивідуальні стилі навчання - інтереси учнів - диференціація змісту, процесу, продукту (кінцевого результату)
Традиційне інтенсивне навчання – актуалізація наявних знань (наскрізні змістові лінії), презентація та демонстрація, керована практика, зворотній зв'язок, самостійна практика, часте повторення	- навчання під керівництвом вчителя та самостійно - активне залучення до відповідей на уроці - навчання через практику
Кооперативне навчання – навчання в малих групах (у парах, трійках, 7-10 осіб) у процесі роботи над проблемною ситуацією чи окремим питанням, що ставить вчитель	- взаємна відповідальність та командна робота - пряма підтримка (самі пояснюють, аналізують) - соціальна компетентність (компроміси) - власна оцінка (внесок у спільну діяльність)
Когнітивне навчання – основний принцип "навчитись вчитись" за допомогою проблемних питань (пізнавальний інтерес), навичок мислення (відпрацювання на практиці), графічних організаторів.	- дослідження власної пізнавальної діяльності - мислення – засіб розв'язання поставлених проблем - графіка – можливість глибшого аналізу матеріалу

(за матеріалами навчального посібника «Інклюзивна освіта», 2019)

Процес оцінювання досягнень дитини з особливими потребами, а також динаміки її розвитку, здійснюється за принципами індивідуалізації. Цілком закономірно, що індивідуальний підхід може вносити суттєві корективи у систему оцінок. В першу чергу, необхідно орієнтуватися на можливості дитини та обрану стратегію індивідуалізації навчальної програми. В цьому контексті вчителю важливо розуміти, що в межах різних навчальних дисциплін можуть використовуватись різні стратегії індивідуалізації. Наприклад, навчальна програма з математики – модифікована, а з читання – адаптована, з фізкультури – типова. Отже, й оцінювання буде залежати від цих позицій. Зокрема, у випадку адаптованої програми, оцінюватимуться досягнення дитини за загальними критеріями, а змінюватимуться лише стратегії та технології оцінки. Якщо програма модифікована, то оцінка ставитиметься на основі індивідуальних цілей модифікованого змісту навчальної програми, з відповідними адаптаціями стратегій при необхідності.

Серед адаптованих стратегій та технологій оцінювання вчителем можуть застосовуватися: маніпуляції часовим ресурсом, що відведений на виконання завдання (можливість відвести більше часу на виконання завдання протягом уроку або можливість виконати завдання вдома); маніпуляції обсягом завдань та за використання усього різноманіття форм, засобів, інструментів оцінювання;

середовище, місце проведення оцінювання, використання спеціалізованого обладнання або програмних застосунків.

Щодо *форм індивідуалізованої допомоги*, то їх реалізація в закладі освіти, як спосіб забезпечення дитини додатковим супроводом, може здійснюватися на

постійній основі, а також епізодично. До прикладу, психологічна підтримка, логопедична допомога, поведінкова терапія, навчання навичок (ерготерапія), альтернативна комунікація та інше.

Організація додаткових послуг, як ще одного напрямку у забезпеченні індивідуалізованого підходу до дитини з особливими освітніми потребами, відбувається у контексті міжвідомчої співпраці закладу освіти з іншими структурами чи установами, які можуть надати ці послуги. Йдеться про заклади охорони здоров'я, соціального захисту, інклюзивно-ресурсні центри, волонтерські спільноти, як громада в цілому, так і окремі громадські об'єднання зокрема.

Індивідуалізація освітнього процесу є важливим критерієм розвитку інклюзивності закладу, його своєрідної відповіді на освітні потреби дитини. Проте, як і будь-які інші трансформації системи освіти відбуваються під впливом проблемних чинників, упередження щодо своєї доцільності, так і в напрямку коректного осмислення індивідуалізації є окремі перешкоди. Зокрема, недостатня підготовка вчителів, гіперстандартизація, анархічний принцип у визначенні якості освітнього продукту, середовище та ресурси закладу тощо. Водночас, означені проблемні чинники можуть бути стійкими орієнтирами для розвитку та вдосконалення інклюзивної освіти в Україні.

Отже, давайте підсумуємо:

- ✓ індивідуалізація – це організація освітнього процесу, орієнтована на потреби та можливості дитини;
- ✓ навіщо потрібна індивідуалізація – для максимального розкриття потенціалу учня, забезпечення прогресу його розвитку, для реальної та активної участі дитини в навчальному процесі, житті закладу;
- ✓ як реалізується індивідуалізація – шляхом підбору особистісно-орієнтованих ресурсів, навчальних цілей та задач, педагогічних методів та стратегій, системи оцінювання, адаптації середовища;
- ✓ хто здійснює індивідуалізацію – педагогічний колектив закладу освіти, періодично здійснюючи моніторинг її якості.

1.2. Нормативно-правове забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії для дитини з ООП у закладах загальної середньої освіти

НАКАЗИ

1. Наказ МОН України від 18.10.2019 № 1310 «Про затвердження типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників для роботи в умовах інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти відповідно до вимог концепції «Нова українська школа».
2. Наказ МОН України від 10.07.2019 № 955 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2016 року № 8».
3. Наказ МОН України від 21.06.2019 № 873 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 23 квітня 2018 року № 414».
4. Наказ МОН України від 01.04.2019 р № 423 «Про затвердження Типового переліку спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних та спеціальних групах закладів дошкільної освіти».
5. Наказ МОН України від 27.02.2019 р № 27 «Про приймання системи автоматизованої роботи інклюзивно-ресурсних центрів».
6. Наказ МОН України від 23.04.2018 р. № 414 «Про затвердження Типового переліку допоміжних засобів для навчання (спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку) осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються в закладах освіти» зі внесеними змінами».
7. Наказ МОН України від 08.06.2018 № 609 «Про затвердження Примірною положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти».
8. Наказ МОН України від 25.06.2018 № 677 «Про затвердження порядку створення груп продовженого дня у державних і комунальних закладах загальної середньої освіти» (zareestrovano в Міністерстві юстиції України 24 07. 2018 р. № 865/32317).
9. Наказ МОН України від 01.02.2018 року № 90 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 06 грудня 2010 року № 1205».
10. Наказ МОН України від 21.07.2017 № 1081 «Про затвердження Типового навчального плану для дітей з інтелектуальними порушеннями помірного та тяжкого ступеня (початкова школа)».

ПОСТАНОВИ ТА РОЗПОРЯДЖЕННЯ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти».
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2020 р. № 983 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2003 р. № 585 і від 12 липня 2017 р. № 545».

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 636 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти».
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2016 № 753 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2003 року № 585».
5. Постанова Кабінету Міністрів України № 588 від 09.08.2017 року «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах».
6. Постанова Кабінету Міністрів України № 545 від 12.07.2017 року «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр».
7. Постанова Кабінету Міністрів України № 526 від 23.08.2016 року «Про внесення зміни у додаток 2 до постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2002 р. № 1298».
8. Постанова Кабінету Міністрів України № 607 від 21 серпня 2013 р. «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами».
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 18 липня 2012 р. № 635 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 р. № 346 і від 14 червня 2000 р. № 963» введено посаду асистента вчителя до переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників.
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення на 2009-2015 роки «Безбар'єрна Україна» (від 29.07.2009 №784).

ЛИСТИ

1. Лист МОН від 30.08.2021 № 1/9-436 «Щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти у 2020-2021 навчальному році».
2. Лист МОН України від 31.08. 2020 р № 1/9-495 «Щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти у 2020-2021 навчальному році».
3. Лист МОН України від 06.02.2019 № 1/11-1143 «Щодо встановлення тарифного розряду асистента вчителя»
4. Лист МОН України від 26.07.2012 № 1/9-529 «Про організацію психологічного і соціального супроводу в умовах інклюзивного навчання».
5. Лист МОН від 02.04.2012 № 1/9-245 «Щодо одержання документа про освіту учнями з особливими потребами в загальноосвітніх навчальних закладах».
6. Лист МОН України від 10.01.2017 № 1/9-2 «Про сучасні підходи до навчально-виховного процесу учнів з особливими освітніми потребами».

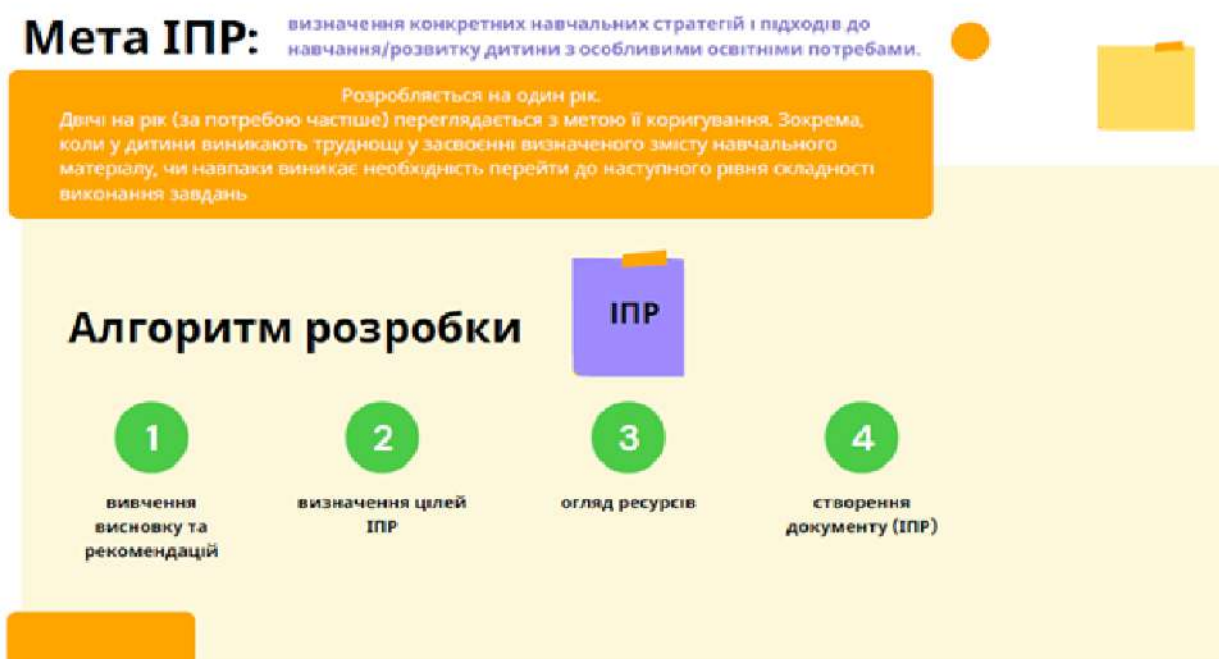
7. Лист МОН України від 06.02.2017 № 1/9-63 «Щодо навчальної літератури для дітей з особливими освітніми потребами».
8. Лист МОН від 28.09.2012 № 1/9-694 «Щодо введення посади вихователя (асистента вчителя) у загальноосвітніх навчальних закладах з інклюзивним навчанням».
9. Лист МОН України від 25.09.2012 № 1/9-675 «Щодо посадових обов'язків асистента вчителя».
10. Лист МОН України від 05.02.2018 № 2.5-281 «Про надання роз'яснення стосовно тривалості уроків в інклюзивних класах, функціональних обов'язків асистента вчителя».
11. Лист МОН України від 09.06.2016 № 1/9-293 «Про доступність дітей з особливими потребами до опорних навчальних закладів».
12. Лист МОН України від 13.08.2014 р. № 1/9-413 «Про організацію навчально-виховного процесу учнів з розумовою відсталістю та затримкою психічного розвитку».
13. Лист МОН України від 13.08.2014 р. №1/9-414 «Про забезпечення безперешкодного доступу до навчальних закладів».
14. Лист МОН України від 08.08.2013 № 1/9-539 «Про організаційно-методичні засади забезпечення права на освіту дітям з особливими освітніми потребами».
15. Листи МОН України від 26.07.2012 р. № 1/9-529 «Про організацію психологічного і соціального супроводу в умовах інклюзивного навчання».

II. ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

2.1. Основні орієнтири створення індивідуальної програми розвитку

Індивідуальна програма розвитку – це документ, що забезпечує індивідуалізацію навчання для дитини з особливими освітніми потребами, закріплює перелік корекційно-розвиткових та психолого-педагогічних послуг, визначає конкретні навчальні стратегії та підходи до навчання.

Обов'язком кожного керівника закладу освіти є створення умов для реалізації прав усіх учасників освітнього процесу, в тому числі прав на індивідуальну освітню траєкторію, що відбувається через вільний вибір видів, форм і темпу здобуття освіти, освітніх програм, навчальних дисциплін та рівня їх складності, методів і засобів навчання.

Ми би хотіли представити вам короткий огляд важливих для коректної реалізації індивідуальної програми розвитку позицій. Такий перелік стало можливим утворити як своєрідну відповідь на численні запити від освітян нашого регіону щодо створення, реалізації та моніторингу ІПР для дитини з особливими освітніми потребами.

Отже, пропонуємо розглянути структуру індивідуальної програми розвитку (відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» № 872 від 15.08.2011 р.) у розрізі тонкощів роботи з кожним її пунктом.

Розділ ІПР	На що потрібно звернути увагу?
1. Період виконання	ІПР створюється виключно на один навчальний рік. На кожен наступний рік інклюзивного навчання потрібно створювати ІПР

	відповідно до розвитку та можливостей дитини. Термін зберігання в закладі освіти складає 3 роки.
2. Загальні відомості про учня	ППР є документом з обмеженим колом доступу до його змісту. Оприлюднення ППР у будь-якому форматі, без збереження конфіденційності даних, є неприпустимим (наприклад: оприлюднення на веб-ресурсі закладу освіти)
3. Відомості про особливості розвитку учня	Джерелами інформації можуть бути: • висновок ІРЦ про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини; • звіти про реалізацію ППР з попередніх років; • протоколи спостережень, вивчення продуктів діяльності дитини (портфоліо, зошити тощо); • бесіди з дитиною, її батьками (за заздалегідь розробленим переліком питань, структурою інтерв'ю, оформленням результатів бесіди із підписами батьків)
4. Наявний (актуальний) рівень знань та вмінь учня – його потенційні можливості та потреби	Вивчення потенційних можливостей може здійснюватися за такими параметрами: <i>(за матеріалами навчально-методичного посібника «Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах ДНЗ»)</i> • актуальний рівень розвитку (ЗУН: навколишній світ, елементарні просторові, математичні уявлення, рівень самостійності, гігієнічні навички); • рівень мовленнєвого розвитку (зрозумілість/виразність/спрямованість мовлення, обсяг словникового запасу); • особливості поведінки (взаємодія з іншими, адекватність реакцій); • особливості поведінки в навчальній ситуації (дотримання інструкцій, можливість сидіти за партою, критично оцінювати свою роботу); • адаптивність поведінки (орієнтація у просторі класу, школи, дотримання правил та вимог); • загальна характеристика діяльності (темپ, працездатність, способи подолання втоми); • індивідуально-типологічні особливості (темперамент, характер, мотивація, інтереси, комунікативні здібності). Важливо! Актуальний рівень розвитку дитини визначається через застосування методів обстеження та оцінювання учнів з ООП, наприклад: стандартизовані тести, портфоліо, оцінювання на основі навчальної програми, бесіди, опитування, анкетування батьків, висновок ІРЦ. У контексті інформації з висновку, зверніть увагу на терміни проведення комплексного обстеження, оскільки дані могли вже давно втратити свою актуальність (навіть за 6-місячний термін). Команді психолого-педагогічного супроводу варто бути пильними до цього та переконатися у достовірності інформації
5. Додаткові освітні та соціальні потреби	Дивимось на рекомендації інклюзивно-ресурсного центру, але свідомі того, що команда психолого-педагогічного супроводу може вносити свої корективи (з огляду на актуальні потреби учня)

6. Психолого-педагогічна допомога, що надається під час проведення корекційно-розвиткових занять у позаурочний час	Орієнтуємось на висновок ІРЦ про КО розвитку дитини, пункт «Психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги», «Напрями допомоги». Вказані фахівцями напрями допомоги переносимо у пункт «Найменування заняття». Важливо! Корекційно-розвиткові послуги мають проводитися з дитиною виключно у позаурочний час і не можуть замінювати собою інші уроки, які передбачені розкладом. Вийняток є ситуація, коли дитина звільнена від вивчення окремої дисципліни. В такому випадку, у часі, коли однокласники працюють на цьому уроці, учень з ООП може відвідувати КРЗ
7. Характеристика учня (особливості розвитку)	Стислу характеристику варто подавати у ПІР з огляду на окремі параметри, за якими буде зрозумілим функціонування кожної із сфер розвитку. Наприклад: • соціальна сфера – рівень засвоєння дитиною норм, правил, соціальних ролей, традицій; особистісні риси для взаємодії із соціальним середовищем; рівень розвитку навичок самообслуговування тощо; • когнітивна сфера – вкажіть про особливості мислення (в тому числі рівень інтелекту), уваги, пам'яті, відчуттів та сприймання, уяви та творчості; • емоційно-вольова сфера – переживання, воля, саморегуляція, прояви емоцій та почуттів, їх відповідність ситуації; • мовленнєва сфера – особливості вербальної та невербальної комунікації, форми і засоби спілкування, сприймання мовлення інших, міжособистісна комунікація; • фізична сфера – втомлюваність та працездатність, координація рухів, моторика, харчова поведінка, фізична активність, важливі зміни у показниках соматичного та психічного здоров'я (якщо це важлива для організації освітнього процесу інформація). Пам'ятайте, що у вас є висновок ІРЦ, в якому представлено детальний аналіз кожної із згаданих сфер розвитку. Для того, щоб оформити у цьому пункті ПІР розділи «Заплановані дії» та «Очікувані результати/уміння», скористайтесь у висновку ІРЦ розділами «Рекомендації» та «Потреби» до кожної із сфер розвитку. Але пам'ятайте про актуальність рекомендацій та доречність до конкретного випадку. Намагайтесь уникати узагальнених формулювань, які позбавлені досяжності, вимірюваності результату, визначеності в часі. Всі втручання ми плануємо на один навчальний рік, отже й очікування мають реалізовуватись протягом цього періоду
8. Навчальні предмети (у разі, коли потенційні можливості учня не дають змоги засвоїти навчальну програму, що призводить до необхідності розроблення адаптованої чи модифікованої програми)	У цьому переліку вказуємо лише ті навчальні предмети, навчальні програми з яких потрібно адаптувати для дитини або модифікувати – відзначаємо оптимальну для можливостей дитини стратегію (адаптація чи модифікація). Від окремих навчальних предметів дитина може бути звільнена. Окремі предмети можуть об'єднатися. Наприклад: замість неосяжних для інтелектуальних можливостей учня «Алгебра» та «Геометрія» стануть одним предметом «Математика».

	Дитина одночасно може мати модифікації з одного предмету, адаптації з іншого, а з третього – навчатись за типовою навчальною програмою. Усі рішення щодо адаптації чи модифікації навчальних програм належать команді психолого-педагогічного супроводу
9. Адаптація (приспособлення середовища, психолого-педагогічна адаптація, адаптація навчального матеріалу, потреба у спеціальному обладнанні)	Орієнтуємось на висновок ІРЦ, а також на актуальні потреби дитини. Пам'ятаємо про нелінійність розвитку різних сфер, а отже – необхідності прогнозувати відповідні втручання, підтримку, супровід та послуги. Усі зміни, які вноситимуться до цього пункту, теж прерогатива команди психолого-педагогічного супроводу
10. Індивідуальний навчальний план	Розробляється з огляду на можливості учня, в тому числі інтелектуальні. В індивідуальному навчальному плані представляються навчальні програми з тих предметів, які визначені командою психолого-педагогічного супроводу для опанування в поточному навчальному році із відповідними адаптаціями/модифікаціями, прогнозованими для використання педагогічними технологіями та системою оцінювання. Усі навчальні програми для засвоєння учнем у підготовленому вигляді та розроблені критерії оцінювання навчальних досягнень (за потреби) оформлюються у додатках до ІПР
11. Джерела інформації	Окрім вказаного переліку, також можуть бути корисними звіти за результатами моніторингу, психолого-педагогічні характеристики учня
12. Члени групи з розроблення ІПР	Розробка ІПР є виключно командною роботою. Якщо у вас в закладі не так, то, ймовірно, це формальна інклюзія
13. Узгодження ІПР з батьками	Батьки – обов'язкові учасники команди психолого-педагогічного супроводу. Не варто нехтувати їхньою включеністю в усі процеси, але, звісно, зі здоровою та адекватною позицією щодо цього
14. План консультування батьків у процесі розроблення/виконання ІПР	Розвиток партнерської взаємодії з батьками має базуватись на певній послідовності цього процесу, контролі змісту поданої інформації, психологічної готовності її сприйняти та використати. Як правило, дати проведення консультацій відображають логіку вказаного процесу. Пам'ятайте, що у вас має бути підтвердження з боку батьків про зміст бесіди, достовірність отриманої інформації, коректну її інтерпретацію. Згадайте про анкети, підписи, участь батьків у засіданнях команди психолого-педагогічного супроводу, що підтверджується протокольно. Таким чином, уникнемо можливих ситуацій із серії: «Ми такого вам не казали і не знаємо, звідки ви це взяли» тощо
15. Моніторинг стану розвитку учня та його навчальних досягнень	Безпосередньо у цьому пункті ми відзначаємо позначками та конкретними датами, в які здійснювались моніторингові зрізи, а в додатках до ІПР ми звертаємось до кількісної та якісної характеристики сфер розвитку дитини, а також її навчальних досягнень. Зразки для оформлення карток моніторингу пропонуємо вам у розділі IV цього посібника

Звертаємо увагу, що з 1 січня 2022 року набуде чинності постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» № 957 від 15.09.2021 р.

У наступному пункті цього розділу ми би хотіли представити читацькій аудиторії зразки індивідуальних програм розвитку, які могли б слугувати лише орієнтирами для створення освітніх траєкторій для кожної дитини з особливими потребами, яка потребує виключно свого варіанту, здатного посприяти прогресу у її розвитку.

Представлені кейси не претендують на зразковість та вичерпність, але водночас кожен з них є доказом того, що двох однакових ІПР існувати не може, а також організація індивідуалізованого підходу залежить від можливостей дитини, низки її унікальних особливостей, умов виховання та розвитку, зовнішнього середовища (інклюзивної культури оточення, політики закладу, специфіки інклюзивної практики та досвіду її реалізації).

Авторський колектив наголошує на тому, що подані нижче матеріали представлені з метою осмислення педагогічною спільнотою проблеми індивідуалізації освітнього маршруту для дітей з різними категоріями ООП, але ні в якому разі **не для копіювання та відображення у реальних ІПР**. Сподіваємося на вашу добросовісність, колеги, та особисту відповідальність.

Персональні дані, що використовуються у кейсах, є вигаданими, будь-які співпадіння – випадковими.

2.2. Приклади індивідуалізації освітнього маршруту для учнів з особливими освітніми потребами (зразки оформлення ІПР)

2.2.1. Приклад індивідуальної програми розвитку дитини з розладами аутистичного спектру

Категорія ООП: РАС
Середня ланка ЗЗСО (11-15 років)

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ

1. Період виконання 01.09.2021 до 31.05.2022 н.р.

2. Загальні відомості про учня:

прізвище, ім'я, по батькові Козак Артем Іванович

дата народження 29.01.2010 р.

повне найменування загальноосвітнього навчального закладу, в якому навчається учень заклад загальної середньої освіти № 15, вул. Будівельників, 30, м. Новоград-Волинський

рік навчання 2021-2022 н.р.

3. Відомості про особливості розвитку учня (особливі освітні потреби, стан здоров'я, фізичний і мовленнєвий розвиток, когнітивну, емоційно-вольову сферу, навчальну діяльність)

№ п/п	Дата	Короткий зміст	Джерело інформації
1.	01.09.2021	Дитячий аутизм з тяжкими порушеннями мовлення, порушенням активності та уваги, порушення соціальної взаємодії	Індивідуальна програма реабілітації інваліда № 11/11 від 01.01.2019 року
2.	01.09.2021	Анатомо-фізіологічний розвиток відповідає віковому періоду. Загальна, дрібна моторика, відчуття ритму на достатньому рівні. Згідно медичних документів у дитини спостерігається плоскостопість. Наявна надмірна вага тіла. Слабко орієнтується в просторі	Висновок про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини від 25.05.2021 р. № 555 Оцінка фізичного розвитку дитини
		ЗНМ II рівня. Будова і рухливість артикуляційного апарата в нормі. Порушена звуковимова: ротацизм, параламбдацизм, сигматизм шиплячих. Порушене фонетико-фонематичне сприймання	Висновок про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини від 25.05.2021 р. № 555 Оцінка мовленнєвого розвитку
		Сильною стороною когнітивної сфери дитини є здатності впізнавати «цілий об'єкт» за його фрагментами, представленими у випадковій послідовності. Сприймання вибіркове, добре фіксує те, що яскраво виділяється на фоні інших предметів (забарвлення, величина, форма тощо).	Висновок про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини від 25.05.2021 р. № 555

		Труднощі в процесі збереження у короточасній пам'яті матеріалу; утриманні уваги на оптимальному для виконання завдань рівні; подоланні когнітивних перешкод; забезпеченні належного темпу обробки інформації. Помірна затримка вміння запам'ятовувати об'єкти та відтворювати їх у зворотній послідовності, вміння зберігати та оцінювати інформацію. Дуже низький рівень розвитку швидкості обробки інформації. Рівень невербального інтелекту нижче від середнього	Оцінка когнітивної сфери
		Розуміє просту чітку інструкцію. Темп працездатності швидкий, інтерес до однотипної діяльності нетривкий. Рівень сформованості вольових навичок знижений, навички саморегуляції та самоконтролю розвинені недостатньо. Довільна поведінка сформована слабо, випадкові дії дитини не поступаються місцем цілеспрямованим. Слабо виявляє інтерес і бажання до спільної діяльності з дорослим. Слабо диференціює соціально схвалювану та не схвалювану поведінку. Мало здатний до самовладання, не вміє придушувати потяги, поведінка імпульсивна. Час від часу спостерігається повторювана стереотипічна поведінка (розкачування тулубом, вокалізація)	Висновок про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини від 25.05.2021 р. № 555 Оцінка емоційно-вольової сфери
		Ставлення до навчання недостатньо виразне, пасивне. Знання застосовує з допомогою наочно-практичного зразка. Вміння та навички формуються повільно, потребують допомоги. Спостерігається механічність засвоєння знань. Українська мова відповідає низькому рівню засвоєння знань. Значно утруднюється у використанні правил. Списує друковані та рукописні тексти. Спосіб читання - складами, не завжди розуміє зміст прочитаного, потребує додаткових конкретних запитань під час переказування, припускається типових та стійких помилок. Відтворення навчальної інформації (правил, таблиці множення, формул, змісту завдань) початкове. Практично й зі значною допомогою застосовує вивчений матеріал. Здійснює обчислювальні операції у межах ста з опорою на наочно-практичний матеріал. Знає і називає одно і двоцифрові числа. Частково володіє складом одно і двоцифрових чисел. Значні труднощі викликає усний рахунок. Зі наочною практичною допомогою розв'язує задачі. Геометричні уявлення початкові	Висновок про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини від 25.05.2021 р. № 555 Оцінка освітньої діяльності

3.	01.09.2021	Дитина захоплюється складанням конструкторів. Долучається до виконання домашніх обов'язків: складає власні речі, сортує білизну для прання, миє чашки. Полюбляє спільні походи до магазину за продуктами та сімейний відпочинок на природі. Із задоволенням готується до родинних свят (малює листівки)	Мама: Козак Тетяна Сергіївна
4.	02.09.2021	Стан здоров'я: II група здоров'я. Свідомо використовує рухи у навчальній діяльності. Загальна, дрібна моторика, відчуття ритму на достатньому рівні. Спостерігається зайва вага та зниження імунітету. Згідно медичних документів у дитини плоскостопість. Проведені планові щеплення	Медична сестра ЗЗСО
5.	04.09.2021	Дитина виховується в повній родині. Соціально-побутові умови задовільні. Батьки достатньо уваги приділяють навчанню та вихованню дитини. Стосунки між членами родини доброзичливі. Дитина має все необхідне (меблі, одяг, засоби особистої гігієни) для комфортного життя. Відвідує гурток малювання	Діагностичне обстеження соціального педагога ЗЗСО
6.	11.09.2021	Може висловити власну думку на побутову тематику простими реченнями. Переважає зоровий тип запам'ятовування. Має місце слабо виражений та нестійкий інтерес до навчальної діяльності. Увага нестійка, короткочасна. Переключення сповільнене. Мислення конкретне, обмежене безпосереднім досвідом і необхідністю забезпечення базових потреб. Низька здатність до узагальнень та абстрагувань	Діагностичне обстеження практичного психолога ЗЗСО
7.	12.09.2021	Сидить за партою. Працює за наочним зразком. Дотримується візуального розкладу та етапів роботи, які алгоритмізовані. Проявляє інтерес до образотворчої діяльності. Полюбляє малювати фарбами та фломастерами. Учень виявляє низький рівень інтелектуальних здібностей. Не робить спроби переборювати труднощі, легко піддається сторонньому впливу. Малоконтактний, схильний до усамітнення. Освітню програму засвоює на низькому рівні. Академічні знання та навички формуються сповільнено, нерівномірно, механічно. Основні навички роботи з навчальним матеріалом сформовані недостатньо	Вчителі ЗЗСО

4. Наявний рівень знань, вмінь, навичок учня

Компетенція (знання, здібності, уміння, навички)	Потреби
---	---------

Здатен розрізняти базові емоції (радість, сум). Надає перевагу усамітненій діяльності. Незрілість емоційно-вольової сфери. В ситуації тривоги та занепокоєння демонструє повторювальні рухи. Відчуває тісну емоційну прив'язаність до рідних. Порушена соціальна взаємодія, учневі важко йти на контакт, підтримувати діалог та висловлювати власну думку. В ситуації сенсорного перенавантаження наявні різкі зміни в поведінці (може кричати, стукати руками). Пам'ять механічна, короткотривала. Важко запам'ятовувати та відтворювати матеріал. Увага нестійка, концентрація недостатня, утруднена високим рівнем занурення у власні інтереси. Сповільнені процеси обробки інформації, аналізу та синтезу. Сприймання вибіркове, поверхнєве, базується на зовнішніх ознаках. Здатність до встановлення причинно-наслідкових зв'язків утруднена. Не користується правилами письма, завдання спрямовані на написання тексту під диктовку не виконує. Механічно списує друковані та писані тексти, допускаючи значні помилки. Читання поскладове, не завжди розуміє зміст прочитаного, під час переказу потребує навідних запитань. В ході читання припускається типових та стійких помилок. Здійснює обчислювальні операції в межах 100, з опорою на наочно-практичний матеріал. Знає і називає одно і двоцифрові числа, частково володіє складом одно і двоцифрових чисел. Орієнтується в розрізненні геометричних фігур, здатен розв'язати задачі з допомогою. Математичні правила і таблиці в процесі обрахунків використовує лише з контролюючою допомогою педагога. Знання та уявлення про навколишній соціальний, природний та предметний світ збіднені, механічні. Має базовий запас знань про власне тіло та його функції. Санітарно-гігієнічні та навички самообслуговування сформовані на достатньому рівні. Предмети побуту використовує за функціональним призначенням	- Формувати навички базової комунікації для задоволення власних потреб, прохань; - засвоювати норми та правила коректної поведінки в соціумі на основі соціальних історій та карток з піктограмами; - формування відчуття приналежності до мікрогрупи класу; - залучення до роботи в мікрогрупах однолітків з поступовим переходом від пасивних до активних дій члена цієї команди; - потребує створення ситуації успіху, словесного схвалення та позитивного емоційного підкріплення; - формувати вміння свідомо спрямовувати увагу на об'єкти, тривалий час на них зосереджуватись; - збільшувати обсяг пам'яті в зоровій, слуховій і тактильній модальностях; - розвивати вміння використовувати здобуті уявлення для подальшого розширення особистого досвіду; - розвивати слухо-моторну та слухо-зорову координацію; - освоєння різноманітних мнемічних прийомів (мнемотехніки); - формувати вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; - формувати навичку усвідомленого списування; - вчити буквеному аналізу та синтезу з допомогою каси букв та складів; - формувати навички переказу з опорою на наочний матеріал; - формувати навичку усвідомленого читання цілими словами вголос та мовчки; - формувати вміння використовувати схеми роботи для полегшення виконання завдань; - розвивати вміння виконувати вправу за поданим зразком; - формувати навичку самостійно застосовувати візуальні стимули (таблиці, формули, правила) для математичних обчислень; - формувати вміння застосовувати математичний досвід в повсякденній практичній діяльності (наприклад, під час купівлі товарів); - вчити застосовувати технічні засоби для математичних обрахунків; - накопичувати запас знань та уявлень про навколишнє соціальне, природне та предметне середовище;
--	---

	- підтримувати навички соціально-побутового орієнтування; - включати у виконання посильних господарських доручень; - створити умови для почуття безпеки і довіри, соціалізації; - збагачувати знання про власне тіло на основі наочно-практичного матеріалу
--	--

5. Додаткові освітні та соціальні потреби учня (додаткова підтримка асистента вчителя, супровід соціальним працівником, робота з вчителем-дефектологом, вчителем-логопедом тощо)

Так додаткова підтримка асистента вчителя, психолого-педагогічний супровід практичним психологом та соціальним педагогом, корекційно-розвиткові заняття з практичним психологом, вчителем-логопедом, вчителем-дефектологом, індивідуальна програма розвитку, індивідуальний підхід.

Ні

6. Психолого-педагогічна допомога, що надається під час проведення у позаурочний час корекційно-розвиткових занять

<i>Найменування заняття</i>	<i>Фахівець, який проводить заняття</i>	<i>Місце проведення заняття</i>	<i>Дні проведення заняття</i>	<i>Періодичність</i>
Корекція розвитку	практичний психолог	Кабінет практичного психолога	вівторок 13.00-13.25 четвер 13.00-13.25	протягом 2021-2022 н.р.
Розвиток мовлення	вчитель-логопед	Кабінет вчителя-логопеда	понеділок 14.00-14.25 середа 13.30-13.55	протягом 2021-2022 н.р.
Соціально-побутове орієнтування	вчитель-дефектолог	Ресурсна кімната	понеділок 13.15-13.45 п'ятниця 13.00-13.25	протягом 2021-2022 н.р.

7. Характеристика учня

<i>Сфера розвитку</i>	<i>Стисла характеристика</i>	<i>Заплановані дії</i>	<i>Очікувані результати / уміння</i>
Емоційно-вольова	Схильний до частоті зміни настрою. Вольові якості знижені, навички самоконтроль та саморегуляції недостатні. Не завжди дотримується	Релаксаційні вправи та техніки, візуальні підказки «Правила поведінки (в класі, під час уроку та перерви)», планшетка «Спочатку-потім»,	Засвоєння правил поведінки (вітатися з вчителем, однокласниками). Вміння організовувати робоче місце (викладати книжки,

	встановлених соціально прийнятних правил. Важко орієнтується в емоціях однолітків. Уникає спільної взаємодії з дорослим. Чутливий до похвали та зауважень. Демонструє ознаки тривожності та невпевненості. Часто розгойдується та «наспівує»	чіткий візуальний розклад уроків, соціальні історії, робота в малих групах (до 2 осіб)	зошити, канцелярське приладдя). За допомогою сигнальної картки зупиняти прояви вокалізації
Фізична	Анатомо-фізіологічний розвиток відповідає віковому періоду. Труднощі із орієнтацією в просторі. Загальні та дрібна моторика розвинена на достатньому рівні	Вправи на розвиток просторових уявлень. Носіння годинника (стрічки, браслету) для візуальної орієнтації певної сторони тіла	Вміння орієнтуватися у власному тілі. Навички орієнтації предметів відносно власного тіла
Когнітивна	Пам'ять зорова. Увага нестійка, короточасна. Переключення сповільнене. Мислення конкретне, обмежене безпосереднім досвідом і необхідністю забезпечення базових потреб. Низька здатність до узагальнень та абстрагувань. Утруднені логічні операції	Вправи на розвиток когнітивної сфери. Використання мнемотехніки, меморі-карток, коректурних проб, таблиць Шульте. Вправи на міжпівкульну взаємодію, вправи на дошці Більгау, використання лабіринту «Вісімка»	Запам'ятовуватиме та відтворюватиме вірш з 4 рядків. Уміння концентрувати увагу на завданні протягом 3-5 хвилин. Уміння самостійно знаходити 10 відмінностей. Вміння самостійно групувати предмети за ознаками (величина, форма, призначення)
Мовленнєва	Словник нижчий за вікову норму. Мовлення частково зрозуміле для оточуючих. Порушена звуковимова, фонетико-фонематичне сприймання, лексико-граматична будова. Читання поскладове (з помилками). Зміст прочитаного не розуміє. Навичка писемного мовлення не сформована	Розвивати артикуляційну моторику, мовленнєве дихання, фонематичні процеси. Поставити та автоматизувати звуки Л, Р, шиплячі. Формувати та розвивати фразове мовлення з дотриманням граматичних норм (переказ казок, складання розповідей, заучування коротких віршів з використанням наочності тощо), навичку читання та розуміння прочитаного. Навчати діалогічного мовлення у спеціально організованих комунікативних ситуаціях (бесіди,	Збагатити словник прикметниками та прислівниками. Володітиме навичками вимовляння звуків, слів різної складової структури. Вміння будувати речення з 3 -4-х слів, діалог, читати і розуміти слова різної складової структури

		доручення, ігри). Збагачувати словниковий запас. Формувати навички писемного мовлення шляхом використання зразків написання літер та слів (обведення друкованого зразка різного рівня складності). Використання тренажеру для письма, графаретів, перфокарток, прописів	
Соціальна	Любить похвалу. Виконує прості трудові доручення. Долучається до виконання домашніх обов'язків. Уникає соціальних контактів. Не просить про допомогу. Порушує правила соціальної поведінки	Бесіди, групові ігри, позакласні заходи. Використання методу соціальних історій в ході корекційно-розвиткових занять. Відвідування гуртка з образотворчого мистецтва	Вміння просити про допомогу жестом (підняти руку), фразою «Допоможи мені!»

8. Навчальні предмети (у разі, коли потенційні можливості учня не дають змоги засвоїти навчальну програму, що призводить до необхідності розроблення адаптованої або модифікованої програми)

№ п/п	Навчальний предмет	Програма	
		адаптована	модифікована
1.	Українська мова		+
2.	Літературне читання		+
3.	Математика		+
4.	Природознавство		+
5.	Фізична культура	+	
6.	Основи здоров'я		+
7.	Трудове навчання	+	
8.	Інформатика		+

Звільнення від окремих навчальних предметів:

Так (зазначити предмет (предмети) іноземна (англійська) мова, зарубіжна література, історія України

Ні

9. Адаптація (необхідне підкреслити)

Пристосування середовища: доступність, інтенсивність освітлення, зменшення рівня шуму в класі (звукопоглинаючі навушники), приміщення для усамітнення.

Інше: візуальні підказки, візуальний розклад занять, гумова підставка під ноги, балансуючі півкулі, парта зі спеціальною кабінкою.

Психолого-педагогічна адаптація: збільшення часу на виконання завдань, чергування видів діяльності, виконання завдань за зразком, вид та частота релаксації, використання засобів концентрації уваги.

Адаптація навчального матеріалу: адаптація наочних матеріалів, картки-підказки, використання друкованих текстів з різним розміром шрифтів.

Інше: мультимедіа.

Необхідне спеціальне обладнання

Так (зазначити обладнання): комп'ютер, мультимедійна дошка, парта зі спеціальною кабінкою, гумова підставка під ноги, балануючі півкулі, утяжувачі для ніг і рук, фланелеграф, мольберт, робочі зошити, картки із завданнями, таблиці.

Ні

10. Індивідуальний навчальний план

Індивідуальний навчальний план та індивідуальна навчальна програма розробляються відповідно до особливостей інтелектуального розвитку учня.

Індивідуальний навчальний план визначає перелік предметів та кількість годин для їх вивчення.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

учня 5 класу на 2021-2022 н.р.

закладу загальної середньої освіти № 15 м. Новограда-Волинського,
розроблений згідно з наказом МОН від 19.02.2021 № 235 та робочим навчальним планом
школи на 2021-2022 н.р.

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень
		5 клас
Мова і література	Українська мова	4
	Літературне читання	2
Математика	Математика	5
Природознавство	Природознавство	2
Здоров'я і фізична культура	Фізична культура	3
	Основи здоров'я	1
Технології	Трудове навчання	2
Мистецтво	Музичне мистецтво	1
	Образотворче мистецтво	1
Інформатика	Інформатика	1
Усього		22
Корекційно-розвиткові заняття	Корекція розвитку	2
	Розвиток мовлення	2
	Соціально-побутове орієнтування	2
Сумарна кількість годин інваріантної і варіативної складових		28

Українська мова (модифікована) – додаток 1.

Літературне читання (модифікована) – додаток 2.

Математика (модифікована) – додаток 3.

Природознавство (модифікована) – додаток 4.

Основи здоров'я (модифікована) – додаток 5.

Інформатика (модифікована) – додаток 6.

11. Джерела інформації в процесі розроблення індивідуальної програми розвитку:

- висновок ІРЦ
- попередня індивідуальна програма розвитку
- батьки/ опікуни
- учень
- інше адміністрація закладу, класний керівник, вчителі, соціальний педагог, корекційні педагоги (практичний психолог, вчитель-логопед, вчитель-дефектолог).

12. Члени групи з розроблення індивідуальної програми розвитку

<i>Прізвище, ім'я, по батькові</i>	<i>Найменування посади</i>	<i>Підпис</i>
1. <i>Войтюк Іван Петрович</i>	<i>директор</i>	
2. <i>Правдіна Вікторія Іванівна</i>	<i>заступник директора</i>	
3. <i>Степанюк Віктор Федорович</i>	<i>класний керівник</i>	
4. <i>Іванчук Валентина Миколаївна</i>	<i>вчитель української мови та літератури</i>	
5. <i>Середюк Ніна Матвіївна</i>	<i>вчитель математики</i>	
6. <i>Субота Світлана Іванівна</i>	<i>вчитель природознавства</i>	
7. <i>Степанюк Віктор Федорович</i>	<i>вчитель фізкультури</i>	
8. <i>Коваль Ганна Іванівна</i>	<i>вчитель з основ здоров'я</i>	
9. <i>Петришин Яків Іванович</i>	<i>вчитель з трудового навчання</i>	
10. <i>Левченко Олена Павлівна</i>	<i>вчитель музики</i>	
11. <i>Мирончук Ольга Олегівна</i>	<i>вчитель образотворчого мистецтва</i>	
12. <i>Назарчук Дмитро Данилович</i>	<i>вчитель інформатики</i>	
13. <i>Ільчук Анастасія Іванівна</i>	<i>соціальний педагог</i>	
14. <i>Баранова Діана Русланівна</i>	<i>практичний психолог</i>	
15. <i>Козачук Віра Павлівна</i>	<i>вчитель-логопед</i>	
16. <i>Семенець Інна Вікторівна</i>	<i>вчитель-дефектолог</i>	
17. <i>Рубан Ірина Олександрівна</i>	<i>медична сестра</i>	
18. <i>Ярош Антоніна Валеріївна</i>	<i>вчитель-дефектолог ІРЦ Новоград-Волинської міської ради</i>	
19. <i>Козак Тетяна Сергіївна</i>	<i>мама Козак Артема</i>	

13. Узгодження індивідуальної програми розвитку з:

батьками/ законними представниками:

прізвище, ім'я, по батькові батьків/ законних представників

Козак Тетяна Сергіївна

підпис _____ дата 15.09.21 .

учнем у разі, коли йому виповнилося 16 і більше років

підпис _____ дата ____ « ____ » _____

14. План консультування батьків/ законних представників у процесі розроблення/ виконання індивідуальної програми розвитку

<i>Дата</i>	<i>Мета</i>	<i>Відповідальні особи</i>
12.09.21 р.	Отримання інформації про особливості розвитку дитини. Складання попередньої ІПР	Войтюк І.П.
14.09.21 р.	Складання ІПР, узгодження, її та розкладу з батьками, затвердження директором	Войтюк І.П.
30.09.21 р.	Обговорення перших результатів адаптації дитини до нових умов навчання	Баранова Д.Р., Степанюк В.Ф.
28.10.21 р.	Бесіда про важливість спілкування та взаємодії дитини з однолітками та вчителями	Баранова Д.Р., Ільчук А.І.
25.11.21 р.	Розвиток усного діалогічного та монологічного мовлення (складання речень за опорними картинками та схемами)	Козачук В.П.
23.12.21 р.	Підсумки освітнього процесу за перший семестр. Бесіда про відпочинок дитини під час зимових канікул, правила техніки безпеки в зазначений період	Правдіна В.І., Степанюк В.Ф.
27.01.22 р.	Важливість дотримання режиму дня дитини. Контроль часу для виконання домашніх завдань та відпочинку	Степанюк В.Ф.
24.02.22 р.	Тайм менеджмент: формування навичок самоорганізації у дітей з РАС	Баранова Д.Р.
24.03.22 р.	Формування навичок ефективної комунікації шляхом використання соціальних історій	Баранова Д.Р.
28.04.22 р.	Оздоровчі заходи спрямовані на підтримку та укріплення імунітету дитини під час літніх канікул	Рубан І.О.
26.05.22 р.	Ознайомлення з результатами моніторингу стану розвитку учня за II семестр та за рік	Войтюк І.П.

15. Моніторинг стану розвитку учня та його навчальних досягнень

Сфери розвитку/навчальні предмети	Строк проведення моніторингу			
	Протягом першого півріччя навчального року	Після закінчення першого півріччя навчального року	Протягом другого півріччя навчального року	Після закінчення навчального року

Емоційно-вольова			+	+
Фізична			+	+
Когнітивна			+	+
Мовленнєва			+	+
Соціальна			+	+
Українська мова			+	+
Літературне читання			+	+
Математика			+	+
Природознавство			+	+
Фізична культура			+	+
Основи здоров'я			+	+
Трудове навчання			+	+
Музичне мистецтво			+	+
Образотворче мистецтво			+	+
Інформатика			+	+

Директор Новоград-Волинської
загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 15

І.П. Войтюк

«14» вересня 2021 р.

Освітня галузь - мова і література
Українська мова

Цілі навчання	Зміст навчання
<u>Знаннєва складова</u> Розуміє на побутовому рівні значення й роль мови в житті людини; практично використовує функцію мови для комунікації; розуміє, що державною мовою є українська; на практичному рівні має уявлення про види мовленнєвої діяльності, спілкування усне й писемне, монолог, діалог; знає типи мовлення (розповідь, опис), розрізняє зазначені типи мовлення; знає прості правила спілкування та етикетні формули. <u>Діяльнісна складова</u> Порівнює мовні і немовні засоби спілкування, які люди використовують у повсякденному житті; розуміє, що мова використовується як засіб спілкування; практично розрізняє види (усне, писемне) і типи (розповідь, опис) мовленнєвої діяльності; сприймає й опрацьовує інформацію, подану в спрощених формах (текстовій і графічних: схеми, таблиці та ін.); практично з допомогою візуальних підказок розрізняє належність тексту до певного типу мовлення (розповідь, опис); практично розуміє мету спілкування, адресата мовлення на побутовому рівні; застосовує на практиці прості правила спілкування. <u>Ціннісна складова</u> Використовує державну мову у повсякденному житті; на побутовому рівні усвідомлює потребу в спілкуванні, знанні базових правил спілкування та вмінні дотримуватися їх; використовує слова ввічливості під час комунікації; намагається дотримуватись правил спілкування	Вступ. Значення мови в житті людини й суспільства. Українська мова — державна мова України
<u>Знаннєва складова</u> Практично розрізняє слово, речення, текст; має уявлення про відмінності між словом і реченням, реченням і текстом; практично використовує візуальні підказки з правилами написання слів, творення граматичних форм, конструювання простих речень;	Повторення вивченого в початкових класах. Текст. Речення. Слово

з допомогою візуальних стимулів здійснює підбір слів за лексичним значенням (іменник, дієслово, прикметник). <u>Діяльнісна складова</u> Добирає малюнок до прослуханого тексту; з допомогою сюжетних картинок викладає послідовність подій, описаних в тексті; з допомогою альтернативних засобів (півтограм, схем) складає речення, простий текст; практично співвідносить слово певною частиною мови (іменник, дієслово, прикметник); за допомогою візуального зразка виправляє орфографічні та пунктуаційні помилки. <u>Ціннісна складова</u> Має уявлення про необхідність висловлюватись чітко, точно, грамотно	
<u>Знаннєва складова</u> Розрізняє відмінність тексту від речення; виділяє заголовки тексту; вміє будувати текст опис предмета (тварини) за допомогою мнемотаблиць. <u>Діяльнісна складова</u> Підбирає заголовок із запропонованих вчителем варіантів; складає простий план тексту спираючись на серію малюнків; з допомогою визначає ключові слова в простому тексті з трьох-чотирьох речень; складає текст з трьох-чотирьох речень; здійснює вибіркового переказ тексту з використанням наочних стимулів. <u>Ціннісна складова</u> З допомогою намагається вибірково пояснювати прослуханий текст	Теоретичний матеріал. Текст. Тема, основна думка тексту. Простий план тексту. Усна й письмова форми тексту (висловлення). Типи мовлення: розповідь, опис
<u>Знаннєва складова</u> З допомогою розрізняє групи слів за значенням; з допомогою гри «Протилежності» визначає антоніми. <u>Діяльнісна складова</u> З допомогою словників синонімів, антонімів добирає відповідні слова; знаходить в реченні синоніми, антоніми опираючись на наочний матеріал; за допомогою візуального зразка виправляє орфографічні та пунктуаційні помилки. <u>Ціннісна складова</u> Намагається дотримуватися культури мовлення щодо вживання слів відповідно до їх значення	Лексикологія. Групи слів за значенням: синоніми, антоніми. Ознайомлення зі словниками антонімів, синонімів
<u>Знаннєва складова</u> Позначає за зразком частини слова; розрізняє значущі частини слова з використанням наочності; має елементарні уявлення про спільнокореневі слова.	Будова слова. Орфографія

<u>Діяльнісна складова</u> З підтримкою виділяє у слові значущі частини; знаходить на дидактичному матеріалі спільнокореневі слова; намагається самостійно знаходити помилки, з допомогою виправляти їх. <u>Ціннісна складова</u> Під контролем та з допомогою дотримується культури мовлення, намагаючись використовувати спільнокореневі слова	
<u>Знаннєва складова</u> Знає українську абетку; списує правильно слова з відповідними орфограмами. <u>Діяльнісна складова</u> Розрізняє у словах голосні приголосні, дзвінки й глухі, м'який знак; з допомогою поділяє слова на склади та переносить з рядка в рядок; з допомогою ставить наголоси в словах; практично дотримується чергувань голосних і приголосних звуків; користується орфографічним словником і словником наголосів. <u>Ціннісна складова</u> Виявляє бажання користуватись українською мовою	Графіка. Орфографія
<u>Знаннєва складова</u> Має уявлення про головні і другорядні члени речення (без вживання термінології, практично); під контролем дотримується правил вживання на письмі великої букви на початку речення. <u>Діяльнісна складова</u> З допомогою складає словосполучення; з допомогою відрізняє словосполучення від речення; з допомогою учителя і самостійно будує словосполучення і речення, використовуючи мовний, предметний та ілюстративний матеріал; з практичною допомогою визначає у словосполученні головне й залежне слова; практично розпізнає види речень за метою висловлення, інтонацією, емоційним забарвленням; з допомогою розставляє розділові знаки в кінці речення; з допомогою визначає в реченні головні члени; під контролем помічає і намагається виправити пунктуаційні помилки (в межах вивченого матеріалу). <u>Ціннісна складова</u> Ефективно використовує надану допомогу	Відомості із синтаксису й пунктуації. Словосполучення. Речення, його граматична основа
<u>Знаннєва складова</u>	Другорядні члени речення: додаток, означення, обставина

Має уявлення головні і другорядні члени речення (без вживання термінології, практично); намагається розрізняти речення за метою висловлювання. <u>Діяльнісна складова</u> З допомогою учителя і самостійно будує речення, використовуючи мовний, предметний та ілюстративний матеріал; з допомогою дотримується вживання розділових знаків у кінці різних за метою висловлювання речень; з допомогою знаходить помилки, намагається виправити їх. <u>Ціннісна складова</u> Ефективно використовує надану допомогу; під контролем слідкує за власною діяльністю.	
<u>Знаннєва складова</u> Має уявлення про діалог і монолог. <u>Діяльнісна складова</u> З допомогою намагається формулювати тему висловлювання; з допомогою учителя продукує репліки діалогу намагається створювати діалоги на дану тему в процесі літературної гри. <u>Ціннісна складова</u> Ефективно використовує надану допомогу; під контролем слідкує за власною діяльністю	Діалог
Учень знає: З допомогою розрізняє групи слів за значенням; з допомогою визначає антоніми; розрізняє значущі частини слова з використанням наочності; знає українську абетку; списує правильно слова з відповідними орфограмами; має уявлення про словосполучення та речення, правила вживання на письмі великої букви на початку речення; має уявлення про головні і другорядні члени речення (без вживання термінології, практично); має уявлення про головні і другорядні члени речення (практично); має уявлення про другорядні члени речення; має уявлення про діалог і монолог. Учень уміє: З допомогою словників синонімів, антонімів добирає відповідні слова; знаходити в реченні синоніми, антоніми опираючись на наочний матеріал; за допомогою візуального зразка виправляти орфографічні та пунктуаційні помилки; добирати спільнокореневі слова; виділяти у слові значущі частини; знаходити на дидактичному матеріалі спільнокореневі слова; розрізняти у словах голосні приголосні, дзвінки й глухі, м'який знак; з допомогою поділяти слова на склади та переносить з рядка в рядок; з допомогою ставити наголоси в словах; практично дотримуватись чергувань голосних і приголосних звуків;	Повторення й узагальнення вивченого в кінці року

користуватись орфографічним словником і словником наголосів; з допомогою складає словосполучення; відрізняти словосполучення від речення; з допомогою будувати словосполучення і речення; будувати речення; дотримуватись вживання розділових знаків; підтримувати діалог на задану тему	
--	--

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети

- технологія диференційованого викладання;
- технологія кооперативного навчання;
- ігрові технології;
- інтерактивні технології;
- технологія традиційного особистіно-орієнтована технологія;
- навчання.

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік

Оцінювання

Вербальне, портфоліо, спостереження.

Методи

Усне та графічне оцінювання.

Прийоми оцінювання

Різні форми схвалення, перспективна оцінка.

Освітня галузь - мова і література
Літературне читання

<i>Зміст навчального матеріалу</i>	<i>Навчальні досягнення учня</i>
ВСТУП Слово в житті людини. Художня література як мистецтво слова. Ознайомлення з видами мистецтв	<u>Предметні компетентності</u> Намагається зрозуміти роль художнього слова в житті людини. <u>Ключові компетентності</u> З допомогою вчителя (з використанням наочності) має уявлення про різні види мистецтва. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Шанує українську літературу серед інших мистецтв</i>
СВІТ ФАНТАЗІЇ ТА МУДРОСТІ Усна народна творчість. Легенди: «Про зоряний Віз», «Дажбог». Народні перекази. «Прийом у запорожців». Звичаї та традиції запорозьких козаків	<u>Предметні компетентності</u> Має уявлення про виникнення легенд; за допомогою навідних запитань називає послідовність описаних подій. <u>Ключові компетентності</u> Читає по складах невеликий уривок легенд; під контролем учителя намагається поводитися культурно під час обговорення (спокійно слухати). <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Намагається шанувати світоглядні уявлення наших предків</i>
Народні казки «Яйце-райце». «Про правду і кривду» (окремі уривки). Казки про звірів, побутові. Народне уявлення про добро і зло в казці	<u>Предметні компетентності</u> Має уявлення про казку; з допомогою вчителя визначає про кого або про що йдеться у казці (за допомогою навідних запитань, наочності); з допомогою вчителя називає хороших і злих героїв. <u>Ключові компетентності</u> Читає по складах невеликий уривок з казки; уважно слухає висновки інших учнів, що добро у казках перемагає зло. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Розуміє поняття «добро» і «зло»</i>
Літературні казки Іван ФРАНКО. «Фарбований Лис» (уривок з казки) Зміст казки, головні і другорядні герої	<u>Предметні компетентності</u> Має уявлення про письменника Івана Франка; шукає у казці з допомогою вчителя відповіді на запитання до змісту казки; називає , про кого казка. <u>Ключові компетентності</u> З допомогою вчителя знаходить образні слова, що характеризують героя твору (веселий, сміливий, хитрий та ін.). <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Знає негативні риси людини</i>
Василь КОРОЛІВ-СТАРИЙ. «Хуха-Моховинка» (уривок з казки) Короткі відомості про письменника. Вигадані істоти. Добро і зло в казці.	<u>Предметні компетентності</u> Виявляє інтерес до читання (слухання); за питаннями вчителя правильно називає головних героїв прочитаного твору.

Відшукування у тексті образних слів і висловів, які характеризують дійових осіб	<u>Ключові компетентності</u> З допомогою вчителя відшукує у казці слова, що описують головних героїв; дотримується гігієнічних правил у роботі з книжкою. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Має прагнення робити добро</i>
Василь СИМОНЕНКО. «Цар Плаксій та Лоскотон» (уривок з тексту) Автор твору та його назва. Відповідність назви твору змісту	<u>Предметні компетентності</u> Читає по складах невеликий уривок з казки, достатньо гучно й зрозуміло; визначає автора твору й назву казки. <u>Ключові компетентності</u> З допомогою вчителя (за запитаннями, з опорою на текст, за прослуханим матеріалом) називає, про кого казка й головні події; має уявлення про «добро» і «зло», хороші вчинки і погані. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Намагається керувати своїми емоціями</i>
Галина МАЛИК. «Незвичайні пригоди Алі в країні Недоладії» Визначення головних героїв і теми у тексті. Добро і зло в казці	<u>Предметні компетентності</u> Читає по складах невеликий уривок з казки, достатньо гучно й зрозуміло; разом із учителем визначає тему казки та головних героїв; визначає позитивних і негативних героїв. <u>Ключові компетентності</u> Розуміє значення загальноновживаних слів і висловів у доступному тексті; робить ілюстрації до частин прочитаного за покроковою інструкцією. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Намагається розуміти відповідальність за свої вчинки</i>
Із народної мудрості Загадки Загадка як вид усної народної творчості. Види загадок (про людей, їхнє життя, про природу та її явища, про рослини, тварин). Прислів'я та приказки, їх тематика	<u>Предметні компетентності</u> Має уявлення про загадки; з допомогою вчителя відгадує прості загадки (з опорою на наочність/практичний матеріал). <u>Ключові компетентності</u> З допомогою вчителя знаходить прислів'я і приказки у підручнику; читає по складах короткі прислів'я і приказки, з допомогою наведених запитань розуміє їхній зміст. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Намагається усвідомити потребу розвивати уважність, допитливість</i>
Леонід ГЛІБОВ. «Химерний, маленький...», «Хто вона?»	<u>Предметні компетентності</u> Читає по складах невеликі загадки й розуміє зміст прочитаного; відгадує загадки за допомогою додаткових запитань вчителя; повторює за вчителем казкові елементи, пестливі слова у поетичних загадках Л. Глібова. <u>Ключові компетентності</u>

	З допомогою вчителя ілюструє слова-відгадки до віршованих загадок Л. Глібова. Емоційно-ціннісне ставлення <i>Намагається усвідомити потребу розвивати пам'ять</i>
ІСТОРИЧНЕ МИНУЛЕ НАШОГО НАРОДУ Літописні оповіді «Повість минулих літ» «Три брати – Кий, Щек, Хорив і сестра їхня Либідь»	Предметні компетентності Уважно слухає про історичну і літературну пам'ятку «Повість минулих літ»; відповідає на запитання до прочитаних уривків з тексту. Ключові компетентності Повторює за вчителем імена засновників Києва; дотримується гігієнічних правил у роботі з книжкою; має уявлення про важливість знання історії. Емоційно-ціннісне ставлення <i>Намагається зрозуміти силу наших предків</i>
Олександр ОЛЕСЬ. «Ярослав Мудрий» «Микита Кожум'яка» Поезії з книги «Княжа Україна» (1-2 поезії)	Предметні компетентності Намагається виразно читати поезії; повторює за вчителем основні теми віршів, які вивчалися; намагається виразно вголос читати уривок з творів «Ярослав Мудрий», «Микита Кожум'яка». Ключові компетентності З допомогою та за наслідуванням учителя передає голосом, природними жестами, мімікою, ходом характер персонажів твору; уважно слухає колективне обговорення змісту прочитаних творів. Емоційно-ціннісне ставлення <i>Має уявлення про шанобливе ставлення до заповітів наших предків</i>
Зірка МЕНЗАТЮК. «Тасмниця козацької шаблі» Побут та звичаї українських козаків у повісті. Старовинні українські замки	Предметні компетентності Намагається виразно читати невеликий уривок з тексту; називає головних героїв твору. Ключові компетентності Має уявлення про побут та звичаї українських козаків, про старовинні замки; уважно слухає думки інших учнів щодо проблем, порушених у творі; з допомогою вчителя (з використанням покрокової інструкції) створює ілюстрації/буктрейлер до прочитаного уривку з твору. Емоційно-ціннісне ставлення <i>Розуміє сутність поняття патріотизм</i>
РІДНА УКРАЇНА. СВІТ ПРИРОДИ Тарас ШЕВЧЕНКО. «Садок вишневий коло хати...» Життя і творчість поета. Опис природи в поезіях Т. Шевченка	Предметні компетентності Має уявлення про Т. Шевченка; намагається виразно з інтонацією читати вірш; з опорою на мнемотаблицю намагається вивчити і розповісти невеликий уривок з вірша; повторює за вчителем влучні слова та вислови, які характеризують дійових осіб, події, картини природи.

	<u>Ключові компетентності</u> Має уявлення про вплив природи на життя людини; з допомогою вчителя створює ілюстрації до окремих епізодів твору. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Розуміє оптимістичний, життєрадісний погляд на світ</i>
Павло ТИЧИНА. «Гаї шумлять...» Короткі відомості про поета. Описи природи у віршах П. Тичини	<u>Предметні компетентності</u> Має уявлення про життя П. Тичини; намагається виразно з інтонацією читати вірш. <u>Ключові компетентності</u> З опорою на мнемотаблицю намагається вивчити і розповісти невеликий уривок з вірша; з допомогою вчителя шукає у вірші описи природи; повторює за вчителем вислови про важливість збереження довкілля для сьогодення та майбутнього; уважно слухає думки учнів щодо любові до рідної природи, землі. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Намагається зрозуміти важливість розвитку спостережливості</i>
Євген ГУЦАЛО. «Лось» Короткі відомості про письменника. Тема оповідання, головні герої	<u>Предметні компетентності</u> Має уявлення про життя письменника Є. Гуцало; намагається виразно з інтонацією читати невеликий уривок з тексту; разом із учителем визначає тему твору і самостійно називає головних героїв. <u>Ключові компетентності</u> Має уявлення про великий світ природи й людину в ньому, про добро і зло, любов і милосердя; повторює за вчителем фрази щодо бережливого ставлення до природи. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Намагається зрозуміти важливість турботи про рідних людей</i>
Максим РИЛЬСЬКИЙ. «Дош» Краса рідної природи у вірші	<u>Предметні компетентності</u> Намагається виразно з інтонацією вголос читати вірш; повторює за вчителем тематику вірша. <u>Ключові компетентності</u> Має уявлення про важливість збереження природи для майбутнього; з опорою на мнемотаблицю намагається вивчити і розповісти невеликий уривок з вірша. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Намагається зрозуміти важливість розвитку творчих здібностей</i>
Григорій ТЮТЮННИК. «Дивак» Світ природи і людини в оповіданні. Позитивна поведінка Олеся	<u>Предметні компетентності</u> Намагається виразно з інтонацією вголос читати уривок з оповідання;

	за допомогою запитань називає тему твору і головних героїв; повторює за вчителем позитивні риси характеру головного героя. <u>Ключові компетентності</u> Має уявлення про хороше ставлення до людей; уважно слухає закінчення оповідання іншими учнями. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Знає позитивні риси особистості</i>
Микола ВІНГРАНОВСЬКИЙ. «Сіроманець» Захоплива історія про хлопчика й вовка	<u>Предметні компетентності</u> Намагається виразно з інтонацією вголос читати уривок з оповідання; з опорою на сюжетні малюнки називає тему твору і головних героїв; повторює за вчителем позитивні риси характеру головного героя. <u>Ключові компетентності</u> Уважно слухає дискусію учнів про проблеми екології, відповідальності за братів менших. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Намагається зрозуміти значення людяності, доброти в житті</i>
ЛІТЕРАТУРА РІДНОГО КРАЮ Ознайомлення з невеликим і цікавим твором письменника-земляка	<u>Предметні компетентності</u> Намагається виразно вголос читати уривок з твору письменника-земляка; з допомогою вчителя визначає тему і головних героїв твору. <u>Ключові компетентності</u> Уважно слухає думки інших учнів про прочитані твори; має уявлення про роль читання для власного життя. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Шанує письменників рідного краю</i>
УРОК-ПІДСУМОК Бесіда про твори, що вивчались упродовж року	<u>Предметні компетентності</u> Пригадує з допомогою вчителя письменників й твори, що вивчались впродовж року; називає твори, що найбільш сподобались; уважно слухає колективне обговорення змісту прочитаних творів. <u>Ключові компетентності</u> Робить спроби узагальнити одержану інформацію; з допомогою вчителя шукає необхідну додаткову інформацію в мережі Інтернет. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Повторює за вчителем, що власна думка є важливою</i>

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети

- особистісно-орієнтована технологія;
- технологія диференційованого викладання;
- технологія кооперативного навчання;

- ігрові технології;
- інтерактивні технології;
- технологія традиційного навчання.

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік

Оцінювання

Вербальне, портфоліо, спостереження.

Методи

Усне та графічне оцінювання.

Прийоми оцінювання

Різні форми схвалення, перспективна оцінка.

Освітня галузь - математика
Математика

Цілі навчання	Зміст навчання
- Наводить приклади: натуральних чисел; - розрізняє: цифри і числа	Натуральні числа. Число нуль. Цифри
Має уявлення про порівняння натуральних чисел.	Порівняння натуральних чисел
- Рахує рівними групами предметів; - рахує по 2, 3 в межах 20 за допомогою наочних посібників; - усвідомлює, що множення – це сума однакових доданків; - записує і читає приклади на множення; - складає приклади на додавання та множення; - користується таблицею множення; - ділить предметну множину на рівні частини; - ділить множину на дві, три рівні частини; - записує, читає приклади на ділення; - користується готовими таблицями ділення на 2, 3	Арифметичні дії з натуральними числами та їх властивості. Множення та ділення в межах 20 (повторення) Множення числа 2. Назва компонентів. Ділення на 2 рівні частини. Множення числа 3. Ділення на 3 рівні частини
- Рахує рівними групами предметів по 4, 5 до 20; - рахує зображеннями предметів по 4, 5; - складає приклади на додавання; - заміняє додавання множенням; - записує і читає приклади на множення; - користується таблицею множення чисел 4, 5; - ділить предметну множину на 4, 5 рівних частин; - записує і читає приклади на користується таблицями ділення; - ділення	Множення та ділення в межах 20. Множення числа 4 на 2, 3. Множення числа 4 на 4, 5, 1, 0. Ділення 4, 8, 12 на 4. Ділення 16, 20 на 4. Множення числа 5 на 2, 3, 4, 1, 0. Переставна властивість множення. Ділення 5, 10, 15. 20 на 5. Множення чисел 2, 3, 4, 5 (повторення) Ділення на 2, 3, 4, 5 рівних частин (повторення)
- Знає нумерацію в межах 100; - розуміє значення цифр у числі; - визначає кількість розрядних одиниць; - визначає місце числа в натуральному ряді чисел; - порівнює числа в межах 100; - розв'язує приклади на додавання та віднімання без переходу через розряд.	Додавання та віднімання в межах 100 (без переходу через розряд) Додавання та віднімання круглих десятків. Додавання круглих десятків і одноцифрового числа (40+8; 8+40). Назва компонентів. Віднімання від двоцифрового числа всіх десятків, одиниць (85-80; 85-5). Назва компонентів. Додавання двоцифрового і одноцифрового чисел, коли сума одиниць менша 10 (62+5, 5+62).

- Визначає зовнішній вигляд монети і паперових грошей: колір, форма, розмір, цифри, які на них викарбовані; - називає вартість монети, купюри; позначає її словом; - знайомиться з предметами, які можна купити за означені гроші; - розмінює і замінює гроші	Монети: 10 к., 50 к., 1 грн, 2 грн, 5 грн, 10 грн. Паперові гроші: 1, 2, 5, 10, 20, 50, 100 грн. Розмін і заміна. Додавання та віднімання двоцифрових чисел і круглих десятків ($47+20$; $20+47$; $65-20$). Додавання двоцифрових чисел, коли сума одиниць першого розряду менше або дорівнює 10 ($47+32$; $47+23$). Віднімання двоцифрових чисел, коли число одиниць зменшуваного більше числа одиниць від'ємника або дорівнює йому ($67-24$; $65-25$). Віднімання одноцифрового числа від круглих десятків ($60-3$). Віднімання двоцифрового числа від круглих десятків ($60-24$). Віднімання від 100 одноцифрового числа ($100-2$). Віднімання від 100 двоцифрового числа
- Розв'язує приклади з невідомим компонентом додавання чи віднімання; - пояснює знаходження невідомого компонента	Додавання та віднімання в межах 100 (вивчені випадки). Знаходження невідомого доданка. Знаходження невідомого зменшуваного. Знаходження невідомого від'ємника
- Називає місяці по порядку з опорою на картки-підказки; - знає частини доби, їх послідовність; - знає, що в році 12 місяців; - знає, що доба триває 24 години	Одиниці часу – доба, місяць, рік. 1 рік – 12 місяців, 1 доба – 24 год. Назва місяців по порядку. Поняття про іменовані числа. Просте і складне іменоване число
- Аналізує приклади за зракзом; - знає правила розв'язання прикладів з дужками та без дужок; - коментує розв'язання прикладів з дужками	Виконання дій у прикладах з дужками. Порядок дій: $40+(24-4)$; $40+(24-20)$; $35+(11-9)$; $35-(11-9)$; $76-(32-22)$; $76-(70+5)$; $76-(9+3)$; $76-(15-9)$
- Записує, читає приклади на множення, ділення; - користується таблицями множення та ділення; - розуміє подібність і відмінність ділення на рівні частини та на вміщення; - аналізує приклади; - знає і користується правилами розв'язання прикладів з дужками; - коментує розв'язання прикладів з дужками	Порядок дій: $(3+2)\times 4$; $(6+2) : 2$; $(9+7):4$; $(15-7):2$; $(20-5):3$; $(35-30)\times 3$; $(25-5):4$; $(100-96)\times 4$; $20:(13-8)$; $16:(50-46)$
- Розуміє вирази: «зменшити на...», «збільшити на...»; - розв'язує просту арифметичну задачу, яка містить відношення «зменшити на...», «збільшити на...»; - складає задачі за малюнком, коротким записом, визначає	Множення та ділення в межах 20. Збільшення числа на кілька одиниць. Зменшення числа на кілька одиниць. Диференціація понять «збільшення на...» та «зменшення на...»

арифметичну дію за допомогою вчителя; • диференціює вирази «зменшити на...», «збільшити на...»	
• Розуміє вирази «збільшити в кілька разів», «зменшити в кілька разів»; • користується виразами «збільшити в кілька разів», «зменшити в кілька разів»; • розв'язує прості арифметичні задачі, які містять вирази «збільшити «в»», «зменшити «в»»; • складає задачі за малюнком, коротким записом, записує умову, визначає арифметичну дію за допомогою вчителя, записує розв'язання та відповідь; • диференціює поняття «збільшити «в»», «зменшити «в»»	Збільшення числа в кілька разів. Зменшення числа в кілька разів. Диференціація понять «збільшення в...» і «зменшення в...»
• Знає правила розв'язання прикладів з діями I і II ступеня; • розв'язує приклади з діями I і II ступеня; • коментує послідовність виконання дій; • користується таблицями множення та ділення	Дії I і II ступеня. Порядок виконання дій: $3 \times 2 + 4$, $3 \times 3 + 7$, $2 \times 10 + 3$; $2 \times 10 + 30$, $2 \times 10 + 36$, $2 \times 10 + 0$; $4 \times 2 - 5$, $4 \times 5 - 7$, $4 \times 5 - 17$, $4 \times 4 - 9$, $2 \times 10 - 0$, $2 \times 3 - 6$. Диференціація понять «збільшення на...» та «збільшення в...». Порядок виконання дій: $3 + 2 \times 5$, $8 + 3 \times 2$, $36 + 4 \times 5$, $32 + 3 \times 6$, $24 + 3 \times 4$, $84 + 2 \times 8$; $11 - 4 \times 2$, $90 - 3 \times 2$, $90 - 3 \times 4$, $79 - 3 \times 6$. Диференціація понять «зменшення на...» та «зменшення в...»
• Креслить лінії; • будує відрізки; • додає та віднімає відрізки; • збільшує та зменшує відрізки на заданий відрізок; • знаходить на малюнках: відрізок даної довжини	Види ліній: прямі, криві, ламані. Відрізок. Побудова відрізків за даними розмірами. Додавання і віднімання відрізків. Збільшення та зменшення відрізків на заданий відрізок
• Називає, розрізняє види кутів; • будує прямі, гострі і тупі кути у різних положеннях	Кути. Види кутів. Порівняння кутів шляхом накладання. Незалежність величини кута від довжини сторін
• Визначає кількість розрядних одиниць; • розв'язує приклади на додавання та віднімання в межах 100 з переходом через розряд з допомогою калькулятора; • пояснює розв'язання прикладів з допомогою	Додавання і віднімання в межах 100 з переходом через розряд. Додавання одноцифрового і двоцифрового числа, коли кількість одиниць у двоцифровому дорівнює 9 ($39 + 6$; $8 + 29$). Додавання двоцифрового і одноцифрового числа, коли кількість одиниць у двоцифровому дорівнює 8 ($38 + 5$; $7 + 48$). Додавання двоцифрового і одноцифрового числа, коли кількість одиниць у двоцифровому дорівнює 7 ($27 + 8$; $8 + 27$). Додавання двоцифрового і одноцифрового числа, коли кількість одиниць у двоцифровому дорівнює 6 ($56 + 8$, $8 + 56$).

	Додавання двоцифрового і одноцифрового числа, коли кількість одиниць у двоцифровому дорівнює 5 ($75+8$, $8+75$). Додавання двоцифрового і одноцифрового числа, коли кількість одиниць у двоцифровому дорівнює 4 ($64+9$, $9+64$). Додавання двоцифрового і одноцифрового числа, коли кількість одиниць у двоцифровому дорівнює 3, 2 ($43+8$, $42+9$, $8+43$, $9+42$)
- Знає назви мір довжини – метр, дециметр, сантиметр, міліметр; - уявляє означені міри довжини; - уявляє, що величина вимірюється лише такою ж величиною, прийнятою за міру; - користується вимірювальними інструментами; - розв'язує приклади з простими іменованими числами; - розв'язує арифметичні задачі на визначення довжини	Одиниця довжини – міліметр. Позначення 1 см = 10 мм
- Розрізняє важкі і легкі предмети шляхом зважування на долонях; «на око», порівнює предмети за вагою; - знає назви мір маси: кілограм, центнер, співвідносить міри маси: 1 ц = 100 кг; - розв'язує приклади з простими іменованими числами; - розв'язує задачі на визначення маси предметів	Одиниця маси – центнер. Позначення 1ц = 100 кг. Додавання двоцифрових чисел і круглих десятків. Додавання двоцифрових чисел ($29+32$, 33 та ін.). Прилічування по 6 до 60. Додавання двоцифрових чисел ($28+33$, 34 та ін.). Додавання двоцифрових чисел ($27+24$, 25 та ін.). Прилічування по 7 до 70. Додавання двоцифрових чисел ($26+25$, 26 та ін.). Додавання двоцифрових чисел ($25+26$, 27 та ін.). Прилічування по 8 до 80. Додавання двоцифрових чисел ($24+27$, 28 та ін.). Додавання двоцифрових чисел ($23+28$, 29; $22+29$ та ін.). Прилічування по 9 до 90. Віднімання числа 9 ($23-9$, $54-9$). Відлічування по 9 від 90. Віднімання числа 8 ($32-8$, $45-8$...). Відлічування по 8 від 80. Віднімання числа 7 ($25-7$, $46-7$...). Відлічування по 7 від 70. Віднімання числа 6 ($24-6$, $35-6$...). Відлічування по 6 від 60. Віднімання числа 5. Відлічування по 5 від 50. Віднімання чисел 4, 3, 2. Відлічування по 4, 3, 2. Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового (всі випадки). Віднімання двоцифрових чисел ($72-36$, $91-36$). Дужки. Додавання до числа суми, і навпаки. Віднімання від числа суми, і навпаки. Додавання до числа різниці, і навпаки. Віднімання від числа різниці, і навпаки. Додавання та віднімання в межах 100 (всі випадки)

• Користується таблицею множення чисел 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 та таблицею ділення на 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9; • знає назву компонентів множення та ділення; • лічить рівними числовими групами в межах 100; • замінює дію множення на дію додавання; • співвідносить дію множення з дією ділення; • розв'язує приклади на множення та ділення; • розв'язує арифметичні задачі на знаходження добутку і частки, збільшення числа в декілька разів, зменшення числа в декілька разів	Множення і ділення в межах 100. Множення числа 2 і ділення на 2 рівні частини. Лічба двійками. Множення на 3 і ділення на 3 рівні частини. Лічба трійками. Ділення на вміщення. Множення числа 4 і ділення на 4 рівні частини. Лічба четвітками. Множення числа 5 і ділення на 5 рівних частин. Лічба п'ятірками (повторення). Множення числа 6. Ділення на 6 рівних частин. Лічба по 6. Ділення по 6. Множення числа 7. Ділення на 7 рівних частин. Ділення по 7. Множення числа 8. Ділення на 8 рівних частин. Ділення по 8. Множення числа 9. Ділення на 9 рівних частин. Ділення по 9. Іменовані числа. Додавання та віднімання чисел, вираженими однією одиницею мірами вартості (7 грн.+5грн.; 50 к.+20 к.) Іменовані числа. Додавання та віднімання чисел, вираженими однією одиницею довжини (10 см + 8 см; 20 дм + 10 дм, 9 м +6 м, 32 мм + 5 мм)
• Розрізняє і називає елементи трикутника; • визначає види трикутників за допомогою косинця і креслить їх	Трикутники. Сторони. Кути. Основа. Висота. Розпізнавання. Креслення. Трикутники. Види трикутників за кутами. Визначення за допомогою косинця. Креслення
• Розрізняє, називає елементи прямокутника; • креслить прямокутники за допомогою косинця; • розрізняє, називає елементи квадрата; • креслить квадрат за допомогою косинця	Прямокутник. Квадрат
• Має уявлення про прямокутник та квадрат; • візуально рзрізняж квадрат і куб; • з допомогою обчислює периметр прямокутника та квадрата; • прачно визначає (знаходить) куб серед геометричних фігур; • диференціює куб та квадрат	Периметр прямокутника і квадрата. Куб
• Має уявлення про піраміду; • вказує на грані піраміди;	Піраміда

• працює визначає (знаходить) піраміду серед геометричних фігур	
• Розв'язує приклади на додавання та віднімання в межах 100 без переходу та з переходом через розряд прийомом письмових та усних обчислень; • пояснює розв'язання прикладів; • розв'язують прості та складені арифметичні задачі; • вміє користуватися таблицею множення та ділення; • розв'язує приклад на множення та ділення; • пояснює розв'язання прикладів; • розв'язує прості та складені арифметичні задачі на ходження добутку і частки, збільшення числа в декілька разів, зменшення числа в декілька разів; • будує ламану лінію за даними розмірами; • визначає види трикутників за кутами, креслить трикутники за кутами	Повторення вивченого за рік Додавання та віднімання в межах 100 (всі випадки). Множення та ділення в межах 100. Види ліній. Ламана лінія. Побудова ламаної лінії за даними розділами. Трикутники. Види трикутників за кутами. Побудова за кутами
Орієнтовні навчальні досягнення учня на кінець року: – вміє користуватися таблицею множення і ділення; – виконує дії множення та ділення; – розпізнає й розв'язує прості арифметичні задачі на знаходження результату дії (добутку, частки), на різницеве й кратне порівняння; – виконують дії з простими іменованими числами; – розпізнає види трикутників за видами кутів; – вміє креслити ламану за даними довжинами відрізків	

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети

- особистісно-орієнтована технологія;
- технологія диференційованого викладання;
- технологія кооперативного навчання;
- ігрові технології;
- інтерактивні технології;
- технологія традиційного навчання.

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік

Оцінювання:

Вербальне, портфоліо, спостереження.

Методи:

Усне та графічне оцінювання.

Прийоми оцінювання:

Різні форми схвалення, перспективна оцінка.

Освітня галузь - природознавство
Природознавство

Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учня
ВСТУП Науки, що вивчають природу. Методи вивчення природи. Обладнання для вивчення природи. Значення природничо-наукових знань для людини	Називає природничі науки (біологію, фізику, хімію, географію, астрономію, екологію); за допомогою вчителя називає методи вивчення природи (спостереження, експеримент, вимірювання); за допомогою портретів показує вчених-натуралістів (2-3); за допомогою вчителя обирає обладнання, необхідне для проведення вимірювання і спостереження; дотримується правил використання лабораторного обладнання; за допомогою вчителя дає відповідь на запитання «Для чого необхідно вивчати природу?»; має уявлення про роль природничих наук і власні можливості в пізнанні природи
<u>Навчальний проект</u> <u>«Жива і нежива природа навколо нас»</u>	За запитаннями вчителя називає (показує) на малюнку об'єкти навколишнього світу; за допомогою вчителя вносить дані в таблиці; відповідно до індивідуальних можливостей бере участь у командній роботі
РОЗДІЛ І. ТІЛА, РЕЧОВИНИ ТА ЯВИЩА НАВКОЛО НАС Тіла навколо нас. Характеристики тіла, їх вимірювання. Речовини. Фізичні властивості речовин. Властивості твердих тіл, рідин і газів. Атоми й молекули. Дифузія. Різноманітність речовин. Неорганічні та органічні речовини у найближчому оточенні людини. Чисті речовини і суміші. Способи розділення сумішей. Явища природи. Фізичні явища, їх різноманітність. Хімічні явища, їх ознаки. Горіння. Гниття. Повторюваність явищ. Взаємозв'язок явищ у природі	Має уявлення про найменші частинки речовин; за запитаннями вчителя називає характеристики тіла (форма, розміри, маса, об'єм); за допомогою вчителя називає прилади та інструменти для вимірювання розмірів і маси тіл; за допомогою малюнків називає фізичні властивості речовин; за допомогою вчителя називає (показує) на картках (схемах) властивості газів, деякі фізичні властивості речовин, властивості газів (не зберігають форми), властивості рідин (не зберігають форму, текучі), властивості твердих тіл (зберігають форму); має уявлення про способи розділення сумішей; з допомогою вчителя називає/показує на малюнку тіла і речовини, що оточують людину; називає погодні явища характерні для своєї місцевості; за малюнками називає/визначає стихійні явища погоди; має уявлення про взаємозв'язок живої та неживої природи; знає основні ознаки живої та неживої природи; має уявлення про відмінність між твердим, рідким, газуватим станом речовин; чистих речовин – від сумішей; значення органічних речовин для живої природи; значення горіння і гниття; за допомогою вчителя може розділяти суміш фільтруванням; застосовує знання для безпечного поводження з тілами й речовинами в ситуаціях повсякденного життя; дотримується правил безпечного використання хімічного посуду;

	за запитаннями намагається зробити висновок про різноманітність тіл і явищ природи; розуміє значимість потреби в безпеці
РОЗДІЛ II. ВСЕСВІТ Небо і небесна сфера. Небесні світила. Видимі рухи світил. Поняття сузір'я. Значення зоряного неба в історії людства. Небесні тіла. Зоря – самосвітне небесне тіло. Відмінності між зорями. Міжзоряний простір. Планети. Сонячна система. Відмінності між планетами. Зоряні системи — галактики. Всесвіт і його складові. Людина і Всесвіт. Астрономія — наука, що вивчає Всесвіт. Методи та засоби астрономічних досліджень	За допомогою малюнків називає (показує) сузір'я; знає хто такі астрономи; за малюнками називає (показує) астрономів та дослідників космосу; за допомогою малюнків і питань вчителя розповідає про Всесвіт і Сонячну систему; має уявлення про відмінності між планетою і зорею; за допомогою малюнків та запитань вчителя розповідає про розміри і температуру Сонця; знає форму Землі і на моделях за допомогою вчителя пояснює її рух навколо власної осі і навколо Сонця; за допомогою малюнків розрізняє: небесні тіла (планета, зоря, галактика); ознайомлений з картою зоряного неба (Полярна зоря, сузір'я Великої та Малої Ведмедиці); за запитаннями вчителя розуміє значення зоряного неба в історії людства, телескопічних спостережень
<u>Навчальний проект</u> <u>«Наш дім – Сонячна система»</u>	Уважно слухає ідеї інших учнів; відповідно до індивідуальних можливостей бере участь у командній роботі
РОЗДІЛ III. ЗЕМЛЯ — ПЛАНЕТА СОНЯЧНОЇ СИСТЕМИ <u>Тема 1. Земля як планета</u> Форма і розміри Землі. Внутрішня будова Землі. Рухи Землі. Пори року. Місяць — супутник Землі. Сонячні та місячні затемнення. Способи зображення Землі. Ґрунт, його значення і властивості. Догляд за ґрунтом. Повітря — суміш газів. Значення повітря. Властивості повітря. Вода на Землі. Властивості води. Три стани води. Кологообіг води. Вода — розчинник. Розчинні й нерозчинні речовини. Розчини у природі. Значення води у природі. Використання води людиною	За допомогою малюнків та запитань вчителя розповідає про материки та океани на карті та глобусі; має уявлення про материки і океани; знає , якою є форма землі; розуміє , що складає рельєф земної поверхні; за запитаннями вчителя та малюнком пояснює що таке гори, що таке рівнин; ознайомлений з поняттям рельєф поверхні землі; за запитаннями вчителя та малюнком виокремлює гори і рівнини; за допомогою запитань вчителя пояснює використання ґрунту у сільському господарстві рідного краю; за малюнками наводить приклади заходів з охорони ґрунтів; має поняття про зміну дня і ночі; називає пори року; називає водні ресурси своєї місцевості; за допомогою вчителя пояснює промислове значення води; за малюнками наводить приклади охорони водних ресурсів; за малюнками пояснює/визначає значення води для людей, рослин, тварин; ознайомлений з поняттями материк, екватор, півкулі, полюси; має елементарні уявлення про обмеженість ресурсів для задоволення потреб людини
<u>Тема 2. Планета Земля як середовище життя організмів</u> Організм і його властивості. Клітинна будова організмів Різнороманітність організмів: Рослини, Тварини, Гриби, Бактерії Умови життя на планеті Земля.	За допомогою вчителя називає елементарні відмінності рослин, тварин, грибів, бактерій; умови життя на планеті Земля наводить приклади пристосування рослин, птахів та тварин до життя у різні пори року; називає за допомогою зображень природні екосистеми (ліс, річка, озеро, болото, степ), штучні (парк, квітник, поле,

Середовище життя. Чинники середовища. Вплив на організми чинників неживої природи. Пристосування організмів до періодичних змін умов середовища. Різноманітність середовищ життя і пристосування організмів до життя в кожному з них. Наземно-повітряне середовище. Водне середовище життя. Ґрунтове середовище життя. Вплив на організми чинників живої природи. Взаємозв'язки між організмами. Співіснування організмів. Угрупування організмів. Екосистеми. Рослинний і тваринний світ своєї місцевості	сад, водосховище); розуміє значення природних екосистем для людини; знає як відрізнити живий організм від неживого тіла; має уявлення про зв'язок грибів, бактерій, рослин, тварин у природі, про роль рослин, тварин, грибів, бактерій в екосистемах; за допомогою малюнків повторює за вчителем про взаємозв'язки між організмами і навколишнім середовищем; наводить приклади (з опорою на ілюстрації) рослинного світу материків і океанів, тваринного світу материків і океанів; має уявлення про материки і океани; називає (за допомогою малюнків) тварини та рослини рідного краю; розуміє значення охорони рослинного і тваринного світу
<u>Навчальний проект</u> <u>«Вирощування найвищої бобової рослини»</u>	Відповідно до індивідуальних мовностей бере участь у командній роботі
<u>Тема 3. Людина на планеті Земля</u> Людина — частина природи. Зв'язок людини з природою. Зміни в природі, що виникають унаслідок природних чинників і діяльності людини. Екологічні проблеми та їх розв'язування (збереження біологічного різноманіття, боротьба зі знищенням лісів і опустелюванням, захист планети від забруднення різних видів). Охорона природи. Червона книга України. Заповідники, заказники, національні парки та їхнє значення для збереження природи Землі	За допомогою схем-малюнків називає (показує): джерела забруднення навколишнього середовища; повторює за вчителем зв'язок людини з природою і як діяльність людини (негативно, позитивно) впливає на природу; ознайомлений з Червоною книгою і за інструкцією показує рослини і тварини своєї місцевості, які до неї внесені; виявляє бережливе ставлення до природи
<u>Навчальний проект «Смітити не можна переробляти» (про «друге життя» побутових речей)</u>	Уважно слухає судження однокласників при обговоренні проекту; бере участь у навчальному проекті відповідно до своїх можливостей

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети

- особистісно-орієнтована технологія;
- технологія диференційованого викладання;
- технологія кооперативного навчання;
- ігрові технології;
- інтерактивні технології;
- технологія традиційного навчання.

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік

Оцінювання

Вербальне, портфоліо, спостереження.

Методи

Усне та графічне оцінювання.

Прийоми оцінювання

Різні форми схвалення, перспективна оцінка.

Освітня галузь - здоров'я і фізична культура
Основи здоров'я

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
Розділ 1. Здоров'я людини	
Знаний компонент <i>Учень має уявлення про:</i> - принципи безпечної життєдіяльності; - порядок дій при потраплянні в небезпечну ситуацію; - номери телефонів рятувальних служб; - до кого звертатися в разі погіршення самопочуття; - правила поведінки пасажирів громадського транспорту на зупинці, під час посадки в транспорт, руху і висадки; - засоби безпеки пішохода. Діяльнісний компонент <i>Учень:</i> <i>наводить приклади безпечних і небезпечних ситуацій за поданим зразком;</i> <i>уміє повторити за вчителем/дорослим:</i> - вимірювати температуру тіла; - переходити багатосмугову дорогу, дорогу з обмеженою оглядовістю; - безпечно поводитися на зупинці громадського транспорту; - приймати безпечне положення при аварії в громадському транспорті; - правильно діяти при пожежі в салоні транспорту. <i>Намагається дотримуватися правил поведінки у громадському транспорті.</i> Ціннісний компонент <i>Учень:</i> <i>Має уявлення про:</i> - види пішохідних переходів та дорожні знаки, якими їх позначають; - дорожню розмітку; - дорожні знаки, якими позначають зупинки громадського транспорту; - найбезпечніші місця в салоні автотранспорту	Життя і здоров'я людини. Здоровий спосіб життя. Безпека і небезпека. Принципи безпечної життєдіяльності. Практичні завдання, які є складовою діяльнісного компоненту • Моделювання поведінки в разі погіршення самопочуття ** • Відпрацювання навичок вимірювання температури тіла. * • Відпрацювання алгоритму дій при потраплянні у небезпечну ситуацію ** Безпека на дорозі Безпека пішохода. Види пішохідних переходів. Дорожня розмітка. Перехід багатосмугової дороги. Безпека на зупинках громадського транспорту. Безпека пасажирів. Правила користування громадським транспортом. Етика пасажирів. Поведінка пасажирів при ДТП. Практичні завдання, які є складовою діяльнісного компоненту • Моделювання ситуації відмови від пропозицій перейти дорогу у небезпечному місці ** • Відпрацювання навичок поведінки у транспорті * • Моделювання поведінки пасажирів при аварії в транспорті
Розділ 2. Психічна й духовна складові здоров'я	
Знаний компонент <i>Учень:</i> <i>Має уявлення про:</i> - етапи активного слухання; - ознаки вияву почуттів. <i>Уміє наслідувати (на основі практичного і наочного матеріалу):</i>	Уміння вчитися Рациональний розподіл часу. Розпорядок дня школяра. Облаштування робочого місця. Умови успішного навчання. Розвиток здібностей. Створення мотивації до навчання. Типи сприйняття інформації. Активне слухання. Повага до себе та інших

- складати розпорядок дня; - використовувати різні прийоми навчання; - виявляти повагу до дорослих і однолітків; - протидіяти виявам неповаги у своєму середовищі. Діяльнісний компонент Учень: Уважно слухає приклади однокласників про способи перепочинку під час занять. Ціннісний компонент Учень: Розпізнає за зразком, за поданим алгоритмом: - ознаки правильно і неправильно облаштованого робочого місця. Уважно слухає пояснення однокласників: - різницю між емоціями та почуттями; - важливість поваги до почуттів інших і надання допомоги тим, хто цього потребує	Унікальність людини. Розвиток самоповаги. Повага і толерантне ставлення до інших людей. Уміння працювати разом. Почуття і емоції. Вияви почуттів. Способи висловлювання почуттів. Практичні завдання, які є складовою діяльнісного компоненту • Відпрацювання навичок планування часу з урахуванням усіх правил здорового способу життя «Мій розпорядок дня». • Виконання вправ для розвитку самоповаги і поваги до інших людей. Відпрацювання навичок висловлювання почуттів
Розділ 3. Фізична складова здоров'я	
Знаннєвий компонент Учень: Має уявлення про: - переваги занять фізичною культурою та спортом для розвитку і формування характеру; - засоби безпеки при заняттях спортом; - правила користування басейном. Уміє повторити за вчителем/дорослим: - виконувати вправи для формування правильної постави та гімнастики для очей; - обирати засоби безпеки при катанні на роликівих ковзанах і роликівих дошках; - надавати допомогу і самопомогу при падінні та спортивних травмах. Діяльнісний компонент Учень: Намагається зрозуміти: - наслідки недосипання для здоров'я і навчання; - вплив телебачення і комп'ютерів на здоров'я; дотримується (на основі роздаткового матеріалу, карток-підказок) правил перегляду телепередач, роботи за комп'ютером. Ціннісний компонент Учень: Розпізнає за поданим зразком/алгоритмом: - ознаки перевтоми; активний і пасивний відпочинок;	Фізичні чинники здоров'я Принципи і методи загартовування. Рухова активність. Попередження травм під час рухливих ігор і занять фізичною культурою та спортом. Правила безпечної поведінки в басейні та на льоду. Відпочинок школяра. Умови здорового сну. Вплив телебачення і комп'ютера на здоров'я Практичні завдання, які є складовою діяльнісного компоненту • Виконання вправ для формування правильної постави та гімнастики для очей. • Розробка пам'ятки щодо перегляду телепередач, користування комп'ютером *

уважно слухає пояснення однокласників про: - методи зміцнення здоров'я; - небезпеку ігор на льоду	
Розділ 4. Соціальна складова здоров'я	
Знаннєвий компонент Учень: Повторює за вчителем умови ефективного спілкування. Діяльнісний компонент Учень: За допомогою опорних схем називає: - правил поведінки в школі; - обов'язків школярів у школі і вдома; - поведінки, яка сприяє дружбі; намагається: - упевнено спілкуватися з однолітками і дорослими, у разі необхідності звертатися до них за допомогою. Ціннісний компонент Учень: Ознайомлений з: - пасивна, агресивна й упевнена поведінка; - вияви насилля в учнівському середовищі; - небезпеки спілкування в Інтернеті. Уважно слухає пояснення однокласників про важливість реалізації прав дитини	Тема 1. Соціальне благополуччя Право на здоров'я Права дитини. Обов'язки учня і громадянина. Спілкування і здоров'я. Ефективне спілкування. Вплив поведінки на здоров'я. Спілкування з дорослими. Повага до батьків та вчителів. Взаємодопомога членів родини. Спілкування з однолітками. Стосунки між хлопцями і дівчатами. Безпека спілкування в Інтернеті Практичні завдання, які є складовою діяльнісного компоненту • Права та обов'язки дитини (створення пам'ятки) * • Відпрацювання навичок ефективного спілкування ** • Безпека спілкування в Інтернеті ** • Відпрацювання навичок упевненої поведінки: моделювання ситуацій звернення до батьків, учителів, інших дорослих
Знаннєвий компонент Учень: за допомогою вчителя та наочною опорою називає/повторює: - чинники ризику під час перебування надворі без дорослих; - причини виникнення побутових пожеж; - місця підвищеної небезпеки надворі; - види стихійних лих; - ознаки безпечного пляжу, ситуації, коли варто утримуватися від купання, небезпеки, що загрожують плавцям. Діяльнісний компонент Учень: Наслідую за зразком: - відмовлятися від пропозицій гратися у небезпечних місцях, розпалювати багаття, псувати громадське майно; - гасити невеликі пожежі, зокрема й спричинені електричним струмом; - безпечно евакуюватися з оселі і приміщення школи; - захищати органи дихання від отруйних газів; - безпечно поводитися під час сильного вітру, грози, підтоплення.	Тема 2. Безпека в побуті і навколишньому середовищі Пожежна безпека. Причини виникнення та способи гасіння невеликих пожеж. Особливості гасіння електроприладів. Захист органів дихання під час пожежі. Дитина в автономній ситуації Безпека в побуті. Ризики побутового травмування, телефонного та телевізійного шахрайства, проникнення в оселю зловмисників. Безпека надворі. Екстремальні ситуації (при спілкуванні з людьми) з незнайомцями. Безпечне довкілля Наслідки забруднення довкілля для життя і здоров'я людини. Стихійні лиха. Правила поведінки під час сильного вітру, грози та в разі потрапляння у зону підтоплення. Підручні рятувальні заходи. Відпочинок на природі. Правила купання у водоймах. Дії у небезпечних ситуаціях на воді. Практичні завдання, які є складовою діяльнісного компоненту • Відпрацювання навичок евакуації з приміщення школи. Відпрацювання навичок захисту органів дихання від отруйних газів**

<i>Намагається дотримуватися правил безпеки удома й надворі, при користуванні Інтернетом, відпочинку на природі.</i> Ціннісний компонент <i>Учень:</i> <i>здатен дотримуватися інструкцій дорослого стосовно безпеки під час небезпечних ситуацій;</i> <i>з допомогою вчителя визначає негативні наслідки користування відкритим вогнем у обмеженому просторі;</i> <i>за запитаннями вчителя розповідає про безпеку поведінки в обмеженому просторі та способи повідомлення про своє місцезнаходження</i>	• Відпрацювання алгоритму безпечної поведінки в місцях великого скупчення людей. • Відпрацювання навичок відмови від ігор у небезпечних місцях. • Створення саморобок для повторного використання пластикових упаковок * • Відпрацювання навичок безпечної поведінки під час сильного вітру, грози і підтоплення
--	---

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети

- особистісно-орієнтована технологія;
- технологія диференційованого викладання;
- технологія кооперативного навчання;
- ігрові технології;
- інтерактивні технології;
- технологія традиційного навчання.

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік

Оцінювання

Вербальне, портфоліо, спостереження.

Методи

Усне та графічне оцінювання.

Прийоми оцінювання

Різні форми схвалення, перспективна оцінка.

Освітня галузь – інформатика
Інформатика

<i>Зміст навчального матеріалу</i>	<i>Навчальні досягнення учня</i>
ІНФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА СИСТЕМИ Інформація, дані, повідомлення. Інформаційні процеси та системи. Роль інформаційних технологій у житті сучасної людини. Апаратна і програмна складові інформаційної системи. Комп'ютер як пристрій опрацювання даних. Різновиди комп'ютерів. Складові комп'ютерів та їхнє призначення. Операційна система та її інтерфейс. Файли, папки та операції над ними. Безпека життєдіяльності при роботі з комп'ютером	Знає/сва складова Знає правила поведінки в комп'ютерному класі та правила техніки безпеки при роботі з комп'ютером. <i>Пояснює</i> поняття інформація з допомогою вчителя. <i>Наводить</i> приклади інформації у різних видах: текстовій, графічній, звуковій тощо. <i>За запитаннями вчителя та малюнками називає</i> способи отримання, опрацювання, передачі, зберігання інформації. <i>Називає</i> основні складові комп'ютера. <i>Знає</i> про файли та папки. Діяльнісна складова <i>Розпізнає</i> приклади даних і повідомлень з допомогою вчителя. <i>Дотримується</i> правил безпеки життєдіяльності під час роботи з комп'ютерним пристроєм. <i>Розрізняє</i> типи комп'ютерів. <i>Уміє</i> виконувати елементарні дії з папками і файлами. Ціннісна складова <i>Має</i> уявлення про наслідки впливу комп'ютерних пристроїв на здоров'я
МЕРЕЖЕВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНТЕРНЕТ Комп'ютерні мережі. Локальна мережа. Використання мережових папок. Пошук інформації в Інтернеті. Безпечне користування Інтернетом. Завантаження даних з Інтернету. Авторське право. Критичне оцінювання інформації, отриманої з Інтернету. Використання мережі Інтернет для навчання	Знає/сва складова <i>Має</i> уявлення про комп'ютерні мережі. <i>Розуміє</i> можливості використання глобальної мережі Інтернет. <i>Знає</i> способи пошуку інформації в Інтернеті. <i>Розуміє</i> як користуватися пошуковою системою. Діяльнісна складова <i>Дотримується</i> правил безпеки під час використання Інтернету. <i>З допомогою вчителя шукає</i> інформацію в Інтернеті. <i>З допомогою вчителя завантажує та зберігає</i> інформацію, знайдену в інтернеті. Ціннісна складова <i>Усвідомлює</i>, що не вся інформація з Інтернету правдива та корисна
ОПРАЦЮВАННЯ ТЕКСТОВИХ ДАНИХ Об'єкти та їхні властивості. Дії над об'єктами. Основні об'єкти текстового документа. Програмне забезпечення для опрацювання текстів. Введення, редагування та форматування символів і абзаців. Додавання зображень із файлу та їх форматування.	Знає/сва складова <i>Має</i> уявлення про поняття об'єкта та його властивості. <i>Називає</i> основні об'єкти текстового документа за поданим зразком. <i>Орієнтується в</i> етапах роботи з текстовим документом (за письмовим алгоритмом). <i>Розуміє</i> призначення кнопок на панелі форматування (за картками-підказками). Діяльнісна складова <i>Уміє</i> формувати шрифт та абзац.

Додавання, редагування та форматування таблиць. Однорівневі списки. Сторінки документа та їх форматування. Підготовка документа до друку. Друк документа	Повторює за вчителем, як оформлювати заголовок. <i>Додає</i> зображення з файлів та налаштовує їхні параметри (за візуальним алгоритмом). <i>Додає таблиці</i> і може внести текстові дані до них. <i>Вміє</i> зберегти, переглянути та надрукувати текстовий документ (за візуальною інструкцією). Ціннісна складова <i>Усвідомлює</i> про роль якісного форматування текстового документа
АЛГОРИТМИ ТА ПРОГРАМИ Виконавці алгоритмів та їхні системи команд. Способи опису алгоритму. Програма. Середовище опису й виконання алгоритмів. Лінійні алгоритми. Алгоритми з розгалуженнями. Алгоритми з повтореннями	Знаписва складова <i>Має уявлення про</i> поняття алгоритму та виконавців алгоритму. <i>За запитаннями вчителя називає</i>, які бувають алгоритми і способи опису алгоритму. <i>Наводить приклади</i> за поданим зразком виконавців та команд, які вони виконують. Діяльнісна складова <i>Намагається визначити</i> правильний порядок подання команд виконавцю у знайомому алгоритмі. <i>Знаходить</i> пропущену команду в знайомій послідовності (за зразком). <i>Складає</i> прості алгоритми (за допомогою візуальної інструкції). <i>Визначає</i> послідовність кроків для виконавців (за допомогою опорних малюнків). <i>Ознайомлений із середовище</i> для опису алгоритмів. Ціннісна складова <i>Усвідомлює</i> значущість алгоритмів у житті і використовує їх під навчання

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети

- особистісно-орієнтована технологія;
- технологія диференційованого викладання;
- технологія кооперативного навчання;
- ігрові технології;
- інтерактивні технології;
- технологія традиційного навчання.

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік

Оцінювання

Вербальне, портфоліо, спостереження.

Методи

Усне та графічне оцінювання.

Прийоми оцінювання

Різні форми схвалення, перспективна оцінка.

2.2.2. Приклад індивідуальної програми розвитку дитини з порушеннями опорно-рухового апарату

Категорія ООП: ОРА
Старша ланка ЗЗСО (15-17 років)

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ

1. Період виконання 2021-2022 н.р.

2. Загальні відомості про учня

Прізвище, ім'я, по батькові Косач Микола Павлович

Дата народження 15.12.2004 р.

Повне найменування загальноосвітнього навчального закладу, в якому навчається учень
Миролюбівська ЗОШ І-ІІІ ст., 10 клас.

3. Відомості про особливості розвитку дитини (особливі освітні потреби, стан здоров'я, фізичний і мовленнєвий розвиток, когнітивну, емоційно-вольову сферу, навчальну діяльність)

№ з/п	Дата	Короткий зміст	Джерело інформації
1	Вересень 2021р.	Стан здоров'я: Ранній розвиток не відповідає віку	Довідка № 575 від квітня 2021 року
2	Вересень 2021р.	Фізичний розвиток: Порушення розвитку нижніх кінцівок, дрібної та загальної моторики, динамічної координації	Висновок ІРЦ від 2020 року № ІРЦ-85054/2020/164035
3	Вересень 2021р.	Мовленнєвий розвиток відповідає віку. Спостерігається сигматизм свистячих	Висновок ІРЦ
4	Вересень 2021р.	Когнітивний розвиток не відповідає віку. Проявляє зацікавленість у співпраці. Зорова пам'ять переважає над слуховою. Увага пасивна та довільна. Мислення наочно-образне	Висновок ІРЦ/анкетування батьків/ бесіди з дитиною
5	Вересень 2021р.	Розвиток емоційно-вольової сфери відповідає віку. Хлопець сором'язливий, тому має певні труднощі із встановленням дружніх стосунків	Висновок ІРЦ/анкетування батьків/ бесіди з дитиною
6	Вересень 2021р.	Рівень розвитку освітньої компетенції – вищий середнього. Математичні уявлення: самостійно оперує числовою інформацією, виконує арифметичні дії. Навички письма та читання: володіє всіма видами мовленнєвої діяльності (усне та писемне мовлення)	Висновок ІРЦ

4. Наявний рівень знань, вмінь, навичок учня

Компетенція (знання, здібності, уміння, навички)	Потреби
Потенційні можливості учня 1. Загальна поінформованість про навколишній світ: знає різноманітність об'єктів і явищ у природі, розуміє взаємозв'язок між ними, уміє порівнювати, розпізнавати, описувати, пояснювати	1. Розвивати фонетичне сприймання та вміння чітко вимовляти свистячі звуки. Переміщатись самостійно без сторонньої допомоги до закладу освіти (від класу до класу, їдальні), магазинів. Формувати бажання спілкуватися та товаришувати із однолітками.

причини та повторюваність явищ природи. Знає про Всесвіт та Сонячну систему як його складову. Встановлює місце знаходження на карті географічних об'єктів (материків, океанів, регіонів, країн світу і України); - сформованість математичних та просторових уявлень: самостійно оперує числовою інформацією; виконує арифметичні дії, дії з дробами; планує послідовність виконання дій у письмових обчисленнях; - орієнтується на площині і просторі, визначеним маршрутом, планує маршрут пересування; - учень володіє основними гігієнічними навичками (мити руки, вмиватися, їсти, пити, розчісуватись, користується памперсом). 2. Рівень мовленнєвого розвитку: мова чітка та зрозуміла для оточуючих, застосовує вербальне мовлення як засіб спілкування з однолітками та дорослими, чітко висловлюється, словниковий запас розвинений відповідно віку, може використовувати мовлення для планування та регуляції своєї діяльності. 3. Особливості поведінки дитини: сором'язливий, але може взаємодіяти з однолітками та дорослими, має труднощі з встановленням дружніх стосунків, самооцінка занижена, здатен оволодівати новими видами діяльності та знаннями. 4. Особливості поведінки дитини в навчальній ситуації: може сидіти за партою у кріслі колісному, дотримується інструкцій вчителя, критично оцінює свою роботу, відповідає на поставлені запитання, уміє користуватися навчальними матеріалами, під час виконання навчальних завдань вміє взаємодіяти з іншими дітьми. 5. Індивідуально-типологічні особливості: здатен до вольових зусиль, докладає зусиль до виконання завдання, але часто не вірить в себе та свої можливості, емоційно не реагує на досягнення позитивних результатів. 6. Адаптивна поведінка: для пересування в умовах навчального закладу дитиною застосовується крісло колісне (клас знаходиться на першому поверсі), здатен орієнтуватися в просторі класу, школи;	Допомогти подолати внутрішню сором'язливість, невпевненість. 2. Постановка свистячих, автоматизація сонорних. 3. Формування адекватної самооцінки. Вчити використовувати різні методи зняття скutoсті та подолання сором'язливості. Розвиток навичок та вмінь соціально адаптуватися в різних життєвих ситуаціях. 4. Удосконалювати комунікативні, соціально-побутові навички та навички самообслуговування. 5. Розвиток впевненості у власні сили. 6. Розвиток вмінь орієнтуватись в умовах поза навчальним закладом. Профілактика синдрому завченої безпорадності.
---	---

спостерігаються труднощі адаптації в умовах навчального закладу.	
7. Загальна характеристика діяльності: темп і працездатність рівномірні протягом всієї діяльності. Діяльність цілеспрямована, практичні дії спрямовує на мотивацію уникнення невдачі	7. Розвивати ініціативу та формувати активну життєву позицію. Формувати розуміння про відповідальність за власні здібності та зусилля, розуміння причинно наслідкових зв'язків життя у соціумі, направленість на успіх

5. Додаткові освітні та соціальні потреби дитини (додаткова підтримка асистентом дитини, супровід соціальним працівником тощо)

Так (зазначити потреби) заняття з практичним психологом, вчителем лікувальної фізкультури, вчителем-дефектологом, індивідуальна програма розвитку, корекційно-розвивальні заняття.

Ні

6. Психолого-педагогічна допомога, що надається під час проведення у позаурочний час корекційно-розвиткових занять

<i>Найменування заняття</i>	<i>Фахівець, який проводить заняття</i>	<i>Місце проведення заняття</i>	<i>Дата проведення заняття</i>	<i>Періодичність</i>
Корекція розвитку	Практичний психолог	Кабінет психолога закладу освіти	12:30-12:50 (четвер)	2021-2022 н.р.
ЛФК	Вчитель фізкультури	Спортивна зала закладу освіти	13:00-13:40 (середа)	2021-2022 н.р.
Соціально-побутове орієнтування	Вчитель-дефектолог	Черняхівський ІРЦ, кабінет вчителя-дефектолога	12:30-12:50 (п'ятниця)	2021-2022 н.р.

7. Характеристика учня

<i>Сфера розвитку</i>	<i>Стисла характеристика</i>	<i>Заплановані дії</i>	<i>Очікувані результати/уміння</i>
Мовленнєва	Лексична, граматична, фонетична, діалогова, компетентність розвинені відповідно віку. Мова чітка та зрозуміла для оточуючих, проте інколи темп мовлення швидкий. Спостерігається міжзубний сигматизм	Розвивати темп, тембр та інтонацію на уроках української мови та літератури	Розвиненість інтонації та темпу мовлення

Емоційно-вольова	Сором'язливий, свої емоції та емоції оточуючих розрізняє та називає, емоційні реакції адекватні, володіє соціальними нормами вираження почуттів. Не проявляє активність та ініціативу до спілкування та взаємодії з іншими. Переважає не вірити в себе та свої можливості, емоційно не реагує на досягнення позитивних результатів, практичні дії спрямовує на мотивацію уникнення невдачі	Розвивати впевненість у власні сили. Заохочувати самостійність та ініціативність шляхом створення ситуації успіху. Дбати про організацію доброзичливого та підтримуючого середовища, у якому дитина здобуватиме позитивний досвід взаємодії, стосунку з іншими, адекватних емоційних реакцій, дотримання норм поведінки	Сформованість навички емоційної регуляції; навички самоконтролю та вольових зусиль; сформованість мотивації досягнення успіху; навички співвідносити зусилля з очікуваним результатом; прийняття та віра в себе; адекватна самооцінка
Фізична	Неповний обсяг рухів верхніх кінцівок, порушена координація рухів дрібної моторики; порушені основні рухи (ходьба, біг, стрибки). Пересувається лазінням, за допомогою «ходунків» та у кріслі колісному. Виконує вправи плечовим поясом та верхніми кінцівками з предметами та без них. Окремі основні гігієнічні процедури виконує з допомогою дорослих. Застосовує руховий досвід у повсякденному житті	Загально-розвивальні вправи та вправи на зміцнення м'язів плечового поясу. Розвиток дрібної моторики. Масаж нижніх кінцівок	Розвиненість дрібної моторики. Підтримання стану м'язів. Збільшення м'язової маси верхніх кінцівок, покращення фізичних якостей: витривалість, сила, швидкість рухових реакцій
Когнітивна	<i>Пам'ять мимовільна</i>, механічна, зорова крапа ніж слухова. <i>Мислення наочно-образне</i>, складно даються абстрактні та словесно-логічні операції – зіставлення, порівняння, класифікація та недостатньо сформоване вміння утворювати вербальні поняття, вербальне мислення. <i>Увага</i> довільна, має труднощі із розподілом. Має недостатні для віку уявлення в розумінні загальних принципів (що спільного між поетом та художником, чим схожі лікоть і коліно, що означає змушувати, підкорюватись, нещастя) і	Розвивати розумові операції зіставлення, порівняння, узагальнення, класифікації, перехід до абстрактно-логічної, смислово-логічної пам'яті, оволодіти абстрактним і формальним мисленням; здатність аналізувати, узагальнювати і конкретизувати ситуації, події, явища незалежно від реальних обставин;	Розширення обсягу загальних знань та принципів. Сформоване вміння утворювати вербальні поняття, вербальне мислення. Розвинуте вміння концентрувати увагу на декількох стимулах одночасно

	соціальних ситуацій (які переваги виконання фізичних вправ, чому важливо вимикати світло, якщо ним ніхто не користується і т.д.)	вміння свідомо спрямовувати увагу на певні об'єкти, тривалий час на них зосереджуватись, переборювати відволікання, переключати увагу на нові завдання та розподіляти її	
Соціальна	Низька життєва активність, відстороненість від життя школи	Залучення до спільної діяльності учнівського колективу під час навчання та і у позаурочний час. Підтримання активної життєвої позиції (залучення до участі у масових заходах), виконання доручень та обов'язків	Прояви ініціативності та наполегливості під час підготовки до заходів у закладі освіти. Активна участь у громадському житті школи

8. Навчальні предмети (у разі, коли потенційні можливості учня не дають змоги засвоїти навчальну програму, що призводить до необхідності розроблення адаптованої або модифікованої програми)

№ з/п	Навчальний предмет	Програма	
		адаптована	модифікована
1	Фізична культура		+

Звільнення від вивчення окремих навчальних предметів

Так

Ні

9. Адаптація

Пристосування середовища: доступність, стіл для осіб з порушенням опорно-рухового апарату.

Психолого-педагогічна адаптація: збільшення часу на виконання завдань, чергування видів діяльності, дихальні вправи, використання засобів концентрації уваги.

Необхідне спеціальне обладнання

Так реабілітаційний стілець для тренування нижніх та верхніх кінцівок, плечового суглоба, тренажер для розвитку м'язів плечового поясу, навчальний програмно-апаратний комплекс для розвитку мисленнєвої діяльності, балансувальний стілець, підставка для підручників, об'ємні муляжі для вивчення природничих наук; комп'ютерне обладнання (планшет); обладнання для облаштування ресурсної кімнати.

Ні

10. Індивідуальний навчальний план

Індивідуальний навчальний план та індивідуальна навчальна програма розробляються відповідно до особливостей інтелектуального розвитку учня.

Індивідуальний навчальний план визначає перелік предметів та кількість годин для їх вивчення.

Фізична культура (модифікована) – додаток 1.

11. Джерела інформації в процесі розроблення індивідуальної програми розвитку:

- висновок інклюзивно-ресурсного центру
- попередня індивідуальна програма розвитку
- медична карта
- батьки/опікуни
- учень

12. Члени групи з розроблення індивідуальної програми розвитку

<i>Прізвище, ім'я, по батькові</i>	<i>Найменування посади</i>	<i>Підпис</i>
1. Сорока О.О.	заступник директора з навчально-виховної роботи	
2. Войцехівська Е.П.	класний керівник	
3. Демчук С.В.	вчитель української мови і літератури	
4. Ковальчук Т.А.	вчитель зарубіжної літератури	
5. Павленко О.А.	вчитель англійської мови	
6. Шевченко К.Л.	вчитель історії	
7. Ткачук Т.С.	вчитель математики	
8. Чирко В.І.	вчитель громадянського права	
9. Дідус П.В.	вчитель географії	
10. Осіпчук М.І.	вчитель Фізики і астрономії	
11. Тимошук К.А.	вчитель біології і екології	
12. Федорчук Н.Г.	вчитель хімії	
13. Авраменко А.В.	вчитель фізичного виховання	
14. Тимошенко Ю.Л.	вчитель інформатики	
15. Ковтун В.М.	вчитель захисту Вітчизни	
16. Ничипорук А.Д.	асистент вчителя	
17. Росоловська Р.С.	практичний психолог	
18. Романчук О.М.	вчитель-реабілітолог	
19. Куліш Н.П.	медична сестра	
20. Шевченко Л.Л.	вчитель-дефектолог	

21. Ділодуб Р.О.	Вчитель-реабілітолог ІРЦ	
22. Косач Т.А.	мама Косач Миколи	

13. Узгодження індивідуальної програми розвитку з:

1) батьками:

прізвище, ім'я, по батькові батьків/законних представників

Узгоджено

підпис _____ дата _____

2) учнем у разі, коли йому виповнилося 16 і більше років

Узгоджено

підпис _____ дата _____

14. План консультування батьків/законних представників у процесі розроблення/виконання індивідуальної програми розвитку

<i>Дата</i>	<i>Мета</i>	<i>Відповідальні особи</i>
08.09.21	Формування довгострокових та короткострокових цілей в розвитку дитини. Участь у складанні ІПР	Заступник керівника з навчально-виховної роботи
30.09.21	Особливості адаптації до навчального процесу та колективу	Класний керівник
20.12. 21	Аналіз навчальних досягнень учня. Моніторинг досягнень за перше півріччя	Заступник керівника з навчально-виховної роботи
09.01.22	Особливості психо-фізичного розвитку дитини-підлітка	Психолог закладу
04.02.22	Методи та прийоми розвитку віри дитини в себе та свої можливості. Рекомендації з підтримки самооцінки підлітка.	Психолог закладу
15.05.22	Підсумки виконання ІПР за 2021-2022 н.р.	Заступник керівника з навчально-виховної роботи

15. Моніторинг стану розвитку учня та його навчальних досягнень

<i>Сфери розвитку/ навчальні предмети</i>	<i>Строк проведення моніторингу</i>			
	<i>протягом першого півріччя навчального року</i>	<i>після закінчення першого півріччя навчального року</i>	<i>протягом другого півріччя навчального року</i>	<i>після закінчення навчального року</i>
Сфери розвитку:				
Мовленнєва	+	+	+	+
Фізична	+	+	+	+
Емоційно-вольова				

Когнітивна	+	+	+	+
Соціальна	+	+	+	+
	+	+	+	+
Фізична культура	+	+	+	+

(найменування посади директора
загальноосвітнього навчального
закладу)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

_____ 20__

Освітня галузь – фізична культура

Фізична культура

Цілі навчання	Зміст
<i>Теоретико-методичні знання</i>	
1. До кінця першого півріччя учень буде самостійно характеризувати: - особливості фізичного розвитку і функціонального стану свого організму; - досягнення учасників параолімпійського руху на сучасному етапі; - обсяг, інтенсивність навантаження, тривалість та характер відпочинку під час виконання фізичних вправ; - вміння, навички та фізичні якості, які необхідні для успішної самореалізації у майбутній професії; - розуміти та називати поняття, рівні та методики визначення рівнів фізичної підготовленості. Ціннісний компонент: свідомо ставиться до власного здоров'я та здоров'я інших. 2. До кінця навчального року учень буде: - <i>володіти</i> методиками визначення рівнів фізичної підготовленості; - <i>виконувати (розробляти)</i> комплекси фізичних вправ, виконання яких забезпечить успішну самореалізацію у майбутній професії	Особливості фізичного розвитку і функціонального стану організму в старшому шкільному віці. Характеристика фізичної підготовленості. Методики її визначення. Фізичне навантаження та відпочинок як фактори впливу на фізичний розвиток. Вміння, навички та фізичні якості, необхідні для успішної самореалізації у майбутній професії (відповідно до обраного профілю чи оміряної професії). Параолімпійський рух на сучасному етапі
<i>Загальна фізична підготовка</i>	
1. До кінця навчального року учень буде самостійно виконувати: - <i>комплекси організуючих вправ, загальнорозвиваючих вправ (в парах, у трійках, у групах, із предметами: набивними м'ячами, джгутами);</i> вправи для формування та корекції постави; - <i>вправи для розвитку спритності:</i> метання м'яча в ціль (влучас в ціль 8 разів з 10); вправи на координацію рухів; - <i>вправи для розвитку сили:</i> підтягування у висі та у висі лежачи на перекладині; вправи з гантелями, вправи на силових тренажерах; - <i>вправи для розвитку гнучкості:</i> вправи з широкою амплітудою рухів руками; махові рухи; активні та пасивні нахили; вправи на розтягування; вправи з гімнастичною палицею або скакалкою, складеною вчетверо; - <i>елементи ритмічної гімнастики;</i>	Організуючі вправи; загально розвивальні вправи; вправи для формування та корекції постави; вправи для розвитку спритності; вправи на координацію рухів; вправи для розвитку сили; вправи для розвитку гнучкості; елементи ритмічної гімнастики;

-вправи для розвитку швидкісно-силових якостей: кидки і ловіння набивного м'яча (1 кг) в парах	вправи для розвитку швидкісно-силових якостей
--	---

2.2.3. Приклад індивідуальної програми розвитку дитини з порушеннями інтелектуального розвитку

Категорія ООП: порушення інтелектуального розвитку
Середня ланка ЗЗСО (11-15 років)

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ

1. Період виконання 2021-2022 н.р.

2. Загальні відомості про учня

Прізвище, ім'я, по батькові Іванова Іванна Іванівна

Дата народження 01.01.2011 рік

Повне найменування загальноосвітнього навчального закладу, в якому навчається учень
Бердичівська ЗОШ № 28, м. Бердичів, вул. Івана Франка, 24

3. Відомості про особливості розвитку дитини (особливі освітні потреби, стан здоров'я, фізичний і мовленнєвий розвиток, когнітивну, емоційно-вольову сферу, навчальну діяльність)

<i>Порядковий номер</i>	<i>Дата</i>	<i>Короткий зміст</i>	<i>Джерело інформації</i>
1.	14.09.2021	ЗППР. Деформація грудної клітки. Сколіотична постава. Плоскостопість	Медична довідка №027/о від 31.03.2021
2.	14.09.2021	Категорія ООП: особа з порушеннями інтелектуального розвитку	ВИСНОВОК про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини № ІРЦ-85037/2021/213072 від 20.04.2021
3.	14.09.2021	Низька пізнавальна діяльність та низький рівень розвитку емоційно-вольової та мотиваційної сфери. Мовлення сформоване на достатньому рівні, але простежуються труднощі в розгорнутому висловлюванні. Навчальну програму засвоєно на низькому рівні	Психолого-педагогічна характеристика закладу освіти від 02.04.2021
4.	14.09.2021	Кількісна та якісна характеристика словника нижче вікової норми. Фонематичні процеси сформовані на достатньому рівні. Сформована звуковимова. Допускає незначні помилки в граматичній стороні мовлення. Сформована складова структура слова. Підтримує діалог. Пише повільно. Написане не завжди можна зрозуміти. Читає повільно, малозрозуміло. Частково розуміє зміст прочитаного.	ВИСНОВОК про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини № ІРЦ-85037/2021/213072 від 20.04.2021

		Низька пізнавальна діяльність та низький рівень розвитку емоційно-вольової та мотиваційної сфери. Цифровий ряд від 10 до 20 виклала з допомогою. Виконує математичні дії письмово. Розв'язує задачу на одну дію. Причинно-наслідкові зв'язки встановлює з допомогою дорослого	
5.	20.08.2021	У виконанні домашнього завдання потребує допомоги батьків. Виконує прості трудові доручення. Цікавиться приготуванням їжі	Бесіда з мамою Івановою Іриною Іванівною

4. Наявний рівень знань, вмінь, навичок учня

<i>Потенційні можливості</i>	<i>Потреби</i>
<i>Соціальна сфера/емоційно-вольова сфера</i> Дівчинка відкрита у спілкуванні, краще взаємодіє з хлопцями, потребує заохочення з боку дорослих. Дотримується правил та норм поведінки в класі (шкільних, соціальних). Розуміє значення знань, освіти, працелюбства в житті людини, в досягненні успіхів, про культуру взаємин людей в сім'ї, школі, на вулиці, вживає доречно слова етикету. Встановлює зв'язки між конкретними вчинками і ставленням людей, має уявлення про правила гостинності. <i>Когнітивна сфера</i> Рівномірно повільний темп, пов'язаний з перевагою гальмування над збудженням. Пізнавальна діяльність полягає в наслідуванні. Орієнтується в просторі з допомогою дорослого. Сформовані вміння діяти за аналогією. Оцінює свою роботу з допомогою дорослого. Зосереджує увагу на завданні короткий час (1-2 хв.). Концентрується на матеріалі, який викликає інтерес. Запам'ятовує зовнішні, іноді випадкові зовнішні ознаки, формується довільне запам'ятовування. <i>Мовленнєва сфера</i> Використовує мовлення як засіб комунікації. Імпресивне мовлення наближене до вікової норми. В експресивному мовленні наявні іменники, загальноновживані дієслова, якісні прикметники, прислівники. Правильно	Активнішої комунікації з дівчатами з поступовим урізноманітненням обставин для взаємодії без залучення дорослих. Систематичного заохочення до міжособистісної взаємодії та створення ситуації успіху. Заохочувати дівчинку брати участь у позакласних заходах, шкільних святах. Розвивати вміння самоконтролю й саморегуляції діяльності. Розвивати розумові операції зіставлення, порівняння, узагальнення, класифікація. Оволодіти сприйманням простору і часу. Розвивати здатність до актуалізації знань під час розв'язання аналогічних завдань. Самостійно оцінювати свою роботу. Зосереджувати увагу на більш тривалий час до 5 хв. на завданні. Вміти керувати довільним запам'ятовуванням. Розвиток зв'язного мовлення. Удосконалення навичок читання та письма.

вживає прийменники в мовленнєвому контексті. Володіє запитальною інтонацією відповідно до ситуації. Розуміє та намагається відтворити спонукальну та окличну інтонацію. Фонематичні процеси сформовані на достатньому рівні. Правильно промовляє всі звуки української абетки. Сформована складова структура слова. Читає та пише повільно. <i>Освітня діяльність</i> Оперує назвами геометричних фігур (круг, квадрат, коло). Списує числа, записує вирази, короткий запис задач з дошки. Називає компоненти додавання, віднімання, множення та ділення за опорними картками. Застосовує алгоритм письмового додавання і віднімання чисел. Має уявлення про роботу з комп'ютером. Володіє навичкою читання. Навичка письма сформована на середньому рівні. Пише під диктовку	Адаптація змісту освіти до пізнавальних можливостей дитини. Підбір оптимального темпу навчальної діяльності: • уповільненість темпу викладання нового матеріалу; • чіткі та лаконічні інструкції; • кількаразове повторення матеріалу за необхідністю; • підкріплення прикладами та/або зразками. Унаочнення навчального матеріалу: • використання опорних схем, мап, таблиць, графіків і алгоритмів. Використання допоміжного роздаткового матеріалу. Потребує контролю, допомоги та стимулювання діяльності за ситуацією
---	--

5. Додаткові освітні та соціальні потреби учня (додаткова підтримка асистента вчителя, супровід соціальним працівником, робота з вчителем-дефектологом, вчителем-логопедом тощо)

Так (зазначити потреби) наявність асистента вчителя, супровід практичного психолога, корекційно-розвиткові заняття з вчителем-логопедом та вчителем-дефектологом; наявність корекційного обладнання

Ні

6. Психолого-педагогічна допомога, що надається під час проведення у позаурочний час корекційно-розвиткових занять

<i>Найменування заняття</i>	<i>Фахівець, який проводить заняття</i>	<i>Місце проведення заняття</i>	<i>Дата проведення заняття</i>	<i>Періодичність</i>
Розвиток мовлення	вчитель-логопед Попадій О.О.	логопедичний кабінет	понеділок 11.30-11.55 четвер 13.00-13.25	протягом навчального року 2021-2022

Соціально-побутове орієнтування	вчитель-дефектолог Мех Ю.Ю.	клас №12	вівторок 12.00-12.25 п'ятниця 11.30-11.55	протягом навчального року 2021-2022
Ритміка	вчитель хореографії Юхимчук Н.Т.	хореографічний кабінет	середа 11.30-11.55	протягом навчального року 2021-2022

7. Характеристика учня

<i>Сфера розвитку</i>	<i>Стисла характеристика</i>	<i>Заплановані дії</i>	<i>Очікувані результати/уміння</i>
Емоційно-вольова	Емоційно-вольова сфера інфантильна; занижена самооцінка; підвищена стомлюваність; особистісні компоненти недорозвинені; слабкість власних намірів, спонукань; порушена саморегуляція; дотримується правил та норм поведінки в класі	Осмислення емоцій. Управління своїм психоемоційним станом. Позитивне ставлення до власного «Я»; формування адекватної самооцінки; формування бажання спілкуватися з однолітками, вміння долати сором'язливість; розуміння того, яка поведінка якій рисі характеру відповідає і як воно сприймається оточуючими. Навчити: - зважати наслідувати встановленим певним правилам, обов'язковим для всіх, виконувати визначені інструкції; - знімати емоційну та фізичну напругу через релаксаційні вправи; Розвивати, формувати: - уміння орієнтуватися у поведінці та висловлюваннях інших; - вольову саморегуляцію, довільні дії; - уміння подолання бар'єрів спілкування	Легко та невимушено встановлює стосунки з дорослими; демонструє більшу наполегливість у виконанні завдань; переважну більшість завдань доводить до кінцевого результату; активно бере участь у продуктивній та трудовій діяльності; вміє порівнювати свої досягнення з досягненнями інших, оцінює наслідки своєї роботи, свої можливості, вміє контролювати себе та ставити перед собою конкретні вимоги; знає способи зняття скутості та сором'язливості через релаксаційні вправи

Фізична	Фізичний розвиток відповідає віковій нормі. Загальна та дрібна моторика порушена. Сколіотична постава. Плосковальгусні стопи. Швидко втомлюється, темп роботи повільний	Створення сприятливих фізіологічних умов для збільшення рухливості хребта, підвищення витривалості та працездатності: на заняттях з фізичної культури і ритміки проводити: • вправи на орієнтування у просторі; • ритміко-гімнастичні вправи; • ігри під музику; • танцювальні вправи. На уроках проводити фізкультхвилинки після 20-ї хвилини кожного уроку тривалістю 2–3 хв., гігієнічну гімнастику протягом 10 хв на великій перерві, обов'язкове відвідування спортивної секції, рухливі ігри, освітні програми (лекції, групові й індивідуальні бесіди тощо). Велику увагу приділяти трудовій діяльності: • вирізання; • шиття; • вишивка; • аплікація; • приготування їжі	Покращена дрібна та загальна моторика рук. Покращання постави, самопочуття й організму в цілому
Когнітивна	Пізнавальна активність низька; - уповільнені розумові процеси; - не формується абстрактне мислення (не може виконати логічну операцію узагальнення). <u>Сприйняття</u>: - характерна вузькість обсягу (вихоплює окремі частини в об'єкті, поза	Розвивати: <u>сприйняття</u>: повноту і точність сприймань, <u>спостереження</u>: - простір, час, тексти, картини, музику; <u>пам'ять</u>: - вміти керувати довільним запам'ятовуванням; <u>мислення</u>: аналізувати, узагальнювати і конкретизувати ситуації, події, явища незалежно від реальних обставин;	Запам'ятовує ряд з 10 слів; розбиває матеріал на частини, виокремлює в ньому смислові одиниці; концентрує увагу на початку уроку, протягом 10-15 хвилин; не відволікається на сторонні подразники, виконує запропоновані завдання протягом 10-15хв;

	увагу; лишається важливий матеріал); - порушена узагальненість (не виділяє головне, не розуміє внутрішні зв'язки між частинами). <u>Мислення:</u> - знижена активність розумових процесів; - не сформовані логічні операції; - мислення наочно-дійове; некритичне, не може самостійно оцінити свою роботу; - досвід у край бідний; - слабкі смислові зв'язки, не вміє їх встановлювати. <u>Увага:</u> - мала стійкість; - труднощі розподілу; - знижена концентрація на завданні. <u>Пам'ять:</u> - важко усвідомлює і запам'ятовує внутрішні логічні зв'язки; - формується довільне запам'ятовування; - смислова пам'ять не розвинена. <u>Уява:</u> спостерігається слабкість процесів уяви	<u>уяву:</u> ідентифікувати себе в уяві зі значущими для себе образами; <u>увагу:</u> спрямовувати увагу на певні об'єкти, тривалий час на них зосереджуватись, переключати увагу на нові завдання та розподіляти її. Розвивати самостійність, критичність	узагальнює об'єкти, групує їх за певними категоріями; порівнює матеріали за їх властивостями та предмети виготовлені з одного і того ж матеріалу; самостійно ставить собі задачі та виконує їх; уміє переносити отриманий досвід на нові практичні навички (діє за аналогією)
Мовленнєва	Кількісна та якісна характеристика експресивного мовлення нижче вікової норми. Пасивний словник переважає над активним. Фонематичні процеси сформовані на достатньому рівні: досконало ділить слова на склади, але допускає помилки при визначенні місця звуку у слові. Допускає незначні помилки в граматичній стороні мовлення:	Розширювати активний словник різними частинами мови. Розвиток фонематичного аналізу та синтезу: визначати місце звуку у слові, здійснювати звуко-буквений аналіз слова. Формувати вміння відмінювати іменники в однині. Розвиток навичок спілкування: вчити відповідати на запитання реченням.	Експресивне мовлення наближене до вікової норми. Визначає наявність заданого звуку у слові та здійснює звуковий аналіз трьохфонемного слова. Вміє відмінювати іменники в однині. Сформоване вміння відповідати на запитання реченням. Розвиток зв'язного мовлення. Удосконалення

	неправильно вживає закінчення при відмінюванні іменників та прикметників. На запитання відповідає одним словом, простою фразою. Пише повільно, допускає граматичні помилки в словах внаслідок недостатнього засвоєння правил правопису. Письмо недостатньо розбірливе. Не враховує розділові знаки на письмі. Читає повільно, переважно по складах, не виразно, ігнорує розділові знаки, внаслідок чого читання малозрозуміле для оточуючих та для самої дитини	Вдосконалення навичок читання та письма: - відпрацьовувати темп письма та читання; - вчити правила правопису з метою правильного написання слів під час диктанту; - працювати над каліграфічними навичками та розділовими знаками під час письма; - розвивати виразність під час читання	навичок читання та письма
Соціальна	Має інтерес до участі у спільній діяльності. Розуміє значення працелюбства в житті людини, про культуру взаємин людей в школі, на вулиці. Поступово йде на контакт з однолітками та дорослими. Має уявлення про дотримання правил поведінки у шкільному середовищі, гостях та громадських місцях	Приймати участь у різних видах колективної діяльності з однолітками: ігровій, образотворчій, музичній, театралізованій; участь у спільній діяльності з дорослими: прибирання приміщення, сервірування столу, робота на присадибній ділянці	Вміє спілкуватися з однолітками та дорослими у різних ситуаціях: може вислухати іншого, звертається з проханням, за допомогою. Вирішує життєво необхідні побутові завдання: доглядає за собою, за житлом, за одягом. Дотримується правил етикету. Освоєння дівчинкою навичок дружніх взаємин та колективної роботи з однолітками

8. Навчальні предмети (у разі, коли потенційні можливості учня не дають змоги засвоїти навчальну програму, що призводить до необхідності розроблення адаптованої або модифікованої програми)

Порядковий номер	Навчальний предмет	Програма	
		адаптована	модифікована
1.	Українська мова		+
2.	Українська література		+

3.	Англійська мова		+
4.	Історія України (Вступ до історії)	+	
5.	Математика		+
6.	Природознавство	+	
7.	Інформатика		+
8.	Зарубіжна література		+

Звільнення від вивчення окремих навчальних предметів: **Ні**

9. Адаптація (необхідне підкреслити)

Пристосування середовища: доступність, інтенсивність освітлення, зменшення рівня шуму в класі, приміщення для усамітнення.

Психолого-педагогічна адаптація: збільшення часу на виконання завдань, чергування видів діяльності, виконання завдань за зразком, вид та частота релаксації, використання засобів концентрації уваги, інше можливість використання додаткових засобів навчання: словник, калькулятор, робота у парах та малих групах, трудові доручення, додаткові запитання, усні і письмові вказівки, повторення інструкцій.

Адаптація навчального матеріалу: адаптація навчальних посібників, наочних матеріалів, картки-підказки, використання друкованих текстів з різним розміром шрифтів, інше: використання піктограм, графіків, мап, алгоритмів, опорних схем.

Необхідне спеціальне обладнання (зазначити обладнання): роздатковий матеріал, набори мотиваційних предметів (зокрема для корекції небажаної поведінки); дидактичні матеріали для розвитку логічного мислення; дидактичні матеріали для вивчення професій та їх функцій; друковані картки з ілюстраціями для формування граматичного ладу мовлення; наочні посібники/матеріали, робочі зошити; дидактичні настільні ігри; набори для сенсорної гри, спортивно-ігрові набори.

10. Індивідуальний навчальний план

Розроблений згідно з наказом МОН від 20.04.2018 № 405,

Типовим навчальним планом для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою та робочим навчальним планом

ЗОШ № 28 на 2021-2022 н.р.

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин у тиждень
		5 клас
Мова і література	Українська мова	4
	Українська література	2
	Англійська мова	2
	Зарубіжна література	2
Суспільствознавство	Історія України (Вступ до історії)	1
Мистецтво	Музичне мистецтво	1
	Образотворче мистецтво	1
Математика	Математика	4
Природознавство	Природознавство	2
Технології	Трудове навчання	2
	Інформатика	1

Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1
	Фізична культура	3
Курси за вибором	Логіка	1
Усього		27
Корекційно-розвиткові заняття	Соціально-побутове орієнтування	2
	Ритміка	2
	Розвиток мовлення	1
Сумарна кількість годин інваріативної і варіативної складових		32

Українська мова (модифікована) - додаток 1

Англійська мова (модифікована) - додаток 2

Математика (модифікована) - додаток 3

Інформатика (модифікована) - додаток 4

Українська література (модифікована) - додаток 5

Зарубіжна література (модифікована) – додаток 6

11. Джерела інформації в процесі розроблення індивідуальної програми розвитку:

- висновок інклюзивно-ресурсного центру про комплексну оцінку
- психолого-педагогічна характеристика учня із закладу початкової освіти
- спостереження педагогів ЗОШ № 28, вивчення продуктів діяльності
- бесіда з ученицею
- анкетування та інтерв'ю батьків

12. Члени групи з розроблення індивідуальної програми розвитку

<i>Прізвище, ім'я, по батькові</i>	<i>Найменування посади</i>	<i>Підпис</i>
1. Панова В.В.	директор	
2. Валуєва О.П.	заступник з навчально-виховної роботи	
3. Коваль В.Ю.	вчитель математики/інформатики	
4. Корнійчук А.П.	вчитель природознавства	
5. Лаца В.П.	вчитель української мови і літератури	
6. Коцюбей В.Г.	вчитель зарубіжної літератури	
7. Савченко Н.В.	вчитель англійської мови	
8. Кравченко В.П.	вчитель історії	
9. Гуменюк О.Д.	практичний психолог	
10. Мех Ю.Ю.	вчитель-дефектолог	
11. Попадій О.О.	вчитель-логопед	

12. Юхимчук Н.Т.	вчитель хореографії	
13. Павленко В.С.	вчитель-дефектолог ІРЦ	
14. Іванова М.В.	мама Іванової Іванни	

13. Узгодження індивідуальної програми розвитку з:

батьками/законними представниками:

прізвище, ім'я, по батькові батьків/законних представників

підпис _____ дата _____

14. План консультування батьків/законних представників у процесі розроблення/виконання індивідуальної програми розвитку

Дата	Мета	Відповідальні особи
03.09.2021	Інформативна бесіда з батьками. Анкета до інформативної бесіди. Ознайомлення батьків з процесом розробки індивідуальної програми розвитку дитини та їх участь у ньому. Опитувальник для дитини – проведення в домашніх умовах «Потреба в спілкуванні»	класний керівник, вчитель математики/інформатики Коваль В.Ю.
16.09.2021	Ознайомлення з індивідуальною програмою розвитку. Організація позашкільної діяльності дитини	заступник з навчально-виховної роботи Валуєва О.П.
30.09.2021	Увага до потреб та реакцій дитини в процесі адаптації до нового соціального оточення. Менеджмент неприйняття, важливість довірливих стосунків з дитиною. Анкета-тест для вивчення моральної орієнтації учня - проведення в домашніх умовах	практичний психолог Гуменюк О.Д.
29.10.2021	Аналіз соціометричного дослідження. Визначення напрямків подальшої групової психодіагностичної та корекційної роботи	практичний психолог Гуменюк О.Д.
10.11.2021	Аналіз навчальних досягнень та поведінки учениці протягом першого семестру. Інтерв'ю «Допомога під час виконання домашнього завдання»	класний керівник, вчитель математики/інформатики Коваль В.Ю.
26.11.2021	Розвиток самостійності, реалізація власних здібностей і талантів, зміст та цінність власного життя. Зустріч з вихованкою Бердичівської спеціальної школи Житомирської обласної ради,	вчитель-дефектолог Мех Ю.Ю.

	яка закінчила курси крою та шиття і працює в ательє	
02.12.2021	Про роль читання та вплив на успішність освітнього процесу	вчитель української мови і літератури Лаца В.П.
23.12.2021	Аналіз навчальних досягнень та поведінки учениці після закінчення першого семестру	класний керівник, вчитель математики/інформатики Коваль В.Ю.
12.01.2022	Ознайомлення батьків з процесом реалізації індивідуальної програми розвитку дитини	заступник з навчально-виховної роботи Валуєва О.П.
03.02.2022	Ознайомлення батьків з мнемотехнікою, як прийомом розвитку пам'яті дитини та використання даних прийомів у навчанні	практичний психолог Гуменюк О.Д.
10.03.2022	Про розвиток навичок спілкування: як вчити дитину відповідати на запитання реченням – дієві методи і прийоми	вчитель-логопед Попадій О.О.
21.03.2022	Аналіз навчальних досягнень та поведінки учениці протягом другого семестру	класний керівник, вчитель математики/інформатики Коваль В.Ю.
14.04.2021	Аналіз соціометричного дослідження. Визначення динаміки корекційної роботи. Самооцінка дитини	практичний психолог Гуменюк О.Д.
12.05.2021	Про створення сприятливих фізіологічних умов для збільшення рухливості хребта танцювальним вправами та іграми під музику	вчитель хореографії Юхимчук Н.Т.
27.05.2021	Аналіз навчальних досягнень та поведінки учениці після закінчення навчального року	заступник з навчально-виховної роботи Валуєва О.П.
27.05.2021	Інформативна бесіда з батьками. Анкетування батьків «Ефективність реалізації ІПР»	класний керівник, вчитель математики/інформатики Коваль В.Ю.

15. Моніторинг стану розвитку учня та його навчальних досягнень

Сфери розвитку/ навчальні предмети	Строк проведення моніторингу			
	протягом першого півріччя навчального року 10.11.2021	після закінчення першого півріччя навчального року 23.12.2021	протягом другого півріччя навчального року 21.03.2022	після закінчення навчального року 27.05.2022

Українська мова				
Українська література				
Англійська мова				
Зарубіжна література				
Історія України				
(Вступ до історії)				
Музичне мистецтво				
Образотворче				
мистецтво				
Математика				
Природознавство				
Трудове навчання				
Інформатика				
Фізична культура				
Логіка				
Сфери розвитку:				
• емоційно-вольова				
• фізична				
• когнітивна				
• мовленнєва				
• соціальна				

(найменування посади директора
загальноосвітнього навчального закладу)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

_____ 20__ р.

Освітня галузь – мова і література
Українська мова

Зміст	Цілі навчання
Вступ Значення мови в житті людини й суспільства. Українська мова — державна мова України	Розуміє значення й роль мови в житті людини й суспільства; розрізняє мовні і немовні засоби спілкування, які люди використовують у повсякденному житті; розуміє, що мова основний засіб спілкування, формування думки й пізнання; розрізняє усне та писемне мовлення, на наочному матеріалі; розрізняє діалог та монолог; знає та застосовує основні правила спілкування; сприймає та опрацьовує текст, з допомогою вчителя - просту схему, таблицю; усвідомлює потреби в спілкуванні, знанні правил спілкування та вмінні дотримуватися їх; уважно ставиться до співрозмовника
Повторення вивченого в початкових класах. Текст. Речення. Слово. Поділ зв'язного висловлювання (тексту) на речення. Інтонація речень, різних за метою висловлення. Розділові знаки в кінці речення. Слово як компонент речення. Лексичне значення слова. Слово як частина мови. Добір слів для доповнення речення. Складання речень певного змісту	<u>Діяльнісна складова</u> Розуміє прослуханий текст, з допомогою вчителя або за ілюстраціями складає простий план тексту; складає речення певного змісту за наочністю, опорними словами; визначає належність слова до певної частини мови: іменник, прикметник, дієслово з допомогою навідних запитань; виправляє пунктуаційні помилки (у межах вивченого) з підказкою вчителя
Будова слова. Орфографія. Основа слова (корінь, суфікс, префікс) і закінчення — значущі частини слова (<i>повторення й поглиблення відомостей</i>). Спільнокореневі слова й форми слова. Незмінні й змінні слова. Правопис значущих частин слова (повторення). Написання префіксів <i>пре-, при-, прі-</i>	<u>Діяльнісна складова</u> За наочним зразком визначає у слові значущі частини; вибирає серед групи слів спільнокореневі за поданим зразком; складає речення за ілюстраціями зі словами, що мають суфікси та префікси, які надають їм емоційного забарвлення й виразності; перепишує правильно слова з вивченими орфограмами в значущих частинах, перевіряє їх написання за наочними опорами та правилами;

	виправляє орфографічні помилки на вивчені правил, користуючись наочною опорою або текстом, допомогою вчителя
Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія. Звуки мови й звуки мовлення. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді й м'які, дзвінкі й глухі (повторення); вимова звуків, що позначаються літерами г і ґ. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт (абетка, азбука). Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї та щ (повторення). Склад. Наголос. Орфоепічний словник і словник наголосів. Вимова наголошених і ненаголошених голосних. Ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Ненаголошені голосні, що не перевіряються наголосом. Орфографічний словник. Вимова приголосних звуків. Уподібнення приголосних звуків. Основні випадки чергування у – в, і – й, з – із – зі (правила милозвучності). Позначення м'якості приголосних на письмі буквами ь, і, є, ю, я. Основні правила переносу. Правила вживання знака м'якшення (повторення й поглиблення). Правила вживання апострофа	Діяльнісна складова Розрізняє з допомогою учителя у словах тверді й м'які, дзвінкі й глухі приголосні, ненаголошені й наголошені голосні звуки; користується таблицею-підказкою для позначення букв я, ю, є, ї та щ; поділяє слова на склади, правильно переносить з рядка в рядок; вимовляє звуки в словах відповідно до правил орфоепії за поданим зразком; орієнтується у орфографічному словнику і словнику наголосів
Відомості із синтаксису й пунктуації. Словосполучення. Відмінність словосполучення від слова й речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Речення, його граматична основа (підмет і присудок). Речення з одним головним членом (загальне ознайомлення). Види речень за метою висловлення; за емоційним забарвленням: окличні й неокличні (повторення). Пунктуаційна помилка та її умовне позначення (практично)	Діяльнісна складова Відрізняє словосполучення від слова й речення; з допомогою вчителя та запитань виділяє у словосполученні головне й залежне слова; розпізнає види речень за метою висловлювання, інтонацією, емоційним забарвленням; розставляє розділові знаки в кінці речення; визначає з допомогою учителя в реченні головні члени; виправляє пунктуаційні помилки (у межах вивчених правил) з підказкою вчителя
Другорядні члени речення: додаток, означення, обставина	Діяльнісна складова Знає, що у реченні є другорядні члени речення; знайома з визначенням додатка, означення, обставини; за наочною опорою, уточнюючими запитаннями розрізняє додатки, означення, обставини, з допомогою вчителя визначає їх у реченні

Речення з однорідними членами (без сполучників і зі сполучниками а, але, і). Кома між однорідними членами. Узагальнювальне слово в реченні з однорідними членами. Двокрапка й тире при узагальнювальних словах у реченнях з однорідними членами. Звертання. Непоширені й поширені звертання. Розділові знаки при звертанні (<i>повторення</i>). Складні речення з безсполучниковим і сполучниковим зв'язком. Кома між частинами складного речення, з'єднаними безсполучниковим і сполучниковим зв'язком	Діяльнісна складова З допомогою вчителя розпізнає однорідні члени речення, узагальнювальні слова при них, звертання та складні речення; складає речення з однорідними членами та звертаннями за ілюстраціями; будує прості діалоги на визначені теми й відповідно до запропонованої ситуації; за зразком інтонсує правильно речення з однорідними членами, звертаннями й складні речення; за наочною опорою розставляє розділові знаками між однорідними членами, при звертаннях і між частинами складного речення; виправляє пунктуаційні помилки на вивчені правила за підказкою вчителя; складає за схемою та наочністю різні за будовою (прості й складні) речення
Пряма мова. Діалог. Розділові знаки в реченнях із прямою мовою. Тире при діалозі	Діяльнісна складова Розрізняє слова автора й пряму мову в реченні з прямою мовою з допомогою навідних та уточнюючих запитань; правильно інтонсує за зразком вчителя речення з прямою мовою; ставить розділові знаки при прямій мові, користуючись наочною опорою, усною підказкою вчителя; виправляє пунктуаційні помилки на вивчені правила за підказкою вчителя
Повторення й узагальнення вивченого в кінці року. Лексикологія. Будова слова й орфографія. Фонетика й графіка. Орфоепія й орфографія. Синтаксис і пунктуація	Діяльнісна складова Орієнтується у поняттях, закономірностях, правилах

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети

- особистісно-орієнтована технологія
- інтерактивні технології
- технологія традиційного навчання
- диференційована технологія навчання

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік

Оцінювання

Вербальне, формувальне, свідомство досягнень

Методи

Усне, письмове оцінювання

Індекс-картки

Мовні зразки

Практичне оцінювання

Тестування з усними поясненням та ілюстрацією завдань

Прийоми оцінювання

Різні форми схвалення, перспективна оцінка.

Освітня галузь - іноземні мови
Англійська мова

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Сфера спілкування	Тематика ситуативного спілкування	Мовленнєві функції (за типовою програмою)	Мовленнєві функції (за модифікованою програмою)
Особистісна	Я, моя родина, мої друзі Одяг Харчування Відпочинок і дозвілля Природа	описувати, розповідати, характеризувати, порівнювати, аргументувати свій вибір, запитувати та надавати інформацію, розпитувати з метою роз'яснення та уточнення інформації, пропонувати, приймати, відхиляти пропозицію	розпізнавати (впізнавати), повторювати, перераховувати, запам'ятовувати, розрізняти, демонструвати, маніпулювати, поєднувати, порівнювати
Публічна	Подорож Рідне село/місто Свята і традиції		
Освітня	Шкільне життя		

Цілі навчання	Зміст навчання (модифікований)
Мовний інвентар - лексика	
Тема: Я, моя родина, мої друзі	
Лексичний діапазон: мої родинні зв'язки, професії батьків, мої друзі та їхні уподобання	Лексичний діапазон: назви членів родини (я, мама, тато, сестра, брат, бабуся, дідусь); назви хобі (футбол, приготування їжі, риболовля, комп'ютерні ігри); узагальнююче поняття «родина», «хобі»
Тема: Одяг	
Лексичний діапазон: види одягу	Лексичний діапазон: узагальнююче поняття «одяг»; верхній одяг - куртка, шапка
Тема: Харчування	
Лексичний діапазон: продукти харчування, улюблені страви,	Лексичний діапазон: узагальнююче поняття «їжа»; назви продуктів харчування – хліб, вода, цукерка, чай, молоко, піца, суші, шоколад

страви в Україні та Великій Британії	
Тема: Відпочинок і дозвілля	
Лексичний діапазон: види відпочинку та занять, захоплення, вільний час, канікули	Лексичний діапазон: узагальнююче поняття «відпочинок»; назви емоційного стану – щасливий, сумний, злий
Тема: Природа	
Лексичний діапазон: Погода, природні явища	Лексичний діапазон: узагальнююче поняття «природа»; назви природних явищ: дощ, веселка, сніг
Тема: Подорож	
Лексичний діапазон: загальні відомості про Велику Британію та Україну	Лексичний діапазон: власні назви: Україна, Дніпро, Київ, Велика Британія, Лондон
Тема: Рідне місто/село	
Лексичний діапазон: місцезнаходження, основні історичні та культурні відомості	Лексичний діапазон: власна назва: Бердичів; інфраструктура: парк, магазин, лікарня, школа
Тема: Свята і традиції	
Лексичний діапазон: календар свят в Україні та Великій Британії, традиції святкування	Лексичний діапазон: узагальнюючі поняття «свято», «родина»; назви свят: Новий рік, Різдво
Тема: Шкільне життя	
Лексичний діапазон: розклад уроків, робочий день, урок іноземної мови, види діяльності на уроці	Лексичний діапазон: розклад - день, урок, завдання, гра
Мовний інвентар-граматика	
Категорія: Adjective (прикметник) Структура: comparative and superlative forms of regular adjectives	Використання мовленнєвих шаблонів+схема+зображення Структура: happy, sad, angry

Категорія: Adverb (прислівник) Структура: frequency place (here/there) chronological sequence (first, next, etc)	Не вивчає
Категорія: Conjunction (сполучник) Структура: but as a basic connector because for causes and reasons	Використання мовленнєвих шаблонів+схема+зображення Структура: and
Категорія: Modality (модальність) Структура: can, could, have to, had to	Не вивчає
Категорія: Preposition (прийменник) Структура: movement (into, out, of) place (inside, outside, next to, etc) time (in, on, at, for, since, from...to, during, by	Використання мовленнєвих шаблонів+схема+зображення Структура: place (in, on, under)
Категорія: Pronoun and Determiner (займенник) Структура: object personal pronouns interrogative pronouns who whose how much/how many (with uncountable/countable nouns) some any no a lot (of) with uncountable/countable nouns	Не вивчає
Категорія: Verb (дієслово) Структура: There is/There are + uncountable/countable nouns Present Perfect Past Continuous	Використання мовленнєвих шаблонів Структура: There is/There are + uncountable/countable nouns

Навчальні досягнення учня за типовою програмою	Навчальні досягнення учня (модифікована програма передбачає зміну змісту очікуваних результатів навчання)
Сприймання на слух (Аудіювання) Обсяг прослуханого у запису матеріалу (у межах) 2-3хв Зорове сприймання (Читання) Обсяг одного тексту в словах (у межах) 100-150 Усна взаємодія (Діалог) Висловлення кожного у репліках, правильно оформлених у мовному відношенні (у межах) 5 Усне продукування (Монолог) Обсяг висловлення у реченнях (у межах) 5-6 Писемне продукування (Письмо) Обсяг письмового повідомлення у словах (у межах) 50-60	Аудіювання Учениця розпізнає на слух найбільш поширені слова в мовленні, яке звучить в уповільненому темпі. Обсяг прослуханого у запису матеріалу (у межах) 1хв Читання Учениця уміє розпізнавати та читати окремі вивчені слова на основі матеріалу, що вивчався, а також методом глобального читання. Обсяг одного тексту в словах (у межах) 5 Говоріння Учениця знає найбільш поширені вивчені слова, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні, допускає фонематичні помилки. Висловлення кожного у репліках, правильно оформлених у мовному відношенні (у межах) 3 Обсяг висловлення у реченнях (у межах) 1 Письмо Учениця уміє писати вивчені слова, допускаючи при цьому велику кількість орфографічних помилок. Списує з дошки прості слова і словосполучення. Обсяг письмового повідомлення у словах (у межах) 3

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети

- Особистісно-орієнтована технологія
- Інтерактивні технології
- Ігрові технології
- Технологія традиційного навчання
- Диференційована технологія навчання

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік

Оцінювання

Вербальне, формувальне, автентичне (використання завдань в умовах, наближених до реальних), портфоліо

Методи

Усне оцінювання

Графічне оцінювання

Практичне оцінювання

Мовні зразки

Практичне оцінювання

Тестування з усними поясненням та ілюстрацією завдань

Прийоми оцінювання

Різні форми схвалення, перспективна оцінка.

Освітня галузь - математична
Математика

Зміст	Очікувані результати
НАТУРАЛЬНІ ЧИСЛА І ДІЇ З НИМИ. ГЕОМЕТРИЧНІ ФІГУРИ І ВЕЛИЧИНИ	Учень/учениця: наводить приклади з допомогою: натуральних чисел; числових і буквених виразів, рівнянь; знаходить на малюнках: відрізок даної довжини та кут даної градусної міри; геометричні фігури, вказані у змісті; розпізнає у просторі та співвідносить з об'єктами навколишньої дійсності: куб, піраміду; розрізняє: цифри і числа читає і записує: натуральні числа в межах тисячі; з допомогою використовує: властивості арифметичних дій з натуральними числами; записує формули периметра, площі квадрата, прямокутника. Вміє працювати за зразком і вказівками вчителя. Диференціює поняття «збільшення на...» та «зменшення на...», «збільшення в...» і «зменшення в...». Вміє користуватися лінійкою, транспортиром. Знаходить натуральні числа на координатному промені. Вимірює та обчислює: довжину відрізка; градусну міру кута; периметр трикутника та прямокутника; запис числа у вигляді суми розрядних доданків; з допомогою розв'язує вправи, що передбачають: виконання двох арифметичних дій з натуральними числами
МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ В МЕЖАХ 100	Учень/учениця: Користується таблицею множення чисел 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 та таблицею ділення на 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9; знає назву компонентів множення та ділення; лічить рівними числовими групами в межах 100; співвідносить дію множення з дією ділення; розв'язує приклади на множення та ділення; розв'язує арифметичні задачі на знаходження добутку і частки, збільшення числа в декілька разів, зменшення числа в декілька разів з допомогою вчителя; з допомогою складає короткий запис умови, пояснює розв'язання, записує арифметичну дію, відповідь задачі

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети

- Особистісно-орієнтована технологія
- Інтерактивні технології
- Ігрові технології
- Технологія традиційного навчання

- Диференційована технологія навчання

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік

Оцінювання

Свідоцтво досягнень, інтерактивне, тестування

Методи

Усне, письмове оцінювання

Графічне оцінювання

Спостереження

Прийоми оцінювання

Різні форми схвалення, перспективна оцінка.

Освітня галузь - технології
Інформатика

Зміст	Цілі навчання
Інформаційні процеси та системи	Читає визначення поняття інформації та інформаційної системи. Наводить на графічних зображеннях приклад даних і повідомлень, інформаційних процесів. За допомогою карток називає складові комп'ютера та їх призначення. Розуміє поняття операційної системи. Наводить за допомогою графічних зображень приклад комп'ютерних програм. Розпізнає типи комп'ютерів. Дотримується правил безпеки життєдіяльності під час роботи з комп'ютерними пристроями. З допомогою лінійних алгоритмів виконує основні операції над файлами та папками: створити, дати назву, видалити. Розуміє наслідки впливу комп'ютерних пристроїв на здоров'я. Має уявлення про роль інформаційних технологій у житті людини та розвитку суспільства
Мережеві технології та Інтернет	Розуміє поняття комп'ютерної мережі. Пояснює на схемах-підказках відмінність між глобальною та локальною комп'ютерними мережами. Використовує приклади пошукових систем, навчальних веб-ресурсів. Створює, називає мережеві папки для обміну файлами та їх зберігання. Дотримується правил безпеки під час використання Інтернету. Зберігає дані, отримані із Всесвітньої мережі, спираючись на картки-схеми. Застосовує відомості (зображення/малюнки), отримані з мережі Інтернет.
Опрацювання текстових даних	Розуміє поняття об'єктів та їхні властивості. Виконує дії над об'єктами: введення, вставляння рисунка, друкування, робота з файлами. Розрізняє основні об'єкти текстового документа: слово, речення. Друкує із запропонованого тексту. Додає зображення із файлу, за допомогою алгоритму (порядку) виконання дій.
Алгоритми та програми	Розуміє поняття алгоритму та програми.

	Використовує картки-підказки, алгоритмічні структури для складання простих алгоритмів, розв'язання поставленої задачі. Користується схемами-підказками для використання середовища опису та виконання алгоритмів. Виконує алгоритми, подані у формальному вигляді. Застосовує алгоритми у житті.
--	--

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети

- Особистісно-орієнтована технологія
- Інтерактивні технології
- Ігрові технології
- Технологія традиційного навчання
- Диференційована технологія навчання

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік

Оцінювання

Практичне, формувальне, автентичне (використання завдань в умовах, наближених до реальних), тестування.

Методи

Усне оцінювання

Індекс-картки

Графічні організатори

Проекти

«Бортовий журнал»

Прийоми оцінювання

Різні форми схвалення, перспективна оцінка, ігрова оцінка

Освітня галузь – мова і література
Українська література

Зміст	Цілі навчання
ВСТУП	<u>Предметні компетентності</u> Розуміє значення художнього слова в житті людини; розрізняє основні види мистецтва. <u>Ключові компетентності</u> Розрізняє різницю між творами української та зарубіжної літератур; ознайомлюється з терміном українська література. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення слова література</i>
СВІТ ФАНТАЗІЇ ТА МУДРОСТІ	<u>Предметні компетентності</u> Читає про виникнення міфів, легенд і переказів. За допомогою мнемотехніки розповідає короткий зміст міфів й легенд. <u>Ключові компетентності</u> Визначає головних героїв в міфах та легендах. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Розуміє значення слова предки</i>
НАРОДНІ КАЗКИ	<u>Предметні компетентності</u> Розуміє значення українських казок, записує в словник значення; читає казки; переказує частину казку з допомогою мнемотехніки; називає казкових героїв на зображені; порівнює за допомогою запитань уточнюючого характеру уявлення про добро і зло, красиве і потворне, смішне і страшне (на основі текстів казок). <u>Ключові компетентності</u> Має уявлення про зміст народної казок; пояснює значення поняття казка. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Має уявлення про добро і зло, красиве і потворне</i>
ЛІТЕРАТУРНІ КАЗКИ	<u>Предметні компетентності</u> Розповідає про Івана Франка-казкаря, веде записник з короткою біографією; знає зміст казки, переказує частково її фрагменти; читає казку; називає головних персонажів. <u>Ключові компетентності</u> Розрізняє особливості поведінки персонажів;

	обговорює можливі наслідки діяльності. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Розуміє значення лицемірства зарозумілості та хвалькуватості</i>
ВАСИЛЬ КОРОЛІВ-СТАРИЙ	<u>Предметні компетентності</u> Виразно читає казку; приймає участь в обговорення її змісту; знаходить за описом зовнішності персонажів. <u>Ключові компетентності</u> Розрізняє позитивні та негативні вчинки персонажів; розуміє важливість поваги до чужої думки. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Готовність робити добрі вчинки</i>
Василь СИМОНЕНКО «Цар Плаксій та Лоскотон»	<u>Предметні компетентності</u> Читає казку; ознайомена з особливостями віршованої казки (ритм, риму, поділ на строфи); має уявлення про різні способи життя та поведінки дійових осіб; називає імена персонажів казки; з допомогою мнемотехніки переказує короткий зміст прочитаного. <u>Ключові компетентності</u> За аналогією приводить приклади добра і зла у творі, відданості і зради, байдужості і відповідальності. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Формує розуміння значення для людини та її життя оптимістичного погляду на світ, потреби керувати своїми емоціями</i>
Галина МАЛИК «Незвичайні пригоди Алі в країні Недоладії»	<u>Предметні компетентності</u> Читає уривки з твору; розуміє тему повісті; описує героя, який найбільше сподобався за опорною-схемою; ознайомлюється з роллю діалога у творі. <u>Ключові компетентності</u> Розрізняє тексти, ілюстрації, комікси використовуючи відповідні зображувально-виражальні засоби. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Ознайомена з важливістю виховання у щирості, відкритості, наполегливості в досягненні поставленої мети, відповідальності за свої вчинки</i>
ІЗ НАРОДНОЇ МУДРОСТІ	<u>Предметні компетентності</u> Ознайомена з видами загадок; читає загадки; з допомогою складає прості загадки за зразком; повторює види прислів'їв і приказок, записує в словник.

	<u>Ключові компетентності</u> Використовує українську мову; читає визначення прислів'я та переказів; читає загадки, написані іншими народами. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Шанобливе ставлення до кмітливості та мудрості нашого народу</i>
Леонід ГЛІБОВ «Химерний, маленький...», «Що за птиця?», «Хто вона?», «Хто розмовляє?», «Хто сестра і брат?»	<u>Предметні компетентності</u> Читає загадки, знаходить на графічних прикладах їх відгадування; переказує загадки Л. Глібова за алгоритмом. <u>Ключові компетентності</u> Створює висловлення, твори-асоціації, ілюстрації на темувіршованих загадок Л. Глібова, спираючись на лінійний алгоритм, або використовуючи відповідні зображувально-виражальні засоби. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Прагнення розвивати кмітливість, пам'ять</i>
ІСТОРИЧНЕ МИНУЛЕ НАШОГО НАРОДУ	<u>Предметні компетентності</u> Фіксує в словнику/записнику про історичну і літературну пам'ятку «Повість минулих літ»; з допомогою дає визначення давнього літописання; ознайомлюється з інформацією про легендарного Нестора Літописця. <u>Ключові компетентності</u> Розуміє роль читання в житті людини; з допомогою вчителя шукає описи живописних та архітектурних пам'яток доби Русі-України; формує уявлення про важливість знання історії. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення душевної краси й сили наших предків, любові руських (українських) князів до своєї землі як достойного прикладу для нащадків</i>
Олександр ОЛЕСЬ «Заспів», «Україна в старовину», «Похід на Царгород», «Ярослав Мудрий»	<u>Предметні компетентності</u> Читає поезії; з допомогою карток-підказок перераховує засоби поетичної мови; читає про давньоруських князів; за допомогою мнемотехніки відтворює частково зміст заповіту Ярослава Мудрого; читає драму-казку «Микита Кожум'яка». <u>Ключові компетентності</u> Співставляє особливості історичного минулого із сучасністю; за допомогою алгоритму складає казку на I дію про Микиту та його нові пригоди; бере

	участь в обговоренні важливості вивчення історії своєї держави. Емоційно-ціннісне ставлення <i>Зацікавлення історичним минулим українського народу, шанобливе ставлення до заповітів наших предків та осмислене їх виконання</i>
Зірка МЕНЗАТЮК «Таємниця козацької шаблі»	Предметні компетентності Спираючись на ілюстрації описує найяскравіші фрагменти твору; розпізнає за описом головних героїв твору. Ключові компетентності З допомогою складає простий план подорожі головних героїв; створює ілюстрації до твору. Емоційно-ціннісне ставлення <i>Розвиває патріотичні почуття, мати громадянську позицію</i>
РІДНА УКРАЇНА. СВІТ ПРИРОДИ	Предметні компетентності Читає про Україну часів Т.Шевченка; з допомогою вчителя розповідає про дитинство поета і його родину; читає поезії. Ключові компетентності Створює колаж про живописні твори-пейзажі Т. Шевченка; з допомогою учителя порівнює 2-3 види мистецтва; за аналогією наводить приклади впливу природи на життя людини. Робить спроби вивчити напам'ять уривки: «За сонцем хмаронька плыве...», «Садок вишневий коло хати...». Емоційно-ціннісне ставлення <i>Розуміння важливості виховання естетичного смаку, усвідомлення естетичної насолоди від твору мистецтва, спонукання до оптимістичного, життєствердного погляду на світ</i>
Павло ТИЧИНА «Не бував ти у наших краях!», «Гаї шумлять...», «Блакить мою душу обвіяла...»	Предметні компетентності Читає поезії; знає назву поезій; добирає слова, які може описати кольорову «палітру» віршів; знаходить серед запропонованих зображень ті, які подібні на картини природи в поезії. Ключові компетентності Перераховує причини чому важливо берегти довкілля для сьогодення та майбутнього; приймає участь в обговоренні про способи вираження любові дорідної землі, відповідальність

	кожної людини за збереження природи. Вивчає напам'ять: 1 вірш (на вибір). Емоційно-ціннісне ставлення <i>Розуміє важливості розвитку естетичного смаку, відчуття краси образного слова, абстрактного мислення, спостережливості, уміння доводити власну думку</i>
Євген ГУЦАЛО «Лось»	Предметні компетентності Переказує за допомогою алгоритмів оповідання; визначає його тему за допомогою навідних і уточнюючих запитань; читає фрагмент, що найбільше вражає; характеризує образ головного героя з допомогою графічного плану. Ключові компетентності З ілюстрацій виділяє екологічні проблеми які розкриваються в творі; усвідомлює важливість бережливого ставлення до природи. Емоційно-ціннісне ставлення <i>Розуміння важливості турботи про світ природи і рідних людей як неодмінної ознаки гуманної, гідної поведінки</i>
Максим РИЛЬСЬКИЙ «Дощ», «Осінь-маляр із палітрою пишною...»	Предметні компетентності Читає поезії; знаходить в них образ ліричного героя, називає його емоції та почуття. Ключові компетентності Розуміє важливість збереження довкілля для майбутнього; створює малюнки-асоціації до вірша; ознайомлюється з картинами українських художників про дощ та осінь, музичні композиції на теми віршів. Вивчає напам'ять, та за допомогою мнемотехніки розповідає: 1 вірш (на вибір). Емоційно-ціннісне ставлення <i>Формує уявлення про образне бачення світу як важливого чинника розвитку творчих здібностей</i>
Григор ТЮТЮННИК «Дивак»	Предметні компетентності Переказує за допомогою алгоритмів цікавий епізод із дитинства письменника; знаходить у творі описи природи; розуміє хто такий Олесь, його обдарованість; складає план до характеристики цього образу за допомогою допоміжних карток; знає назву оповідання; порівнює літературного героя із собою. Ключові компетентності Порівнює фрагмент ситуації з погляду доброго ставлення до людей;

	придумує закінчення оповідання за допомогою опорних карток; знайомство з інформацією про «білих ворон», які стали відомими в царинах різних видів мистецтва. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Розуміння особливого призначення на землі кожного. Потреба збереження індивідуальних особливостей людини як важливих чинників її майбутньої максимальної самореалізації</i>
Микола ВІНГРАНОВСЬКИЙ «Сіроманець»	<u>Предметні компетентності</u> Переказує за допомогою допоміжних карток фрагмент, найцікавіші епізодиповісті; характеризує головного героя за графічним планом; презентує з допомогою навідних запитань уточнюючого характеру однокласникам власне закінчення твору. <u>Ключові компетентності</u> Читає специфіку розкриття теми в літературі і кіномистецтві; зображає про проблеми екології, відповідальності за братів менших. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Розуміє значення людяності, доброти в житті, прагнення гармонії з природою</i>
ЛІТЕРАТУРА РІДНОГО КРАЮ	<u>Предметні компетентності</u> Веде записник про письменників-земляків, їхні твори; веде запис короткого змісту/плану цих творів. <u>Ключові компетентності</u> Усвідомлює роль читання для власного зростання впродовж життя. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Розуміє значення шанобливого ставлення до митців свого краю як до особливо обдарованих людей, співців рідної землі</i>
УРОК-ПІДСУМОК	<u>Предметні компетентності</u> Згадує за допомогою власного довідника про письменників і твори, що вивчались упродовж року; закріплює короткий зміст про найулюбленіші твори

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети

- Особистісно-орієнтована технологія
- Інтерактивні технології
- Технологія традиційного навчання
- Диференційована технологія навчання

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік

Оцінювання:

Вербальне, формувальне, автентичне (використання завдань в умовах, наближених до реальних), тестування.

Методи:

Усне, письмове оцінювання

Практичне оцінювання

Тестування

Спостереження

Проекти, демонстрація

Прийоми оцінювання:

Різні форми схвалення, перспективна оцінка

Освітня галузь – мова і література
Зарубіжна література

Зміст	Цілі навчання
1. Вступ	З метою кращого засвоєння навчального матеріалу протягом року учениця веде власний довідник, де фіксує коротку інформацію про автора та його твори; переглядає відеофільми, мультфільми. Користується книжками з літературознавства та критики. Ключові компетентності: <i>На прикладі малих фольклорних жанрів</i> розуміє важливість усього живого на світі, збереження природи як середовища, необхідного для життя людини; читає народну мудрість у повсякденному житті, фіксує її графічно у зображених ситуаціях; формує здоровий спосіб життя, використовуючи в ході розмежування загадок, пісень народів світу. Предметні компетентності: читає короткий зміст художньої літератури; читає визначення «фольклор», «загадка», «пісня», розмежовує їх за художніми особливостями, використовуючи допоміжні картки-схеми; знаходить приклади 2-3-х прислів'їв, приказок, загадок, пісень; порівнює в межах вибору 2-3 подібних загадок, пісень різних народів
2. Казки народів світу	Ключові компетентності: • усвідомлює важливість впливу природи на життя людини; • навчається цінувати власну свободу, використовує народну мудрість у ситуаціях, зображених на картках, схемах для уникнення конфліктних ситуацій; • навчається кмітливості. Предметні компетентності: • читає фрагмент тексту казок; • визначає головну думку прочитаного за допомогою навідних запитань уточнюючого характеру; • переказує частину казки за допомогою алгоритму; • формує ставлення до подій творів за допомогою допоміжних карток;

	• складає порівняльну характеристику контрастних казкових персонажів, оцінює їхні вчинки, моральні якості за допомогою навідних запитань уточнюючого характеру; • знаходить основні ознаки фольклорної і літературної казки за допомогою допоміжних карток; • знаходить елементи будови казок за уточнюючими і навідними запитаннями (зачин, основна частина, кінцівка, діалоги, повтори та ін.); • за допомогою педагога, навідних запитань уточнюючого характеру розкриває зміст казок; • розуміє поняття «автор літературного твору» (на початковому рівні); • ознайомлена з національним колоритом народних і літературних казок, окремими засобами його створення (деталі побуту, національні образи, мовні засоби та ін.); • називає зафіксованих у власному довіднику відомих збирачів і авторів казок (Ш. Перро, брати Я. і В. Грімм, О. Пушкін та ін.); • веде довідник з творами мистецтва, у яких коротко зафіксовані казкові образи й сюжети (живопис, музика, мультиплікація, кіно тощо); • називає імена 2-3-х українських письменників – авторів літературних казок, їхні твори, а також імена 2-3-х українських перекладачів зарубіжних казок, використовуючи довідник
3. Природа і людина	Ключові компетентності: • пізнає красу навколишнього середовища; • формує відповідальність за свої вчинки. Предметні компетентності: • читає віршовані й прозові твори; • читає визначення термінів «тема», «ідея»; • формує ставлення автора до світу природи, використовуючи картки-схеми, знаходить за допомогою навідних запитань у фрагментах тексту відповідні цитати; • ознайомлена зі специфікою літературного пейзажу
4. Світ дитинства	Ключові компетентності: • знайома з проблемами довкілля; • формує позитивне мислення для збереження здоров'я; • знаходить за описом зовнішності персонажів. Предметні компетентності:

	• читає фрагменти текстів (зокрема читання в особах, коментоване читання); • має початкові уявлення про «сюжет» (як художню послідовність подій); • називає елементи сюжету (зав'язка, розвиток дії, розв'язка), знаходить їх у творах за допомогою навідних і уточнюючих запитань; • розповідає за допомогою опорних карток про основні події творів Марка Твена і Е. Портер; • переказує окремі розділи (фрагменти) прозових текстів за допомогою алгоритму/мнемотехніки; • читає визначення «портрет», визначає за допомогою ілюстрацій портрети персонажів; • описує за допомогою опорних карток образи персонажів, визначає їх моральні якості, вчинки; • визначає за допомогою навідних запитань окремі художні засоби створення образів персонажів (портрет, учинки, мова, ставлення до інших тощо); • має початкові уявлення про поняття «повість», «роман»; • порівнює ілюстровані образи Тома Сойера і Гекльберрі Фінна, Тома Сойера і Полліанни, визначає схожість і відмінність між ними (на рівні рис характеру); • фіксує у довіднику українських перекладачів творів Марка Твена і Е. Портер
5. Сила творчої уяви	Ключові компетентності: • усвідомлює важливість знаходити спільну мову з природою; • розрізняє поняття «добро» і «зло»; • розуміє необхідність здорового способу життя. Предметні компетентності: • фіксує у довіднику основні відомості про письменника Льюїса Керролла, переклади його книжок; • розповідає за допомогою карток про творчу історію книжки «Аліса в Країні Див»; • переказує зміст основних епізодів твору Льюїса Керролла за ілюстраціями; • описує і характеризує за допомогою карток-схем образ Аліси; • розрізняє ознаки казки у творі Льюїса Керролла;

	• читає визначення поняття «фантастика», шукає у фрагментах тексту фантастичні елементи у творі Льюїса Керролла; • веде картотеку своїх улюблених книжок, мистецьких вподобань
6. Сучасна література. У колі добрих героїв (1-2 твори за вибором учнів і вчителя)	Ключові компетентності: • усвідомлює взаємозв'язок усього живого на землі; • розуміє важливість сімейних зв'язків; • осмислює необхідність дотримання здорового способу життя, важливість ненасильницького розв'язання конфліктів. Предметні компетентності: • називає за допомогою довідника імена популярних сучасних письменників, їхні твори для дітей; • переказує фрагмент тексту; • розкриває за допомогою ілюстрацій особливості сюжету; • характеризує за допомогою карток-схем образи персонажів, їхні вчинки, ставлення до інших; • розповідає з використанням алгоритмів про події і вчинки героїв; • розповідає з використанням довідника про свої улюблені твори сучасної літератури
7 . Підсумки	Ключові компетентності: • розуміє взаємозв'язки людини і навколишнього середовища; • орієнтується на ненасильницьке розв'язання конфліктів; • осмислює переваги здорового способу життя та безпечної поведінки. Предметні компетентності: • читає, використовуючи довідник, імена авторів та українських перекладачів творів зарубіжних письменників, які вивчалися протягом року; • розкриває стислий ідейно-художній зміст прочитаних творів, використовуючи алгоритм та довідник

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети

- Особистісно-орієнтована технологія
- Інтерактивні технології
- Ігрові технології
- Технологія традиційного навчання
- Диференційована технологія навчання

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік

Оцінювання:

Вербальне, формувальне, автентичне (використання завдань в умовах, наближених до реальних), тестування.

Методи:

Усне, письмове практичне оцінювання;

Тестування;

Проекти, демонстрації.

Прийоми оцінювання

Різні форми схвалення, перспективна оцінка.

2.2.4. Приклад індивідуальної програми розвитку дитини з порушеннями інтелектуального розвитку

Категорія ООП: порушеннями інтелектуального розвитку + супутні розлади
Середня ланка ЗЗСО (11-15 років)

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ

1. Період виконання: 01.09.2020 - 28.05.2021 рік

2. Загальні відомості про учня:

прізвище, ім'я, по батькові Петренко Іван Миколайович

дата народження 07.07.2009 рік

повне найменування загальноосвітнього навчального закладу, в якому навчається учень:

Коростишівська гуманітарна гімназія № 5 ім. Т.Г. Шевченка

рік навчання 3 рік (3-А клас)

3. Відомості про особливості розвитку учня (особливі освітні потреби, стан здоров'я, фізичний і мовленнєвий розвиток, когнітивну, емоційно-вольову сферу, навчальну діяльність)

№ п/п	Дата	Короткий зміст	Джерело інформації
1.	05.09.2020 р.	Дитина з порушенням інтелектуального розвитку. Часто хворіє. Алергічних реакцій та епілептичних проявів немає. Вимоги до фізичного навантаження загальні	Висновок № ІРЦ - 13402/2018/963201 від 18.05.2018 р. Індивідуальна програма реабілітації дитини-інваліда
2.	05.09.2020 р.	Рівень біологічного розвитку відповідає календарному віку. Низький рівень фізичного розвитку, координаційних здібностей та утримання рівноваги. Володіє основними рухами (ходьба, біг, стрибки, лазіння). Дитині важко стояти на одній нозі, виконувати моторні завдання. Дрібна та загальна моторика розвинені недостатньо, слабкі м'язи рук та пальців. Середній рівень здатності до наслідування. В просторі орієнтується частково	Висновок № ІРЦ - 13402/2018/963201 від 18.05.2018 р. Інформативна бесіда з батьками
3.	05.09.2020 р.	Мовлення малозрозуміле, представлене у вигляді звуконаслідувань та окремих слів переважно побутової тематики. Співвідносить окремі слова-назви предметів з їх зображеннями. Бажання спілкування перевищує обсяг мовлення. Складні інструкції розуміє з труднощами. Порушена мовленнєва моторика та звуковимова всіх груп звуків. Фразове мовлення представлено у вигляді простого речення (недостатня модуляція). Знає та називає окремі букви. Зафарбовує, штрихує, обводить по контуру зразка	Висновок № ІРЦ - 13402/2018/963201 від 18.05.2018 р. Моніторинг виконання ПП за 2019-2020 н.р.

4.	05.09.2020 р.	Дитина краще сприймає візуальні стимули. За опосередкованої допомоги дорослого повторює вербальну інформацію. Може відокремити фігуру і фон у візуальних стимулах, об'єднувати наочні зображення за спільними ознаками, виконувати нескладні завдання абстрактного характеру, завдання, які потребують візуально-моторної координації. Увага нестійка, мимовільна. Швидко відволікається на сторонні стимули, переключається з одного виду діяльності на інший. Може зосередитись та займатися продуктивною діяльністю до 10 хвилин. Частково знає та орієнтується в загальноприйнятих нормах поведінки, соціальних судженнях. З труднощами застосовує набутий досвід та раніше засвоєну інформацію у повсякденному житті. Виконує завдання за зразком, дії за наслідуванням. Швидкість обробки інформації сповільнена. Пізнавальний інтерес нестійкий, залежить від мотивуючих чинників	Висновок № ІРЦ - 13402/2018/963201 від 18.05.2018 р. Психолого-педагогічна характеристика за 2019-2020 н.р.
5.	05.09.2020 р.	Продуктивний контакт встановлює поступово. Емоційний, тонко відчуває оточуючих, здатний до співпереживання та співчуття. Диференціює емоції: страх, радість, сум. Отримує позитивні емоції від діяльності, цікавої для дитини - гри на музичних інструментах, співу, танців. Прагне спільних активностей з дорослими та ровесниками. Здатний поступатися, але й при потребі захищати власні інтереси	Висновок № ІРЦ - 13402/2018/963201 від 18.05.2018 р.
6.	05.09.2020 р.	Частково виконує інструкції дорослого. Сенсорні еталони на стадії формування: не розрізняє кольори; не диференціює форми предметів; виявляє розмір як ознаку предмета за зразком («дай такий самий»); розуміє різницю між поняттями один та багато, механічно рахує предмети в межах 10. Диференціює фрукти, овочі за допомогою дорослого. Знаходить і показує на картинках запропоновані пори року. Навички узагальнення, групування на початковому рівні. Готовність до виконання завдань знижена. Адекватно реагує на заохочення та стимулювання. Виявляє впертість. Віддає перевагу малюванню олівцем, співу з мікрофоном	Висновок № ІРЦ - 13402/2018/963201 від 18.05.2018 р. Зі слів мами (анкета для батьків)

4. Наявний рівень знань і вмінь учня

<i>Потенційні можливості</i>	<i>Потреба</i>
<i>Індивідуально-типологічні особливості (інтереси/захоплення, мотивація, особистісні характеристики, комунікація)</i>	
Робить різні види робіт з конструктором лего. Ліпить пластиліном, користується фарбами. Любить працювати в групі, грати на дитячих музичних інструментах, слухати музику. З задоволенням займається в ресурсній кімнаті. Розфарбовує, штрихує, обводить по контуру зразка, працює з дерев'яними вкладками-цифрами, геометричною шнурівкою. Дитині цікаво виконувати музично-ритмічні вправи. Має стійкий інтерес до музики. Пишається власними досягненнями, успіхами, презентує власні вміння. Проявляє позитивні емоції до людей, яким довіряє. Реагує на похвалу. Переважає мотив позитивної оцінки діяльності	Розвивати творчі здібності учня засобами гри на музичних інструментах, співу, танців. Робити перерви, переключати увагу. Потребує дбайливого ставлення, спокійного спілкування, поваги до особистості; підвищення мотивації діяльності, заохочення. Використовувати психогімнастику, фізкультхвилинки, хвилинки витівок на перервах; зовнішні стимули, наліпки, сюрпризні моменти. Забезпечувати «ситуації успіху для дитини».
<i>Загальна характеристика діяльності (темп, працездатність, потреба в допомозі)</i>	
Концентрується на об'єкті, що викликає захоплення, інтерес. Виконує певні дії, повторюючи дії дорослого. Правильно виконує дії за словесною одноступеневою інструкцією, за допомогою вчителя відтворює прості завдання. Переважає мотив позитивної оцінки діяльності. Оцінює результат власної діяльності із допомогою дорослого, інших дітей	Розвивати довільну увагу, здатність концентруватися на пошуку заданого об'єкта. Виконувати двоступеневі інструкції. Застосовувати набуті знання, відтворювати окремі дії, прості завдання, спосіб їх виконання. Виконувати завдання за мінімальної підтримки дорослого. Поступово підвищувати темп роботи та працездатність. Самостійно оцінювати результати власної діяльності.
<i>Освітня діяльність (ЗУН про навколишній світ, просторові уявлення та ін.)</i>	
Стиль навчання полісенсорний. Має елементарні знання про навколишній світ: реагує на своє ім'я, знає членів своєї родини, виокремлює їх серед інших людей, показує запропонованих тварин на картинках, овочі та фрукти на муляжах.	Розширювати уявлення та поповнювати знання про навколишній природний, предметний та соціальний світ. Розвивати здатність орієнтуватися в просторі та часі. Застосовувати набуті знання, відтворювати окремі дії, прості завдання, спосіб їх виконання.

Розуміє різницю між поняттями «один» та «багато»; «великий»- «маленький». Сортує предмети за кольором. Частково орієнтується в просторі та часі. Виконує певні дії, повторюючи дії дорослого. За допомогою вчителя відтворює прості завдання. Засвоїв усний рахунок в межах 10. Намагається розпізнавати й сортувати цифри, співвідносити число і цифру. В сітці зошита орієнтується з допомогою дорослого. Розпізнає всі букви на позначення голосних та деякі на позначення приголосних. Письмові адаптовані завдання виконує на картках, обводить друковані букви	Формувати вміння виділяти, порівнювати, об'єднувати предмети в групи, орієнтуватися в сенсорних еталонах, таких як форма, колір, величина, розвивати навички ігрової діяльності
<i>Рівень мовленнєвого розвитку (зрозумілість/виразність/спрямованість мовлення, обсяг словникового запасу)</i>	
Співвідносить власне ім'я з собою. Мовлення оточуючих розуміє відповідно рівня свого інтелекту. Знає імена близьких і назви своїх іграшок, може показати частини тіла. Правильно виконує дії за словесною одноступеневою інструкцією. Розрізняє немовленнєві звуки. Вміє висловлювати потреби за допомогою міміки та жестів. Відповідає на запитання «Покажи, де ...» (за раніше вивченими назвами предметів)	Стимулювати мовленнєву активність. Розуміти та виконувати складні інструкції. Уточнювати та збагачувати словниковий запас. Орієнтуватися в назвах дій, які зображені на сюжетних картинках. Вміти пристосовувати рухи органів артикуляційного апарату до звуко-рухових еталонів почутого мовлення. Правильно вимовляти всі звуки рідної мови. Розвивати фонематичний слух. Володіти інтонаційними засобами виразності мовлення (темп, тембр, сила голосу, логічні наголоси). Правильно вживати граматичні форми рідної мови. Вживати слова різного ступеня складності, багатозначні слова, фразеологічні звороти. Вміти звертатися із проханнями, ініціювати розмову, вести діалог

5. Додаткові освітні та соціальні потреби учня (додаткова підтримка асистента вчителя, супровід соціальним працівником, робота з вчителем-дефектологом, вчителем-логопедом тощо)

Так (зазначити потреби): асистент вчителя, заняття з вчителем-логопедом, вчителем-дефектологом, практичним психологом.

Ні

6. Психолого-педагогічна допомога, що надається під час проведення у позаурочний час корекційно-розвиткових занять

<i>Найменування заняття</i>	<i>Фахівець, який проводить заняття</i>	<i>Місце проведення заняття</i>	<i>Дата проведення заняття</i>	<i>Періодичність</i>
---------------------------------	---	---	--	----------------------

Розвиток мовлення	Вчитель-логопед	Ресурсна кімната	Понеділок 13.00 - 13.25 Середа 14.30 - 14.55	Протягом I-II семестру
Корекція розвитку	Практичний психолог	Кабінет психолога	Вівторок 13.30 - 13.55 Четвер 14.30 - 14.55	Протягом I-II семестру
Соціально-побутове орієнтування	Вчитель-дефектолог	Класна кімната	П'ятниця 13.30 - 13.55	Протягом I-II семестру

7. Характеристика учня

<i>Сфера розвитку</i>	<i>Стисла характеристика</i>	<i>Заплановані дії</i>	<i>Очікувані результати/уміння</i>
Емоційно-вольова	Дитина іде на контакт із дорослими та ровесниками. Проявляє емоції вільно. Переважає бадьорий, життєрадісний стан. Довіряє дорослому, як партнеру по грі, прагне бути прийнятим та поміченим, успішним у діяльності, яка його найбільше цікавить - творчості. Недостатній рівень контролю та самоконтролю. Інструкцію утримує частково протягом виконання завдання, але потребує уточнення, додаткового пояснення. На похвалу від інших реагує адекватно. У ситуації незгоди закривається, відгороджується. Залежно від стану здоров'я, настрою може відмовлятися від діяльності, бути інертним, байдужим	Дбати про позитивний емоційний контакт вчителя та учня. Давати додатковий час на переробку інформації. Стимулювання у різних видах роботи, відмічати всі позитивні результати. Організовувати роботу в парах та групах, уникати змагального ефекту. Заохочення дитини до соціальної активності: участь у житті класу, школи. Позитивне вербальне та невербальне стимулювання. Вчити екологічно переживати негативні емоції, пам'ятати про важливість гумору. Сприяти самостійності учня: вміння поводити у різних життєвих	Відбудеться розвиток інтелектуальних емоцій (подив, інтерес, здогад) довірливості, навичок асертивності, комунікативних вмінь. Удосконаляться прийоми навчальної діяльності, вміння доводити розпочату справу до до логічного кінця за допомогою вольових зусиль. Стане більш тривалим самоконтроль та саморегуляція. Буде сформована адекватна самооцінка, позитивне самосприйняття. Розшириться коло спілкування учня, вміння товаришувати, дружити. Поведінка учня стане більш вмотивованою, відповідальною. Будуть проявлятися творчі здібності хлопчика

		ситуаціях. Розвивати творчу активність	
Фізична	Хлопчик малорухливий, не витримує відповідного віку фізичного навантаження. Моторні завдання розуміє та виконує. Виконує рухи за наслідуванням дій дорослого, але амплітуда рухів неповна, рухи не точні. Любить гратися з однолітками, приймає участь в спортивних іграх, правил дотримується не завжди	Вчити дотримуватись правил під час проведення рухливих ігор, показувати як діяти на власному прикладі. Вчити виконувати прості моторні завдання (виконання загальнорозвиваючих вправ), слідувати за точністю та амплітудою рухів, їх скоординованістю, використовувати спільне виконання вправ	Буде витримувати фізичне навантаження відповідно віку. Буде дотримуватись правил під час проведення рухливих ігор та брати в них посильну відповідну можливостям участь. Буде вміти виконувати загальнорозвиваючі вправи за наслідуванням, рухи будуть злагоджені, точні та скоординовані
Когнітивна	Запам'ятовує навчальний матеріал з опорою на наочність (площинні зображення, муляжі), емоційну пам'ять. Рівень розвитку слухової пам'яті низький. Відтворює інформацію, сприйняту на слух, здебільшого з ініціативи або за проханням дорослого. Учень може співставляти результати своєї діяльності з запропонованим зразком, діяти за зразком, відповідно встановленої послідовності. Завдання, які вимагають зорового сприйняття і зосередження, виконує в повільному темпі. В дитини переважає мимовільна увага. Богдан швидко відволікається на сторонні стимули. Постійно потребує активізації, стимулювання діяльності та зосередження.	Розвивати повноту і точність сприймання, логічне мислення, довільність уваги, спостережливість, довготривалу пам'ять, пізнавальну активність. Удосконалювати вміння спрямовувати увагу на певні об'єкти, тривалий час на них зосереджуватись. Працювати над формуванням вміння долати відволікання, труднощі	Буде зосереджено працювати над навчальними завданнями, осмислено виконувати їх, зосереджуватись під час виконання завдання. Зможе відтворювати аудіальну інформацію з частковою допомогою та підказкою дорослого. Темп працездатності дитини прискориться. Буде проявляти активність та зацікавленість при пізнанні навколишнього світу

	Інтелектуальною діяльністю займається нетривалий час. Часто потребує коротких перерв. Під час самостійно організованої діяльності за власними інтересами зосередження та концентрація уваги можуть бути тривалішими. Учень орієнтується у висловлюваннях дітей та дорослих. Соціальна похвала, визнання та винагороди позитивно впливають на результати пізнавальної діяльності дитини		
Мовленнєва	Співпраця налагоджується поступово. Наслідуює слова - назви найуживаніших предметів з оточення дитини (за допомогою багаторазових повторень та коментарів дорослого). Слова-команди («дай», «зроби», «дивися») замінює жестами, що комбінуються з іменами найближчих людей. Сформоване розуміння прийменників «в», «на». Вибирає названий предмет із двох («Це машина?» (так, ні), «Дай машину»)	Формувати вміння наслідувати слова-назви найуживаніших предметів (за мінімальних повторень та коментарів дорослого). Вживати у власному мовленні слова-команди («дай», «зроби», «дивися»), що комбінуються з іменами найближчих людей. Формувати розуміння прийменників «між», «під», «за». Вибирати названий предмет із трьох запропонованих	Буде наслідувати слова-назви найуживаніших предметів (за мінімальних повторень та коментарів дорослого). Буде вживати у власному мовленні слова-команди («дай», «зроби», «дивися»), що комбінуються з іменами найближчих людей. Буде розуміти значення прийменників «між», «під», «за». Буде вибирати названий предмет із трьох запропонованих
Соціальна	Дитина дружелюбна, добра, життєрадісна, не конфліктна. Спілкується з однолітками за допомогою міміки та жестів, намагається повторити слова. Проявляє інтерес до занять музично-ритмічними вправами. Навички самообслуговування	Працювати над розвитком здатності формувати стосунки та знаходити спільну мову з однолітками, формувати навички співробітництва. Удосконалювати навички самообслуговування відповідно віку, розвивати дрібну моторику пальців	Буде працювати в групі однолітків, виконувати посильні завдання, прислухатися до думки товаришів, їх порад. Буде дотримуватися правил особистої гігієни, самостійно зможе одягатися та взуватися. Дитина ініціюватиме взаємодію, спільно вирішувати певні питання із педагогами та однокласниками, друзями.

	сформовані частково, дитині важко здійснювати диференційовані рухи руками (застібати гудзики, зав'язувати шнурки). Усвідомлює свою статеву приналежність, добре поводить з дівчатками класу, прагне дружити, подобатися	рук, гігієнічні навички. Формувати навички самостійності у всіх видах діяльності	Підвищиться соціальний статус дитини у класі
--	--	--	--

8. Навчальні предмети (у разі, коли потенційні можливості учня не дають змоги засвоїти навчальну програму, що призводить до необхідності розроблення адаптованої або модифікованої програми).

Порядковий номер	Навчальний предмет	Програма	
		адаптована	модифікована
1.	Українська мова		+
2.	Літературне читання		+
3.	Математика		+
4.	Я досліджую світ		+
5.	Дизайн і технології		+
6.	Мистецтво	+	
7.	Інформатика	+	
8.	Фізична культура	+	

Звільнення від вивчення окремих навчальних предметів

Так (зазначити предмет (предмети) англійська мова

Ні

9. Адаптація (необхідне підкреслити)

Пристосування середовища: доступність, інтенсивність освітлення (додаткове штучне освітлення), зменшення рівня шуму в класі, приміщення для усамітнення, інше (робоче місце з мінімальною кількістю відволікаючих чинників).

Психолого-педагогічна адаптація: збільшення часу на виконання завдань, чергування видів діяльності, виконання завдань за зразком, вид та частота релаксації, використання засобів концентрації уваги, інше (виконання з повною та частковою підтримкою).

Адаптація навчального матеріалу: адаптація навчальних посібників, наочних матеріалів (розташування в доступному місці), картки-підказки, використання друкованих текстів з різним розміром шрифтів, інше (муляжі, площинні, об'ємні зображення).

Необхідне спеціальне обладнання

Так (зазначити обладнання) Моделі площинні, об'ємні, друковані, муляжі, моделі звукові та інтерактивні.

Ні

10. Індивідуальний навчальний план

Розроблений згідно з наказом МОН від 26.07.2018 № 814

(зі змінами, наказ МОН від початкової школи,

Типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Савченко О.Я.,

3-16.08.2019 №917) (додаток 9),

Типовим навчальним планом 3-4 клас

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень
		3 клас
Мовно-літературна	Українська мова та літературне читання	7
Математична	Математика	5
Природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна	Я досліджую світ	3
Технологічна	Дизайн і технології	1
Інформатична	Інформатика	1
Фізкультурна	Фізична культура	3
Мистецька	Мистецтво	2
Усього		22
Корекційно-розвиткові заняття	Корекція розвитку	2
	Розвиток мовлення	2
	Соціально-побутове орієнтування	1
Сумарна кількість годин інваріантної і варіативної складових		27

Українська мова (модифікована) – додаток 1

Математика (модифікована) – додаток 2

Я досліджую світ (модифікована) - додаток 3

Дизайн і технології (модифікована) - додаток 4

Літературне читання (модифікована) – додаток 5

11. Джерела інформації в процесі розроблення індивідуальної програми розвитку:

- висновок ІРЦ , психолого-педагогічна характеристика, індивідуальна програма реабілітації дитини з інвалідністю
- попередня індивідуальна програма розвитку так
- батьки/опікуни так
- учень
- інші

12. Члени групи з розроблення індивідуальної програми розвитку

<i>Прізвище, ім'я, по батькові</i>	<i>Найменування посади</i>	<i>Підпис</i>
1. Гребенюк А.А.	заступник з навчально-виховної роботи	
2. Нацевич Є.П.	класний керівник	
3. Кобилінська Л.П.	вчитель інформатики	
4. Марчук Г.П.	вчитель фізичної культури	
5. Горобчук Т.І.	вчитель мистецтва	
6. Родигіна С.П.	асистент вчителя	
7. Слівінська Ю.В.	вчитель-логопед	
8. Назарчук А.С.	практичний психолог	
9. Паливода Л.В.	соціальний педагог	
10. Коваль О.Р.	вчитель-дефектолог	
11. Ярмоленко Л.В.	вчитель-дефектолог ІРЦ	
12. Петренко М.В.	батько	
13. Петренко М.І.	мама	

13. Узгодження індивідуальної програми розвитку з:

батьками/законними представниками:

прізвище, ім'я, по батькові батьків/законних представників

підпис _____ дата _____

14. План консультування батьків/законних представників у процесі розроблення/виконання індивідуальної програми розвитку

<i>Дата</i>	<i>Мета</i>	<i>Відповідальні особи</i>
15. 09.2021р.	Ознайомлення з індивідуальною програмою розвитку.	КППС
	Бесіда на тему: «Як розвивати комунікацію».	вчитель-логопед
27.10.2021 р.	Про динаміку розвитку дитини.	класний керівник

24.11.2021 р.	Бесіда на тему: «Як формувати у дитини соціально прийнятну поведінку».	практичний психолог
	Про динаміку розвитку дитини.	вчитель
28.12.2021р.	Бесіда на тему: «Причини виникнення конфліктів у дітей»	класний керівник
	Підсумки навчально-виховного процесу за перший семестр.	класний керівник
26.01.2022р.	Про динаміку розвитку дитини.	вчитель
23.02.2022р.	Бесіда на тему: «Значення внутрішньосімейних стосунків у розвитку дитини»	соціальний педагог
	Про динаміку розвитку дитини.	вчитель
30.03. 2022р.	Бесіда на тему: «Як навчити дитину розуміти прочитаний текст і давати відповіді на запитання»	вчитель-дефектолог
	Про динаміку розвитку дитини.	вчитель
27.04.2022 р.	Бесіда на тему: « Організація вільного часу та відпочинку дитини»	асистент вчителя
	Про динаміку розвитку дитини.	вчитель
25.05.2018 р.	Бесіда на тему: «Як батькам запобігти емоційному вигорянню»	практичний психолог
	Підсумки навчально-виховного процесу за навчальний рік	КППС

15. Моніторинг стану розвитку учня та його навчальних досягнень

Заповнюється від руки протягом навчального року

Сфери розвитку/ навчальні предмети	Строк проведення моніторингу			
	протягом першого півріччя навчального року	після закінчення першого півріччя навчального року	протягом другого півріччя навчального року	після закінчення навчального року

Українська мова				
Літературне читання				
Математика				
Я досліджую світ				
Дизайн і технології				
Емоційно-вольова				
Фізична				
Когнітивна				
Мовленнєва				
Соціальна				

(найменування посади директора
загальноосвітнього навчального закладу)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

_____ 20__ р.

Мовно-літературна освітня галузь
Українська мова

Цілі навчання	Зміст
<i>Змістова лінія «Взаємодіємо усно»</i>	
Уважно слухає репліки співрозмовника. Сприймає уважно монологічне висловлювання з конкретною метою. Розуміє й адекватно виконує навчальні дії відповідно до прослуханої інструкції, настанови вчителя. Дотримується етичних норм спілкування. Виявляє доброзичливе ставлення до інших. Будує висловлення за малюнком з опорою на допоміжні матеріали (картинки, смайлики). Використовує виражальні засоби мови	Сприймання усної інформації. Сприймання і розуміння навчальних інструкцій, настанови. Практичне оволодіння етикетними нормами культури спілкування. Створення висловлень з опорою на дидактичні матеріали. Використання виражальних засобів мови
<i>Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»</i>	
Дотримується загальних правил письма. Дотримується пропорційної висоти великих і малих букв. Дотримується полів зошита. Пише розбірливо. Записує слова в колонку. Оформлює охайно письмову роботу в зошиті в одну лінію. Перепишує слова за зразком на відповідну тему	Розвиток навички письма. Дотримання графічних правил письма. Дотримання культури оформлення письмових робіт. Формування навички письма в графічній сітці в одну лінію. Письмове передавання тексту
<i>Змістова лінія «Досліджуємо медіа»</i>	

Сприймає доступні медіатеки. Виділяє цікаву для себе інформацію. Показує свою реакцію на медіаповідомлення. Створює прості медіапродукти. Пояснює, кому створеним ним медіапродукт	Сприймання простих медіатекстів. Висловлення власного ставлення до медіаповідомлень. Створення простих медіапродуктів
<i>Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»</i>	
Показує букви українського алфавіту, коли вони озвучуються. Підбирає картинки відповідно букви, на яку починається слово. Розрізняє іменники – назви істот і неістот (з опорою на дидактичні матеріали). Розпізнає прикметники, які відповідають назвам кольорів. Розпізнає і показує кількість предметів. Обирає картинки, на яких зображені дії. Будує різні види простих речень (з опорою на сюжетні картинки)	Застосування алфавіту. Розрізнення назв істот і неістот. Використання прикметників. Засвоєння числівників. Засвоєння дієслів. Побудова простих речень

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети

- Особистісно-орієнтована технологія
- Інтерактивна технологія навчання
- Ігрова технологія навчання
- Педагогіка співробітництва
- Проблемне навчання
- Розвивального навчання

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік/півріччя:

усне цінювання;
 формувальне оцінювання;
 автентичне оцінювання;
 підсумкове оцінювання.

Математична освітня галузь
Математика

Цілі навчання	Зміст навчання.
Числа, дії з числами. Величини.	
Читає і відтворює послідовність чисел у межах 20; записує числа, утворює числа різними способами; визначає десятки й одиниці у складі двоцифрового числа; <i>подає</i> числа у вигляді суми розрядних доданків; порівнює числа різними способами; виконує додавання та віднімання на основі нумерації чисел в межах 20; розуміє сутність арифметичних дій додавання і віднімання; прогнозує результат додавання та віднімання; володіє навичками додавання і віднімання одноцифрових чисел у межах 10; розуміє використання у мовленні назв компонентів та результатів арифметичних дій додавання і віднімання; коментує виконання обчислень; знаходить число, яке на кілька одиниць більше (менше) за дане; знаходить, на скільки одне число більше або менше за інше; встановлює взаємозв'язок між діями додавання і віднімання, використовує його під час обчислень; визначає невідомий компонент дії додавання і знаходить його значення; вимірює і порівнює величини: довжину, масу, місткість; використовує короткі позначення величин (сантиметр – см, дециметр – дм, метр – м); маси (кілограм – кг); місткості (літр – л); часу (година – год, доба, тиждень); <i>користується</i> знанням співвідношень між величинами у навчально-пізнавальних і практичних ситуаціях; <i>обирає</i> доцільну мірку для вимірювання величини; <i>користується</i> для вимірювання величин інструментами, приладами та іншими засобами; користується годинником (у межах цілих годин) і календарем для відстеження подій у своєму житті, спостережень у природі тощо;	Числа 1 – 10. Число 0. Десяток. 10 – 20. Здійснюється формування поняття числа, насамперед через розуміння принципу утворення різних видів чисел (натуральних одноцифрових, двоцифрових чисел) та способів виконання дій із цими числами — порівняння, додавання, віднімання. Арифметичні дії додавання і віднімання. Додавання і віднімання чисел у межах 20. Назви компонентів та результатів додавання і віднімання. Збільшення (зменшення) числа на кілька одиниць. Різницева порівняння. Переставний закон додавання. Взаємозв'язок між додаванням і відніманням. Знаходження невідомого доданка. Величини: довжина, маса, місткість, час. Вимірювання величини (довжина, маса, температура, час, місткість (об'єм) за допомогою підручних засобів та вимірювальних приладів.

оперує грошима в уявному (ігровому) процесі купівлі- продажу, використовує їх короткі позначення (гривня – грн, копійка – к.)	Гроші. Оперування грошима
Вирази, рівності, нерівності, рівняння.	
Читає і записує математичні вирази: сума і різниця; обчислює значення виразів на 1 – 2 дії; встановлює відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами <i>розуміє</i> сутність понять «рівняння», «розв’язок рівняння»; <i>розв’язує</i> рівняння на основі правил знаходження невідомого компоненту арифметичної дії в межах 20	Сума. Різниця. Вирази на 1-2 дії. Числові рівності і нерівності. Рівняння. Розв’язок рівняння
Геометричні фігури	
Орієнтується на площині і в просторі, описує або зображає схематично розміщення, напрямки і рух об’єктів; розпізнає геометричні фігури за істотними ознаками; співвідносить реальні об’єкти з моделями та зображеннями геометричних фігур; моделює геометричні фігури; вимірює довжину відрізка; креслить відрізки заданої довжини. <i>Співвідносить</i> реальні об’єкти з моделями геометричних фігур; <i>називає</i> елементи геометричних фігур; <i>моделює</i> геометричні фігури; <i>будує</i> прямокутник/квадрат; <i>розрізняє</i> коло і круг, <i>позначає</i> на рисунку елементи кола і круга (центр, радіус, діаметр); <i>будує</i> за допомогою циркуля коло	Трикутник, чотирикутник, квадрат, круг. Точка, пряма, промінь, відрізок, ламана. Куб, куля, циліндр, конус, піраміда. Геометричні фігури на площині і у просторі
Математичні задачі і дослідження	
Розв’язує прості сюжетні задачі, які є моделями реальних ситуацій; оцінює з допомогою вчителя правильність розв’язання задачі; виконує елементарні дослідження математичних закономірностей з допомогою вчителя	Прості сюжетні, в тому числі компетентнісно-зорієнтовані задачі. Навчальні дослідження
Робота з даними	
Розуміє дані, вміщені на схематичному рисунку, в таблиці; вносить дані до схем; користується даними під час розв’язування практично зорієнтованих задач і в практичних ситуаціях	Виділення і впорядкування даних за певною ознакою

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети:

- ігрові технології;
- особистісно орієнтованого навчання;
- інтерактивного навчання;

- педагогіка співробітництва;
- проблемного навчання;
- розвивального навчання.

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік/півріччя:

усне оцінювання;
формувальне оцінювання;
автентичне оцінювання;
підсумкове оцінювання.

Освітня галузь - природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язберезувальна
Я досліджую світ

Цілі навчання	Зміст навчання
Людина З допомогою вчителя усвідомлює, що спільного та чим відрізняється людина від інших живих істот (мислення, мова, праця, спілкування і взаємодія з іншими людьми); розповідає (показує) з допомогою піктограм про частини тіла людини, правила догляду за ними; володіє найпростішими гігієнічними навичками, навичками самообслуговування; використовує картки-підказки так/ні для визначення умов здорового способу життя (харчування, турбота про здоров'я, уникнення шкідливих звичок). Виявляє інтерес до своєї зовнішності; розповідає про себе, свої захоплення з допомогою піктограм/карток ПЕКС; прагне до акуратності; розпізнає риси характеру і дає їм оцінку; називає риси характеру, які сприяють і ті, що заважають досягненню успіху в житті, спілкуванню з іншими (використовує картки-підказки так/ні). Володіє прийомами планування робочого часу з використанням пісочного годинника; підтримує порядок на робочому місці; співпрацює і взаємодіє з іншими у різних ситуаціях (навчання, гра)	
Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення). Тренування уваги, пам'яті (прийоми, алгоритми, вправи).	
Людина серед людей	
З допомогою вчителя та використання піктограм називає правила поведінки у сім'ї, школі, громаді; знає склад сім'ї, імена членів сім'ї; співпрацює і взаємодіє з іншими у збереженні традицій школи; виявляє інтерес до пізнання і збереження традицій школи; розуміє переваги доброго ставлення до інших на прикладах вияву таких якостей: чесність, доброзичливість, подільчивість, працьовитість, ввічливість на противагу хитроцям, байдужості, жадібності, лінощам, безкультурності; вирішує конфлікти мирним шляхом; з допомогою візуальних підказок дотримується правил шкільного розпорядку. правил	Людина – частина природи і суспільства. Організм людини. Частини тіла людини та їх функції. Турбота про здоров'я. Гігієнічні навички. Навички самообслуговування. Зовнішність людини. Риси характеру, які сприяють досягненню успіху в житті, забезпечують дружні взаємини з іншими, повагу (чесність, працьовитість, щедрість, чемність, чуйність). Риси характеру, що заважають досягненню успіху, спілкуванню (лінощі, неухважність, байдужість, нетовариськість). Пізнання себе, своїх можливостей, здорова і безпечна поведінка. Навчання як складова життєвого успіху. Уміння вчитися. Планування робочого часу. Взаємодія та співпраця з іншими Сім'я. Склад сім'ї. Історія роду. Розподіл прав і обов'язків у сім'ї. Дозвілля у сім'ї. Родинні стосунки між поколіннями. Небезпечні ситуації в школі, вдома, на вулиці. Турбота про тих, хто її потребує

поведінки під час шкільних і громадських заходів	
Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення). Моделювання способів поведінки чуйного ставлення до старших та інших членів сім'ї. Моделювання способів вирішення конфліктних ситуацій (з опорою на літературні твори (казки), ситуації реального життя, використання сюжетних малюнків)	
Демонструє ставлення до приватної власності своєї та інших як до цінності; вміє відстоювати приватний простір; з допомогою піктограм розглядає правила поведінки у громадському транспорті, кінотеатрі, бібліотеці та ін.	Приватний і громадський простір. Правила поведінки у громадських місцях
Практичні роботи (З допомогою вчителя та карток ПЕКС) Обговорення правил поведінки, прийнятих у класі, школі, місцевій громаді. Моделювання (інсценізація) поведінки у громадських місцях (з опорою на літературні твори, ситуації реального життя)	
Людина у суспільстві	
Усвідомлює свою належність до українського суспільства; має уявлення про державну символіку України (з використанням наочності), свою приналежність до України; бере посильну участь у відзначенні пам'ятних подій, державних і народних свят; з допомогою візуальних підказок володіє навичками поведінки в урочистих ситуаціях, у пам'ятних місцях; знає назву країни, її столицю (виокремлює на картинках); має уявлення про зміст символів держави (прапор, герб, гімн, українська мова); виявляє зв'язки між людьми в суспільстві (хто про кого дбає); орієнтується у найближчому просторі; з допомогою вчителя долучається до корисних справ громади. Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення). Створення альбому «Ми – громадяни України» (зображення символів)-зафарбовування	Людина – частина суспільства. Сім'я, дитячий колектив, друзі. Залежність людей один від одного. Взаємодопомога. Стосунки людей у суспільстві. Україна – незалежна держава. Символи держави: Герб, Прапор, Гімн, державна мова їх значення. Права та обов'язки громадян. Пам'ятні події, державні й народні свята, їх історія. Правила поведінки у пам'ятних місцях, під час урочистих заходів
Людина і світ	
З допомогою вчителя та унаочнення має уявлення про різноманітність народів у світі; з допомогою предметних малюнків наводить приклади виробів, які допомагають людині в побуті. Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення). Дослідження «Що в моєму домі вироблено в інших країнах», складання мапи маршруту цих товарів (на плакаті тощо).	Земля – спільний дім для всіх людей. Україна на карті світу. Україна – європейська держава. Різнороманітність народів у світі
Природа	

З допомогою вчителя та карток розпізнає тіла неживої і живої природи, рукотворні об'єкти; користується предметними малюнками та виявляє у природному оточенні тіла неживої і живої природи; з допомогою вчителя розрізняє явища природи, висловлює своє враження від них (картки-емоції); показує явища природи на малюнках, що вивчалися і/або які доводилось спостерігати	Природа – частина навколишнього світу. Поняття про тіла та явища природи. Нежива і жива природа, зв'язки між ними. Явища природи (листопад, туман, вітер, світанок, зміна пір року, відліт птахів тощо)
Розрізняє і використовує обладнання для дослідження природи; співвідносить органи чуття/обладнання для вивчення природи з інформацією, отриманою з їх допомогою; презентує інформацію про природу у вигляді малюнку, схеми тощо; проводить спостереження тіл і явищ у найближчому природному оточенні за планом; з допомогою карток ПЕКС ставить і відповідає на запитання щодо дослідження тіла/явища природи; виконує самостійно/у парі/у групі дослідження тіла/явища природи за планом/інструкцією (об'єкти дослідження обирає самостійно або надаються вчителем); демонструє у парі/групі і презентує результати дослідження у різний спосіб (схеми, фото); з допомогою вчителя робить висновок: нові знання про природу можна отримати із різних джерел, зокрема у результаті проведення досліджень; виявляє емоційно-ціннісне ставлення до природи та її вивчення	Дослідження природи. Значення дослідження природи. Джерела інформації про природу. Способи представлення інформації про природу. Дослідження як джерело знань про природу. Спостереження, вимірювання, експеримент. Обладнання для вивчення природи. Аналіз проведеного дослідження. Моделювання у вивченні природи
Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення). Ознайомлення з джерелами інформації про природу (паперові видання природничого змісту, географічні карти, колекції мінералів, гербарії, аудіо- і відеозаписи, Інтернет-ресурси та ін.) Проведення вимірювань (об'єкт вимірювання обирає учень або визначає вчитель). Вправлення у розумінні інструкцій щодо проведення дослідження тіла/явища природи з допомогою вчителя та візуальних підказок; вправлення у складанні плану спостереження/експерименту. Спостереження тіла/явища природи (об'єкт спостереження обирає учень або визначає вчитель). Дослідження тіла/явища природи (об'єкт дослідження обирає учень або визначає вчитель). Вивчення природи за допомогою моделей (акваріум, глобус, тощо). Наводить приклади речовин з допомогою вчителя та предметних малюнків; досліджує глину, крейду, молоко, повітря або інші тіла неживої природи і робить висновок про їхні властивості (колір, стан, твердість, прозорість, текучість, плавучість, крихкість, сипкість та інші); досліджує за інструкцією властивості речовин (води, заліза, цукру, кухонної солі, крохмалю).	
Природа	
З допомогою вчителя та карток розпізнає тіла неживої і живої природи, рукотворні об'єкти; користується предметними малюнками та виявляє у природному оточенні тіла неживої і живої природи; з допомогою вчителя розрізняє явища природи, висловлює своє враження від них (картки-емоції);	Природа – частина навколишнього світу. Поняття про тіла та явища природи. Нежива і жива природа, зв'язки між ними. Явища природи (листопад, туман, вітер, світанок, зміна пір року, відліт птахів тощо)

показує явища природи на малюнках, що вивчалися і/або які доводилось спостерігати.	
Розрізняє і використовує обладнання для дослідження природи; співвідносить органи чуття/обладнання для вивчення природи з інформацією, отриманою з їх допомогою; презентує інформацію про природу у вигляді малюнку, схеми тощо; проводить спостереження тіл і явищ у найближчому природному оточенні за планом; Дослідження природи. Значення дослідження природи. Джерела інформації про природу. Способи представлення інформації про природу. Дослідження як джерело знань про природу. Спостереження, вимірювання, експеримент. Обладнання для вивчення природи. з допомогою карток ПЕКС ставить і відповідає на запитання щодо дослідження тіла/явища природи; виконує самостійно/у парі/у групі дослідження тіла/явища природи за планом/інструкцією (об'єкти дослідження обирає самостійно або надаються вчителем); демонструє у парі/групі і презентує результати дослідження у різний спосіб (схеми, фото); з допомогою вчителя робить висновок: нові знання про природу можна отримати із різних джерел, зокрема у результаті проведення досліджень; виявляє емоційно-ціннісне ставлення до природи та її вивчення	Дослідження природи. Значення дослідження природи. Джерела інформації про природу. Способи представлення інформації про природу. Дослідження як джерело знань про природу. Спостереження, вимірювання, експеримент. Обладнання для вивчення природи. Аналіз проведеного дослідження. Моделювання у вивченні природи
Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення). Ознайомлення з джерелами інформації про природу (паперові видання природничого змісту, географічні карти, колекції мінералів, гербарії, аудіо- і відеозаписи, Інтернет-ресурси та ін.) Проведення вимірювань (об'єкт вимірювання обирає учень або визначає вчитель). Вправлення у розумінні інструкцій щодо проведення дослідження тіла/явища природи з допомогою вчителя та візуальних підказок; вправлення у складанні плану спостереження/експерименту. Спостереження тіла/явища природи (об'єкт спостереження обирає учень або визначає вчитель). Дослідження тіла/явища природи (об'єкт дослідження обирає учень або визначає вчитель). Вивчення природи за допомогою моделей (акваріум, глобус, тощо). Наводить приклади речовин з допомогою вчителя та предметних малюнків; досліджує глину, крейду, молоко, повітря або інші тіла неживої природи і робить висновок про їхні властивості (колір, стан, твердість, прозорість, текучість, плавучість, крихкість, сипкість та інші); досліджує за інструкцією властивості речовин (води, заліза, цукру, кухонної солі, крохмалю).	
З допомогою вчителя та предметних малюнків наводить приклади речовин; виявляє у своєму оточенні тіла неживої природи і класифікує їх за певними ознаками (формою, кольором, станом тощо);	Нежива природа. Різноманітність тіл неживої природи. Властивості тіл неживої природи (на прикладі глини, крейди, молока, повітря). Уявлення про речовини. Властивості і застосування речовин (на прикладі води, заліза,

за аналогією досліджує глину, крейду, молоко, повітря або інші тіла неживої природи і робить висновок про їхні властивості (колір, стан, твердість, прозорість, текучість, плавучість, крихкість, сипкість та інші); порівнює тіла неживої природи за зовнішніми ознаками/на основі досліджених властивостей; досліджує за інструкцією властивості речовин (води, заліза, цукру, кухонної солі, крохмалю); застосовує знання про основні дії під час дослідження властивостей тіл і речовин	цукру, крохмалю, природного газу, кухонної солі)
Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення). Дослідження властивостей тіл вибором учнів/вчителя). Дослідження розчинності у воді неживої природи (за вибором учнів/вчителя). Дослідження властивостей речовин (за речовин, що використовуються у побуті (харчової солі, крохмалю, питної соди)	
З допомогою вчителя та предметних малюнків наводить приклади водойм, гірських порід, корисних копалин та їх використання; розпізнає і показує гірські породи (пісок, глину, вапняк, граніт), корисні копалини у колекціях; демонструє на малюнках використання води людиною, значення повітря для рослин, тварин, людини, значення води у природі; зміни станів води; значення гірських порід і корисних копалин у добробуті людини; Демонструє на малюнках способи очищення води і практикує деякі з них (відстоювання, фільтрування); з допомогою вчителя досліджує у парі/у групі властивості повітря; властивості ґрунту, гірських порід, складає колекції; ділиться інформацією (листівки) з іншими щодо вживання достатньої кількості води щодоби, користі прогулянок на свіжому повітрі; моделює кругообіг води у природі; застосовує знання для економного використання води у побуті	Вода у природі. Різноманітність водойм. Три стани води. Колообіг води у природі. Очищення води. Властивості повітря. Гірські породи, їхні властивості. Корисні копалини: види, використання і охорона. Ґрунт. Склад і утворення ґрунту. Догляд за ґрунтом. Значення води, повітря і ґрунту у природі і діяльності людини
Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення). Способи очищення води. Спостереження дослідів, які демонструють властивості повітря. Ознайомлення з гірськими породами і корисними копалинами. Порівняння властивостей гірських порід (за вибором учнів/вчителя). Дослідження складу і властивостей ґрунту	
Має уявлення про організми – тіла живої природи: рослини, тварини, гриби; показує ознаки рослин і тварин, органи рослин і тварин, умови, необхідні для життя різних організмів (рослин, тварин, людини); природні угруповання;	Жива природа. Організми – тіла живої природи. Рослини, тварини, гриби. Середовища існування організмів. Органи рослин і тварин. Різноманітність

заходи охорони рослин і тварин; демонструє приклади рослин і тварин Червоної книги України; розуміє значення води, повітря, світла, тепла для організмів; розпізнає рослини, тварини, гриби різних груп (по 2-3 представники); співвідносить рослини і тварини (на зображеннях, у колекціях тощо) з умовами їх існування; спостерігає розвиток рослин, які вирощено з різних частин рослини (насінини, бульби, живця, пагона); поведінку тварин; доглядає за рослиною (-ами)/твариною(-ами)	рослин. Розмноження і розвиток рослин. Загальне уявлення про основні групи тварин: комахи, риби, земноводні, плазуни, птахи, звірі. Дихання, живлення, рух, розмноження тварин. Поведінка тварин. Умови, необхідні для життя рослин і тварин. Догляд за рослинами і тваринами. Гриби. Роль рослин, тварин, грибів, природних угруповань у природі й житті людини. Природні угруповання: ліс, лука, річка, море. Охорона рослинного і тваринного світу. Червона книга
Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення). Виявлення пристосування рослин до певних умов існування. Виявлення пристосування тварин до способу життя. Розмноження рослин частинами їхнього тіла. Спостереження розвитку рослини, яку вирощено з різних частин рослини (насінини, бульби, живця, пагона). Дослідження умов росту рослин. Спостереження за поведінкою тварин. Моделювання зв'язків організмів між собою і з середовищем існування	
Людина і природа	
Дізнається з різних джерел про професії, пов'язані з діяльністю людини у природі; демонструє на малюнках використання людиною енергії води і повітря; ідентифікує вивчені матеріали у виробках; досліджує властивості матеріалів; долучається до природоохоронних заходів; дотримується правил безпечної поведінки у природі (у лісі, на воді тощо); Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення). Ознайомлення з різноманітністю матеріалів і виробів з них. Дослідження властивостей матеріалів (за вибором учнів/учителя). Спостереження впливу діяльності людини на природу (на матеріалі своєї місцевості). Повторне використання матеріалів і речей у побуті. Правила безпечної поведінки у природному середовищі (моделювання та аналіз ситуацій перебування у природі)	Взаємозв'язки людини і природи. Людина – частина природи. Роль природи у житті людини. Умови, необхідні для життя людини. Властивості і використання матеріалів. Поняття про техніку і технології. Правила поведінки у природі. Ощадливе використання ресурсів. Охорона природи

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети:

- ігрові технології;
- особистісно орієнтованого навчання;
- інтерактивного навчання;
- педагогіка співробітництва;
- проблемного навчання;
- розвивального навчання.

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік/півріччя:

усне оцінювання;
формувальне оцінювання;
автентичне оцінювання;
підсумкове оцінювання.

Технологічна освітня галузь
Дизайн і технології

Цілі навчання	Зміст навчання	Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети	Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік/півріччя
Інформаційно-комунікаційне середовище			
Розрізняє предмети побуту в традиційному і сучасному інтер'єрі, матеріали, з яких вони зроблені. Створює макети із запронованих матеріалів. Користується клеєм, ножицями, пластиліном. Застосовує ІКТ	Предмети побуту в інтер'єрі. Макетні матеріали (папір, картон, пінопласт, дріт, пластилін, фольга тощо). Макетування предметів побуту	Інформаційні технології. Наочні методи навчання. Метод бесіди та практичної діяльності	Формувальне оцінювання
Визначає кольорову гамму та особливості розташування орнаментів на предметах декоративно-ужиткового мистецтва. Створює різноманітні орнаменти в національному стилі: геометричні, рослинні	Приклади орнаментів декоративно-прикладного мистецтва за регіонами України. Зустрічі з майстрами. Обговорення вражень. Створення орнаменту з різних матеріалів	Словесні методи та практичної діяльності	Тематичне оцінювання
Порівнює предмети побуту в давнину і сучасній оселі. Ліпить предмети побуту із пластиліну, оздоблює українськими орнаментами. Застосовує ІКТ	Ткани і неткани матеріали натурального походження (тканина, нитки, повсть, фетр, трикотаж тощо). Ляльки-мотанки в українській культурі	Метод формування умінь та навичок. Дослідницький метод, експеримент. Метод використання інтернет-ресурсу- https://bit.ly/2RmAur3	Тематичне оцінювання
Планує макет кімнати із будівельного матеріалу та наповнює її відповідними іграшковими меблями та замінниками	Макетування об'ємних фігур	Метод творчого проектування. Метод пояснення, бесіди	Формувальне оцінювання
Середовище проектування			
Застосовує творчі методи проектування – переносить форми природних і рукотворних об'єктів на власну модель	Комунікативна взаємодія. Дизайнерське проектування – моделювання та конструювання. Експериментування	Метод біоніки	Формувальне оцінювання

	використанням різних матеріалів, симетричних й асиметричних форм, спектру кольорів		
Створює картину із фольги. Працює із фольгою, папером, клеєм, ножицями, покидьковим матеріалом. Робить фото власного виробу, пересилає фото через ФБ рідним	Технологічна послідовність виготовлення виробу	Метод проектування. Метод інформаційних технологій	Підсумкове оцінювання
Середовище техніки і технологій			
Застосовує творчі методи проектування – переносить форми природних і рукотворних об'єктів на власну модель. Проектує автомобіль із картону за поданим зразком. Виготовляє рухомі та нерухомі деталі. Доповнює виріб деталями. Працює із картоном, дерев'яними шпалками, кришечками. Орієнтується на колір, розмір, форму предмета. Оздоблює верхню частину платформи машини, приводить її в дію. Виправляє помилки, фотографує виріб, пересилає рідним, друзям	Виготовлення виробу за інструкційними картками з описом або графічними зображеннями. Рухомі і нерухомі, роз'ємні і нероз'ємні з'єднання. Технологічні операції обробки різних матеріалів (деревинні, пластик, пластмаса, текстильні, вторинні тощо) Раціональне використання часу та матеріалів, зокрема вторинної переробки	Метод проектування. Метод створення ситуації успіху. Метод ТРВЗ. Метод проектування	Формувальне оцінювання Формувальне оцінювання
Проектує автомобіль із картону за поданим зразком. Виготовляє рухомі та нерухомі деталі. Доповнює виріб деталями. Працює із картоном, дерев'яними шпалками, кришечками. Орієнтується на колір, розмір, форму предмета.	Раціональне використання часу та матеріалів, зокрема вторинної переробки	Метод проектування. Метод інформаційних технологій. Метод ТРВЗ	Підсумкове оцінювання

Оздоблює верхню частину платформи машини, приводить її в дію. Виправляє помилки, фотографує виріб, пересилає рідним, друзям			
Середовище соціалізації			
Презентує результати власної або спільної проектно-технологічної діяльності. Долучається спільно з рідними та друзями до доброчинної діяльності в групах із власноруч створеними виробами. Дотримується правил спільної роботи в класі. Розуміє потребу допомагати іншим, робити корисні справи, подарунки, бережливо ставитися до природного середовища. Організовує власне робоче місце, прибирає його, дбає про безпеку, демонструє турботу про довкілля. Розрізняє за ілюстраціями професії за сферами життєдіяльності. Має уявлення про правила догляду за взуттям. Спостерігає, як вирощувати кімнатні рослини для класного приміщення або інших потреб. Має уявлення про послідовність приготування різних видів бутербродів та їх користь для здоров'я.	Соціальна цінність виконаного індивідуального або колективного проекту. Презентація досягнень з використанням різних форм. Діяльність в групах та середовищі. Доброчинна діяльність для задоволення потреб оточуючих та навколишнього середовища. Світ професій. Побутове самообслуговування. Догляд за власним одягом та взуттям, домашніми тваринами, рослинами. Види бутербродів	Метод вербального та емоційного заохочення	Робоче портфоліо

Мовно-літературна галузь
Літературне читання

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
<i>Пізнаємо простір дитячого читання</i>	
Учень: правильно називає окремі фольклорні твори; називає твори, які вивчалися на уроках літературного читання; вміє розповісти сюжети кількох фольклорних казок (з опорою на ілюстрації); знає напам'ять кілька віршів, знає найважливіші інформаційні ресурси	Доступний і цікавий дітям навчальний матеріал: - усна народна творчість (малі фольклорні форми: лічилки, скоромовки, загадки, приказки, прислів'я; пісні); - художні твори відомих українських і зарубіжних письменників; - поезія; проза (оповідання, казки). Тематика дитячого читання: твори про почуття дітей, їхні захоплення, мрії, взаємини в сім'ї, школі; про стан природи у різні пори року
<i>Розвиваємо навичку читання, оволодіваємо прийомами розуміння прочитаного</i>	
Читає вголос, правильно, у темпі, який дає змогу розуміти прочитане; оволодіває прийомами виразного читання та декламування напам'ять (для художніх текстів); самостійно розуміє фактичний зміст текстів (самостійно, а також з допомогою вчителя); застосовує різні види читання під час опрацювання змісту текстів різних видів (самостійно та за завданням учителя)	Формування і розвиток якісних характеристик навички читання вголос: виконання вправ і завдань на регулювання дихання, розвиток уваги, пам'яті, темпу, фонематичного слуху, зорового сприймання, оперативного поля читання. Застосовування під час читання вголос, декламування напам'ять відповідно до змісту художнього твору інтонаційних мовленнєвих засобів виразності (тон, сила голосу, логічний наголос, темп мовлення)
<i>Взаємодіємо усно за змістом прочитаного</i>	
Сприймає і розуміє усне висловлення, художній текст; уточнює інформацію; виконує сприйняті на слух інструкції щодо виконання поставлених учителем навчальних завдань; відповідає на запитання за змістом прослуханого тексту; називає персонажів, місце і час дії, послідовність подій у прослуханому тексті; зацікавлено й уважно слухає співрозмовників; підтримує діалог з учителем, однокласниками на основі прослуханого; користується формулами мовленнєвого етикету; дотримується правил спілкування, найважливіших правил літературної вимови	Сприймання-розуміння усної інформації. Аналіз та інтерпретація почутого: розвиток умінь запитувати і відповідати на запитання за змістом прослуханих текстів; визначати послідовність подій, головного героя; розвиток умінь розпізнавати ключові слова і фрази в усному повідомленні. Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування
<i>Досліджуємо і взаємодіємо з текстами різних видів</i>	
Самостійно читає художні тексти, відповідає на запитання щодо прочитаного твору; знаходить і пояснює зв'язки між реченнями, абзацами і частинами тексту; самостійно визначає послідовність подій у творі; користується планом і малюнками для переказу прочитаного; установлює (із допомогою вчителя) причинно-наслідкові зв'язки;	Сприймання і практичне розрізнення текстів різних видів (художні, науково-художні). Дослідження побудови і змісту художнього тексту: 1) смисловий і структурний аналіз тексту: – розвиток умінь відповідати на запитання за змістом прочитаних текстів; – самостійне визначення послідовності подій у творі;

самостійно визначає головних персонажів; пояснює, які вчинки персонажів є позитивними, а які негативними; висловлює здогадки щодо орієнтовного змісту твору, можливого розвитку подій (до і під час читання); самостійно складає словесний, малюнковий план до невеликих за обсягом і нескладних за будовою художніх текстів; передає зміст тексту; висловлює особисте ставлення до прочитаного	– самостійне складання простого плану до невеликих за обсягом і нескладних за будовою оповідань; – користування планом для переказу прочитаного твору; – установлення причиново-наслідкових зв'язків; – орієнтування у структурі тексту: зачин (початок), основна частина, кінцівка; – використання у власному мовленні засобів художньої виразності; – формування умінь визначати настрій, загальну тональність твору; – розвиток умінь правильно визначати і називати головного персонажа твору, аналізувати їхні вчинки, мотиви поведінки; 2) діалогічна взаємодія з текстом: розвиток умінь самостійно ставити запитання за змістом тексту про факт, подію, час, місце події, героїв твору; розвиток умінь висловлювати смислові здогадки щодо орієнтовного змісту твору, можливого розвитку подій з опорою на заголовок, ілюстрації, ключові слова; формування умінь складати малюнковий план, відтворювати зміст тексту з опорою на план
<i>Оволодіваємо прийомами роботи з дитячою книжкою</i>	
Практично розрізняє дитячі книжки з текстами різних видів, називає основні теми дитячого читання; самостійно розглядає та прогнозує орієнтовний зміст незнайомої книжки з опорою на ключові слова, ілюстративний апарат; пояснює, які дитячі книжки найбільше подобається читати; формулює свій читацький запит у бібліотеці; самостійно здійснює вибір дитячих книжок відповідно до власних читацьких інтересів; користується під час вибору книжок, різними інформаційними ресурсами дитячої бібліотеки (самостійно та з допомогою дорослого); висловлює емоційно-оцінні враження про прочитану книжку; складає короткий відгук на прочитану книжку (усно, з допомогою вчителя)	Розрізнення дитячих книжок, які містять різножанрові, різнотематичні художні твори. Прогнозування орієнтовного змісту дитячої книжки з опорою на ключові слова, структурні елементи книжки, опрацьовані в попередніх класах; вербалізація своїх припущень у короткому зв'язному висловленні. Формування умінь усно оформляти свій читацький запит за таким алгоритмом: автор, назва книжки, тема читання. Усвідомлений вибір дитячої книжки (книжок) з числа запропонованих бібліотекарем; вибір потрібної книжки у відкритому фонді бібліотеки. Користування різнотематичними книжковими виставками, рекламними плакатами, Інтернетресурсами бібліотеки. Розвиток умінь висловлювати власні враження щодо прочитаної книжки: ділитися з однолітками, дорослими думками, що саме найбільше сподобалося
<i>Досліджуємо і взаємодіємо з медіапродукцією</i>	
Знає і пояснює значення поняття медіа; розрізняє види медіа за джерелами і способами одержання інформації; знає правила безпечної поведінки в Інтернеті	Сприймання, аналіз різних видів медіа-продукції: візуальної (текст, малюнок, фотографія); аудіальної (музика, радіо); аудіовізуальні (ТБ, кіно, анімація Інтернет, гаджети); практичні роботи з ілюстрування медіатекстів; створення медіапродуктів до важливих дат і подій (в країні, в родині, класі). Рольові ігри: диктор, журналіст, розповсюджувач візуальної інформації
<i>Перетворюємо та інсценізуємо прочитане; створюємо власні тексти</i>	

Придумує словесну картину за прочитаним твором; виразно виражає себе у групових і колективних інсценізаціях прочитаного; доповнює тексти (за орієнтирами вчителя); продовжує діалог	Завдання на розвиток уяви в зв'язку з прочитаним, власними спостереженнями; Інтерпретація ілюстрацій до текстів; придумування словесних картин; аналіз тексту (абзацу) з метою його доповнення, розширення (з допомогою вчителя). Індивідуальне і колективне складання нових кінцівок прочитаних казок, оповідань; знаходження рим у віршах, придумування ланцюжків римованих слів; виконання творчих завдань на основі сприймання різних творів мистецтва (з допомогою вчителя)
---	--

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети

- Інтерактивна технологія навчання
- Ігрова технологія навчання
- Особистісно-орієнтована технологія
- Педагогіка співробітництва
- Проблемного навчання
- Розвивального навчання

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік/півріччя:

усне оцінювання;
 формувальне оцінювання;
 автентичне оцінювання;
 підсумкове оцінювання.

2.2.5. Приклад індивідуальної програми розвитку дитини із складними порушеннями розвитку

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ

1. Період виконання 02.09.2020 р. - 28.05.2021 р.

2. Загальні відомості про учня:

прізвище, ім'я, по батькові: Андрійчук Андрій Андрійович

дата народження 03.03.2006 р.н.

повне найменування освітнього закладу, в якому навчається здобувач освіти Радомисльська загальноосвітня ЗОШ І-ІІІ ступенів № 6

Дата вступу до школи: 01.09.2013 р.

рік навчання 2020 -2021 н.р., 7 клас

3. Відомості про особливості розвитку здобувача освіти (особливі освітні потреби, стан здоров'я, фізичний і мовленнєвий розвиток, когнітивну, емоційно-вольову сферу, навчальну діяльність)

Порядковий номер	Дата	Короткий зміст	Джерело інформації
1.	05.09.2020	Особливі освітні потреби - особа, яка має складні порушення розвитку (порушення слуху в поєднанні з інтелектуальними порушеннями). В анамнезі діагностовано порушення слухової функції, користується слуховим апаратом на правому вусі, дитина з інвалідністю	Батьки, консультативний висновок спеціаліста медичного закладу, висновок ІРЦ №1 від 08.09.2019
2.	08.09.2020	Фізичний стан дитини (зріст/вага) не відповідають віковій нормі (спостерігається зайва вага). Учень відноситься до IV групи за станом здоров'я (хронічні захворювання у стані субкомпенсації, зі зниженими функціональними можливостями організму) у зв'язку зі зниженням слуху на обох вухах. Володіє основними рухами (ходьба, стрибки на двох ногах). Рівень фізичної підготовки нижче середнього. Словниковий запас достатній. Учень може підтримувати просту бесіду. Говорить простими фразами або окремими словами. Самостійно не ініціює контакт. Увага мимовільна нестійка, потребує додаткових стимуляцій, керівництва з боку дорослого. Сприймання вибіркове, емоційно забарвлене. Розвинене механічне запам'ятовування, шляхом простого повторення, без усвідомлення логічних зв'язків. Операції узагальнення, аналізу, порівняння сформовані на низькому рівні. Здатність міркувати встановлювати	Класний керівник, асистент вчителя, вчитель-реабілітолог, батьки, психолого-педагогічна характеристика учня, попередня ІПР

		причинно-наслідкові зв'язки характеризується недостатньою стійкістю та самостійністю мислення. Учень позитивно ставиться до оточення, на ініціативу відповідає, але сам не виявляє. Взаємодія ініціюється та покроково організовується дорослим. Позитивно реагує на ситуації успіху. З задоволенням допомагає вчителю в побутових ситуаціях: поливання кімнатних рослин, роздавання зошитів тощо. Швидко втрачає інтерес до завдань, не прагне докласти зусиль при виникненні труднощів. Емоції дитини відповідають більш ранньому віку. Андрій надає перевагу урокам трудового навчання. Загальні знання про явища оточуючого світу обмежені. Знає числа в межах 100 і виконує прості арифметичні дії. Прості задачі виконує з допомогою. Читає вголос цілими словами, співвідносить прочитане з малюнком, частково відтворює зміст прочитаного. Відтворює навчальний матеріал фрагментарно. Учень володіє навичками організації робочого місця, може виконувати завдання за зразком або повторюючи послідовність дій за зразком. Самостійно виготовляє нескладні аплікації	
--	--	--	--

4. Наявний рівень знань і вмінь учня

<i>Потенційні можливості</i>	<i>Потреби</i>
Спокійний, сором'язливий, дещо впертий. Відповідає на ініціативу однолітків, дорослих, проявляє позитивні емоційні реакції при зустрічі з однолітками. Проявляє інтерес до комп'ютерної техніки. Самостійно робить прості аплікації, конструює прості моделі за зразком шляхом накладання. Радіє досягненню позитивних результатів. Виконує завдання, які викликають інтерес (яскраві зображення, пов'язані з безпосереднім життєвим досвідом учня). Доводить розпочату справу до кінця під керівництвом дорослого	Розвиток вміння самостійно ініціювати контакт з однолітками, дорослими. Розвиток інтересу до виконання навчальних завдань з використанням комп'ютерної техніки. Розвиток просторової уяви, вміння моделювати, відтворювати об'єкти, які зустрічаються в реальному житті. Розвиток вміння контролювати себе та ставити перед собою конкретні вимоги. Підтримка позитивної мотивації навчання позитивних стимулів (заохочування, позитивного оцінювання найменших успіхів)
Дотримується правил поведінки, коли інструкція дана коротким простим реченням. Виконує нескладні завдання з покроковою інструкцією дорослого. Продуктивна працездатність утримується близько 20 хв	Розвиток розуміння двоступеневих інструкцій. Розвиток вміння працювати за алгоритмом, сповільнення темпу діяльності. Розвиток вміння переключатися з одного виду діяльності та інший

Орієнтується в ситуації спілкування, може підтримувати діалог, але не ініціює його. Словниковий запас обмежений побутовою лексикою. Сприймає, розуміє та виконує прості словесні інструкції. Фразове мовлення просте, складається з 1-3 слів. Фонематичний слух розвинений недостатньо. Розрізняє, впізнає на слух мовні та немовні звуки та звукокомплекси. Недостатньо володіє інтонаційними засобами виразності мовлення. Має порушення граматики мови, з помилками у відмінкових узгодженнях, у вживанні прийменників. Має труднощі у звуковимові. Глухий і слабо модульований голос. Знає букви, читає словами, частково розуміє зміст прочитаного	Розвивати вміння підтримувати розмову, розпочинати ведення діалогу на задану та вільну теми. Розвивати вміння описувати певні предмети, явища, за кількома ознаками (кругле червоне яблуко тощо), розширювати словниковий запас. Розвивати вміння розуміти, виконувати 2-3 ступеневі інструкції не пов'язані з побутом. Розвивати фразове мовлення, від одно та двослівних речень до розгорнутої фрази. Розвиток слухової уваги. Формування фонематичного сприйняття. Вміння диференціювати слова, співвідносити їх із конкретними предметами і діями. Володіти інтонаційними засобами виразності мовлення (темп, тембр, сила голосу, логічні наголоси). Вживати граматичні форми рідної мови згідно із законами і нормами граматики (рід, число, відмінок, клична форма). Формувати чуття граматичної форми, корекційних навичок щодо правильності вживання граматичних норм. Потребує постановки, автоматизації, диференціації та введення в самостійне мовлення звуків. Розвивати навички письма та читання, розуміння прочитаного
Диференціює поняття «безпечне» та «небезпечне», частково усвідомлює важливість власної безпеки життєдіяльності. Інструкцію виконує після додаткового пояснення та показу. Допомогу приймає і використовує. Поведінка адекватна ситуації. Здатний прикладати вольових зусиль до діяльності, що подобається. Позитивно ставиться до оточення; на ініціативу відповідає, але сам не виявляє її. Розуміє емоції (позитивні, радісні, сумні), настрій іншої людини, може частково описати власний емоційний стан. Дотримується правил поведінки, коли інструкція дана коротким простим реченням та в повільному темпі з боку дорослого	Розвивати вміння оцінювати наслідки своєї та чужої діяльності. Формувати здатність діяти за інструкцією поетапно. Розвивати самостійність дитини (в межах можливостей). Розвивати довільність поведінки, вміння спрямовувати увагу на певні об'єкти тривалий час. Розвивати навички налагодження контактів з однолітками через програвання певних ситуацій. Розвивати емоційний інтелект учня (базові емоції), вміння розпізнавати свої емоції та емоції оточуючих. Допомога педагогів з метою роз'яснення та перенесення в практичне виконання правил поведінки в колективі та позашкільному житті
Має на початковому рівні сформовані уявлення про навколишній предметний та практичний світ (розповідає інформацію про себе, свою родину, місто, пори року, частини доби, явища природи). Вміння орієнтуватися у схемі власного тіла, та просторі (ліворуч-праворуч). Вміння формулювати відповіді на прості запитання, ставити питання.	Розширення знань про оточуючий світ (вміння називати ознаки пір року, послідовність днів тижня, повну інформацію про членів сім'ї, свою адресу). Розвиток здатності називати основні рухи відносно себе, орієнтуватися на площині та в часі (вчора-сьогодні-завтра). Розвиток вміння будувати фразове мовлення (з допомогою фразового конструктора).

Вміння аналізувати окремі ознаки предметів, переважно зовнішні. Знає нумерацію чисел в межах сотні, може виконувати прості арифметичні дії. Вміння читати вголос цілими словами. Здатність до наслідування за зразком. Вміння самостійно списувати з друкованого тексту, писати під диктовку не складні граматичні конструкції. Самостійно одягається, їсть, виконує гігієнічні процедури (після нагадування)	Розвиток здатності до цілісного сприймання предмета, виділення окремих ознак предмета за вказівкою (за допомогою наочної схеми). Розвиток вміння застосовувати математичні знання в побутових ситуаціях. Розвиток здатності розуміти зміст прочитаного, співвідносити прочитане з картинкою, вміння встановлювати елементарні причинно-наслідкові зв'язки. Розвиток вміння застосовувати набуті знання в практичній діяльності. Розвиток вміння сприймати інформацію на слух, співвідносити друковані та писані тексти. Розвиток навичок догляду за собою, своїм тілом
---	--

5. Додаткові освітні та соціальні потреби учня (додаткова підтримка асистента вчителя, супровід соціальним працівником, робота з вчителем-дефектологом, вчителем-логопедом тощо)

Так (зазначити потреби) додаткова підтримка асистента вчителя, психологічний супровід, робота з вчителем-логопедом, вчителем-дефектологом (олігофренопедагогом, сурдопедагогом).

Ні

6. Психолого-педагогічна допомога, що надається під час проведення у позаурочний час корекційно-розвиткових занять

<i>Найменування заняття</i>	<i>Фахівець, який проводить заняття</i>	<i>Місце проведення заняття</i>	<i>Дата проведення заняття</i>	<i>Періодичність</i>
Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання	Сурдопедагог	Ресурсна кімната	Понеділок 13:30-14:05 Середа 14:00-14:25	Протягом 2020-2021 н.р.
Лікувальна фізична культура	Вчитель-реабілітолог	Спортивний зал	Середа 12:40-13:05	Протягом 2020-2021 н.р.
Соціально-побутове орієнтування	Вчитель-дефектолог	Ресурсна кімната	Вівторок 14:45-15:10 Четвер 14:45-15:10	Протягом 2020-2021 н.р.
Корекція розвитку	Практичний психолог	Кабінет психолога	П'ятниця 14:45-15:10	Протягом 2020-2021 н.р.

7. Характеристика учня

<i>Сфера розвитку</i>	<i>Стисла характеристика</i>	<i>Заплановані дії</i>	<i>Очікувані результати/уміння</i>
Емоційно-вольова	Позитивно ставиться до оточуючих. Вступає у взаємодію з однолітками, дорослими, проте сам ініціативи не проявляє. Позитивно реагує на ситуації успіху. Проявляє вибірковий інтерес до завдань під час навчальної діяльності. При виникненні труднощів не	Забезпечувати доброзичливе ставлення з боку оточення, достатність спілкування з дитиною. Відмічати позитивні прояви учня. Розвивати вміння налагоджувати контакти в дитячому середовищі, долучатися до сумісної	Зростання інтересу до виконуваної діяльності. Поступове формування самостійної та довольної поведінки. Поява прагнень та вмінь самостійно приймати рішення, аналізувати їх.

	докладає зусиль для їх подолання. Керується найближчими інтересами, не доводить розпочату справу до кінця. Потребує заохочень, стимуляції зі сторони дорослого. Практичні дії нерішучі, стимульовані. Емоційні прояви відповідають більш ранньому віку	діяльності. Розвивати самостійність в межах допустимого. Розвивати уміння орієнтуватися у поведінці та висловлюваннях інших, вольову саморегуляцію, довільні дії, здатність до вольового зусилля. Формувати здатність використовувати соціально доцільні способи поведінки в різних ситуаціях та закріплювати адекватні форми емоційного реагування	Критичність своїй дій, вміння співставляти чийсь вимоги із власними інтересами і потребами. Сформованість навички комунікації з однолітками (самостійна ініціація контакту, підтримка розмови)
Фізична	Володіє основними рухами (ходьба, стрибки на двох ногах). Загальна та дрібна моторика слабкорозвинені. Обсяг рухів неповний, переключення уповільнене. Відмічається порушення координації рухів, вони позбавлені пластичності, дії не точні. Інструкцію виконує після додаткового пояснення та демонстрації	Заняття з лікувальної фізкультури. Застосовувати під час фізкультхвилинок, фізкультпауз вправи для покращення роботи мозку (кінезіологічні вправи), розвивати дрібну та загальну моторику. Удосконалювати навички володіння основними рухами. Вчити свідомо дотримуватися правил у рухливих та спортивних іграх, використовувати загальнорозвивальні та дихальні вправи, вправи на рівновагу та координацію	Вміння приймати правильне положення тіла при виконанні різноманітних вправ з предметами та під час рухливих ігор. Самостійне виконання вправ на рівновагу за завданнями вчителя. Вміння керувати подихом при виконанні фізичних вправ. Вміння виконувати ритмічні вправи руками, ногами, тулубом, головою орієнтуючись на наочні рухи учителя
Когнітивна	Загальні знання про явища оточуючого світу обмежені. Здатність міркувати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки характеризується недостатньою стійкістю та самостійністю мислення. Послідовність подій за серією сюжетних картинок відтворює за навідними запитаннями, частково розуміє прихований зміст картинки. Не виконує завдання, що вимагають виділення абстрактних	Збільшення часу на виконання завдань, уповільнення темпу викладання. Детальне пояснення способу виконання завдань, при цьому, щоб дитина добре бачила обличчя вчителя. Конкретизація інструкцій з поступовим їх узагальненням. Активізація знань дитини з метою використання її власного досвіду.	Здатність до встановлення елементарних логічних зв'язків з опорою на наочний матеріал. Вміння описувати предмет за кількома ознаками (колір, форма, розмір тощо). Вміння узагальнювати предмети за певною ознакою з елементарними поясненнями відповіді. Здатність утримувати в полі зору кілька

	ознак. Загальні, істотні ознаки виділяє у класі одиничних предметів (фрукти, дерева, тварини). Увага нестійка, слабкий розподіл уваги (неможливість одночасно виконувати два або більше видів діяльності), невеликий обсяг (неспроможність утримувати багато об'єктів за короткий проміжок часу). Пам'ять короткочасна, мимовільна. Розвинене механічне запам'ятовування, шляхом простого повторення, без усвідомлення логічних зв'язків. Сприймання вибіркоче, мимовільне, відсутній систематичний аналіз властивостей і якостей предметів. Сприймання властива виражена емоційність. Уява збіднена, спостерігається невміння використовувати предмети у різних функціях	Вчити порівнювати сприйняте із зразком. Дозувати інформацію (враховувати те, що дитина утримує в пам'яті 2-3 предмети одночасно, потребує багаторазового повторення при вивченні матеріалу). Враховувати те, що учень краще сприймає матеріал адресований до зорової уваги (схеми, таблиці, стимульні малюнки, піктограми). Використовувати різні способи та прийоми для вивчення нового матеріалу з залученням якомога більшої кількості аналізаторів. Формувати вміння цілісності сприйняття та здатності до систематичного аналізу властивостей і якостей предметів. Багаторазове повторення вивченого матеріалу. Закріплення вивченого матеріалу з опорою на наочність, емоційну пам'ять з поступовим переходом до словесно-логічного запам'ятовування. Добір ситуацій, у яких можна переносити знання на практику. Розвивати вміння спрямовувати увагу на певні об'єкти, та зосереджуватись на них більш тривалий час. Розвивати уяву (ігри «На що це схоже?», «Чого не вистачає?»)	об'єктів, вміння переключатися з однієї діяльності на іншу. Вміння знаходити предмети за спільними ознаками, а також за різними властивостями. Сформованість вміння пояснювати значення предметів. Вміння застосовувати предмети в нових ігрових ситуаціях. Сформованість вміння відтворювати матеріал за допомогою мнемотехнік, схем. Самостійно може орієнтуватися в просторі та на площині, називати основні напрямки відносно себе
Мовленнєва	Орієнтується в ситуації спілкування, не ініціює її. Словниковий запас обмежений побутовою лексикою, говорить простими фразами або окремими словами.	Уповільнення темпу мовлення у спілкуванні, поясненні матеріалу, формулюванні запитань. Повторення запитань, інструкцій вчителя.	Може диференціювати звуки. Володіє інтонаційними засобами виразності мовлення (темп, тембр, сила голосу, логічний наголос тощо).

	Спілкування не ініціює, але може підтримати розмову. Виконує прості словесні інструкції. Фраза проста, з 2-3 слів. Зв'язне мовлення в стадії розвитку. Складова будова слів порушена. При письмі допускається багато помилок граматичного характеру. Фонематичний слух розвинений не достатньо. Логіко-граматичні конструкції розуміє з допомогою дорослого. Недостатньо володіє інтонаційними засобами виразності мовлення (темп, тембр, сила голосу, логічні наголоси). Частково розуміє зміст прочитаного. Знає букви, читає словами	Добір завдань, при виконанні яких учень буде самостійно вживати нову лексику. Навчання «міркувати вголос, словесно оформляти поняття. Проведення роботи над формуванням, закріпленням правильної артикуляції звуків (в різних позиціях). Вчити розрізняти, впізнавати й аналізувати на слухозоровій (зоровій) основі мовленнєвий матеріал. Проведення роботи над розвитком моторики артикуляційного апарату та активізації його м'язів	Знає правильне положення органів артикуляції в різних позиціях. Розрізняє звуки, що помітно відрізняються один від одного, чи близькі за акустичними й артикуляційними характеристиками. Уміння спілкуватися на запропоновані теми. Орієнтується в ситуації спілкування, може ініціювати його
Соціальна	З задоволенням виконує класні доручення. Дотримується правил поведінки в класі та громадських місцях. Не прагне брати участі в позакласних заходах. Розуміє емоції (позитивні, радісні, сумні), настрої іншої людини, може частково описати власний емоційний стан. Володіє основними навичками самообслуговування. Учень може брати участь в спільній діяльності (ігровій) з однолітками за спрощеними правилами	Формування моральних переконань і навичок моральної поведінки в навчальних та побутових ситуаціях. Виховання позитивного ставлення до праці, шляхом залучення до різноманітної діяльності. Організація дозвілля для розширення кола інтересів (залучення до гуртків конструкторського та творчого напрямків)	Дотримується правил поведінки в класі, громадських місцях. Виконує посильні завдання в класі. Володіє соціальними нормами вираження почуттів. Дотримується правил гігієни, володіє основними навичками самообслуговування

8. Навчальні предмети (у разі, коли потенційні можливості учня не дають змоги засвоїти навчальну програму, що призводить до необхідності розроблення адаптованої або модифікованої програми)

Порядковий номер	Навчальний предмет	Програма	
		Адапована	Модифікована
1	Українська мова		+
2	Українська література		+
4	Математика		+
5	Біологія		+

6	Географія		+
7	Фізика і хімія в побуті		+
8	Історія України		+
9	Музичне мистецтво		+
10	Образотворче мистецтво		+
11	Трудове навчання	+	
12	Інформатика		+
13	Основи здоров'я	+	

Звільнення від вивчення окремих навчальних предметів

Так (зазначити предмет (предмети) фізична культура, іноземна мова, зарубіжна література, всесвітня історія

Ні

9. Адаптація (необхідне підкреслити)

Пристосування середовища:

- зменшення шуму в класі,
- приміщення для усамотнення,
- розміщення дитини в класі таким чином, щоб вона знаходилася близько до вчителя, мала змогу бачити його обличчя.

Психолого-педагогічна адаптація:

- збільшення часу на виконання завдань,
- чергування видів діяльності,
- виконання завдань за зразком,
- використання засобів концентрації уваги,
- використання якомога більше унаочнень,
- підкріплення слухової інформації схемами, таблицями, опорними схемами,
- виразне, інтонаційне, гарно модульоване мовлення вчителя;
- пояснення короткими, простими реченнями;
- підкріплення вказівок жестами;
- зниження вимог до участі в роботі.

Адаптація навчального матеріалу:

- картки-підказки,
- спрощення навчального змісту;
- отримання завдань в письмовій формі.

Необхідне спеціальне обладнання

Так (зазначити обладнання) Дошка магнітно-крейдова. Програмно-апаратний комплекс для корекційно-розвиткової роботи для осіб з порушенням слуху. Терапевтичне логопедичне дзеркало для відпрацювання навичок вимови проблемних слів, складів, звуків. Таблиці для розвитку мовлення. Альбоми для розвитку мовлення. Друковані картки з ілюстраціями для формування граматичного ладу мовлення. Мовленнєвий тренажер "Поліфонатор". Інтерактивний альбом з відтворенням звуків для розвитку слухового відчуття. Гімнастичний мат для безпечного виконання фізичних вправ. Спортивний диск-тренажер для розвитку координації рухів. М'яч ортопедичний для лікувальної та спортивної гімнастики. Балансир для розвитку координації (пелюстка лотосу). Тактильна (сенсорна) доріжка для розвитку координації рухів. Згідно Типового переліку допоміжних засобів для навчання (спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку) осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються в закладах освіти № 414 від 23.04.2018, із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства освіти і науки № 873 від 21.06.2019, № 1281 від 16.10.2020.

Ні

10. Індивідуальний навчальний план

Розроблений відповідно до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня та типових навчальних планів закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою (наказ МОН від 20.04.2018 р. №405) та робочим навчальним планом Радомисльської ЗОШ № 6 на 2020-2021 н.р.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

учня 7 класу на 2020-2021 н.р.

Андрійчука Андрія Андрійовича

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень
Мови і літератури	Українська мова	2,5
	Українська література	2
Суспільствознавство	Історія України	1
Мистецтво	Музичне мистецтво	1
	Образотворче мистецтво	1
Математика	Математика	4
Природознавство	Біологія	2
	Географія	2
	Фізика і хімія в побуті	3,5
Технології	Трудове навчання	1
	Інформатика	1
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1
Усього		22
Корекційно-розвиткові заняття	Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання	2
	Лікувальна фізична культура	1
	Соціально-побутове орієнтування	2
	Корекція розвитку	1
Сумарна кількість годин інваріантної та варіативної складових		28

Українська мова (модифікована) – додаток 1
 Українська література (модифікована) – додаток 2
 Математика (модифіковано) – додаток 3
 Біологія (модифікована) – додаток 4
 Географія (модифікована) – додаток 5
 Фізика і хімія в побуті (модифікована) – додаток 6
 Історія України (модифікована) – додаток 7
 Музичне мистецтво (модифікована) – додаток 8
 Образотворче мистецтво (модифікована) – додаток 9
 Інформатика (модифікована) – додаток 10

11. Джерела інформації в процесі розроблення індивідуальної програми розвитку:

- висновок ІРЦ
- попередня індивідуальна програма розвитку
- батьки/ опікуни
- учень
- інше адміністрація закладу, класний керівник, вчителі, соціальний педагог, корекційні педагоги (практичний психолог, вчитель-логопед, вчитель-дефектолог).

12. Члени групи з розроблення індивідуальної програми розвитку

Прізвище, ім'я, по батькові	Найменування посади	Підпис
1. Дідус П.І.	директор	
2. Сорока Н.І.	заступник директора	
3. Мельник Л.В.	класний керівник	
4. Ковальчук С.Д.	вчитель української мови та літератури	
5. Майстренко В.Г.	вчитель математики	
6. Авраменко Ж.Й.	вчитель фізкультури	
7. Омельченко О.В.	вчитель з основ здоров'я	
8. Лобач А.С.	вчитель з трудового навчання	
9. Павленко О.Д.	вчитель музичного мистецтва	
10. Тищук Т.С.	вчитель образотворчого мистецтва	
11. Романчук Л.Ф.	вчитель інформатики	
12. Ващук А.В.	соціальний педагог	
13. Ярмоленко Р.В.	практичний психолог	
14. Покозацька М.В.	вчитель-дефектолог	
15. Петрук В.П.	вчитель-реабілітолог	
16. Нестеренко Б.М.	медична сестра	
17. Поліщук Д.Я.	вчитель-дефектолог (сурдопедагог) ІРЦ	
18. Андрійчук С.А.	мама	

13. Узгодження індивідуальної програми розвитку з:

батьками/законними представниками:

прізвище, ім'я, по батькові батьків/законних представників

Андрійчук Світлана Андріївна

підпис _____ дата 15.09.2020

14. План консультування батьків/ законних представників у процесі розроблення/ виконання індивідуальної програми розвитку

Дата	Мета	Відповідальні особи
12.09.21 р.	Отримання інформації про особливості розвитку дитини. Складання попередньої ІПР	
14.09.21 р.	Складання ІПР, узгодження, її та розкладу з батьками, затвердження директором	

30.09.21 р.	Обговорення перших результатів адаптації дитини до нових умов навчання	
28.10.21 р.	Бесіда про важливість спілкування та взаємодії дитини з однолітками та вчителями	
25.11.21 р.	Розвиток усного діалогічного та монологічного мовлення (складання речень за опорними картинками та схемами)	
23.12.21 р.	Підсумки освітнього процесу за перший семестр. Бесіда про відпочинок дитини під час зимових канікул, правила техніки безпеки в зазначений період	
27.01.22 р.	Важливість дотримання режиму дня дитини. Контроль часу для виконання домашніх завдань та відпочинку	
24.02.22 р.	Тайм менеджмент: формування навичок самоорганізації у дітей з РАС	
24.03.22 р.	Формування навичок ефективної комунікації шляхом використання соціальних історій	
28.04.22 р.	Оздоровчі заходи спрямовані на підтримку та укріплення імунітету дитини під час літніх канікул	
26.05.22 р.	Ознайомлення з результатами моніторингу стану розвитку учня за II семестр та за рік	

13. Моніторинг стану розвитку учня та його навчальних досягнень

Сфери розвитку/ навчальні предмети	Строк проведення моніторингу			
	протягом першого півріччя навчального року	після закінчення першого півріччя навчального року	протягом другого півріччя навчального року 20.01.2022	Після закінчення навчального року 28.05.2022

Емоційно-вольова			+	+
Фізична			+	+
Когнітивна			+	+
Мовленнєва			+	+
Соціальна			-	-
Українська мова			+	+
Українська література			+	+
Математика			+	+
Природознавство			+	+
Історія України			+	+
Фізика і хімія в побуті				
Основи здоров'я			+	+
Трудове навчання			+	+
Музичне мистецтво			+	+
Образотворче мистецтво			+	+
Інформатика			+	+

Директор Радомишльської
загальноосвітньої ЗОШ I-III ступенів № 6
«15» вересня 2021 р.

ПІБ

Освітня галузь – мови і література
Українська мова

Цілі навчання	Зміст
<u>Знаннєва складова</u> Знає та розуміє поняття <i>літературна мова</i> <u>Діяльнісна складова</u> Спостерігає за мовленням людей; розрізняє поняття <i>літературна мова</i> й <i>жаргон</i>. <u>Знаннєва складова</u> Знає визначення тексту, його структурні особливості; з допомогою визначає мовні засоби зв'язку речень у тексті; намагається з допомогою розрізнити поняття <i>літературна мова</i> та <i>жаргонізми</i>; приймає допомогу	Вступ. Літературна норма української мови. Слухання, читання коротких висловів відомих людей про українську літературну мову, дотримання її норм як ознаки й обов'язку культурної людини
<u>Знаннєва складова</u> Слухає правила вживання розділових знаків у вивчених синтаксичних конструкціях; З допомогою розрізняє, називає вивчені самостійні та службові частини мови. <u>Діяльнісна складова</u> Перепишує текст з правильно розставленими розділовими знаками в простих реченнях; Знаходить з допомогою у реченнях вивчені частини мови; <u>Ціннісна складова</u> З повагою ставиться до символів народу; вислуховує погляд однокласників на дискусіювану проблему;	Повторення та узагальнення вивченого. Розділові знаки у вивчених синтаксичних конструкціях. Вивчені частини мови, правопис їх. Відомості про мовлення. Повторення вивченого про текст, мовні засоби зв'язку речень у тексті. Повторення вивченого про стилі мовлення. Під контролем та з допомогою переписує слова, короткі речення дотримуючись правопису
<u>Знаннєва складова</u> Розуміє роль дієслів у досягненні точності, інформативності й виразності мовлення. <u>Діяльнісна складова</u> Знаходить з допомогою дієслова в реченні; використовує дієслів у мовленні; правильно вимовляє дієслова, списує без пояснень правил правопису; конструює речення за зразком з дієсловами	Морфологія. Орфографія. Дієслово. Слухання тексту, визначення з допомогою вжитих у ньому дієслів. Слухання й аналіз (з допомогою) тексту інструкції з використання побутового приладу, яка містить дієслова
<u>Знаннєва складова</u> Знає значення дієприкметника, розуміє значення дієприкметника в мовленні. <u>Діяльнісна складова</u> Записує правильно дієприкметники з вивченими орфограмами;	Дієприкметник як особлива форма дієслова. Читання мовчки й переказування тексту, що містить дієприкметники, з'ясування їхньої ролі в мовленні

знає правила вживання розділових знаків у реченнях з дієприкметниковими зворотами; з допомогою відрізняє дієприкметник від прикметника та знаходить у реченні дієприкметник і дієприкметниковий зворот; з допомогою ставить розділові знаки при дієприкметниковому звороті; намагається складати речення з дієприкметниковими зворотами	
<u>Знаннєва складова</u> Знає загальне значення; розуміє значення дієприслівника в мовленні; записує правильно дієприслівники; знає правила вживання розділових знаків у реченнях з одиничними дієприслівниками. <u>Діяльнісна складова</u> Знаходить дієприслівник у реченні; з допомогою відрізняє дієприслівник від дієприкметника; складає речення з дієприслівником. <u>Ціннісна складова</u> З повагою ставиться до людських захоплень, творчості	Дієприслівник як особлива форма дієслова. З допомогою складати монолог від імені героя художнього твору з використанням дієприкметників і дієприслівників (<i>усно</i>). Редагування речень і текстів, у яких допущено помилки у вживанні дієприслівників. Складання усного твору розповідного характеру в художньому стилі про виконання певних дій на основі власних спостережень з використанням дієприслівників (за планом)
<u>Знаннєва складова</u> Знає значення, синтаксичну роль прислівника; розуміє роль прислівника в мовленні, записує правильно прислівники. <u>Діяльнісна складова</u> Знаходить прислівники в реченні; утворює ступені порівняння прислівника; намагається складати речення й мікротексти з прислівниками. <u>Ціннісна складова</u> Цінує таку рису, як патріотизм. прагне поглиблення мовних знань	Прислівник. Читання мовчки тексту, що містить прислівники. Складання пам'ятки «Правила дорожнього руху» з використанням прислівників. Складання відгуку про цікаву подію з використанням прислівників вищого й найвищого ступенів порівняння
<u>Знаннєва складова</u> Розуміє роль прийменника в мовленні; записує правильно прийменники. <u>Діяльнісна складова</u> Знаходить прийменники в реченні; з допомогою відрізняє їх від сполучників і часток; правильно поєднує з іменниками; складає речення з прийменниками. <u>Ціннісна складова</u> Виявляє готовність до вдосконалення власного мовлення	Прийменник як службова частина мови. Складання розповіді про знайому людину з використанням прийменників. З допомогою редагувати речення, у яких допущено помилки у вживанні прийменників
<u>Знаннєва складова</u> Записує правильно сполучники без пояснення правил. <u>Діяльнісна складова</u>	Сполучник як службова частина мови. Види сполучників за будовою, походженням. Використання сполучників в у простому та складному реченнях.

Знаходить сполучники в реченні (за допомогою асистента вчителя). Використовує сполучники у власних висловленнях	Написання сполучників разом та окремо. Розрізнення сполучників й однозвучних слів. Види роботи: - читання тексту в голос; - називання сполучників, які містяться в тексті (з допомогою асистента вчителя та використовуючи картки – пам'ятки); - списування, речень, тексту (при цьому сполучник може бути виділений певним кольором); - списування речень з індивідуальних карток, вставляючи на місці крапочок прості сполучники – І, Ні. Складання пам'ятки про сполучники (записати прості сполучники)
Знаннєва складова Записує правильно частки без пояснення правил. Діяльнісна складова Знаходить частки в реченні. Інтонує речень з вигуками за поданим зразком	Вигук як особлива частина мови. Групи вигуків за значенням. Дефіс в вигуках. Кома і знак оклику при вигуках. Види роботи: Прослуховування тексту усної народної творчості (казка, пісня), що містять вигуки. Повторення висловів героїв казок з використанням інтонаційної забарвленості мовлення. Ведення діалогу між дітьми та дорослими з використанням простих часток. Малювання сюжетних малюнків та вигукування певних емоцій. Списування речень з вигуками (підкреслити частки в реченні, використовуючи картки – пам'ятки). Знаходити вигуки в тексті. Підбір вигуків до малюнків з зображенням певних ситуацій
Знаннєва складова Записує правильно частки, без пояснень. Діяльнісна складова Знаходить частки в реченні. Інтонує речення з вигуками за поданим зразком. Знаннєва складова Правильно пише вивчені частини мовлення	Частка як службова частина мови. Частки Формотвірчі та словотвірчі. Частки не надають слову або реченню додаткових відтінків (практично) Правопис часток не і ні з різними частинами мовлення. Написання часток -бо, -но, -то, -от, -так Види роботи: Виразне читання уривків з художніх творів, що містять діалоги, складені в розмовному стилі. Участь в складанні проекту логотипу рідного міста, школи, класу (малювання, написання). Відшукування серед слів в тексті вигуків, спираючись на таблицю. Узагальнення й систематизація вивченого про частини мови, правопис і використання їх у мовленні. Види роботи: Написання речень і текстів з вивченими частинами мови. Читання текстів з вивченими частинами мови. Знаходження певних частин мови в тексті

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети:

- особистісно-орієнтована технологія;
- елементи кооперативного навчання;
- технології диференційованого викладання;
- традиційне інтенсивне навчання;
- проблемне навчання;
- інтерактивні технології;
- проєктні технології.

Оцінювання. Рівні та бали.

Початковий (1-3 б). *Аудіювання:* Учень фрагментарно звертає увагу на повідомлення, запитання, спонування співрозмовника; реагує (звертає увагу) на репліки співрозмовника, відповідаючи лише на окремі запитання лише -так чи -ні; будує 1-2 простих непоширених речення, зміст яких свідчить про елементарні уявлення про предмет мовлення. Відповідає, переважно повторюючи відповіді за співрозмовником. Допомогу у вигляді запитань, наочності, інших стимулюючих засобів не використовує; сприймає частково.

Говоріння: Учень на запитання по змісту прослуханого чи прочитаного відповісти не може; на запитання до малюнків за змістом прослуханого або прочитаного відповідає одним словом; підтримує діалог лише зацікавленим ставленням до співрозмовника, реагуючи на репліки співрозмовника (повідомлення, запитання, спонування), не ініціюючи розмови. Допомогу у вигляді запитань, наочності, інших стимулюючих засобів не використовує. До розмови байдужий, в діалог не вступає. Не вміє складати репліки відповідно до запропонованої ситуації і мети спілкування. Активності та зацікавленості в підтриманні розмови не виявляє. Повторює слова та відповіді за співрозмовником. Не концентрується на змісті. Не здатен/здатен побудувати коротке монологічне звернення. Потребує постійного стимулювання діяльності.

Читання: Учень намагається зливати звуки у склади під час читання, переходить на побуквений спосіб, робить заміни букв; зливає звуки у склади під час читання, переходить на побуквений спосіб, припускає різних типів помилок. Змісту прочитаного не розуміє; не завжди розуміє. На запитання до змісту тексту не відповідає. Потребує допомоги вчителя в поясненні незнайомих слів. Байдужий до читання. Потребує постійної допомоги і контролю вчителя.

Письмо: Учень порушує графіку букв, їх поєднання, дотримання обмежувальних ліній; намагається писати букви, допускаючи порушення у їх поєднанні, у розмірах, не дотримується обмежувальних ліній; списує по буквах, допускає пропуски, перестановки, недописування, допускає помилки у поєднанні букв, у їх розмірах. Під диктування не пише; списує по буквах, допускає пропуски, перестановки; плутає написання букв зі схожими елементами (*м-л, ш-и, т-п* та інші). Не має елементарних уявлень про мовні одиниці: не виділяє, не називає. Зразком не користується. Допомогу вчителя не сприймає; допомогу у вигляді ілюстрацій, навідних запитань сприймає частково. До роботи байдужий. Потребує постійного контролю, посиленої допомоги; потребує спонування і допомоги.

Середній (4-6 б). *Аудіювання:* Учень намагається визначити тему висловлювання, фрагментарно сприймає сюжетну лінію, встановлює окремі елементарні причинно-наслідкові зв'язки, не диференціює в змісті головне і другорядне; з допомогою вчителя визначає тему висловлювання, самостійно розкрити її не може; може розкрити тему висловлювання, але не основну думку. У висловлюваннях спостерігаються порушення послідовності викладу, повтори вже висловленого; фрагментарно сприймає сюжетну лінію; зміст відтворює за планом з допомогою вчителя не в повному об'ємі. В основному дотримується структури висловлювання; зміст прослуханого відтворює під контролем вчителя з опорою на ілюстрації, план. Сприймає допомогу

у вигляді навідних запитань, ілюстрацій. Потребує стимулу і контролю з боку вчителя. Проявляє зацікавленість до теми висловлювання.

Говоріння: Учень будує збіднений за змістом текст із 2-х і більше речень. У висловлюваннях наявні недоліки: порушена структура мовлення (відсутні зачин або кінцівка), збіднена лексика, є мовні помилки. Діалог на задану тему часто до кінця не підтримує; намагається підтримати діалог відповідно до ситуації спілкування, достатньо швидко добирає потрібні слова, але не висловлює свого ставлення до предмета обговорення; у висловлюванні спостерігається відхилення від авторського тексту (переказ), порушення послідовності викладу, збіднена лексика. Сприймає допомогу щодо виправлення мовних помилок, інструкції щодо використання норм мовного етикету.

Читання: Учень читає повільно, протяжно по складах; читає повільно, намагається читати цілими словами, правильно зливає звуки у склади. Допускає помилки у вигляді перестановки букв, складів, постановки наголосів; іноді допускає помилки у вигляді повтору складів, слів. Інтонації речень не дотримується. Конкретизує факти, узагальнює події з допомогою вчителя; намагається відповідати самостійно на запитання по тексту, але лексику твору для відповіді не використовує. З допомогою вчителя орієнтується у структурі твору. Починає проявляти інтерес до читання. Сприймає допомогу вчителя у вигляді навідних запитань. Відтворює частину віршованого твору (за допомогою педагога).

Письмо: Учень намагається дотримуватися графічної сітки, пропорцій у написанні букв; пише майже пропорційно, але часто спостерігається різний нахил складових елементів букв; пише майже пропорційно, дотримується більшості типів поєднання букв. Списує по складах, слова зі збігом приголосних – по буквах; списує по складах, двоскладові, трискладові слова – з коментуванням. Допускає помилки на вивченні правила правопису. Правил переносу слів не дотримується; дотримується частково. Намагається самостійно виділяти мовні одиниці, проте знання про них безсистемні, неточні, неповні; самостійно виділяє значну частину мовних одиниць, намагається оперувати граматичними поняттями. При диктуванні допускає помилки в написанні слів з подвоєннями, з *я, ю, є* після приголосних, з *-ьо-, -йо-..* Використовує знання з допомогою вчителя; при незначній допомозі. Проявляє зацікавленість до виконання завдань.

Достатній (7-9 б).

Аудіювання: Учень з допомогою розкриває тему, основну думку; розкриває тему, основну думку висловлювання. Намагається слідкувати за послідовністю і логічністю висловлювання; розуміє і дотримується елементарних причинно-наслідкових зв'язків. Текст переказує з опорою на ілюстрації, план з допомогою вчителя. Може відтворити окремі факти, фрагменти тексту з допомогою вчителя; може будувати власні висловлювання за змістом прослуханого, використовуючи складні та поширені речення. Висловлює своє ставлення до сприйнятого висловлювання; висловлює свою думку з приводу предмета розмови, емоційно реагує на зміст.

Говоріння: Учень ініціює і підтримує діалог відповідно до ситуації спілкування, демонструє належну культуру спілкування, висловлює своє ставлення, але невпевнено і з приводу попередньо засвоєних, але не всіх аспектів спілкування. Репліки носять побутовий характер. У висловлюваннях використовує складні речення, припускається помилок у мовному оформленні; вправно будує (переказує) текст, розкриває його зміст і головну думку, висловлює своє ставлення до висловлюваного.

Читання: Учень читає монотонно, цілими словами у доступному темпі; читає плавно, цілими словами, з дотриманням правильного їх наголошення. З допомогою вчителя намагається інтонувати речення. Орієнтується у фактичному змісті та структурі тексту; намагається пояснити причинно-наслідкові зв'язки між подіями у творі. Зміст прочитаного розуміє. Відповіді на запитання вчителя намагається підтвердити словами (уривками) з тексту. Виявляє інтерес до читання, активність під

час роботи над змістом. Відтворює віршований твір, передбачений програмою; переказує за запитаннями (з опорою на план, малюнки). Намагається виконувати усі завдання та рекомендації вчителя. Потребує стимулювання.

Письмо: Учень графіку букв переважно не порушує, пише пропорційно. Є незначні помилки у поєднанні букв, особливо у словах зі збігом приголосних. Графічна сітка витримується. Письмо розбірливе, охайне. Списує по складах, окремі слова цілісно після першого читання; під диктування пише словами, словосполученнями. Допускає окремі пропуски у словах зі збігом приголосних; допускає 1-2 помилки або кілька охайних виправлень. Намагається контролювати правильність списування. Самостійно виділяє більшу частину мовних одиниць. У виконанні завдань намагається спиратися на знання граматичних понять. В роботі користується інструкцією. Потребує незначної допомоги та підтримки вчителя; до роботи ставиться з інтересом; намагається працювати самостійно, потребує заохочення.

У навчанні застосовуються такі види оцінювання: поточне, тематичне, підсумкове.

Поточне оцінювання здійснюється під час вивчення учнем теми уроку.

Тематичне оцінювання передбачає виявлення навчальних досягнень учнів після вивчення однієї або кількох програмових тем.

Підсумкове оцінювання здійснюється в кінці семестру і навчального року.

Освітня галузь – мови і література
Українська література

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
<u>Предметні компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> має уявлення про функції літератури як мистецтва слова та називає їх. <u>Ключові компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> уважно слухає судження про функції мистецтва, його місце в житті людини. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення потреби в читанні художніх творів та ознайомленні з іншими видами мистецтва</i>	ВСТУП Художній твір як явище мистецтва, новий ірреальний світ, створений письменником. Його особливість і значення. Функції мистецтва
<u>Предметні компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> переказує зміст козацьких і чумацьких пісень за опорним планом; намагається вдумливо читати суспільно-побутові пісні, коломийки; аналізує їхній зміст, образи з допомогою вчителя. Вивчає напам'ять: уривок з пісні. <u>Ключові компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> повторює за однокласниками судження про роль народної пісні в житті людини; намагається зрозуміти важливість відродження народної творчості для сьогодення. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Поважає пісенну спадщину українців</i>	ІЗ ПІСЕННИХ СКАРБІВ <i>Суспільно-побутові пісні</i> «Ой на горі та жінці жнуть», «Стоїть явір над водою». Жанрово-тематичне розмаїття пісень, їхнє ідейно-художнє багатство. <i>Коломийки</i> «Дозвілля молоді» - «перли розсипаного намиста». Особливість жанру і його життєвість. Гумор і любов до життя
<u>Предметні компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> розповідає коротко про І. Франка (за запитаннями); переказує окремі уривки за складеним планом; визначає тему повісті з допомогою вчителя; виділяє головних героїв твору, зіставляє їхні вчинки. <u>Ключові компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> намагається зрозуміти значення історичної пам'яті для кожної людини, приналежності до свого народу, національної свідомості, вірності Батьківщині <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення потреби виховання патріотизму, поваги до батьків</i>	ПРО МИНУЛІ ЧАСИ Іван ФРАНКО. «Захар Беркут» (окремі уривки) Короткі відомості про митця і його багатогранну творчість. Змалювання героїчної боротьби русичів-українців проти монголо-татарських нападників. Лідерські якості головного героя твору. Патріотична ідея у творі
<u>Предметні компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> пригадує вивчене про Тараса Шевченка в попередніх класах; пробує розповідати про викуп поета з неволі та заслання з допомогою вчителя; виразно читає твори; пояснює значення	Тарас ШЕВЧЕНКО. «Мені тринадцятий минало...», «Як умру, то поховайте...» Життєпис поета (викуп з неволі, навчання в Петербурзькій академії мистецтв, збірка «Кобзар»). Мотив усеперемагаючого життєлюбства, доброти, любові. Зміна емоційного стану незахищеної

слів, вжитих у прямому й переносному значеннях з допомогою вчителя. Ключові компетентності <i>Учень / учениця:</i> з допомогою учителя знаходить у тексті засоби художньої виразності (без вживання термінології); уважно слухає дискусію однокласників щодо порушених тем у творах. Емоційно-ціннісне ставлення <i>Намагається усвідомити значення для формування особистості почуття вірності (ідеї, батьківщині, любові, принципам)</i>	дитячої душі у великому і складному світі («Мені тринадцятий минало...»). «Як умру, то поховайте...» - твір, що єднає минуле, теперішнє і майбутнє. Ідея єднання з рідною землею. Мрія про щасливе майбутнє свого народу, віра в нього
Предметні компетентності <i>Учень / учениця:</i> уміє переказувати зміст уривка за запитаннями; характеризує образи козаків-запорожців за поданим зразком; намагається висловити власні судження про геройство і лицарську відвагу головного героя. Ключові компетентності <i>Учень / учениця:</i> складає план до характеристики Павлуся за поданим зразком; знаходить портрети персонажів. Емоційно-ціннісне ставлення <i>Намагається усвідомити потребу виховання лицарських чеснот, почуття патріотизму, відданості</i>	Андрій Чайковський. «За сестрою» (окремі уривки) Коротко про митця. Образ Павлуся як утілення благородства і лицарства, сміливості й винахідливості. Родинні цінності і патріотизм у творі. Благородство, відповідальність, мужність, вірність, життєлюбство запорозьких козаків
Предметні компетентності <i>Учень / учениця:</i> знає про звичаї і традиції українського народу; переказує зміст прочитаного фрагменту повісті за запитаннями; характеризує образ Михайлика за поданим зразком. Ключові компетентності <i>Учень / учениця:</i> має уявлення про необхідність гармонійного розвитку особистості для самореалізації; знаходить у тексті опис Михайлика. Емоційно-ціннісне ставлення <i>Шанобливе ставлення до старших, любов до батьків, природи і світу – важливі моральні цінності людини</i>	Михайло СТЕЛЬМАХ. «Гуси-лебеді летять...» (фрагмент твору) Коротко про митця. Його поетичне сприйняття світу. Єдність світу природи і світу дитячої душі (у вчинках, поведінці, роздумах, переживаннях). Звичаї, традиції українців
Предметні компетентності <i>Учень / учениця:</i> має уявлення про події часів воєнного лихоліття в Україні (Друга світова війна); переказує зміст прочитаного уривка за запитаннями; характеризує образ Климка, використовуючи лексику твору (за зразком/планом). Ключові компетентності <i>Учень / учениця:</i> разом з учителем розглядає точність і лаконізм описів природи, їхню роль в оповіданні; пояснює	Григор ТЮТЮННИК. «Климко» (уривок) Коротко про дитинство письменника. Доля дитини в часи воєнного лихоліття. Морально-етичні уроки доброти, чуйності, турботи про рідних. Вибірковий переказ прочитаного. Використання лексики твору для усного опису подій у творі

назву оповідання; вчиться порівнювати літературного героя із собою. Емоційно-ціннісне ставлення <i>Потреба виховання важливих гуманних якостей людини – чуйності, доброти, турботи про ближнього</i>	
Предметні компетентності <i>Учень / учениця:</i> переказує зміст прочитаного уривка за запитаннями; виділяє головних героїв твору; описує їхній зовнішній вигляд; використовує лексику твору для усного опису подій, зображених у творі. Ключові компетентності <i>Учень / учениця:</i> намагається зв'язно висловлюватися для передачі своїх вражень від прочитаного. Емоційно-ціннісне ставлення <i>Осмислення цінності життя людини</i>	«ТИ ЗНАЄШ, ЩО ТИ — ЛЮДИНА...» Олекса СТОРОЖЕНКО. «Скарб» (уривок) Короткі відомості про автора, його гумористичні твори. Морально-етичні проблеми в оповіданні. Гумористичне, викривальне зображення головного героя. Скарб — узагальнений образ щастя. Повчальний характер оповідання
Предметні компетентності <i>Учень / учениця:</i> виразно та з інтонацією читає уривок твору, переказує його зміст за запитаннями, визначає тему; знаходить реальне й уявне у творі; придумує власне закінчення з допомогою вчителя. Ключові компетентності <i>Учень / учениця:</i> разом з учителем обговорює проблему відповідальності людини за свої вчинки; пробує довести власну думку, використовуючи для її підтвердження слова та вирази з тексту твору Емоційно-ціннісне ставлення <i>Намагається усвідомити значення загальнолюдських цінностей</i>	Богдан ЛЕПКИЙ. «Мишка (Казка для дітей, для малих і великих)» (уривок) Коротко про письменника. Збереження загальнолюдських цінностей — необхідна умова життя в суспільстві
Предметні компетентності <i>Учень / учениця:</i> виразно та з інтонацією читає поезії; має уявлення про різницю між матеріальним і духовним; визначає головну думку з допомогою вчителя. Ключові компетентності <i>Учень / учениця:</i> знаходить у тексті засоби художньої виразності; з допомогою вчителя висловлює власну думку про духовність людини та її значення в сучасному житті. Емоційно-ціннісне ставлення <i>Усвідомлення високих моральних якостей</i>	Ліна КОСТЕНКО. «Дощ полив...», «Кольорові миші» Коротко про письменницю. Уявне, фантастичне і реальне в її поезіях. Умовна, вигадана ситуація. Духовне багатство — найбільший скарб у житті
Предметні компетентності <i>Учень / учениця:</i> намагається читати правильно, виразно, з дотриманням інтонації; пробує самостійно знаходити у тексті засоби художньої виразності; пояснює значення вжитих у тексті слів.	Василь СИМОНЕНКО. «Лебеді материнства», «Ти знаєш, що ти — людина...». Коротко про митця. Громадянські, патріотичні мотиви його лірики. Загальнолюдські цінності та ідеї

<u>Ключові компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> має уявлення про необхідність виявляти активну життєву позицію в житті. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення важливості любові до матері, Батьківщини</i>	
<u>Предметні компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> переказує прочитані уривки за планом; знаходить у них казкове й реальне з допомогою вчителя; описує зовнішній вигляд дітей та дорослих. <u>Ключові компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> намагається використовувати вдалі вислови, вжиті у творі. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення відповідальності за свою справу і вчинки</i>	Марина ПАВЛЕНКО. «Русалонька із 7-В, або Прокляття роду Кулаківських» (окремі уривки) Коротко про письменницю. Казкове й реалістичне в повісті-казці, час теперішній і минулий у ній. Добро і зло в повісті, у сучасному світі та в людині
<u>Предметні компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> має уявлення про поняття «толерантність», «гуманізм»; уважно читає уривок новели; визначає головну тему твору з допомогою; уважно слухає і повторює судження однокласників про роль гуманізму, толерантності в розвитку людства і духовності кожної людини. <u>Ключові компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> намагається висловлюватися зв'язно для передачі вражень від прочитаного. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення толерантності і духовності</i>	Любов ПОНОМАРЕНКО. «Гер переможений» (уривок) Загальнолюдська ідея гуманізму й толерантності. Поняття «новела»
<u>Предметні компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> намагається читати правильно, виразно, з дотриманням інтонації; має уявлення про поняття «ліричний герой». <u>Ключові компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> намагається висловлюватися зв'язно для передачі вражень від прочитаного. <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Розуміння патріотизму та цінності особистості</i>	МИ – УКРАЇНЦІ Олег Ольжич. «Захочеш – і будеш» (із циклу «Незнайомому воякові») Олена Теліга. «Сучасникам» Українські національні герої, лицарі духу. Моральний заповіт нападкам
<u>Предметні компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> ознайомлюється з історичною довідкою про Івана Фірцака; переказує зміст прочитаного уривка за планом; описує Івана Фірцака за планом. <u>Ключові компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> намагається використовувати вдалі вислови щодо	Олександр ГАВРОШ. «Неймовірні пригоди Івана Сили» (окремі уривки) Коротко про письменника. Повість про пригоди українського силача, який став чемпіоном Європи з кількох видів спорту, об'їздив півсвіту, здобувши безліч перемог. Морально-етична проблематика твору: добро і зло, справжня дружба і любов, чесність і підступність

серйозного ставлення до свого здоров'я, спорту, вжиті у творі. Емоційно-ціннісне ставлення <i>Переконання займатися спортом</i>	
Предметні компетентності <i>Учень / учениця:</i> розповідає основні відомості про поета за запитаннями; намагається дотримуватися орфоепічно правильної вимови слів та їх наголошування під час читання. Ключові компетентності <i>Учень / учениця:</i> пробує висловити власні роздуми про патріотизм; намагається зрозуміти значення пісенної спадщини українських поетів; виявляє почуття радості, задоволення від правильно прочитаного тексту твору. Емоційно-ціннісне ставлення <i>Розуміння поняття «патріотизм»; шанування пісенної спадщини</i>	Андрій МАЛИШКО. «Пісня про рушник» Відомий український поет і його пісні, що стали народними. Патріотичні почуття, найвищі духовні цінності в них
Предметні компетентності <i>Учень / учениця:</i> знає ім'я письменника, який народився в рідному краї; читає його твір і переказує зміст прочитаного за запитаннями; називає головних героїв, тему. Ключові компетентності <i>Учень / учениця:</i> розуміє важливість читання для власного зростання впродовж життя. Емоційно-ціннісне ставлення <i>Виховання шанобливого ставлення до талановитих земляків</i>	ЛІТЕРАТУРА РІДНОГО КРАЮ Ознайомлення із творами письменника-земляка
Предметні компетентності <i>Учень / учениця:</i> називає імена письменників та їхні твори, які вивчалися, з допомогою вчителя; намагається правильно, свідомо, виразно читати вголос і мовчки. Ключові компетентності <i>Учень / учениця:</i> висловлює власне ставлення до прочитаного. Емоційно-ціннісне ставлення <i>Розуміння важливості мати власну думку і не боятись її висловлювати</i>	УРОК-ПІДСУМОК Бесіда про твори, які вивчалися упродовж року й викликали найбільшу зацікавленість

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети

- технологія диференційованого викладання;
- технологія кооперативного навчання;
- ігрові технології;
- інтерактивні технології;
- технологія традиційного особистіно-орієнтована технологія;
- навчання.

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік

Оцінювання

Вербальне, портфоліо, спостереження.

Методи

Усне та графічне оцінювання.

Прийоми оцінювання

Різні форми схвалення, перспективна оцінка.

Освітня галузь – математика
Математика

Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів
<u>Додавання та віднімання в межах 100 (Повторення)</u> Усна та письмова нумерація в межах 100. Десятковий склад чисел. Таблиця розрядів. Парні та непарні числа. Лічба рівними числовими групами (2, 5, 10, 20). Римські цифри I – XII. Додавання та віднімання круглих десятків. Назва компонентів. Додавання одноцифрового числа до круглих десятків (30 + 7, 7 + 30). Переставний закон додавання. Віднімання від двоцифрового числа одиниць одного з розрядів (46 – 6, 46 – 40). Назва компонентів. Додавання круглих десятків до двоцифрового числа. (52 + 40, 40 + 52). Віднімання круглих десятків (64 – 30). Нуль як компонент додавання і віднімання. Додавання і віднімання одноцифрового числа (25 + 3, 3 + 25, 87 – 4). Додавання та віднімання двоцифрових чисел (34 + 21, 21 + 43, 67 – 35). Додавання до суми чисел. Круглі дужки. Додавання суми до числа. Різницею порівняння чисел. Знаходження невідомого доданка. Додавання двоцифрового і одноцифрового числа з переходом через розряд (16 + 4, 4 + 16, 36 + 7, 7 + 36). Додавання двоцифрових чисел (36 + 24, 56 + 37). Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового з переходом через розряд (17 – 9, 26 – 8). Віднімання двоцифрових чисел з переходом через розряд (61 – 34). Додавання і віднімання з переходом через розряд. Знаходження невідомого зменшуваного. Знаходження невідомого від’ємника. Віднімання числа від суми. Віднімання суми від числа. Систематизація та узагальнення знань. <u>Множення та ділення в межах 100 (Повторення).</u>	Учень: рачує до 100 у прямому і зворотному порядку одиницями та десятками; прилічує та відлічує по 1, 10, рівними числовими групами (по 2, 5, 20); знає і позначає римські числа I – XII; користується порядковими числівниками; знає місце кожного числа в натуральному ряді чисел в межах 100, розуміє властивості даного ряду: кожне число на одиницю більше попереднього і на одиницю менше наступного; розуміє десятиковий склад числа; розкладає число на розрядні доданки і складає число з розрядних доданків, знає розряди (одиниці, десятки, сотні); порівнює числа в межах 100; записує і читає числа першої сотні; розуміє про місцеве значення цифр у числі; називає і записує круглі десятки; рачує круглими десятками; обчислює приклади на додавання та віднімання без переходу через розряд; пояснює розв’язання прикладів; використовує переставний закон додавання; розв’язує приклади з дужками, пояснює розв’язання; вміє знаходити невідомий доданок; розв’язує приклади на додавання та віднімання в межах 100 з переходом через розряд, пояснює розв’язання; вміє знаходити невідоме зменшуване, від’ємник розв’язує прості та складені арифметичні задачі. Учень: знає табличне множення і ділення;

Множення числа 2 і ділення на 2 рівні частини. Ділення на вміщення. Множення числа 3 і ділення на 3 рівні частини. Назва компонентів. Множення числа 4 і ділення на 4 рівні частини. Порядок дій. Знаходження частини числа. Множення числа 5 і ділення на 5 рівних частин. Переставний закон множення. Множення числа 2, 3, 4, 5 і ділення на рівні частини. Ділення на вміщення. Множення числа 6 і ділення на 6 рівних частин. Різницеve порівняння чисел. Кратне порівняння чисел. Диференціація понять «на скільки більше, менше» і «у скільки разів більше, менше». Диференціація понять «збільшення у ...» і «у скільки більше». Диференціація понять «зменшення у ...» і «у скільки менше». Множення числа 7 і ділення на 7 рівних частин. Знаходження невідомого співмножника. Множення числа 8 і ділення на 8 рівних частин. Знаходження невідомого діленого. Множення числа 9 і ділення на 9 рівних частин. Знаходження невідомого дільника. Множення нуля і множення на нуль. Ділення нуля. Множення 1 і ділення на 1. Множення числа 10 і ділення на 10.	вміє користуватися таблицями множення і ділення; знає особливі випадки множення і ділення; знає назви компонентів множення (множення, множник, добуток) і ділення (ділене, дільник, частка); знає переставну властивість множення; диференціює поняття «на скільки більше, менше» і «у скільки разів більше, менше»; диференціює поняття «збільшення у ...», «у скільки більше»; диференціює поняття «зменшення у ...», «у скільки менше»; здійснює різницеve і кратне порівняння чисел; аналізує умову задачі; складає задачі за коротким записом, записує умову розв'язання і відповідь.
<u>Ділення з остачею.</u> Ділення з остачею на 2, 3. Ділення з остачею на 4, 5. Ділення з остачею на 6. Ділення з остачею на 7. Ділення з остачею на 8. Ділення з остачею на 9. Ділення з остачею на 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. Міри часу. Рік. Місяць. Тиждень. Їх співвідношення.	Учень: вміє користуватися таблицями множення і ділення; виконує ділення на одноцифрове число; виконує ділення чисел на одиницю з остачею; знає міри часу: рік, місяць, тиждень, день; співвідносить міри часу.
<u>Множення і ділення круглих десятків.</u> Множення чисел 10, 20 в межах 100. Множення чисел 30, 40, 50 в межах 100. Ділення круглих десятків на 2, 3, 4, 5. Перевірка ділення множенням. Ділення круглих десятків на 6, 7, 8, 9. Перевірка множення діленням.	Учень: знає табличне множення та ділення; знає особливі випадки множення та ділення; вміє користуватися таблицями множення та ділення; розв'язує приклади на множення та ділення круглих десятків в межах 100; пояснює розв'язання прикладів.

<u>Позатабличне множення і ділення на одноцифрове число без переходу через розряд в межах 100.</u> Множення на 2 в межах 100. Множення на 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 в межах 100. Позатабличне ділення на 2, 3. Позатабличне ділення на 4, 5, 6, 7, 8, 9. Перевірка множення діленням. Перевірка ділення множенням. Позатабличне множення і ділення в межах 100 (всі випадки). Секунда. 1 хв = 60 сек. 1 год = 60 хв. Визначення часу з точністю до 5 хв. Табличне множення і ділення. (Всі випадки. Повторення). Ділення з остачею. (Повторення). Позатабличне множення і ділення без переходу через розряд. (Повторення). <u>Геометричний матеріал.</u> Метр. Сантиметр. Їх співвідношення. Пряма лінія і відрізок. Вимірювання відрізків. Креслення за даними розмірами. Відрізок. Креслення відрізка меншого і більшого за даний на кілька сантиметрів. Відрізок. Креслення відрізка меншого і більшого за даний тільки у кілька разів. Кути. Сторони. Вершини. Позначення. Прямий кут. Розпізнавання. Побудова за допомогою креслярського косинця. Гострий кут. Розпізнавання. Креслення. Тупий кут. Розпізнавання. Креслення. Порівняння кутів за допомогою креслярського косинця. Відшукування гострих, прямих, тупих кутів на різних геометричних фігурах. Чотирикутники. Число сторін і кутів. Розпізнавання креслення. Квадрат. Властивості сторін і кутів. Вершини. Креслення за допомогою креслярського косинця. Висота квадрата. Діагоналі. Прямокутник. Сторони. Кути. Вершини. Креслення прямокутників за даними сторонами. Висота прямокутника. Діагоналі. Порівняння прямокутника і квадрата за кутами і сторонами. Подібність їх. Відмінність прямокутника і квадрата. Трикутники. Сторони. Кути. Основа. Висота. Розпізнавання. Креслення.	Учень: знає назву компонентів дії ділення та множення; виконує множення на одноцифрове число без переходу через розряд в межах 100; виконує ділення на одноцифрове число без переходу через розряд в межах 100; виконує перевірку множення діленням, ділення множенням; визначає час з точністю до 5 хвилин. Учень: знає міри довжини, практично розрізняє метр, дециметр, сантиметр, міліметр; співвідносить міри довжини; розрізняє пряму лінію і відрізок; вимірює довжину відрізків; креслить відрізки заданої довжини. знає назву кутів, їх елементи, розрізняє кути; креслить кути за допомогою креслярського косинця; порівнює кути за допомогою креслярського косинця; знаходить означений кут на різних геометричних фігурах. знає назву, показує елементи чотирикутника; креслить чотирикутники (квадрат, прямокутник) за даними сторонами за допомогою креслярського косинця; визначає висоту, діагоналі у чотирикутника; порівнює прямокутник і квадрат за кутами і сторонами; визначає подібність та відмінність квадрата і прямокутника. визначає елементи трикутника; позначає трикутники буквами латинського алфавіту; розпізнає види трикутників за величиною кутів; креслить трикутники за даними величинами кутів; розпізнає види трикутників за довжинами сторін; відшукує означені трикутники шляхом вимірювання сторін; креслить трикутники за трафаретом, вершинами.
--	---

Прямокутний трикутник. Відшукування і креслення за допомогою косинця. Гострокутний трикутник. Відшукування за допомогою косинця. Креслення. Тупокутний трикутник. Відшукування за допомогою косинця. Креслення. Рівносторонній трикутник. Відшукування шляхом вимірювання сторін. Рівнобедрений трикутник. Відшукування шляхом вимірювання сторін. Різносторонній трикутник. Відшукування шляхом вимірювання сторін. <u>Нумерація в межах 1000.</u> Нумерація в межах 100 (Повторення). 1, 10, 100 – лічильні одиниці. Пряма і зворотна лічба сотнями в межах 1000. 1000 як нова розрядна одиниця. Утворення, читання і запис повних чисел. Розрядна таблиця. Десятковий склад чисел. Утворення, читання і запис неповних чисел. Десятковий склад чисел. Порівняння розрядних одиниць. Порівняння чисел сусідніх розрядів (2, 20, 20 – 200). Визначення кількості розрядних одиниць і загальної кількості одиниць, десятків, сотень у числі. Пряма і зворотна лічба розрядними одиницями і рівними числовими групами (по 2, 5, 20, 20, 200, 500). Місце числа в числовому ряді. Порівняння чисел. Одноцифрові, двоцифрові, трицифрові і чотирицифрові числа, найбільше і найменше з них (крім чотирицифрових). Заокруглення чисел до круглих десятків. Кілограм. Грам. Їх співвідношення. Кілометр. Метр. Їх співвідношення. <u>Дії над круглими сотнями і десятками.</u> Додавання круглих сотень. Віднімання круглих сотень. Додавання і віднімання круглих сотень. Множення і ділення круглих сотень (200x4, 600: 3).	Учень: вміє усно і письмово до давати та віднімати без переходу із переходом через розряд в межах 100; розв’язує прості та складені арифметичні задачі. утворює, читає і записує числа, які складаються з круглих сотень, сотень і десятків, сотень, десятків і одиниць; порівнює розрядні одиниці і числа сусідніх розрядів; визначає кількість розрядних одиниць і загальні кількості одиниць, десятків, сотень у числі; рачує в прямому і зворотному порядку одиницями і рівними числовими групами; знає місце числа в числовому ряді; порівнює числа; знає і називає одноцифрові, двоцифрові, трицифрові та чотирицифрові числа; визначає найбільше та найменше число в кожному розряді; знає і називає числа парні й непарні; здійснює заокруглення чисел до круглих десятків; знає і позначає римські числа I – XII. Учень: знає назви одиниць маси; співвідносить одиниці маси: кілограм – грам. Учень: знає назви одиниць довжини; співвідносить одиниці довжини: кілометр – метр. Учень: розв’язує приклади на додавання та віднімання круглих сотень; розв’язує приклади на множення та ділення круглих сотень; розв’язує приклади на множення круглих десятків; розв’язує приклади на ділення круглих десятків;
---	---

Множення круглих десятків. (30х3, 40х3, 240х2). Ділення круглих десятків (80:4, 480:4, 160:4). Множення і ділення круглих сотень і круглих десятків. Міри часу. Визначення часу з точністю до 1 хв. Подвійне позначення часу. <u>Додавання і віднімання в межах 1000 без переходу через розряд.</u> Додавання круглих десятків до круглих сотень ($400 + 50$, $300 + 400 + 60$). Назва компонентів. Віднімання круглих десятків або сотень ($840 - 40$, $840 - 800$). Назва компонентів. Додавання і віднімання круглих десятків ($240 + 30$, $390 - 70$). Порядок дій. Дужки. Додавання і віднімання одноцифрового числа ($200 + 8$, $208 - 8$). Додавання і віднімання двоцифрового числа ($500 + 36$, $185 - 85$). Додавання і віднімання одноцифрового числа ($180 + 4$, $283 - 3$). Додавання і віднімання круглих десятків ($354 + 20$, $748 - 20$). Додавання і віднімання одноцифрового числа ($275 + 2$, $649 - 5$). Додавання і віднімання двоцифрового числа ($155 + 32$, $368 - 43$). Додавання і віднімання круглих сотень ($270 + 300$, $450 - 200$, $527 + 400$, $789 - 300$). Додавання і віднімання трицифрових чисел ($342 + 237$, $852 - 632$, $768 - 243$). <u>Додавання і віднімання в межах 1000 з переходом через розряд.</u> Додавання і віднімання без переходу через розряд (письмові прийоми). Додавання, коли сума одиниць першого розряду дорівнює 10 ($146 + 24$, $218 + 352$, $624 + 6$). Віднімання, коли доводиться позичати десяток, а одиниці зменшуваного дорівнюють нулю ($360 - 134$, $470 - 16$, $650 - 8$). Перевірка віднімання. Додавання, коли сума одиниць першого розряду більше 10 ($248 + 136$, $438 + 27$, $548 + 5$). Перевірка додавання. Віднімання, коли число одиниць зменшуваного менше числа одиниць від'ємника ($562 - 248$, $643 - 37$, $692 - 7$). Додавання, коли сума одиниць другого розряду ≥ 10 ($514 + 292$, $363 + 484$).	пояснює розв'язання прикладів; визначає час з точністю до 1 хвилини. Учень: знає нумерацію чисел в межах 1000; розуміє значення цифр у числі; визначає кількість розрядних одиниць; визначає місце числа в натуральному ряді чисел; порівнює числа в межах 1000; розв'язує приклади на додавання та віднімання в межах 1000 без переходу через розряд; пояснює розв'язання прикладів. Учень: визначає кількість розрядних одиниць; розв'язує приклади на додавання та віднімання в межах 1000 з переходом через розряд, пояснює розв'язання; виконує перевірку додавання.
---	--

Віднімання, коли число десятків зменшуваного дорівнює нулю, або менше числа десятків від'ємника (707 – 346, 918 – 254). Додавання, коли сума одиниць і першого, і другого розряду ≥ 10 (436 + 264, 632 + 179, 354 + 65, 346 + 54). Віднімання, коли доводиться позичати і десяток, і сотню (540 – 68, 720 – 454, 621 – 47, 556 – 378). Віднімання, коли зменшуване закінчується двома нулями або нуль стоїть всередині його (600 – 53, 800 – 337, 501 – 25, 604 – 338). Додавання та віднімання з переходом через розряд. Віднімання, коли у зменшуваному є нулі і стоять вони на різних місцях. <u>Іменовані числа.</u> Абстрактні та іменовані числа. Просте і складне іменоване число. Роздроблення простих іменованих чисел : метрів у дециметри, дециметрів у сантиметри, сантиметрів у міліметри. Роздроблення простих іменованих чисел : метрів у сантиметри, гривні у копійки. Перетворення іменованих чисел: міліметрів у сантиметри, сантиметрів у дециметри, дециметрів у метри. Перетворення іменованих чисел: копійок у гривні, сантиметрів у метри. Додавання простих і складених іменованих чисел без перетворення: 12м + 15 м =; 15 см + 3 мм =; 6м + 9 дм =; 3 дм + 4см =; 6 грн. + 40 к. =; 4м 5 дм+ 10 м =; 3 м 4 дм + 2 дм =; 25 м 30 см + 5 м 40 см. Віднімання іменованих чисел без роздроблення : 45 м – 23 м =; 74 см 5 мм – 5 мм =; 14 дм 8 см – 14 дм =; 93 м 7 дм – 2 дм =; 79 м 8 см – 36 м =; 65грн. 85 к. – 14 грн. 21 к. Додавання іменованих чисел з перетворенням у більші одиниці мір: 75 см + 25 см =; 13 к. + 87 коп. =; 8дм + 2дм =; 6мм + 4 мм =; 6 грн. 58 коп. + 42 к. Віднімання іменованих чисел з роздробленням : 1 м – 23 см =; 1 грн. – 62 к. =; 1дм – 2 см =; 1 см – 2 мм =; 1 м – 8 дм =. Додавання та віднімання іменованих чисел. (Узагальнення матеріалу). <u>Повторення вивченого за рік.</u>	Учень: встановлює співвідношення між одиницями вартості, довжини, ваги; роздроблює і перетворює числа; виконує додавання та віднімання простих і складених іменованих чисел з роздробленням і перетворенням. Учень:
---	--

Геометричний матеріал. Пряма лінія. Напрямки. Креслення за даними розмірами в різних напрямках. Крива лінія. Креслення. Замкнена і незамкнена крива лінія. Коло як крива замкнена лінія. Дуга як незамкнена крива лінія. Ламана лінія. Замкнена і незамкнена ламана лінія. Креслення. Вимірювання довжини ламаної лінії. Побудова ламаної лінії за даними розмірами. Кути. Види кутів. Види трикутників за кутами. Побудова. Трикутники. Види трикутників за сторонами. Побудова. Многокутники як окремі випадки замкненої ламаної лінії. Їх назва в залежності від кількості кутів. Прямокутник як окремий випадок замкненої ламаної лінії. Квадрат як окремий випадок замкненої ламаної лінії. Порівняння прямокутника і квадрата. Шестикутник як окремий випадок замкненої ламаної лінії. Розпізнавання. Креслення за даними точками. Правильний шестикутник. Кути. Сторони. Відшукування серед ряду шестикутників шляхом вимірювання сторін.	читає, записує, порівнює числа до 1000; виконує усно і письмово додавання та віднімання чисел у межах 1000; користується таблицями множення та ділення; роздроблює і перетворює числа, одержані при вимірюванні одиниць вартості, довжини, маси; виконує додавання та віднімання простих і складених іменованих чисел з роздробленням і перетворенням; розпізнає і розв'язує прості арифметичні задачі на знаходження частини числа, на різницеве й кратне порівняння; розв'язує складені арифметичні задачі. Учень: креслить пряму лінію за даними розмірами у різних напрямках; розрізняє замкнену і незамкнену криву лінію; виділяє коло як криву замкнену лінію; визначає дугу як незамкнену криву лінію; креслить коло за допомогою циркуля; розрізняє види ламаної лінії; креслить ламані лінії; вимірює довжину ламаної лінії; будує ламану лінію за даними розмірами; знає назву кутів, їх елементи, розрізняє кути; креслить кути за допомогою креслярського косинця; розрізняє елементи трикутника; визначає види трикутників за допомогою косинця; визначає види трикутників шляхом вимірювання сторін; креслить трикутники різних видів за допомогою лінійки; будує рівносторонній рівнобедрений і різносторонній трикутники за допомогою циркуля і лінійки; будує трикутники за даними сторонами за допомогою циркуля і лінійки. знає назву геометричних фігур, вибирає означену фігуру, дає визначення; знає назву і показує елементи прямокутника і квадрата; порівнює прямокутник і квадрат за кутами і сторонами, визначає подібність та їх відмінність; розрізняє, креслить шестикутник за даними точками, зразком; знає елементи правильного шестикутника; відшукує правильний шестикутник шляхом вимірювання сторін. Учень:
--	---

Повторення вивченого за рік	визначає види трикутників за кутами і сторонами; креслить трикутники за допомогою циркуля і лінійки за даними довжинами сторін; креслить ламану лінію за даними розмірами; розрізняю многокутники; креслить правильний шестикутник за допомогою циркуля і лінійки
------------------------------------	---

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети:

- особистісно орієнтованого навчання;
- проблемного навчання;
- технологія диференційованого викладання;
- технологія кооперативного навчання;
- ігрові технології;
- інтерактивні технології.

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік

Оцінювання

Вербальне, портфоліо, спостереження.

Методи

Усне та графічне оцінювання.

Прийоми оцінювання

Різні форми схвалення, перспективна оцінка.

Освітня галузь – природознавство

Біологія

Цілі навчання	Зміст
Вступ	
У підручнику на малюнках розпізнає тварини, рослини, гриби. Може показати їх. Має уявлення про різноманітність тваринного світу. З допомогою вчителя складає картки-пазли будови тіла тварин. Використовуючи спостереження за живими об'єктами (рослини і тварини, взяті безпосередньо з природи або заздалегідь вирощені в кутку живої природи: кімнатні рослини, рослини і тварини акваріума, тераріума) та неживими об'єктами (гербарний матеріал, колекції рослин і тварин, вологі й сухі препарати, опудала та скелети). Має загальні уявлення про типи живлення без позначення їх відповідними термінами: автотрофний (тип живлення, властивий лише рослинам) та гетеротрофний (поглинання готових речовин; тобто їжі)	Основні відмінності тварин від рослин та грибів. Особливості живлення тварин. Будова тварин
Тема 1. Різноманітність тварин	
Розпізнає: - тварин на зображеннях, у колекціях (на прикладі зазначених у змісті груп тварин). З допомогою вчителя повторює, знаходить на малюнках у підручнику і перераховує: - пристосування тварин до життя у воді; - пристосування тварин до життя на суходолі; - пристосування тварин до життя у ґрунті; - пристосування тварин до польоту; - пристосування тварин до паразитичного способу життя (на прикладі паразитичних червів та членистоногих). Повторює за вчителем загальні ознаки хребтних тварин; особливості зовнішньої будови та спосіб життя риб. Має уявлення про різноманітність риб (добре відомі види), може знайти їх у підручнику та з допомогою вчителя назвати. Має уявлення про значення тварин у житті, природі, господарській діяльності людини. Має уявлення про різноманітність пташиного світу (може показати у підручнику та назвати допомогою вчителя добре відомі види птахів).	Способи класифікації тварин (за середовищем існування, способом пересування, способом життя тощо). Кишковопорожнинні. Кільчасті черви. Членистоногі: Ракоподібні. Павукоподібні. Комахи. Молюски. Паразитичні безхребетні тварини. Риби. Амфібії. Рептилії. Птахи. Ссавці Лабораторні дослідження: зовнішньої будови та руху кільчастих червів (на прикладі дощового черв'яка або трубочника); будови черепашки (мушлі) черевоногих та двостулкових молюсків. Практичні роботи: <i>Виявлення прикладів пристосувань до способу життя в комах (розглядання на картках з допомогою вчителя).</i> <i>Виявлення прикладів пристосувань до способу життя у представників різних екологічних груп птахів (розглядання на картках з допомогою вчителя).</i> <i>Визначення особливостей зовнішньої будови хребтних тварин у зв'язку з пристосуванням до</i>

Має уявлення про тварин, які занесені до Червоної книги; - знає про умови утримання, догляду та годівлі деяких сільськогосподарських тварин; - про необхідність охорони тварин; Має уявлення про ссавців. Вміє здійснювати нескладний догляд (за допомогою дорослого) за деякими сільськогосподарськими тваринами. Частково з опорою на наочність та допомогою вчителя установлює зв'язок: - між будовою тварин і способом життя. З допомогою вчителя, демонструє уміння: - роботи з натуральними об'єктами та лабораторним обладнанням; Слідують дотримуватися правил - особистої гігієни для попередження зараження паразитичними безхребетними тваринами. З опорою на наочність, з допомогою наведених питань та вчителя описує: - середовища існування та способи життя тварин; - особливості зовнішньої будови, які відрізняють тварин зазначених груп серед інших організмів. Виділяє і показує на картках: - тварин зазначених груп; - види тварин, поширених в Україні та своїй місцевості; - видів тварин, що є паразитами людини та переносниками збудників хвороб	<i>різних умов існування (розглядання на картках з допомогою вчителя).</i> Міні-проект (тематика за вибором учителя)
Тема 2. Процеси життєдіяльності тварин	
Розрізняє: - окремі органи тварин на муляжах (з допомогою підказок, наведених питань). Називає (з опорою на наочність та допомогою вчителя): - основні способи пересування тварин; - основні покриви тіла тварин, співставляє відповідні картки. Порівнює (з опорою на наочність): - здійснює з допомогою вчителя елементарні порівняння органів та систем органів в різних груп тварин (розфарбовує відповідними кольорами). Дотримується правил: - роботи з натуральними об'єктами та лабораторним обладнанням. Називає (з опорою на наочність та підказкою вчителя):	Живлення і травлення. Різноманітність травних систем. Дихання та газообмін у тварин. Органи дихання. Значення процесів дихання. Транспорт речовин у тварин. Кров, її основні функції. Виділення, його значення для організму. Органи виділення тварин. Опора і рух. Значення опорно-рухової системи. Способи пересування тварин. Покриви тіла тварин, їх різноманітність та функції. Органи чуття, їх значення. Нервова система, її значення. Розмноження та його значення. Форми розмноження тварин. Розвиток тварин. <i>Періоди та тривалість життя тварин.</i>

- процеси життєдіяльності тварин: живлення, дихання, рух, розмноження, ріст і розвиток; - основні органи травлення, дихання (газообміну), кровообігу, виділення. Розуміє: - загальне значення живлення, дихання, виділення, розмноження, покривів тіла, нервової системи та органів чуття для організму	Лабораторні дослідження: особливостей покривів тіла тварин (співвіднесення карток); визначення віку тварин (на прикладі двостулкових молосків і кісткових риб). Практичні роботи: <i>Розглядання будови кровоносної системи хребетних тварин (виділення та називання з допомогою вчителя основних органів).</i> <i>Розглядання будови скелетів хребетних тварин (виділення та називання з допомогою вчителя основних складових).</i> <i>Розглядання будови головного мозку хребетних тварин (на муляжах/моделях).</i> Міні-проект (Розвиток тварин, відтворення основних етапів (на прикладі курки))
Тема 3. Поведінка тварин	
Розпізнає (за картинками та відеоматеріалами, з допомогою вчителя): - форми поведінки тварин; - різні групи тварин, називає добре відомі види. Характеризує (з допомогою вчителя): - елементарне значення різних видів поведінки тварин. Спостерігає та описує з допомогою вчителя: - поведінку тварин. Разом з вчителем планує хід простого дослідження, слухає очікувані результати та фіксує їх разом з вчителем. Повторює та по можливості застосовує терміни: - поведінка тварин, міграція. Повторює за вчителем: - методи вивчення поведінки тварин; - форми поведінки тварин; - угруповання тварин. Знаходить з допомогою вчителя в підручнику елементарні приклади: - міграцій тварин; - способів орієнтування тварин; - використання тваринами знарядь праці. Виявляє: - ціннісне ставлення до тварин	Поведінка тварин, методи її вивчення (спостереження). Вроджена і набута поведінка. Способи орієнтування тварин. Міграції тварин. Форми поведінки тварин: дослідницька, харчова, захисна, гігієнічна, репродуктивна (пошук партнерів, батьківська поведінка та турбота про потомство), територіальна, соціальна. Ієрархія у групі. Комунікація тварин. Використання тваринами знарядь праці. Елементарна розумова діяльність тварин. Лабораторні дослідження: спостереження за поведінкою тварини, яка добре відома учневі (вид визначається вчителем). Практичні роботи: <i>Визначення з допомогою вчителя форм поведінки тварин (за відео-матеріалами та картками).</i> Міні-проект («Як спілкуються тварини»)
Тема 4. Організми і середовище існування	
Описує з опорою на наочність та допомогою вчителя: - прості ланцюги живлення. Визначає разом з вчителем: - взаємодію організмів між собою та середовищем життя. Розуміє:	Поняття про екосистему та чинники середовища. Ланцюги живлення. <i>Кругообіг речовин і потік енергії в екосистемі.</i> Співіснування організмів в угрупованнях. Вплив людини та її діяльності на екосистеми. <i>Екологічна етика.</i>

- елементарну роль організмів як компонентів екосистеми. Оперує термінами: - рослиноїдні тварини, хижі тварини, паразити, охорона природи, Червона книга України. Називає (з опорою на наочність та допомогою вчителя): - основні чинники середовища існування; - найбільш відомі заповідники й заповідні території України. Наводить приклади (знаходить в підручнику та показує): - пристосування тварин до впливу різних чинників середовища (температури, освітленості, вологи); - наслідків впливу людини на екосистеми. Усвідомлює значення: - етичного ставлення до природи та її охорони; Виявляє: - ціннісне ставлення до живої природи; Оцінює: - значення охорони природи	Природоохоронні території. Червона книга України. Міні-проект (Тварини рідного краю, занесені до Червоної книги України)
Узагальнення	
Порівнює (виділяє суттєві ознаки будови) разом з вчителем (з опорою на наочність): - основних груп організмів (рослин, тварин, грибів, бактерій). Називає (з опорою на наочність та допомогою вчителя): - основні групи організмів (рослини, тварини, гриби, бактерії); - добре відомих представників основних груп організмів на малюнках, фотографіях. Під контролем робить елементарний висновок: - про єдність живої природи	Подібність у будові та проявах життєдіяльності рослин, бактерій, грибів, тварин — свідчення єдності живої природи

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети:

- особистісно-орієнтована технологія;
- елементи кооперативного навчання;
- технології диференційованого викладання;
- традиційне інтенсивне навчання;
- проблемне навчання;
- інтерактивні технології;
- проєктні технології.

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік/півріччя

Оцінювання. Рівні та бали.

Початковий (1-3 б). Учень за допомогою вчителя фрагментарно (епізодично, за безпосередньою допомогою вчителя) впізнає (показує або називає) об'єкти природного оточення. Допомогу сприймає не одразу, а після кількаразового детального пояснення. Потребує постійної допомоги, стимулювання діяльності з боку вчителя. Виявляє байдуже ставлення до навчання, праці, людей, природи

Середній (4-6 б). Учень (за допомогою вчителя здатний відтворити незначний обсяг навчального матеріалу; відтворює (не завжди точно) частину навчального матеріалу; за запитаннями вчителя відтворює (показує або називає) частину навчального матеріалу), за допомогою вчителя знаходить на малюнку незначну частину навчального матеріалу; може показати за запитаннями вчителя об'єкт чи явище. Під керівництвом і за зразком вчителя може частково виконати прості завдання. Потребує постійної допомоги вчителя у проведенні спостережень, дослідів, практичних робіт. Виявляє епізодичний інтерес до навчання, праці, людей, природи, потребує постійної активізації, контролю з дотримання правил поведінки у природі.

Достатній (7-9 б). Учень (відтворює до половини обсягу навчального матеріалу у межах вимог навчальної програми; в основному правильно відтворює до половини обсягу навчального матеріалу, але допускає неточності; в основному правильно відтворює більшу частину навчального матеріалу). За допомогою вчителя частково може пояснити, визначити окремі суттєві ознаки об'єктів; за наведеними питаннями вчителя може охарактеризувати природний об'єкт чи явище, вказати їх суттєві ознаки; матеріал в основному розуміє, за наведеними питаннями вчителя доповнює й уточнює свою відповідь, може за алгоритмом охарактеризувати об'єкт чи явище, виокремити істотні ознаки, частково встановити причинно-наслідкові зв'язки.

З незначною допомогою вчителя, але допускаючи помилки виконує дослідів, спостерігає, виконує практичні роботи, завдання в зошиті, підручнику; виконує аналогічні практичні роботи, завдання в підручнику, зошиті, хоч результати їх не зовсім точні або неакуратно оформлені; з незначною допомогою, але не завжди точно виконує дослідів, спостерігає, виконує аналогічні практичні роботи, завдання в підручнику, зошиті.

Завдання до перевірки мають передбачати прості дії замість складних (намалювати замість написати, знайти певний об'єкт на малюнку, в підручнику, співвіднести картки, зображення тощо).

У навчанні застосовуються такі види оцінювання: поточне, тематичне, підсумкове.

Поточне оцінювання здійснюється під час вивчення учнем теми уроку.

Тематичне оцінювання передбачає виявлення навчальних досягнень учнів після вивчення однієї або кількох програмових тем.

Підсумкове оцінювання здійснюється в кінці семестру і навчального року.

Освітня галузь – географія
Географія

<i>Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів</i>	<i>Зміст навчального матеріалу</i>
ВСТУП	
Знаннєвий компонент <i>Називає</i> материки, частини світу, океани. Діяльнісний компонент <i>Знаходить і показує</i> материки, океани на глобусі та карті півкуль. <i>За допомогою вчителя порівнює</i> материки та океани за площею, карти за масштабом. Ціннісний компонент <i>Має уявлення про</i> значення для людини географічних знань про материки та океани	Материки та океани як об'єкти вивчення регіональної географії. Співвідношення на Землі материків та океанів. Материки і частини світу. Джерела географічної інформації про материки та океани. Карти материків та океанів, їх класифікація за масштабом, просторовим охопленням, змістом і призначенням
РОЗДІЛ I. Закономірності формування природи материків та океанів	
Знаннєвий компонент <i>Знає</i> про форму Землі та обертання Землі навколо своєї осі. Діяльнісний компонент <i>За допомогою вчителя знаходить і показує</i> на карті на карті полюси, лінії екватору, сторони горизонту. <i>Має уявлення про</i> вплив форми Землі та її рухів на природу материків і океанів. Ціннісний компонент <i>Має уявлення про</i> наслідки форми Землі, добового і річного рухів Землі на життя людини.	Тема 1. Форма і рухи Землі Куляста форма Землі та її географічні наслідки. Рухи Землі, їх наслідки.
Знаннєвий компонент <i>Ознайомлений з</i> основними етапами розвитку геологічної історії Землі, наслідки руху літосферних плит, найбільші платформи та області складчастості, основні і перехідні кліматичні пояси. <i>Наводить приклади</i> форм рельєфу на материках і в океанах, платформ і областей складчастості, різних за властивостями повітряних і водних мас, типів клімату, теплих і холодних течій, природних зон на материках. <i>Знає і розуміє</i> гіпотези дрейфу материків, загальну циркуляцію атмосфери та їх вплив на природні умови Землі. Діяльнісний компонент <i>З допомогою вчителя знаходить і показує</i> на картах різного масштабу найбільші літосферні плити, райони поширення пасатів, мусонів, західних вітрів помірних	Тема 2. Материки та океани – великі природні комплекси географічної оболонки. Походження материків та океанічних западин унаслідок руху літосферних плит. Геологічні ери та епохи горотворення. Тектонічні структури: платформи та області складчастості. Закономірності поширення основних форм рельєфу на материках і в океанах. Кліматотвірні чинники. Розподіл сонячної енергії на Землі. Вплив підстильної поверхні на клімат. Закономірності зміни температури повітря і поверхневих вод океанів. Повітряні маси, їх властивості та переміщення. Загальна циркуляція повітряних мас. Кліматичні пояси і типи клімату Землі. Закономірності розподілу атмосферних опадів. Водні маси, їх властивості. Океанічні течії. Природні комплекси материків та океанів. Широтна зональність і висотна (вертикальна) поясність.

широт і східних полярних вітрів, кліматичні пояси, найбільші теплі й холодні поверхневі течії, природні зони. <i>Пояснює</i> вплив повітряних мас на погодні умови Землі своєї місцевості. <i>Аналізує</i> закономірності розміщення форм рельєфу на материках та океанах, причини виникнення океанічних течій розміщення природних комплексів на материках і в океанах, взаємодію і взаємовплив океанів і материків. <i>З допомогою вчителя</i> використовує інформацію тематичних карт: тектонічної, кліматичної і географічних поясів природних зон. Ціннісний компонент <i>Ознайомлений</i> із значенням знань про географічні закономірності природи материків і океанів для життя людини	Практична робота Аналіз тектонічної та фізичної карт світу: виявлення зв'язків між тектонічною будовою і формами рельєфу. Дослідження Взаємодія Світового океану, атмосфери та суходолу, її наслідки
РОЗДІЛ II. Материки тропічних широт	
Знаннєвий компонент <i>Знає</i> про особливості географічного положення, контурів берегів Південної Америки. <i>Називає</i> дослідників материка. <i>Має</i> уявлення про основні форми рельєфу, географічне розміщення типів клімату, природних зон на материк. <i>Ознайомлений</i> з особливостями сучасного рівня соціально-економічного розвитку країн. Діяльнісний компонент <i>Складає</i> з опорою на план опис географічного положення Південної Америки за фізичною картою півкуль. <i>З опорою на картографічну і ілюстративну наочність розповідає</i> про особливості рельєфу, природних умов материка, основне населення та держави. <i>За навідними питаннями вчителя встановлює</i> причинно-наслідкові зв'язки між кліматом, рослинним і тваринним світом. <i>З опорою на ілюстровану наочність розповідає</i> про природу найвідоміших національних парків Африки. <i>З допомогою вчителя характеризує</i> господарську діяльність материка. <i>За допомогою вчителя знаходить і показує</i> на картах (фізична карта півкуль, політична карта світу) географічні об'єкти, передбачені програмою, наносить їх назви	Тема 1. Африка Географічне положення. Рельєф, корисні копалини. Загальні риси клімату. Кліматичні пояси і типіклімату. Води суходолу. Використання водних ресурсів. Природні зони, закономірності їх розміщення. Стихійні явища природи. Екологічні проблеми. Найвідоміші об'єкти, віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО. Населення. Держави. Зв'язки України з державами Африканського континенту. Практичні роботи 2. Визначення географічних координат крайніх точок і протяжності материка з півночі на південь та із заходу на схід. 3. Позначення на контурній карті назв основних географічних об'єктів Африки. 4. Визначення типів клімату Африки за кліматичними діаграмами.

на контурну карту. Ціннісний компонент: <i>Ознайомлений про вплив природних умов і ресурсів на економіку України.</i> <i>Має уявлення про вплив природних чинників і діяльності людини на екологічний стан природних зон материка</i>	
Знаннєвий компонент <i>Знає про особливості географічного положення, контурів берегів Південної Америки.</i> <i>Називає дослідників материка.</i> <i>Має уявлення про основні форми рельєфу, географічне розміщення типів клімату, природних зон на материках.</i> Діяльнісний компонент <i>Складає з опорою на план опис географічного положення Південної Америки за фізичною картою півкуль.</i> <i>З опорою на картографічну і ілюстративну наочність розповідає про особливості рельєфу, природних умов материка, основне населення та держави.</i> <i>З допомогою вчителя характеризує господарську діяльність у різних країнах материка.</i> <i>За наведеними питаннями вчителя встановлює особливості розміщення корисних копалин материка та їх вплив на господарську діяльність людини.</i> <i>За допомогою вчителя знаходить і показує на картах (фізична карта півкуль, політична карта світу) географічні об'єкти, передбачені програмою, наносить їх назви на контурну карту.</i> <i>За наведеними питаннями вчителя встановлює причинно-наслідкові зв'язки між кліматом, рослинним і тваринним світом.</i> <i>З допомогою вчителя називає найвідоміші об'єкти, віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО.</i> Ціннісний компонент <i>Має уявлення про наслідки втручання людини в природні комплекси материка.</i> <i>Має уявлення про основні напрями господарського використання природних комплексів материка, поширення стихійних явищ (землетруси, вулканізм) та їх вплив на життя людей</i>	Тема 2. Південна Америка Географічне положення. Рельєф, корисні копалини Загальні риси клімату. Кліматичні пояси і типи клімату. Води суходолу. Природні зони. Сучасні екологічні проблеми. Найвідоміші об'єкти Південної Америки, віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО. Населення. Держави. Зв'язки України з державами Південної Америки. Практичні роботи 5. Позначення на контурній карті назв географічних об'єктів материка. 6. Визначення типів клімату Південної Америки за кліматичними діаграмами.
Знаннєвий компонент <i>Знає про особливості географічного положення, контурів берегів Австралії.</i> <i>Знає дослідників материка.</i>	Тема 3. Австралія. Географічне положення. Рельєф, корисні копалини. Клімат. Води суходолу. Унікальність рослинності і тваринного світу.

<i>Має уявлення про основні форми рельєфу, географічне розміщення, типів клімату, внутрішніх вод, природних зон на материках.</i> Діяльнісний компонент <i>Складає з опорою на план опис географічного положення Австралії за фізичною картою півкуль.</i> <i>За допомогою вчителя знаходить і показує на картах (фізична карта півкуль, політична карта світу) географічні об'єкти, передбачені програмою, наносить їх назви на контурну карту.</i> <i>Складає з опорою на план опис географічного положення Австралії за фізичною картою півкуль.</i> <i>З опорою на картографічну і ілюстративну наочність розповідає про особливості рельєфу, природних умов материка та основне населення.</i> <i>За запитаннями вчителя характеризує особливості господарської діяльності материка.</i> <i>З допомогою вчителя називає найвідоміші об'єкти, віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО.</i> Ціннісний компонент <i>Має уявлення про вплив рельєфу і клімату на формування вод суходолу, унікальність органічного світу, особливості заселення Австралії.</i> <i>За наведеними запитаннями вчителя встановлює причинно-наслідкові зв'язки про наслідки втручання людини в природні комплекси материка</i>	Природні зони. Зміна природи материка людиною. Найвідоміші об'єкти Австралії, віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО. Населення, його склад та розміщення. Австралія – країна-материк. Україна і Австралія. Практичні роботи: 7. Позначення на контурній карті назв географічних об'єктів материка. 8. Визначення типів клімату Австралії за кліматичними діаграмами
РОЗДІЛ III. Полярний материк планети	
Знаний компонент <i>Знає про особливості географічного положення, контурів берегів Антарктиди.</i> <i>Має уявлення про історію дослідження та освоєння материка, першовідкривачів материка.</i> <i>Ознайомлений з відмінностями між Антарктикою та Антарктикою.</i> Діяльнісний компонент <i>Складає з опорою на план опис географічного положення Антарктиди за фізичною картою півкуль.</i> <i>За допомогою вчителя знаходить і показує материк на глобусі і фізичній карті півкуль (Антарктичний півострів, моря Ведделла, Росса).</i> Ціннісний компонент	Тема 1. Загальні відомості про Антарктиду Географічне положення. Антарктида й Антарктика. Дослідження материка. Українська дослідна станція «Академік Вернадський». Міжнародний статус материка

Має уявлення про роль України в дослідженні Антарктиди	
Знаннєвий компонент <i>Називає</i> типових представників рослинного та тваринного світу Антарктиди. Діяльнісний компонент <i>За допомогою вчителя називає</i> основні риси природи Антарктиди, Антарктики. <i>За навідними питаннями вчителя встановлює</i> причинно-наслідкові зв'язки між кліматом, рослинним і тваринним світом. <i>Має уявлення</i> причини утворення суцільного покривного зледеніння, його вплив на природу материка. Ціннісний компонент <i>Має уявлення</i> про вплив Антарктиди на природні особливості планети	Тема 2. Природа материка Рельєф, клімат, рослинність і тваринний світ Антарктиди. Природні багатства, їх використання. Екологічні проблеми материка
РОЗДІЛ IV. Материка Північної півкулі	
Знаннєвий компонент <i>Знає</i> про особливості географічного положення, контурів берегів Австралії. <i>Знає</i> дослідників материка. <i>Має уявлення про</i> основні форми рельєфу, географічне розміщення, типів клімату, внутрішніх вод, природних зон на материках. Діяльнісний компонент <i>Складає</i> з опорою на план опис географічного положення Північної Америки за фізичною картою півкуль. <i>З опорою на картографічну і ілюстративну наочність розповідає</i> про особливості рельєфу, природних умов материка, основне населення та держави. <i>З допомогою вчителя характеризує</i> господарську діяльність у різних країнах материка. <i>За навідними питаннями вчителя встановлює</i> особливості розміщення корисних копалин материка та їх вплив на господарську діяльність людини. <i>За допомогою вчителя знаходить і показує</i> на картах (фізична карта півкуль, політична карта світу) географічні об'єкти, передбачені програмою, наносить їх назви на контурну карту. <i>За запитаннями вчителя характеризує</i> особливості господарської діяльності материка. <i>З допомогою вчителя називає</i> найвідоміші	Тема 1. Північна Америка Географічне положення. Історія відкриття та освоєння. Рельєф, корисні копалини. Загальні риси клімату. Кліматичні пояси і типи клімату. Води суходолу. Природні зони. Сучасні екологічні проблеми. Найвідоміші об'єкти, віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО. Населення. Держави. Україна і держави Північної Америки. Практична робота 9. Позначення на контурній карті назв географічних об'єктів Північної Америки. Дослідження Розробка та обґрунтування маршруту, що проходить через об'єкти Північної Америки, віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО

об'єкти, віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО. Ціннісний компонент <i>Має уявлення вплив господарської діяльності людини на природні комплекси материка.</i> <i>Ознайомлений з механізмом утворення стихійних явищ (торнадо, землетрус) та їх вплив на життя людей</i>	
Знаннявий компонент <i>Знає про особливості географічного положення Євразії.</i> <i>Має уявлення про основні форми рельєфу, географічне розміщення типів клімату, внутрішніх вод, природних зон на материках.</i> Діяльнісний компонент <i>Складає з опорою на план опис географічного положення Північної Америки за фізичною картою півкуль.</i> <i>З опорою на картографічну і ілюстративну наочність розповідає про особливості рельєфу, природних умов материка, основне населення та держави.</i> <i>За наведеними питаннями вчителя встановлює причинно-наслідкові зв'язки між кліматом, рослинним і тваринним світом.</i> <i>З допомогою вчителя характеризує господарську діяльність у різних країнах материка.</i> <i>За допомогою вчителя знаходить і показує на картах (фізична карта півкуль, політична карта світу) географічні об'єкти, передбачені програмою, наносить їх назви на контурну карту.</i> <i>З допомогою вчителя називає найвідоміші об'єкти, віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО.</i> Ціннісний компонент <i>Має уявлення щодо господарського оцінювання природних умов країни на прикладі України та країни за вибором</i>	Тема 2. Євразія Географічне положення. Поділ Євразії на дві частини світу. Дослідження та освоєння материка. Рельєф, роль внутрішніх і зовнішніх сил у його формуванні. Корисні копалини. Загальні риси клімату. Кліматичні пояси і типи клімату. Води суходолу. Природні зони. Вертикальна поясність. Зміни природи материка людиною. Найвідоміші об'єкти, віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО. Населення. Найбільші держави Європи та Азії. Зв'язки України з країнами Європи та Азії. Практичні роботи 10. Позначення на контурній карті назв географічних об'єктів Євразії. 11. Визначення типів клімату в межах помірного кліматичного поясу Євразії за допомогою кліматичних діаграм. Дослідження Здійснення уявної подорожі уздовж 50-ї паралелі: складання карти маршруту з позначенням країн, природних об'єктів та природних комплексів

РОЗДІЛ V. Океани

Знаннявий компонент <i>Знає великі водні об'єкти – моря, затоки, протоки; різні за походженням острови, природні багатства.</i> Діяльнісний компонент <i>За допомогою вчителя знаходить і показує Тихий океан на фізичній карті півкуль.</i> <i>За допомогою вчителя та опорою на схему складає стислий опис океану.</i>	Тема 1. Тихий океан Географічне положення. Острови в Тихому океані. Клімат і води. Органічний світ і природні ресурси. Охорона природи океану. Вплив океану на життєдіяльність людей прилеглих материків. Практична робота 12. Позначення географічних об'єктів та течій океанів на контурній карті (виконується поетапно під час вивчення кожного
---	---

За допомогою вчителя знаходить і показує на фізичній карті півкуль течії та острови, передбачені програмою, наносить їх назви на контурну карту. Ціннісний компонент Має уявлення про вплив океану на життя і діяльність людей на прибережних територіях. Ознайомлений про механізм утворення цунамі та його вплив на життя людей	океану)
Знаннєвий компонент Знає великі водні об'єкти – моря, затоки, протоки; різні за походженням острови, природні багатства. Діяльнісний компонент За допомогою вчителя знаходить і показує Тихий океан на фізичній карті півкуль. За допомогою вчителя та опорою на схему складає стислий опис океану. За допомогою вчителя знаходить і показує на фізичній карті півкуль течії та острови, передбачені програмою, наносить їх назви на контурну карту. Ціннісний компонент Має уявлення про проблеми забруднення океану. ознайомлений про вплив Атлантичного океану на природу материків і життєдіяльність людей	Тема 2. Атлантичний океан Географічне положення. Клімат і води. Органічний світ і природні ресурси, їх використання. Охорона природи океану. Вплив океану на життєдіяльність людей прилеглих материків
Знаннєвий компонент Називає великі водні об'єкти – моря, затоки, протоки; різні за походженням острови, природні багатства. Діяльнісний компонент За допомогою вчителя знаходить і показує Індійський океан на фізичній карті півкуль. За допомогою вчителя та опорою на схему складає стислий опис океану. За допомогою вчителя знаходить і показує на фізичній карті півкуль течії, передбачені програмою, наносить їх назви на контурну карту. Має уявлення вплив океану на природу материків і життєдіяльність людей. Ціннісний компонент Має уявлення наслідки впливу людської діяльності на природу океану	Тема 3. Індійський океан Географічне положення. Клімат і води. Органічний світ і природні ресурси. Види господарської діяльності в океані. Вплив океану на життєдіяльність людей на прилеглих материках
Знаннєвий компонент Знає історію освоєння океану. Називає великі водні об'єкти – моря, затоки, протоки; різні за походженням острови, природні багатства. Діяльнісний компонент За допомогою вчителя знаходить і показує	Тема 4. Північний Льодовитий океан Географічне положення Північного Льодовитого океану у високих широтах. Клімат і води. Льодовий режим океану. Органічний світ і природні ресурси. Вплив океану на життєдіяльність людей прилеглих материків

Північний Льодовитий океан на фізичній карті півкуль. <i>За допомогою вчителя та опорою на схему складає стислий опис океану.</i> <i>Має уявлення про вплив географічного положення океану на клімат.</i> Ціннісний компонент <i>Ознайомлений з можливостями використання природних ресурсів океану та наявні екологічні проблеми</i>	
РОЗДІЛ VI. Вплив людини на природу материків та океанів	
Знаннєвий компонент <i>Має уявлення про види природних багатств материків та океанів.</i> Діяльнісний компонент <i>За наведеними питаннями вчителя та опорою ілюстровану наочність розповідає про зміни природних комплексів під впливом людської діяльності та виникнення антропогенних ландшафтів.</i> Ціннісний компонент <i>Має уявлення про наслідки використання людиною природних багатств материків і океанів</i>	Тема 1. Використання природних багатств материків та океанів Природні багатства материків та океанів, їх основні види. Наслідки використання ресурсів людиною. Порушення природної рівноваги
Знаннєвий компонент <i>Має уявлення про джерела забруднення навколишнього середовища, роль міжнародних організацій з охорони природи.</i> Діяльнісний компонент <i>З допомогою вчителя та опорою на ілюстрацію називає основні види забруднення довкілля: хімічне, радіаційне, біологічне, теплове, звукове.</i> <i>За допомогою вчителя знаходить і показує на карті вже відомі природоохоронні території, райони екологічного лиха.</i> <i>Має уявлення про рівень забруднення навколишнього середовища на материках і в океанах за показниками екологічного моніторингу.</i> Ціннісний компонент <i>Ознайомлений з роллю міжнародного співробітництва у розв'язуванні проблем взаємодії природи і суспільства</i>	Тема 2. Екологічні проблеми материків та океанів Забруднення навколишнього середовища. Види забруднення, основні джерела їх надходження. Міжнародні організації з охорони природи. Дослідження Шляхи розв'язування екологічних проблем

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети:

- особистісно орієнтованого навчання;
- проблемного навчання;
- технологія диференційованого викладання;
- технологія кооперативного навчання;
- ігрові технології;
- інтерактивні технології.

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік

Оцінювання

Вербальне, портфоліо, спостереження.

Методи

Усне та графічне оцінювання.

Прийоми оцінювання

Різні форми схвалення, перспективна оцінка.

Освітня галузь – природознавство
Фізика і хімія в побуті

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
І. Вступ	
Учень: - розуміє, що таке природа; виділяє фізику як окрему науку; переконується в перебуванні природи в безперервній зміні, або русі; переконується у важливості законів фізики та їх використанні; застосовує нові фізичні терміни; - вміє спостерігати за явищами, які відбуваються в природі; досліджує зміну явищ; робить вимірювання при проведенні дослідів; визначає фізичні величини; застосовує одиниці вимірювання фізичних величин; вимірює фізичні величини за зразком; використовує прилади для вимірювання фізичних величин; - вміє вимірювати об'єм рідини і об'єм твердого тіла неправильної форми з допомогою вчителя	<i>Що вивчає фізика</i> 1. Фізика – наука про природу та її значення в житті людини. Зміни, що відбуваються в природі. Фізичні терміни і фізичні закони, фізичні прилади. 2. Спостереження і досліди. Фізичні величини та їх вимірювання. Визначення основних характеристик вимірювальних засобів. 3. Вимірювання об'єму рідини і об'єму твердих тіл неправильної форми (лабораторна робота)
II. Фізико-хімічні властивості речовин	
Учень: - розуміє словосполучення «фізичне тіло»; відрізняє поняття «тіло» і «речовина»; знає про існування частинок, з яких складається речовина; розуміє, що всі молекули даної речовини однакові; дізнається: про поділ молекул на атоми, про величину молекул; встановлює відмінність у молекулярній будові твердих тіл, рідин і газів за зразком; - поділяє фізичні тіла на три класи: тверді, рідкі та газоподібні; розуміє, що речовина у природі перебуває в трьох станах: твердому, рідкому і газоподібному; порівнює збереження форми і об'єму твердими тілами, рідинами і газами (за письмовою інструкцією)	<i>Початкові відомості про фізичні тіла і речовини</i> 1. Поняття «тіло» і «речовина». Будова речовини. Відмінність у молекулярній будові твердих тіл, рідин і газів. 2. Три агрегатних стани речовин: твердий, рідкий, газоподібний
Учень: - встановлює причини зміни руху тіла; зазначає дію сили на тіло при зміні швидкості руху тіла; переконується в дії сили притягнення Землі іншими тілами; дізнається про припливи і відливи води в океанах і морях; переконується в існуванні маси тіла; встановлює залежність дії сили тяжіння від маси тіла за зразком; - вміє вимірювати масу різних тіл за допомогою терезів; встановлює одиниці вимірювання маси;	<i>Маса</i> 1. Маса. Сила. Дія сили. Явище тяжіння. Сила тяжіння. 2. Визначення маси тіла за допомогою терезів (лабораторна робота). 3. Густина речовини та її врахування в техніці. 4. Визначення густини речовини твердого тіла (лабораторна робота)

- досліджує залежність маси тіл однакового об'єму від речовин, з яких зроблені ці тіла; встановлює, що тіла однакової маси, виготовлені з різних речовин, мають різні об'єми; визначає густину речовини з допомогою вчителя; користується одиницями вимірювання густини; вміє користуватися таблицею густини речовин, визначити масу тіла за його об'ємом і густиною речовини, з якої зроблено тіло (за поданим алгоритмом)	
Учень: - розпізнає тверді тіла за їх формою; відзначає, що форма твердих тіл не змінюється за нормальних умов; встановлює, що форма твердих тіл змінюється при дії на них певної сили; має уявлення про деформації тіла; встановлює сталість об'єму твердого тіла за нормальних умов з допомогою вчителя; - досліджує виникнення сили пружності з допомогою вчителя; наводить приклади різних пружних тіл за зразком; вміє розпізнавати деформації розтягування, стиснення, згинання, кручення (за навідними запитаннями); - визначає такі властивості тіл як пластичність і крихкість; розпізнає зміну форми пластичних тіл, використання цієї властивості в побуті, будівництві; відзначає руйнування твердих крихких тіл при дії на них певної сили; знає використання крихких тіл на практиці; - класифікує тверді речовини на горючі та негорючі (за поданим зразком); визначає умови горіння твердих речовин; відзначає виділення світла і теплоти при горінні; досліджує важливість повітря для підтримання горіння; знає, якими способами можна припинити горіння	<i>Властивості твердих тіл</i> 1. Сталість форми і об'єму твердих тіл. Зміна форми і об'єму твердих тіл під дією зовнішніх сил. Види деформацій твердих тіл 2. Пружність твердих тіл, їх використання в техніці та побуті 3. Пластичність твердих тіл, їх використання в техніці та побуті 4. Крихкість твердих тіл, їх врахування в техніці та побуті 5. Горючі та негорючі речовини
Учень: - демонструє зміну об'єму твердих тіл при нагріванні, демонструє на приладах розширення твердих тіл при нагріванні, стиснення – при охолодженні з допомогою вчителя; намагається зрозуміти врахування теплового розширення і стиснення твердих тіл у техніці, на залізничному транспорті, газо- і водопроводах; - характеризує тепловий стан тіл їх температурою (з опорою на зразок); вміє вимірювати температуру тіл термометрами; має уявлення про різницю в будові різних термометрів; усвідомлює про точність вимірювання температури тіла людини; оцінює поділку шкали термометра; користується одиницею вимірювання	<i>Початкові відомості про теплові явища</i> 1. Зміна об'єму твердих тіл. Розширення і стиснення твердих тіл при нагріванні та охолодженні. Залежність розширення твердих тіл. Врахування цієї властивості в техніці 2. Поняття про температуру. Термометр і його будова. Типи термометрів. Вимірювання температури. Одиниця вимірювання температури. Температура вище і нижче 0°C. Записи температури («+», «-») 3. Визначення температури повітря, води, людського тіла (практична робота) 4. Зміна властивостей твердих тіл при нагріванні та охолодженні. Врахування цієї властивості твердих тіл (в техніці та побуті)

температури – градусом; розрізняє і відповідно позначає температуру вище і нижче нуля за поданим зразком; - переконується в зміні властивостей пружних тіл, які при нагріванні стають пластичними, а при охолодженні знов стають пружними; відзначає зміну властивостей крихких тіл, які при нагріванні стають пластичними, а при охолодженні набирають попередніх властивостей; - залежно від умов намагається встановити агрегатні стани речовин; усвідомлює перехід речовин з твердого стану в рідкий та газоподібний при поступовому нагріванні і навпаки; визначає процес плавлення і тверднення при досягненні нагрівання речовини до певної температури; визначає за таблицею тугоплавкі і легкоплавкі речовини; переконується в сталості маси речовини в процесі плавлення і тверднення з допомогою вчителя; - виконує досліди і спостерігає за процесами плавлення і тверднення з незначною допомогою вчителя; використовує плавлення при паянні електропаяльником, при відливанні форм з допомогою вчителя; - намагається пояснити процес передачі тепла від більш нагрітого до менш нагрітого тіла; за таблицею відзначає речовини з високою і низькою теплопровідністю з допомогою вчителя; має уявлення як враховується теплопровідність в будівництві, техніці, побуті; по можливості використовує в своїй практичній діяльності теплопровідність твердих тіл	5. Перехід речовин з одного агрегатного стану в інший. Плавлення і тверднення. Легкоплавкі та тугоплавкі тверді тіла. Врахування цієї властивості в техніці та побуті 6. Спостереження за процесами плавлення і тверднення твердих речовин. Відливання форм. Паяння за допомогою електропаяльника (практична робота) 7. Теплопровідність твердих тіл. Речовини з високою і низькою теплопровідністю. Врахування цієї властивості в будівництві, техніці, побуті. Одяг людей в різні пори року
Учень: - класифікує метали на чорні, кольорові та благородні за поданим зразком; намагається розділяти властивості металів на фізичні, хімічні й механічні; відносить до фізичних властивостей металів: колір, температуру плавлення, теплопровідність, теплове розширення, електропровідність; виділяє найголовнішу з хімічних властивостей металів – корозійну стійкість; виділяє механічні властивості металів: блиск, міцність, твердість, пружність, в'язкість, пластичність з допомогою вчителя; - виділяє особливу властивість чорних металів – притягання магнітом; зазначає проявлення властивостей, які мають всі метали, порівнює між собою на твердість залізо, чавун і сталь (з допомогою вчителя); знає, де використовують чорні метали і що з них виготовляють;	<i>Властивості та застосування металів</i> 1. Фізичні властивості металів: колір, плавкість, теплопровідність, теплове розширення. Хімічні властивості металів – корозійна стійкість. Механічні властивості металів: блиск, міцність, твердість, пружність, в'язкість, пластичність, крихкість, ковкість. Класифікація металів: чорні, кольорові та благородні 2. Чорні метали: залізо, чавун, сталь. Властивості чорних металів. Притягання чорних металів магнітом. Використання чорних металів у народному господарстві 3. Залізна руда. Виплавка чавуну і сталі. Доменна піч. Ржавіння чорних металів. Способи запобігання корозії

- має елементарні уявлення, з чого вробляють залізо, чавун і сталь; знає, що залізну руду видобувають із надр землі; намагається дати характеристику доменної печі, в якій виплавляють чавун, і сталеплавильної печі, в якій виплавляють сталі; розуміє руйнування твердих металів у наслідок ржавіння (їх взаємодія з навколишнім середовищем); визначає інтенсивність корозії; виділяє способи запобігання корозії з допомогою вчителя; - виділяє з кольорових металів алюміній, мідь, цинк, свинець, олово; дає їх характеристику та використання в машинобудуванні, на транспорті, будівництві, в електротехніці, радіоапаратурі; - виділяє благородні метали - золото, платину, срібло; дає характеристику золота, платини, срібла, їх використання в хімічній промисловості, електротехніці, медицині, ювелірній справі, у побуті (за письмовою інструкцією); - має елементарні уявлення, як утворюються сплави; має уявлення про утворення латуні, бронзи, дюралюмінію, силуміну, паяльного олова; знає про використання кожного із зазначених сплавів	4. Кольорові метали: алюміній, мідь, цинк, свинець, олово. Властивості цих металів. Використання в народному господарстві 5. Благородні метали: золото, платина, срібло. Властивості цих металів. Використання благородних металів в народному господарстві 6. Сплави: бронза, латунь, дюралюміній, силумін, паяльне олово. Властивості цих сплавів. Використання сплавів в народному господарстві
Учень: - порівнює властивості рідин з твердими тілами за формою і об'ємом; встановлює відмінність цих властивостей – приймання рідинами форми посудини, в яку їх наливають; виділяє такі властивості рідин, як колір, запах, смак; розрізняє рідини за цими ознаками; - порівнює густину рідин з густиною твердих тіл на основі молекулярної будови рідин і речовин твердих тіл (з допомогою вчителя); розрізняє різні рідини за об'ємом і масою; виділяє рідини, які важчі та легші за воду; вміє визначати густину рідини; користується таблицею густини рідин (з допомогою вчителя та за поданим зразком); - виділяє речовини, які розчиняються і які не розчиняються у воді; вміє приготувати розчини; поділяє розчини на насичені; підкреслює, що розчинність газів ефективніша при охолодженні; виділяє значення властивості води розчиняти речовини для рослин, тварин і людей; розуміє необхідність очищення природної води від домішок; виконує досліди по відстоюванню і фільтруванню води (з допомогою вчителя); розуміє необхідність охорони водних	<i>Рідина в природі і житті людини</i> 1. Відмінні властивості рідин від твердих тіл: текучість, відсутність форми, сталість об'єму. Порівняння рідин за зовнішніми ознаками: колір, запах, смак 2. Густина рідин. Порівняння густин рідин з густиною твердих тіл. Рідини, які легші та важчі за воду. Визначення густини рідини (лабораторна робота) 3. Рідини як розчинники: а) вода як розчинник, розчинні та нерозчинні у воді речовини, розчини насичені і ненасичені (лабораторна робота); б) очищення води від домішок: відстоювання, фільтрування; в) інші рідини як розчинники: бензин, ацетон, газ, скипидар; видалення плям із тканин; г) охорона водних ресурсів; д) приготування розчинів і фільтрування 4. Розширення і стиснення рідин при нагріванні та охолодженні. Використання цієї властивості рідин в техніці та побуті. Особливості розширення води

ресурсів, економного використання питної води; - намагається зрозуміти, як рідини розширюються при нагріванні і стискаються при охолодженні, розкриває залежність розширення рідин від зміни температури, об'єму рідин і від виду речовин; звертає увагу на особливості розширення води; має елементарні уявлення, чому потрібно враховувати розширення рідин при нагріванні в техніці та побуті; - розуміє, як відбуваються процеси плавлення, тверднення, пароутворення; пояснює кругообіг води в природі; усвідомлює, яке значення має зміна агрегатних станів речовин в практиці (з допомогою вчителя); - визначає означення кипіння як процес перетворення рідини в пару; переконується, що під час кипіння рідини її температура не змінюється, відзначає застосування явища кипіння в техніці та побуті; засвоює, що випаровування відбувається з поверхні рідини; проводить дослід по конденсації пару рідини (за письмовою інструкцією); пояснює виникнення туману, хмар, опадів у вигляді дощу, снігу, граду, виникнення роси, інею; розуміє синоптичні повідомлення про погоду (з допомогою вчителя)	5. Перехід рідин з одного агрегатного стану в інший. Три агрегатних стану води. Кругообіг води в природі 6. Кипіння, температура кипіння рідин. Випаровування і конденсація. Швидкість випаровування та її залежність. Виникнення туману, хмар. Насичення, опади у вигляді дощу, снігу, граду. Роса, іній. Вологе і сухе повітря
--	--

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети:

- особистісно орієнтованого навчання;
- проблемного навчання;
- технологія диференційованого викладання;
- технологія кооперативного навчання;
- ігрові технології;
- інтерактивні технології.

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік

Оцінювання

Вербальне, портфоліо, спостереження.

Методи

Усне та графічне оцінювання.

Прийоми оцінювання

Різні форми схвалення, перспективна оцінка.

Освітня галузь – суспільствознавство
Історія України

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст навчально-пізнавальної діяльності
Знає: – час утворення Київської держави (Русі-України); – території розселення слов'янських племен на теренах України. Розуміє: – основні версії походження назви «Русь» («Русь-Україна»); – має уявлення про передумови утворення держави у слов'ян, які жили на теренах України; – роль міста Києва в утворенні Русі; – поняття «Русь» («Русь-Україна»), «князь», «дружина». Уміє: – розмістити в хронологічній послідовності за зразком/за ілюстраціями відомості про утворення Київської держави (Русі-України), правління перших князів (Аскольда, Олега, Ігоря, Ольги, Святослава); – показати на карті території розселення слов'янських племен на теренах України з допомогою вчителя; – розповісти про спосіб життя (господарство, побут, організацію суспільства і влади, світосприйняття) слов'ян, які жили на теренах України; – описати зовнішній вигляд руського князя за планом	Розділ 1. ВИНИКНЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ РУСІ-УКРАЇНИ Розселення слов'янських племен на території України. Господарство та суспільство слов'ян. Сусіди східних слов'ян. Утворення Русі-України. Київські князі (Аскольд, Олег, Ігор, Ольга, Святослав)
Узагальнення	
Тематичний контроль	
Знає: – основні поняття та події розділу; – найбільш відомі легенди про князів; – основні хронологічні дати розділу (1-3). Розуміє: – має уявлення про Русь часів Володимира Великого та Ярослава Мудрого як середньовічну централізовану монархію – імперію; – намагається зрозуміти історичне значення впровадження християнства як державної релігії Київської держави (Русі-України); – повторює за вчителем інформацію про місце Русі-України серед	Розділ 2. КИЇВСЬКА ДЕРЖАВА (РУСЬ-УКРАЇНА) наприкінці X – у першій половині XI ст. Внутрішня і зовнішня політика Володимира Великого. Впровадження християнства. Київська держава (Русь-Україна) за Ярослава Мудрого. «Руська правда». Суспільний устрій. Влада князя. Повсякденне життя. Господарство. Міста. Ремесла. Торгівля. Культура

європейських держав після прийняття християнства; – має уявлення про поняття «бояри», «шлюбна дипломатія», «собор», «ікона». Уміє: – розташувати в хронологічній послідовності роки правління князів Володимира Великого та Ярослава Мудрого, хрещення Русі; – показувати на карті походи київських князів (за допомогою вчителя) та словесно супроводжувати показ на карті; – розповідати за запитаннями/планом про господарське та суспільне життя населення Русі в X–XI ст., про князів Володимира Великого та Ярослава Мудрого; – повторити за вчителем причини впровадження християнства як державної релігії Київської держави (Русі-України); – співвідносити рік події зі століттям.	
Узагальнення	
Тематичний контроль	
Знає: – основні поняття та події розділу; – основні хронологічні дати розділу (1-2); – має уявлення про території князівств у період роздробленості Київської держави (Русі-України) та половецьких земель. Розуміє: – намагається зрозуміти передумови політичної децентралізації (дроблення) Київської держави; – повторює за вчителем період правління наступників Ярослава Мудрого (Мономаховичів, Ігоревичів, Ростиславовичів та ін.) як час політичної децентралізації (дроблення) Русі, перетворення її у федеративну монархію. Уміє: – знаходити та показувати на карті удільні князівства; – позначати на контурній карті удільні князівства (за допомогою вчителя); – співвідносити рік події зі століттям; – стисло розповідати про основні події розділу (самостійно чи за запитаннями вчителя); – описати зовнішній вигляд руського князя	Розділ 3. КИЇВСЬКА ДЕРЖАВА у другій половині XI – першій половині XIII ст. Передумови політичного дроблення Київської держави. Правління Володимира Мономаха. Київське, Переяславське та Чернігівське князівства в середині XII – першій половині XIII ст. Галицьке і Волинське князівства в другій половині XII ст. Культура Русі-України в другій половині XI – першій половині XIII ст.
Узагальнення	
Тематичний контроль	

Знас: - основні поняття розділу; - основні хронологічні дати розділу (2-3); - основні події розділу: об'єднання Галицького і Волинського князівств, організацію боротьби з монголо-татарами, коронування князя Данила, заснування міста Львів, загарбання іноземними державами. Розуміє: - має уявлення про особливості підпорядкування окремих руських князівств Монгольській імперії (Золотій Орді); - намагається зрозуміти поняття «ярлик», «берестяна грамота». Уміє: - знаходити та показувати на карті найбільші міста Галицько-Волинської держави; - позначати на контурній карті міста Галицько-Волинської держави (за допомогою вчителя); - визначати хронологічні межі правління князів Галицько-Волинської держави; - визначати послідовність правителів Галицько-Волинської держави (раніше-пізніше); - стисло розповідати про основні події розділу (з опорою на наочність, план, навідні запитання); - повторити за однокласниками історичний портрет одного з правителів Галицько-Волинської держави	Розділ 4. КОРОЛІВСТВО РУСЬКЕ (ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКА ДЕРЖАВА) Утворення Галицько-Волинської держави. Підпорядкування руських князівств Монгольській імперії (Золотій Орді). Король Данило – будівничий Галицько-Волинської держави. Галицько-Волинська держава за наступників Данила Романовича та її розпад. Культура Галицько-Волинської держави XIII – першої половини XIV ст.
Узагальнення	
Тематичний контроль	
Знас: - основні поняття і хронологічні дати розділу (1-3); - має уявлення про територію русько-українських земель у складі різних держав. Розуміє: - намагається зрозуміти інкорпорацію (включення) руських князівств до складу сусідніх держав як обмеження владних повноважень місцевих правителів; - повторює за вчителем причини утворення незалежного Кримського ханства і встановлення над ним протекторату Османської імперії;	Розділ 5. РУСЬКІ УДІЛЬНІ КНЯЗІВСТВА У СКЛАДІ СУСІДНІХ ДЕРЖАВ. КРИМСЬКЕ ХАНСТВО Інкорпорація руських удільних князівств до складу Великого князівства Литовського, Руського і Жемайтійського, інших держав. Кревська унія 1385 р.. Опір руських князів політиці централізації та його наслідки. Утворення Кримського ханства. Суспільний устрій та культура ханства. Суспільне і церковне життя на теренах України в XIV–XV ст. Сільське господарство. Ремесла і торгівля. Міста, магдебурзьке право. Пам'ятки середньовічної культури XIV–XV ст. Костянтин Острозький. Юрій Дрогобич

– поняття «шляхта», «магнат», «султан». Уміє: – визначати послідовність приєднання руських князівств до складу сусідніх держав (раніше-пізніше); – показати на карті з допомогою вчителя територію українських удільних князівств у складі сусідніх держав; територію Кримського ханства; – стисло розповідати про основні події розділу (за навідними запитаннями вчителя); – визначати тривалість події; – за зразком скласти історичний портрет русько-українського діяча XIV–XV ст.	
Узагальнення	
Тематичний контроль	
Знає: – сутність понять «держави» (на прикладі Київської Русі), «данина», «дружина», «князь», «політика» (на прикладі діяльності князів), «християнство»; – основні події історичного періоду; – основні хронологічні дати (3-5); – імена видатних історичних діячів IX-XVI століть (3-5); – послідовність правління князів Київської Русі (раніше-пізніше); – здобутки культури часів Київської Русі і Галицько-Волинської держави (з опорою на наочні посібники). Уміє: – знаходити і показувати на історичних картах територію Київської Русі, Галицько-Волинської держави, Великого князівства Литовського, Речі Посполитої; – знаходити і показувати на карті міста які існували у добу Київської та Галицько-Волинської держав; – визначати хронологічні рамки існування Київської Русі, Галицько-Волинської держави, Великого князівства Литовського, Речі Посполитої; – визначати тривалість події; – співвідносити рік події зі століттям; – стисло розповідати про вивчені події (за планом, з опорою на запропоновані поняття)	Узагальнення до курсу. Повторення Головні події на території України в IX-XV століть. Найвидатніші діячі в історії України IX-XV століть

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети:

- особистісно орієнтованого навчання;
- проблемного навчання;
- технологія диференційованого викладання;
- технологія кооперативного навчання;
- ігрові технології;
- інтерактивні технології.

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік

Оцінювання

Вербальне, спостереження.

Методи

Усне оцінювання.

Прийоми оцінювання

Різні форми схвалення, перспективна оцінка.

Освітня галузь – мистецтво

Музичне мистецтво

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
Учень / учениця Знаний компонент: • має уявлення про особливості музичної культури рідного краю; • ознайомлений з видатними митцями (композиторами, виконавцями, мистецьким колективами тощо) рідного краю; • має уявлення про аранжування в музичному мистецтві; • називає музичні твори, що звучали в класі. Діяльнісний компонент: • дотримується правил співу; • намагається виразно виконувати пісні; • за допомогою вчителя намагається виконувати вокальні імпровізації; • з допомогою вчителя порівнює оригінальні музичні твори та варіанти їх обробок, аранжувань. Ціннісний компонент: • передає емоції, що викликають твори мистецтва, характеризує їх вплив (за допомогою малюнків); • намагається передати пластичними рухами характер музичного твору; • ознайомлений з інформацією про необхідність збереження художнього надбання людства	Музичне мистецтво в нашому житті
Учень / учениця Знаний компонент: • має уявлення про особливості музичних явищ XX–XXI ст. (джаз, рок, поп, шансон, авторська пісня та ін.); • ознайомлений з виражальними засоби електронної музики. Діяльнісний компонент: • дотримується правил співу; • з допомогою вчителя намагається виконувати вокальні твори сучасних напрямів (рок, поп, шансон); • з допомогою вчителя намагається усвідомити особливості рок-опери, мюзиклу і класичних музично-театральних жанрів. Ціннісний компонент: • намагається висловити власне	Новаторство в музичному мистецтві

емоційно-ціннісне ставлення до музичних творів (за допомогою вчителя); • <i>за допомогою вчителя намагається</i> усвідомити загальнолюдські цінності, транслятором яких є твори музичного мистецтва минулого і сучасності; • <i>намагається усвідомити</i> необхідність збереження мистецького надбання людства.	
--	--

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети:

- особистісно орієнтованого навчання;
- проблемного навчання;
- технологія диференційованого викладання;
- технологія кооперативного навчання;
- ігрові технології;
- інтерактивні технології.

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік

Оцінювання

Вербальне, спостереження.

Методи

Усне оцінювання.

Прийоми оцінювання

Різні форми схвалення, перспективна оцінка.

Освітня галузь – мистецтво
Образотворче мистецтво

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
Учень / учениця Знаний компонент: • має уявлення про види архітектури; • ознайомлений із архітектурними пам'ятками свого регіону, України та світу; • має уявлення про виразні засоби живопису, графіки, скульптури, архітектури; • знає художні матеріали, що застосовуються в різних видах мистецтва; • має уявлення про кольорову гаму. Діяльнісний компонент: • використовує в декоративно-прикладній діяльності символіку традиційної орнаментики й кольору (за поданою інструкцією); • виконує творчі роботи в різних техніках декоративно-прикладного мистецтва (за поданим зразком); • уміє дотримуватися певної послідовності в процесі виконання декоративної композиції; • уміє використовувати різні посильні техніки, інструменти й матеріали для передачі характеру, настрою і кольору форми; • дотримується правил техніки безпеки при роботі з різними художніми матеріалами та інструментами. Ціннісний компонент: • намагається усвідомити фундаментальне значення народного мистецтва й цінність особистого внеску в розвиток української культури; • повторює за однокласниками висловлювання про необхідність збереження пам'яток архітектури як художнього надбання людства; • виявляє шанобливе ставлення до творів архітектури	Мистецтво в нашому житті
Учень / учениця Знаний компонент: • має уявлення про дизайн, засоби та види дизайнерської діяльності	Дизайн

(графічний, ландшафтний); • <i>знає</i> закони кольорознавства. Діяльнісний компонент: • <i>розробляє</i> за поданим зразком ескізи предметів побуту; ескізи одягу з урахуванням національних традицій і сучасних тенденцій у моді; • <i>уміє</i> використовувати різні посильні техніки, інструменти й матеріали; • <i>уміє</i> звітувати про виконану роботу, використовуючи термінологію; • <i>дотримується</i> правил гігієни та правил культури роботи художніми матеріалами та інструментами. Ціннісний компонент: • <i>виявляє</i> естетичний інтерес до образотворчого мистецтва та образотворчої діяльності; • <i>намагається усвідомити</i> важливість творчої діяльності для самореалізації особистості	
--	--

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети:

- особистісно орієнтованого навчання;
- проблемного навчання;
- технологія диференційованого викладання;
- технологія кооперативного навчання;
- ігрові технології;
- інтерактивні технології.

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік

Оцінювання

Вербальне, портфоліо, спостереження.

Методи

Усне та графічне оцінювання.

Прийоми оцінювання

Різні форми схвалення, перспективна оцінка.

Освітня галузь – інформатика
Інформатика

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
Служби Інтернету	
Учень/учениця Знаннєва складова Знає про електронну пошту та можливості використання поштових служб Інтернету. Знає правила електронного листування. Має уявлення про поняття хмарних сервісів. Намагається усвідомити про небезпеки, пов'язані з використанням електронної пошти. Діяльнісна складова Створює поштову скриньку та використовує її. Створює і використовує списки розсилки (за допомогою вчителя). Намагається використовувати онлайнові перекладачі Ціннісна складова За запитаннями вчителя усвідомлює переваги та недоліки електронної пошти як засобу спілкування. Дотримується правил електронного листування. Намагається усвідомити значення Інтернету речей у житті людини (за допомогою вчителя)	Поштові служби Інтернету. Створення електронної скриньки. Надсилання, отримання, перенаправлення повідомлень. Пересилання файлів. Використання адресної книги та списків розсилки. Етикет електронного листування. Правила безпечного користування електронною скринькою. Основні ознаки спаму й фішингу. Використання інтернет-ресурсів для спільної роботи. Рівні та способи доступу до ресурсів. Зберігання даних та колективна робота з документами в Інтернеті; керування спільним доступом до них. Хмарні сервіси. Онлайнові перекладачі
Опрацювання табличних даних	
Учень/учениця Знаннєва складова Розуміє призначення електронних таблиць та їх основні можливості. Знає принципи адресації клітинок і діапазонів. Ознайомлений з основними типами даних, їхнім призначенням. За допомогою вчителя називає основні об'єкти ЕТ. Діяльнісна складова Вміє створювати найпростіші електронні таблиці, здійснювати найпростіші дії. Намагається використовувати формули в електронних таблицях. Редагує і форматує електронні таблиці (за допомогою вчителя)	Поняття електронної таблиці. Табличні процесори, їх призначення. Середовище табличного процесора. Об'єкти електронних таблиць — аркуш, клітинка, діапазон клітинок. Типи даних: числові, грошові, дати, текст, відсотки. Введення, редагування й форматування даних основних типів. Адресація. Формули. Редагування та форматування електронних таблиць. Копіювання та переміщення клітинок і діапазонів, зокрема тих, що містять формули. Автозаповнення та автозавершення. Моделі. Етапи побудови моделей. Реалізація математичних моделей

<i>Застосовує</i> засоби автозаповнення й автозавершення для прискорення введення даних (за допомогою вчителя). Ціннісна складова <i>Намагається розпізнати</i> задачі, для яких доцільно використовувати електронні таблиці.	
Алгоритми та програми	
Знаннєва складова <i>Має уявлення про</i> поняття алгоритму та виконавців алгоритму. <i>За запитаннями вчителя називає</i>, які бувають алгоритми і способи опису алгоритму. <i>Наводить приклади</i> виконавців та команд, які вони виконують. Діяльнісна складова <i>Визначає</i> правильний порядок подання команд виконавцю у знайомому алгоритмі. <i>За допомогою вчителя знаходить</i> пропущену команду в знайомій послідовності. <i>Складає</i> прості алгоритми за письмовою інструкцією. <i>Визначає</i> послідовність кроків для виконавців <i>Ознайомлений із</i> середовище для опису алгоритмів. Ціннісна складова <i>Має уявлення про</i> значущість алгоритмів у житті і використовує їх під навчання	Величини. Змінні. Вказівка присвоювання. Створення алгоритмів і програм з використанням змінних і різних алгоритмічних структур: лінійних, розгалужень і повторень. Опис моделей у середовищі програмування

Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети:

- особистісно орієнтованого навчання;
- проблемного навчання;
- технологія диференційованого викладання;
- технологія кооперативного навчання;
- ігрові технології;
- інтерактивні технології.

Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік

Оцінювання

Вербальне, портфоліо, спостереження.

Методи

Усне та графічне оцінювання.

Прийоми оцінювання

Різні форми схвалення, перспективна оцінка.

ІІІ. ОРГАНІЗАЦІЯ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ З БАТЬКАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

3.1. Розвиток співпраці з батьками, які виховують дитину з особливими освітніми потребами

Батьки є першими і головними вчителями своєї дитини, в той час, як інші фахівці привносять у цей процес свої додаткові спеціальні знання, а також досвід. Тому вкрай важливо, щоб стосунки батьків з фахівцями базувалися на довірі, взаємоповазі та на засадах партнерства.

Бути батьками – це важка праця і педагоги можуть багато в чому допомогти родині, але лише за умови позитивного та відкритого ставлення до них, незалежно від їхніх людських якостей. Вірогідність конструктивної співпраці буде набагато вищою, якщо вчитель вміє під час спілкування відмовлятися від оціночного судження, застарілих догм та критики відносно дій батьків стосовно дитини, адже це автоматично викликає опір та відчуженість.

Слід зазначити, що на стосунки з батьками впливає в першу чергу поведінка вчителя. Під час спілкування важливо:

- проявляти інтерес до проблеми, яка турбує;
- підкреслювати спільність інтересів і цілей;
- надавати можливість висловлювати свою думку;
- пропонувати конкретні дії для вирішення ситуацій;
- звертатися до конкретних фактів.

Одночасно з цим вчителі та інші фахівці, які працюють з дитиною, можуть розмовляти з батьками на різні теми, які для сім'ї є «важкими», і самотійно бесідувати про це вони не наважуються. Але коли бачать, що інші розуміють їхні почуття та емоції (розпач, образа, гнів), у такому випадку вони охоче йдуть на контакт.

Тому надання підтримки родинам є одним з важливих завдань вчителя, який працює з дитиною з ООП. Зустрічі з батьками, обговорення інформації – це все впливає на вибір стратегії у навчальній діяльності.

Вчитель також є важливим джерелом інформації для родини, тому він має відверто розповідати про особливості навчання та проблеми дітей, а також навчати батьків працювати і взаємодіяти з дитиною. Дуже цінними у такій співпраці є прості розповіді про успіхи та труднощі дитини.

Важливою є участь батьків у роботі команди психолого-педагогічного супроводу, зокрема, у процесі створення індивідуальної програми розвитку (ІПР). Батьки мають розуміти, що надання актуальної інформації про дитину та її родину буде мати суттєвий вплив на створення та успішну реалізацію індивідуальної програми розвитку. Це може бути інформування про:

- стиль та спосіб навчання вдома;
- навички та здібності, які дитина демонструє вдома, або в незнайомому оточенні;
- улюблені заняття і те, що не подобається/дратує;
- можливі реакції на різноманітні ситуації та інше.

Враховуючи всі цілі та позитивний кінцевий результат, робота з батьками/опікунами може організовуватися через:

- зустрічі по інформуванню;
- навчальні семінари, тренінги про завдання та обов'язки батьків у процесі виховання та навчання дітей;
- індивідуальне та групове консультування.

Для навчання батьків з певною періодичністю організовуються необхідні інформаційні та навчальні заходи, які зорієнтовані на розвиток батьківських компетенцій, вміння будувати конструктивні стосунки, що відповідають їхній соціальній ролі тощо.

Адміністрація закладів освіти з керівництвом ІРЦ має подбати про те, щоб заходи по батьківському навчанню не були хаотичними, а мали сталий графік та систематичний характер.

Очевидним є те, що участь родини в процесі написання ІПР потребує зусиль з обох сторін тому, що не всім батькам дітей з ООП буде легко даватись цей процес. В таких ситуаціях їм необхідна підтримка зі сторони фахівців закладу освіти (вчитель, психолог та ін.), наприклад:

- спілкування з батьками та дитиною;
- інформування батьків про засідання команди психолого-педагогічного супроводу та проблемні питання, що будуть обговорюватися;
- використання зрозумілої (простої) мови;
- підтримка батьків для формулювання коментарів, особистої думки в процесі створення ІПР;
- консультування по різних питаннях з використанням анкети, як інструменту для отримання зворотного зв'язку від батьків, щодо успіхів у розвитку дитини;
- для кращого розуміння очікувань школи від батьків можуть надаватися роз'яснюючі коментарі.

Практика показує, що чим більше батьки дітей з ООП залученні в інклюзивний процес, тим кращі результати у дітей.

Таким чином, співпраця з батьками є ключовим елементом у створенні середовища, де діти почуватимуться щасливими, захищеними, а також зможуть розвивати свій потенціал. І задля організації найкращої підтримки для дитини в навчальному процесі фахівці закладів освіти та батьки мають співпрацювати.

АНКЕТА ДЛЯ БАТЬКІВ

ППП _____

Позначте, будь-ласка, обрану відповідь, у разі необхідності додайте коментар.

Чи подобається Вашій дитині ходити до школи?

- Так
- Ні
- Ваш варіант відповіді _____

Ваша дитина спілкується з однокласниками?

- Так
- Ні
- Ваш варіант відповіді _____

Дитина потребує допомоги від батьків під час виконання домашнього завдання?

- Так
- Ні
- Ваш варіант відповіді _____

На Вашу думку, розроблена індивідуальна програма розвитку (ІПР) відповідає реальним потребам дитини?

- Так
- Ні
- Ваш варіант відповіді _____

На Вашу думку, дитина отримує достатньо допомоги від фахівців закладу освіти?

- Так
- Ні
- Ваш варіант відповіді _____

Чи подобається Вам методи та стиль навчання, які використовують вчителі у роботі з Вашою дитиною?

- Так
- Ні
- Ваш варіант відповіді _____

Чи надають Вам консультативну підтримку фахівці ІРЦ щодо навчання, виховання та розвитку дитини?

- Так
- Ні
- Ваш варіант відповіді _____

« ____ » _____ 2021р.

_____ підпис

3.2. Рекомендації для творення інклюзивного освітнього простору в закладі освіти

Дорослі інколи не дуже добре розуміють, як виховувати та навчати дітей з особливими освітніми потребами. Вони старанно виконують свої обов'язки, як вчителі, як батьки, прагнуть дотримуватися всіх норм і хочуть виростити дитину за усіма правилами, які нав'язує суспільство, а, можливо, навіть і краще, ніж це робили інші.

Найчастіше нічого не виходить, адже кожна дитина з ООП унікальна, має свої власні правила та сімейні традиції, тому розмовляти про стовідсоткові рецепти «безхмарного щастя» немає сенсу. Ось чому, без серйозних зусиль, досягти потрібного результату буває складно. Для цього кожен має дати чесну відповідь, які цінності потрібно виховувати в дитині, щоб вона стала максимально самостійною особистістю, навчилася критично мислити і могла відповідати за свої вчинки.

Дитині потрібні такі дорослі (батьки, вчителі), які сприймають її як особистість і вміють спілкуватися на рівних, добре знають, чого хочуть від життя, чесні стосовно самих себе і дітей, несуть відповідальність за все, що відбувається в їхньому житті. Такі вчителі та батьки окреслюють особистісні кордони дитини, підібрані відповідно до індивідуальних потреб, замість того, щоб встановлювати жорсткі правила лише тому, що так прийнято або хочеться.

Задля отримання задоволення від життя і навчання, діти потребують не ідеальних вчителів та батьків, а друзів з навчання, розуміння життєвих ситуацій та подолання труднощів, які, безсумнівно, будуть виникати на різних етапах. Такі друзі готові переглядати свої цінності на предмет їхньої практичної значущості та розвиватися разом з дитиною, і тим самим будуть транслювати послання: «З Тобою все добре і Тобі все вдасться».

Про що ж потрібно пам'ятати батькам та фахівцям, які працюють з дітьми з ООП?

Про прийняття та підтримку дитини

Всім, хто навчає та виховує дитину з ООП, важливо прийняти її такою, яка вона є насправді і діяти, виходячи з її інтересів. А замість порівнянь з іншими краще створити навколо неї атмосферу любові та доброзичливості, аналізуючи при цьому динаміку змін в розвитку дитини і сьогоденні успіхи відносно тих, яких вже вдалося досягти; допомагати в організації будь-яких питань доти, доки вона не навчиться робити це самостійно.

Завжди пам'ятайте, що розвиток дитини з ООП може відрізнятись від розвитку інших дітей, але це не робить її менш цінною та важливою. Вона теж потребує вашої любові та турботи, не відштовхуйте її через фізичні чи інтелектуальні особливості. Подумайте про те, що це дитина і їй потрібні ваша підтримка, тепло та захист.

Про щирість

Вміння бути самим собою та приймати особливості інших людей – це нормально. У минулому була поширена досить шкідлива концепція відносно того,

що дітям не слід говорити про свої бажання, якщо їх про це не запитують. Це стосувалося вибору іграшок, їжі, потреби бути почутим і зрозумілим. Дорослі завжди краще знали, що потрібно дітям, вони насаджували свій авторитет і ховалися за масками педагогів та вихователів. Крім того, це проявлялося і вдома, і в школі. Тобто щирість була не в пріоритеті, важливим був лише послух.

Але сьогодні варто розпочати слухати самих себе і стежити, наскільки часто ми автоматично, незадумаючись, говоримо повчання і настанови, радимо і рекомендуємо те, що говорили нам, проте це зовсім не стосується дитини.

У будь-якій ситуації дитина має право на своє особливе розуміння реальності, яке може дуже відрізнятись від того, що думає дорослий. Не нехтувати думкою маленької людини, а визнавати її реакції та поведінку є також цінним. Діти зможуть лише тоді нормально розвиватися, якщо вони не почуватимуться нерозумними чи винними в очах старших людей, які засуджують їх за неправильну поведінку.

Про спілкування та пошук інформації

Спілкуйтеся з компетентними фахівцями (практичний психолог, вчитель-логопед, вчитель-дефектолог, вчитель-реабілітолог) відносно актуальних для вас питань щодо розвитку та навчання дитини з ООП. Не відкладайте це питання на потім; чим раніше розпочнеться робота з дитиною, враховуючи її особливі потреби, тим буде краще у майбутньому в плані психолого-педагогічної допомоги.

Досвід інших дозволить вам рухатися далі і ви навчитеся долати усі труднощі, що виникатимуть. Намагайтеся знайти відповідну літературу та інформаційні ресурси, таким чином, ви вчитеся краще розуміти те, що стосується конкретної дитини з особливими потребами. Неможливо допомогти комусь, не розуміючи, у чому причина їхніх проблем.

Про збереження своєї особистості

Намагайтеся організовувати побут і навчальну діяльність так, щоб ніхто не відчував себе «жертвою», відмовляючись від чогось особистого: перепочинок, турбота про себе тощо. Для багатьох людей потреба знайти компроміс та дійти згоди з іншим є проблемою тому, що це означає постійно говорити «так» на прохання інших та говорити «ні» собі. У таких випадках людина готова здати свої позиції та погодитися з багатьма вимогами, хоча при цьому порушуються її особисті межі, а потреби часто ігноруються. Але стосунки людей набагато продуктивніші, коли кожен поважає себе як особистість, знає, чого хоче і чого не хоче, і, відповідно, може точно висловити свої думки і почуття. Таке відношення немає нічого спільного з егоїзмом. Якщо людина висловлює свої потреби та побажання, це зовсім не означає, що вона має намір втілити їх у життя негайно, вона лише робить перший крок у стосунках і співвідносить свої інтереси з інтересами інших людей.

Дорослі мають критично осмислювати свою поведінку. Нікому не стане краще, якщо ми завжди говоритимемо «так» на кожне бажання дитини. А «ні», сказане навіть доброзичливо, може викликати невдоволення у дитини і навіть злість. Це може спричиняти напружену ситуацію, через яку діти повинні пройти, того що інакше не

зможуть нормально сприймати відмови у дорослому віці. Це елементарний життєвий досвід, який їм важливо поступово набувати. У такому випадку, пізніше, після невдач і розчарувань, вони зможуть підвестися і рухатися далі.

Про довірливі стосунки

Довірливі стосунки означають, що думки, реакції, почуття, мрії та внутрішній світ дитини з особливими потребами сприймаються так само серйозно, як і переживання дорослого. Батьки та вчителі навчають і виховують дітей. І варто спробувати у своїх рішеннях сприймати дитину як рівного, поважати особистість, а також враховувати побажання і потреби. Ефективність виховання і навчання в таких стосунках значно підвищується. У дітей є хороші «антени» і вони відразу ж відчують емоції дорослих поруч, але замість правдивої реакції, зазвичай, чують щось інше. Ця не надто чесна поведінка плутає дитину. Проте щиро говорити про себе і свої почуття – це прояв сміливості і сили для кожної людини; це завжди допомагає дітям дізнатися, хто ви є насправді, а вони цього дуже прагнуть. Довіра у стосунках – це тривалий процес і тут потрібно щодня докладати серйозні зусилля, адже воно того вартує.

Про обов'язки

Не захищайте дитину від обов'язків та проблем. Якщо фізичний та психологічний стан дитини дозволяє, придумайте для неї прості обов'язки в домашніх умовах або в школі, намагайтеся навчити піклуватися про себе та інших, це потрібно для здорового розвитку. Проте виконання обов'язків лише задля їх виконання має мало сенсу. Дітям дуже важливо бачити, що їхній внесок у спільну справу є значущим. В такому випадку в дитини з'являється інтерес до праці, впевненість у своїх силах, почуття радості від того, що вона може бути корисною для когось.

Іноколи дорослі намагаються позбавити дитину труднощів, постійно опікуються і оберігають її від усього, що може засмутити, не дають нічого зробити самостійно. Тобто проявляють гіперопіку, яка призводить до пасивності, відбувається зупинка в розвитку, виникає страх безпорадності та залежність від сторонньої допомоги. Виростаючи, така дитина виявляється нездатною до самостійного життя не стільки через свої особливі потреби, скільки через проблеми в особистісному розвитку. Завдання батьків та фахівців полягає у створенні умов для адекватного розвитку та формування особистості дітей з ООП. Тому доброзичливе і терпляче ставлення близьких має поєднуватися з певною вимогливістю до дитини.

Про емоції та критику дитини

Доросла людина має вміти керувати своїми емоціями, особливо коли це стосується батьків або вчителів, які займаються з дитиною з ООП. Потрібно зрозуміти, що негативні емоції з'являються від думок і часто наданих зайвих значень

певній проблемі. Тому для початку потрібно взяти під контроль свої думки, а далі і з емоційним станом буде простіше дати раду.

У спокійному, позитивному настрої ви краще будете вирішувати будь-які питання і зможете підготувати дитину до всього, що очікує її в житті, адже діти можуть переймати ставлення до навколишнього світу від своїх батьків та вчителів, наслідуючи їх позитивний приклад.

Не сваріть дитину, якщо вона щось не може зробити, недостатньо кмітлива або отримала погану оцінку. Не сприймайте невдачі, як результат лінощів або неуважності. Пам'ятайте, що критика лише знижує і так невисоку самооцінку, а також демотивує на подальші досягнення.

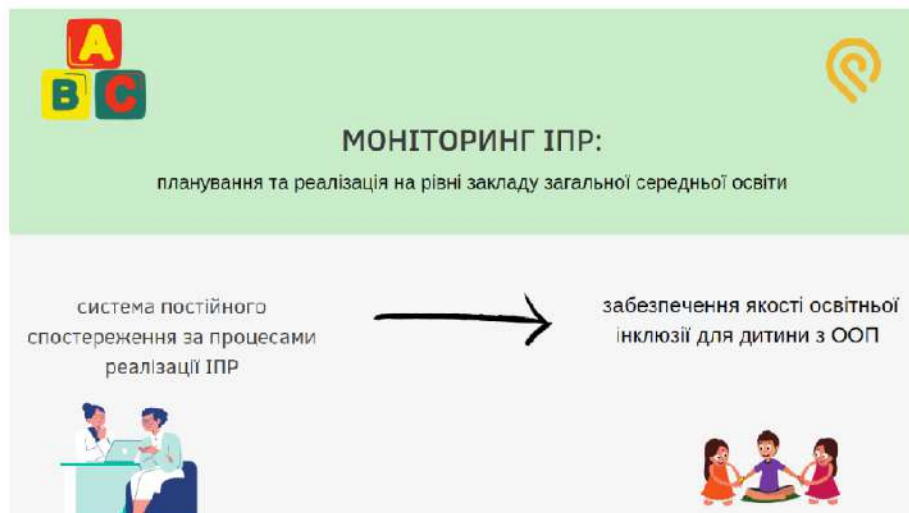
У таких ситуаціях варто усвідомити, що є речі, які ми можемо змінити, і є – які не можемо. Лише потрібно навчитися відрізняти те, що можна змінити, і потім діяти. Не слід витрачати свій час та енергію на думки: «А якби я знав..., то зараз було б ...». Варто прийняти дійсність такою, якою вона є, і планувати відповідно до цього майбутнє.

І завжди пам'ятайте про те, що рано чи пізно ваші зусилля, терпіння та кропітка праця у вихованні дитини з особливими освітніми потребами будуть обов'язково винагороджені!

IV. МОНІТОРИНГ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

4.1. Основні завдання, принципи та функції моніторингу індивідуальної програми розвитку

Моніторинг представляє собою систему постійного спостереження за процесами індивідуалізації освітнього середовища. В контексті освітньої інклюзії важливість моніторингових зрізів лише зростає, адже необхідно забезпечити належну якість навчання та розвитку для дитини з особливими потребами.

Моніторинг індивідуальної програми розвитку дитини є одним з ключових позицій індивідуалізації процесу навчання в цілому, так і розуміння стану розвитку учня та його навчальних досягнень зокрема.

Здійснювати

систематичний моніторинг ІПР належить команді психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами. Метою проведення моніторингових процедур з боку ІРЦ є методичний супровід та консультативна підтримка педагогічних працівників, які працюють в умовах інклюзії, а не експертиза якості чи оціночні практики по відношенню до закладу або ж його кадрового складу.

Варто звернути увагу, які основні завдання реалізуються в закладі освіти за допомогою моніторингу:

- ✓ **встановлюється відповідність між ІПР та освітніми потребами дитини:** усі учасники команди психолого-педагогічного супроводу несуть відповідальність за моніторинг ІПР у конкретному напрямку підтримки для дитини (картка/профіль моніторингу);
- ✓ **оцінюється рівень відповідності між отриманими результатами та індивідуальними очікуваннями, які прогнозувалися в ІПР:** у процесі організації та надання підтримки для дитини, моніторингу підлягають сфери її розвитку, а також успішність в опануванні навчальних дисциплін (картка моніторингу);
- ✓ **розподіляються відповідні ролі в процесі розробки та реалізації ІПР:** результати моніторингу обов'язково обговорюються на засіданнях команди психолого-педагогічного супроводу та при потребі вносяться корективи у ІПР (з відповідним оформленням протоколу засідання) з позиції прогресивного розвитку;
- ✓ **виявляються труднощі у реалізації ІПР та здійснюється пошук оптимальних рішень:** дані моніторингових зрізів слугують інформаційним джерелом для моделювання та впровадження педагогічних технологій, пошуку оптимальних стратегій для навчання і розвитку дитини;

- ✓ оцінюється вплив запланованих втручань на розвиток дитини та переглядається ІПР на предмет внесення потрібних змін: в результаті моніторингу команда супроводу готує звіт про ефективність втручань, відповідних потребам дитини (до уваги беруться учнівські роботи, портфоліо, психометрика, результати (протоколи) спостережень).

Моніторинг реалізується за низкою принципів та має окремий перелік функцій. *Інтегративна функція* моніторингу передбачає отримання комплексної характеристики процесів інклюзивного розвитку закладу освіти. За скринінг змін, що дозволяють оцінити якість реалізації інклюзії в закладі освіти, відповідає *діагностична функція*. Моніторинг дозволяє систематично отримувати інформацію, необхідну для аналізу потреб дитини та її сім'ї, учасників команди психолого-педагогічного супроводу, закладу освіти загалом, громади, регіону – це про його *інформаційну функцію*. *Прагматична функція* передбачає використання інформації з моніторингових зрізів для прийняття максимально обґрунтованих, відповідних вимогам ситуації рішень. В межах моніторингових зрізів можлива експертиза стану функціонування та/або розвитку інклюзивності закладу освіти – йдеться про *експертну функцію*.

4.2. Дизайн моніторингових зрізів щодо реалізації індивідуальної програми розвитку

Для планування та реалізації моніторингу індивідуальної програми розвитку необхідно розуміти, що усі заплановані або позачергові зрізи здійснюються для

оцінки якості актуальних та перспективних втручань в індивідуалізацію освітнього маршруту, організації психолого-педагогічного супроводу, підтримки чи додаткових послуг, вибору педагогічних стратегій для забезпечення відповідності освітнього процесу можливостям дитини, а також сприяння її інтеграції в колектив, соціалізації та особистісного зростання.

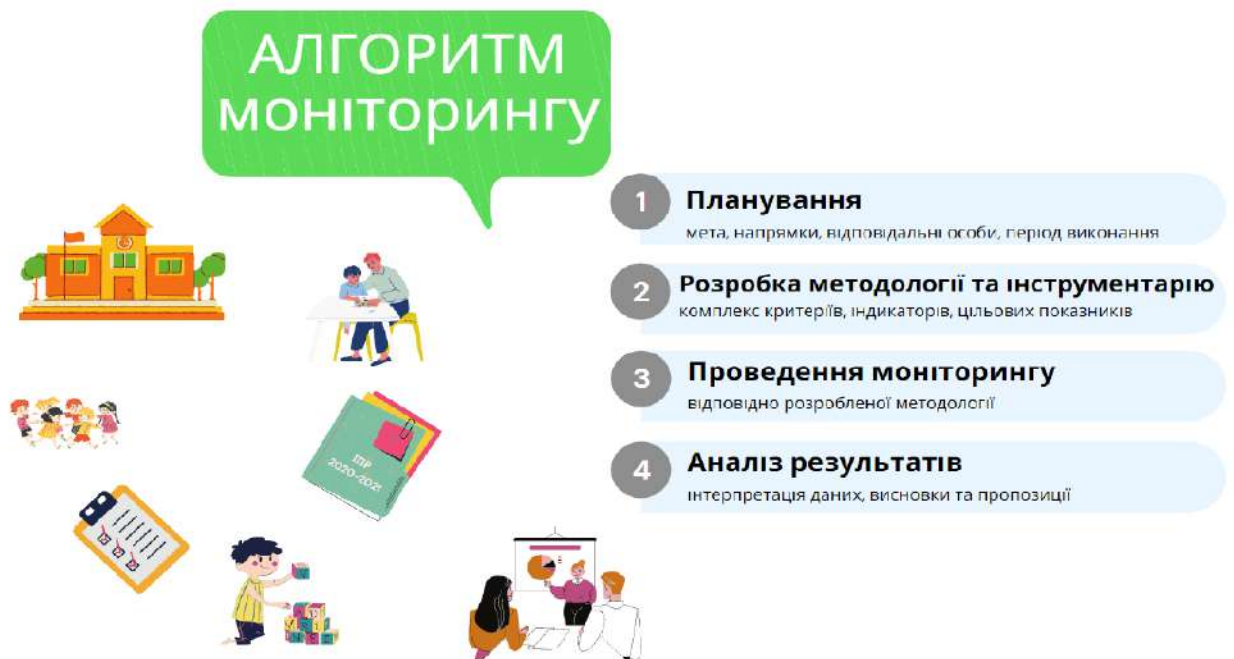
Для проведення моніторингу можна послуговуватись такими методами як: інтерв'ю, анкетування, спостереження, бесіда (обговорення), вивчення документації, аналіз статистичних даних (в тому числі власна статистика закладу), регулярна звітність, звітність у специфічних випадках, тестування знань та навичок, психометрика. Такі інструменти стануть в нагоді для: оцінки завдань, що покладені в основу здійснення моніторингових процедур; визначення потрібного обсягу ресурсів; аналізу можливих ризиків або дій у непередбачуваних обставинах; оцінки досяжності цілей; визначення дефіциту необхідних знань та навичок; визначення загальних тенденцій; аналізу та оцінки досягнутого, а також на предмет внесення потрібних коректив; аналізу потреб та необхідних ресурсів; аналізу сфер розвитку.

Для організації моніторингу необхідно визначитись із його стратегією й тактикою, часом (актуальний зріз, на ретроспективу чи на перспективу), періодичністю (систематичний, періодичний, разовий), підібрати інструментарій для проведення (стандартизований, нестандартизований).

Серед можливих труднощів, якими може супроводжуватись планування та реалізація моніторингу, є проблема достовірності даних та їх інтерпретації, рівень компетентності експертів, їх досвід та професіоналізм, гіперстандартизація, соціальна бажаність та формальна звітність тощо.

Для проведення моніторингу варто орієнтуватися на перелік поданих кроків.

Здійснюючи моніторинг індивідуальної програми розвитку, можна брати у використання подані нижче фрагменти карток (профілів) моніторингу. Таким чином, дані будуть впорядковані, а також сприятимуть організації комплексного підходу в часі організації індивідуальної освітньої траєкторії для дитини з особливими потребами.

Зразки карток моніторингу динаміки розвитку дитини за навчальний рік

Зразок 1

КАРТКА (ПРОФІЛЬ) МОНІТОРИНГУ

Сфера розвитку	Дата	Фахівець	Значущі зміни I семестру	Значущі зміни II семестру
фізична				
мовленнєва				
когнітивна				
емоційно-вольова				
соціальна				

Зразок 2

Період проведення моніторингу	Джерело інформації про динаміку розвитку дитини	Коротка характеристика особливостей динаміки розвитку дитини	
I семестр			
Листопад 2021р.	Батьки		
	Класний керівник		
	Практичний психолог		

Навчальний предмет/ сфера розвитку	ОСОБЛИВОСТІ ДИНАМІКИ РОЗВИТКУ		
	на початку I семестру	на початку II семестру	наприкінці навчального року
Математика			
Українська мова			
Іноземна мова (англ.)			
Інформатика			
Я досліджую світ			
Музичне мистецтво			
Образотворче мистецтво			
Дизайн і технології			
Фізична культура			
Сфери розвитку:			
Соціальна			
Мовленнєва			
Когнітивна			
Фізична			
Емоційно-вольова			

Зважте на той факт, що змістові параметри, які утворюють профіль, можна змінювати. Наприклад, у зразку № 2 до джерел інформації про динаміку розвитку дитини можна додати дані від вчителів-предметників, окремих фахівців, які проводять корекційно-розвиткові заняття.

Періодичність проведення моніторингу індивідуальної програми розвитку у закладі загальної середньої освіти мінімально складає двічі на рік. При необхідності команда психолого-педагогічного супроводу здійснює моніторингові процедури частіше, орієнтуючись на повний перелік параметрів для оцінки або лише на окремо визначені сторони, процеси.

ПІДСУМУЄМО

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ – ЦЕ

обов'язкова умова індивідуалізації освітнього шляху для дитини з ООП

командна, систематична та комплексна діяльність

гнучкий робочий документ планування роботи з дитиною, що переглядається та коригується

про дотримання етичних засад у процесі розробки, впровадження, моніторингу

stop формальній інклюзії

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Голентовська О.С. Роль міжособистісної взаємодії між вчителем і учнем в інклюзивному класі. Методика реалізації наскрізних змістових ліній у процесі викладання навчальних предметів : збірник матеріалів регіональної науково-практичної інтернет-конференції «Методика реалізації наскрізних змістових ліній у процесі викладання навчальних предметів» (м. Житомир, 28 квітня 2020 року). Житомир: Комунальний заклад «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради, 2020. С. 98-101.
2. Голентовська О.С. Профіль інклюзивного вчителя: вектор професійної підготовки в умовах післядипломної освіти. Безперервний професійний розвиток педагогічних працівників Нової української школи в умовах післядипломної освіти регіону : зб. матеріалів регіонал. наук.-практ. інтернет-конференції (м. Житомир, 26 жовтня 2020 року). Житомир : ЖОІППО, 2020. С. 25-28.
3. Градівська В.М. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями зору в освітньому просторі НУШ. Психолого-педагогічні засади інтегрованого підходу до навчання у початковій школі в умовах НУШ : зб. матеріалів регіонал. наук.-практ. інтернет-конференції (м. Житомир, 02 жовтня 2020 року). Житомир : ЖОІППО, 2020. С. 43-49.
4. Градівська В.М. Формування інклюзивної компетентності вчителів у системі післядипломної педагогічної освіти. Безперервний професійний розвиток педагогічних працівників Нової української школи в умовах післядипломної освіти регіону : зб. матеріалів регіонал. наук.-практ. інтернет-конференції (м. Житомир, 26 жовтня 2020 року). Житомир : ЖОІППО, 2020. С.29-31.
5. Гуменюк А.В. Критерії ефективного психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами. Інклюзивний освітній простір: виклики сьогодення : матеріали Регіональної науково-практичної інтернет-конференції (м. Житомир, 25 червня 2020 року) Житомир: КЗ «Житомирський ОІППО» ЖОР, 2020. С. 87-89.
6. Гуменюк А.В. Психологічні аспекти формування готовності педагогічних працівників до здійснення освітнього процесу в умовах інклюзивного середовища. Андрагогічний супровід особистісного та професійного зростання педагога: зб. матеріалів регіонал. наук.-практ. інтернет-конференції (м. Житомир, 30 вересня 2020 року). Житомир : ЖОІППО, 2020. С. 207-211.
7. Деякі питання використання субвенції державного бюджету місцевим бюджетам та надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами у 2019 році : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2019 року № 129. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/129-2019-%D0%BF>
8. Індекс інклюзії: розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл: посіб. [Тоні Бут] пер. з англ.. К. Видавничий дім «Плеяди», 2015.190 с.
9. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агенство «Україна», 2019. 300 с.
10. Козир В.В. Використання МКФ для забезпечення інклюзивності освіти. Андрагогічний супровід особистісного та професійного зростання педагога : зб. матеріалів регіонал. наук.-практ. інтернет-конференції (м. Житомир, 30 вересня 2020 року). Житомир : ЖОІППО, 2020. С. 202-206.

11. Козир В. В. Реалізація технологій навчання в інклюзивному класі як запорука професійного зростання педагога в умовах післядипломної освіти. Безперервний професійний розвиток педагогічних працівників Нової української школи в умовах післядипломної освіти регіону : зб. матеріалів регіонал. наук.-практ. інтернет-конференції (м. Житомир, 26 жовтня 2020 року). Житомир : ЖОІППО, 2020. С. 63-66.
12. Колупаєва А. А. Методологічні та стратегічні виміри освіти дітей з особливими потребами у контексті освітнього реформування / А.А. Колупаєва // Особлива дитина: навчання і виховання, 2018. №1 (85). С.7.
13. Методическое пособие для непрерывного обучения дидактических кадров, работающих в области инклюзивного образования детей / Галина Булат, Светлана Курилов, Николае Букун [и др.]; коорд.: Домника Гыну; Проект «Интеграция детей с ограниченными возможностями в общеобразовательные школы», Fondul de Investitii Sociale din Moldova, LUMOS (Protecting Children. Providing Solutions). Кишинев: Б. Часть 2. 2016. 196 р.
14. Навчально-методичний посібник «Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах ДНЗ» / Компанець Н.М., Луценко І.В., Коваль Л.В. Київ : Видавнича група «Атопол», 2018. 100 с.
15. Нагорна О.Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами: навч.-метод. посіб. Рівне, 2016. 141 с.
16. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. Київ : 2018, 252 с.
17. Педагогічні технології інклюзивного навчання : навч.-метод. посіб. / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко. Київ : Видавнича група «Атопол», 2015. 136 с.
18. Порадник для батьків дітей з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник (електронний ресурс) / О. С. Голентовська, В. М. Градівська, А. В. Гуменюк, О. М. Жабіцька, В. В. Козир; КЗ «Житомирський ОІППО» ЖОР, 2020. 31 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1kCGQSEGfmjMYfcAWvOGJ6Y0W5O55Ivki/view>
19. Про затвердження примірного положення про команду психолого- педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти : наказ М-ва освіти і науки України від 08.06.2018 р. № 609. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-polozhennya-pro-komandu-psihologo-pedagogichnogo-suprovodu-ditini-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-v-zakladi-zagalnoyi-serednoyi-ta-doshkilnoyi-osviti>
20. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: метод.посіб. / Заг. ред. Н.Софій. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 68 с.
21. Софій Н. Інтегрований супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього навчального закладу / Наталія Софій // Особлива дитина: навчання і виховання, 2017. № 2. С. 89–96.
22. Таранченко О.М. Ефективні технології викладання в інклюзивній школі / О.М. Таранченко // Початкова школа, 2017. №5. С. 50-54.
23. Універсальний дизайн в освіті : посіб. / Під заг.ред. Софій Н.З. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 76 с.

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ

I. ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ ДЛЯ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

1.1. Базові принципи індивідуалізації освітнього процесу для дитини з ООП

Голентовська Ольга Святославівна, кандидат психологічних наук, завідувачка ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР

1.2. Нормативно-правове забезпечення індивідуалізації освітньої траєкторії в закладі загальної середньої освіти

Гуменюк Антоніна Валеріївна, методист ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР

II. ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

2.1. Основні орієнтири створення індивідуальної програми розвитку

Голентовська Ольга Святославівна, кандидат психологічних наук, завідувачка ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР

2.2. Приклади індивідуалізації освітнього маршруту для учнів з особливими освітніми потребами (зразки оформлення ІПР)

*Редакційний огляд кожного із представлених зразків ІПР здійснювали фахівці Ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР (Ольга Голентовська, Віта Градівська, Антоніна Гуменюк, Вікторія Козир)

2.2.1. КУ «Інклюзивно-ресурсний центр» Новоград-Волинської міської ради

Гонік Світлана Юріївна – директор

Кулик Ірина Володимирівна – вчитель-реабілітолог

Монжисвська Олена Василівна – вчитель-дефектолог

Ридецька Вікторія Михайлівна – вчитель-логопед

** підготовка зразків модифікації навчальних програм*

Градівська Віта Михайлівна, методист лабораторії методичного забезпечення КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР, вчитель Житомирської спеціальної школи №1

Житомирської обласної ради – *модифікація навчальної програми з природознавства, інформатики.*

Козир Вікторія Вікторівна, методист ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗ «Житомирський ОІППО» ЖОР, вчитель Житомирської спеціальної школи Житомирської обласної ради – *модифікація навчальної програми з літературного читання, основ здоров'я.*

2.2.2. КУ «Інклюзивно-ресурсний центр» Черняхівської селищної ради

Войналович Тетяна Степанівна - в.о. директора

Денисенко Леся Миколаївна - вчитель-логопед

Мельник Інна Валеріївна - вчитель-дефектолог

Пивовар Анастасія Сергіївна - практичний психолог

2.2.3. КУ «Бердичівський інклюзивно-ресурсний центр» Бердичівської міської ради

Верещак Людмила Борисівна – директор

Ващук Наталя Олександрівна – практичний психолог

Сидухіна Аліна Олегівна – практичний психолог

Червінська Ольга Георгіївна – вчитель-дефектолог

Тіторчук Наталія Сергіївна – вчитель-логопед

Мазур Леся Вікторівна – вчитель-логопед

2.2.4. КУ «Інклюзивно-ресурсний центр» Коростишівської міської ради

Гребенюк Алла Аполлінаріївна – директор

Слівінська Юлія Володимирівна – практичний психолог

Родигіна Світлана Петрівна – практичний психолог

Горобчук Тетяна Ігорівна – вчитель-логопед

Кобилінська Людмила Петрівна – вчитель-логопед

Нацевич Євгенія Петрівна – вчитель-логопед

Назарчук Алла Сергіївна – вчитель-дефектолог

2.2.5. Збірна група фахівців ІРЦ Житомирщини

Баранівська Наталія Михайлівна – вчитель-логопед КУ «Другий інклюзивно-ресурсний центр» Житомирської міської ради

Калініченко Алла Віталіївна – вчитель-логопед КУ «Інклюзивно-ресурсний центр» Радомишльської міської ради

Поліщук Ольга Олександрівна – директор КУ «Новоборівський інклюзивно-ресурсний центр» Новоборівської селищної ради

Самосей Ольга Олександрівна – т.в.о. директора, практичний психолог КУ «Інклюзивно-ресурсний центр» Лугинської селищної ради

Столяр Світлана Олександрівна – практичний психолог КУ «Інклюзивно-ресурсний центр» Радомишльської міської ради

Тимошук Лілія Вікторівна – практичний психолог КУ «Пулинський інклюзивно-ресурсний центр» Пулинської селищної ради

** підготовка зразків модифікації навчальних програм*

Градівська Віта Михайлівна, методист лабораторії методичного забезпечення КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР, вчитель Житомирської спеціальної школи №1 Житомирської обласної ради – *модифікація навчальної програми з математики, географії, інформатики, музичного мистецтва.*

Козир Вікторія Вікторівна, методист ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР, вчитель Житомирської спеціальної школи Житомирської обласної ради – *модифікація навчальної програми з української літератури, історії України, образотворчого мистецтва, фізики і хімії в побуті.*

ІІІ. ОРГАНІЗАЦІЯ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ З БАТЬКАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

Гуменюк Антоніна Валеріївна, методист ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР

ІV. МОНІТОРИНГ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Голентовська Ольга Святославівна, кандидат психологічних наук, завідувачка ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР